

Incipit translatio Canticorum Auicenne cum
comento Aueroy: facta ab Arabico in latinum
a magistro Arnegado blasii de Norepessulano.

Inquit aboolit beuroist.

Est quā prius gratias egero
deo largienti vitam perpetuam
animarum: et sanitatē cor
porum et medicanti morbos
magnos per gratiā quā contulit
omni carni: ex virtutib⁹ sani
tatez cōseruantibus et prote
gentibus a langore danti in
telligi artem medicine: et ige

ntum sanitatis diuinis animosis et intelligentibus: dedi
operam ad pmentādum librū richimatum qui titulatur
liber berichine preciiu medicine: ipse enīz vniuersaliter
cludit eas causas. Et enim cum hoc melior valde pluri
bus et alijs introductionibus et summis in medicina cōpila
tis ordine valde puenienti ad tenendū mente vel memo
ria dilatandi et delectandi animam: Sui autem attentus
ad exponendū eius dicta expositione qua eius certa
intentio comprehendatur et intelligatur: verborum con
fusionem et multitudinem postponendo. Quoniam
auctores sermonū richimatozū in actibus sciāz indigent
quāz diminutione sermonis et truncatione, necnō etiā mu
tatione vnius loco alterius explicando suam nobilem in
tentionem. Et ex nūc implozo diuinū auxiliū ad per
ficiendū intentionem horum doctorum et eximiam spe
culationem et laudabilem eozundem: necnō vt me perdu
cat cū omnibus fidelib⁹ socijs ad quō ducere dōz sui boni
tate et grā ei⁹ seruitiū atqz timor. Inquit benchine.

Medicina est cōseruatio sanitatis et cura
matio egritudinis que accidit ex accidētibus
in corpore. In al. que accidit ex causa que
in corpore existit.

Inquit beuroist. Medicina ē cōseruatio sanitatis et
curatio egritudinis, hec est diffinitio medicine fm ipm.

Eius autem perfectio est vt dicamus. Medicina est
ars cuius act⁹ ē ex ratione et experimento sanitatem con
seruans et egritudinem curans. Cum autem dicitur ex ac
cidentibus in corpore itellexit, qd actus medicine est con
seruatio sanitatis et curatio egritudinis in corpore genera
te ex eo quō accidit ei tunc ipis, sicut exempli grā. Apsa ac
cidit in aliquo membro corporis ex aliquo: et illud est in
sio sanguinis ad membrum apostematū: quō quidē a ps
contingit eo tempore quo sanguis infunditur ad ipsum.
Et in quibusdam libris est qd accidit ex causa in corpore
exite et hec ē littera melior, vult et intendit qd morbo acci
dat corpori ex cā aliqua: et etiā tollerabile ē qd sit res hec
in corpore ex aliquo accidente: quoniam res egrediētes
a natura exites in corpore tres sunt, s. causa, morbus, et ac
cidens sicut in sequentibus patebit. Nos autem poni
mus in hac diffinitione qd eius actus et operatio ex ratio
ne et experimento existat, quoniam non sufficit in hac ar
te rō sine experimento, neqz experimentū sine ratione
sed vtrunqz exigitur insimul. Gal. autē integre diffiniens
hanc artem dicit eam esse sciāz rerū proportionatarū et
continuarum sanitati et egritudini et dispositioni me
die qua non percipitur in homine sanitas neqz egritudo
i. hec ars docet et notificat ea qd proportionantur et vniun
tur sanitati et ea que proportionantur egritudini et ea
qd proportionantur disponsi medie inter sanitates et egrit
tudines. Intellexit autem per res proportionatas sa
nitati ipsius causas et signa: et illud intellexit per res proporti

onatas egritudini et neutralitati, vide igitur qualiter ps
qd in hac diffinitione deficiat dōz p quā diuidit⁹ et sepat⁹ hec
ars ab ea pte scie naturalis qd considerat et specular⁹ sani
tatem et egritudinem: quā ars medicine proculdubio do
cet qd sit sanitas et egritudo et eaz cās et signa ad conser
uandū sanitates et curandū egritudinē. Et ideo puenitur
ex eius scientia sanitatis et egritudinis ad ianuā et introi
tum conferentem in operatione. Intentio autem in
sciētia naturali est solū scire quid est sanitas et quid egritudo
pro quanto docet et sufficit dōz scientie naturalis
qd ex intentione predictorū, s. sanitatis et egritudinis
adipiscatur finem eozum quozū dispositio et natura est
posse scire. Neutralitas quā posuit mediam iter sani
tate et egritudinem non est vera neutralitas, diuisit autē
eam Gal. in tres modos quozum vnus est conualescentiū
ab egritudine et similitum. Secundus autem est in eo qd
patitur egritudine in aliquo mēbro solum. Sed tertius
est in illo qui est in aliquo tempore absqz morbo et in alio
eger. Cum igitur morbi diffinitio sit nocumentum et
naturalis operationis patet qd inter nocumentum et nō
nocumentum non erit mediū, nocumentū autem debile
supponitur generi egritudinis: sicut et operatio debilis
supponitur generi sanitatis qua sit rectitudo operatio
nis, hi autem sermones indigent maiori expositione: s3
intentio nostra in hoc sermone vel tractatu est compen
dium et abbreviatio.

Cuius prima diuisio est in theoreticam et practicā
et theoretica ex tribus rebus perficitur et completur
Inquit beuroist.

Atēdit dicere quō medicina diuidit⁹ prius in i. v.
i. partes. Quaz altera theoretica et reliqua practi
ca seu praxis noiat⁹: et itellexit ex dōz suo qd the
oretica ex tribus perficitur, qz pars ipsius sciētificā et spe
culatiua perficitur ex tribus partibus quarum immedia
te post faciet mentionem. Hec autem diuisio non est
vera: quoniam Gal. dixit in diffinitione eius qd ipsa est
scientia sanitatis et egritudinis proportionaliter eisdem
et dispositionis que non est sanitas neque egritudo. Si
igitur sic est omnes partes eius erunt sciētificę et theo
ricę: nō ergo vna sola theoretica et altera practica. Est ergo
sciendū qd ex operationibus rationabilibus sunt quedaz
que dicuntur practice et actiue quoniam sciuntur et disci
tur proculdubio operando sicut operatio et ars carpenta
tozie et sutorie. Et quedam dicuntur artes que proculdu
bio discuntur vt scientia demonstrationibus, s. et diffini
tionibus quibus perfecte et vltimate aliquid scitur et tale
proculdubio est ars proprie: et talis est dispositio medici
ne artis: neqz longinquum est: seu impossibile est aliqua
ex artibus et operatōibus que ambobus predictis modis
adificatur, s. scientia et operatione: si tamen ponamus ta
lem artem et talem operationem esse vnicam. Est autē
opinio qd talis sit ars medicine: et hoc id quā pars ipsius
que manualiter exercetur proculdubio vtendo et operā
do adificatur secūdū maiore partē ipsius. Modus igitur
huius diuisionis potest esse ac si diceret qd sciētia artis
medicine diuiditur in duas scientias seu partes scienti
ficas, s. in scientiam eius cuius coniungitur dōz scientie
naturalis et aliam remotam ab eo: hoc est dictū qd medi
cus speculetur in arte sua duas scientias insimul, s. scienti
am qua speculatur sanitates et eius causā et signa et mor
bum et causam eius et signa. Secunda autem scientia
quā in arte considerat est illa per quā cōsideramus quali
ter conseruet sanitatem et cum quo etiā sit eaz quibus cu
ret egritudinem et hoc est speciale in arte medicine.
Pars autem per quam coniungitur hec sciētia sciētie

naturali est vere et proprie scientia talis, scilicet quod finis item est ea est solus scire et non opus. Alia vero pars spiritualis in consideratione artis medicine dicitur et potest dici practica siue actiua: eo quod affinis et propinqua operationi cum eius operatio et usus habeatur et sciat ut plerumque operatio pro quanto. Ex predictionibus medici est ut postquam steterit super scientiam medicine et ea intellexerintque sit usus et exercitatio in operationibus eius. Manualis autem operatio minime ut diximus dicitur vel sermonibus addiscitur excepta minima parte eius: et sicut videtur de anathomia: nam modicum eius potest ex sermonibus imaginari. Primum autem qui expresse posuit hanc divisionem medicine iacuum medicus quem alcorazon redarguit et reprehendit, iam enim ipse opinatus est quod radices doctorum Galeni indicent falsitatem divisionis predictae: cui post respondet benzoar qui opinatus fuit se inuenisse in quibusdam libris attributis et appropriatis Galeni. Vitas autem est in hoc sicut nos diximus. .iii.

Ex rebus autem sunt septem naturales et ex eis sunt. vi. et omnes sunt necessarie.

Quoniam primum dixit quod pars medicine theoretica perficitur ex tribus rebus: id nunc ichoat a prima earum, unde inquit quod sunt res naturales hoc est quod pars prima theoretice partis diuiditur in contemplationem rerum naturalium: he autem res naturales sunt potissima causa sanitatis repte et exitus in corpore. Et dixit quod ex eis sunt sex alie: et omnes sunt necessarie hoc est quod pars secunda partis theoretice diuiditur in contemplationem. vi. rebus non naturalium: quoniam non perficitur esse naturale sine eis. Ex his vero rebus sunt quedam extrinsece et quedam voluntate: et ex eis quedam animales que omnia ex necessitate corpori contingunt. .iiij.

Adhuc sunt alie res in libris scripte, scilicet morbi cause et accidentia.

Tertia pars ex tribus partibus theoretice diuiditur in tres partes et scias, scilicet in scientiam accituum morborum et causarum: quoniam illud super quo dicit esse medicus continuo attentus sunt predictae res tres: unde est ac si diceretur quod theoretica medicine diuiditur in contemplationem sanitatis et egritudinis et contemplatio sanitatis diuiditur in contemplationem. scilicet rebus naturalium et in contemplationem. vi. rebus magis necessariis, et rursus contemptio egritudinis diuiditur in tres scias, scilicet in sciam morbi et cause et rei accitis nominate in hac facultate: nos autem omnem intentionem eius declarabimus in sequentibus. .v.

Practica diuiditur in duas species quarum vna manibus exercetur et alia cum medicis naturalibus: nec non eo quod ex cibis ordinatur.

Quoniam diuiserat medicinam in duas partes, scilicet in theoreticam et practicam: et theoreticam subdividerat in partes. xvi. scilicet in. iij. naturales: et tres accitales: ideo subdividit nunc practicam in duas partes, ex quibus vna est manualis sicut iutura vel vere depositio cataractarum: et scia, altera vero est qua curatur morbus cum medicis et preseruat sanitas cum cibis, hec autem pars includit sciam naturam materiarum et modum sciendi medicamina ex eis usus eorundem et sciam etiam de naturis ciborum et modum conseruandi sanitatem cum eis. esset autem melior diuisio quam predicta: si diceremus medicinam diuidi in. viij. partes, scilicet in sciam qua docetur quod sit sanitas: et in scientiam per quam cognoscuntur signa sanitatis et in scientiam qua natura egritudinum cognoscitur: et scientiam per quam sciuntur earum signa: et in scientiam ex qua sciuntur ingenium curatoris egritudinis et in scientiam per quam sciuntur preseruationis sanitatis. .vi.

Proculdubio ex rebus naturalibus sunt elementa ex quorum compositione existunt corpora.

Quod licet procerto dicere quod prima ex rebus quas naturales nominamus est scia corporum ex quorum compositione existunt cetera corpora mixta: dicuntur autem corpora illa

elementa. Diffinitio autem elementi est: quoniam est simplicius quod in compositione reperitur, id est quod ipsum est illud ex quo aliquid componitur et ipsum ex nihilo diffinitur et aliter, ipsum enim est in quo resoluitur compositum cum corrupitur: sed ipsum in nullum aliud resolui vel dissolui potest. Hoc dicit absque dubio: quia earum compositione existunt corpora eo quod opinio fuit hypocratis et Galeni quod corpora horum componuntur veraciter ex quattuor elementis, scilicet terra: aqua: aere: et igne: per viam admixtionis sicut orimel ex melle et aceto. Super his autem fuerunt valde diuersae et varie philosophorum opiniones, scilicet in numero: et natura eorum, ex quibus corpora horum componuntur. Quidam enim ex eis dixerunt ea esse quattuor: sicut dictum est: et quidam asseruerunt ea esse solum duo: et quidam vnum solum. Quidam etiam eorum dixerunt ea esse corpora indiuisibilia eiusdem nature opinantes quod hec corpora et omnia entia composita generantur ex eisdem. .viij.

Primum quidem hypocratis in libro de elementis in his est sermo verus, scilicet quod sint quattuor: aqua, ignis, aer, terra.

Primum hypocratis dicitur quod quattuor sunt elementa in numero, scilicet aer: ignis: aqua, et terra est verum. .viij.

Robatio veritatis predicti sermonis est quoniam cum corpus corrupitur reuertitur in eisdem.

Robatio sermonis hypocratis, scilicet quod corpora mixta sunt composita ex his quattuor corporibus cum eo quod videmus corpus animalis mortui dissolui et resolui in

predicta quattuor elementa. Quod autem dissoluitur et resoluitur in aliqua proculdubio videtur poni ex eisdem neque reperitur aliquid aliud in quo hoc dissoluitur et resoluitur. Cum autem animal moritur eius partes sicce resoluuntur et peruertuntur in terram et humide in aquam et calide in aerem et ignem. Est autem hoc notum ad sensum ei qui curiosus et attentus est ad videndum illud.

Patet autem ipsum poni ex his quattuor eo quod est corpus terminatum hinc etiam. Omne autem corpus tale componitur ex terra et aqua: fit enim proculdubio corpus tale cum malaratur terra cum aqua et potissime si coquat ad ignem tantum diu: donec efficiatur sicut teste. Si igitur sic est patet in ipso quattuor elementa existere: et hoc est quod deus inquit cuius nomen superalter. Creauit homines ex luto sicut testam figuram, huius autem probationes perficiuntur in naturali facultate. Medicus autem inquit huius nequit hoc vere et demonstratiue declarare, supponit autem nihilominus hoc et accipit a diuisione scientie naturalis, ipse tamen declarat hoc in libro de victoria et de certamine sicut cur facit hoc in libro de elementis Galeni. .ix.

Non esset nisi vnum elementum non esset aliquod animal cum morbo corruptibile.

Et est probatio hypocratis quod corpora animalium non componuntur ex partibus indiuisibilibus et vnius nature sicut

componitur domus ex lapidibus et lignis. Nam si animalis poneretur ex partibus indiuisibilibus minime corrumpere ex morbo: corruptibile enim corrumpitur proculdubio ex diuersitate eius. Sed si corpora essent vnius nature eiusdem nature, nulla quidem esset contrarietas corrupens ea nec ab extra: neque in seipsis. Neque quia corpora sunt corruptibilia ex seipsis: eo quod in seipsis contrarietatem habent quod etiam circumdat ea exterius est quod contrariatur eis, cum igitur contraria sint diuersarum naturarum sequitur quod ipsa corpora non habeant vnam naturam neque sunt vnius nature: et hec scripta sunt in libro elementum et in libro de humana natura hypocratis, hec autem scientia est de causis vltimis vel finalibus sanitatis. .x.

Est hec autem scientia complexionis est ex iudiciis in medicina conferentibus.

Est quod medicus nouit elementa ex quibus componitur corpus per viam admixtionis decet ipsum scire et cognoscere species complexionis. Iudicium autem huius scientie presertim in medicina

z hoc qdē est manifestū: qm̄ cū ipse cognoscit p̄ponē exē
pli gratia: esse calidā vel frām: tūc quidem si fuerit sanus
erit cōseruatio in eo quidē i quo est cū oibus similibus. si
vero fuerit eger eo q̄ sit lapsus a qualitate sibi nāli ad
p̄trariā curabitur si reducatur ad qualitatē sibi naturalē
prius i eo exītem cū eo qd̄ cōtrariat̄ z opponitur quali
tati faciēti egritudinē: exēplum autē huius est: qm̄ si quis
calide p̄clusionis patiat̄ egritudinē per quā eius p̄plo in
frigidat̄: erit p̄culdubio eius curatio si calefiat: donec re
deat ad suam complexionem naturalem. **xi.**

Quattuor sunt potentie seu virtutes cōplo
nis siue diuiserit seu composuerit vir con
sultus.

Quattuor sunt virtutes eius qbus p̄pat̄ z refer
tur p̄plexio hoīs cū vna ex eis vel due dīantur
velut i p̄posito vel p̄plexato ex eis: z sunt calida
z frā: hu. z sic. Cū autē dicit siue diuiserit siue p̄posuerit
eas vir consultus: intellexit pro constanti q̄ p̄plo hoīs re
ferat̄ vni soli ex p̄dictis virtutib⁹ vel duab⁹ vniūri vel cō
iungi possibilibus. Cōplexiones vō relate dīo vni⁹
ex p̄dictis virtutib⁹ sūt quattuor. s. vel p̄plexio calida. i.
sup quā caliditas dīat̄ vel frā. i. sup quā frītas dīat̄: vel
solū humida. i. sup quā humiditas dīat̄: vel solū sicca. i.
sup quā siccitas dīatur: aut dīatur sup p̄plexionē calidā
z sicca vel frām z sic. aut calidā z humidā: vel frām z hu
midā. **De igit̄ sunt. viij. p̄plexiones q̄ referunt̄ egressui
vni⁹ vel duaz qualitatū a temperamento. **xij.****

Sensus tactus sentit z percipit caliditatem
frigiditatem. siccitatem z humiditatem.

Quia p̄dixerat q̄ quattuor erāt virtutes seu q̄li
tates ideo nūc manifestat z declarat eas: vnde
inqt̄ q̄ p̄dicte virtutes sunt caliditas. frītas. siccī
tas z humiditas. Intellexit autē vel humitatē siue molliti
em z tenuitatē quā tactus sentit. **xij.**

Predicte virtutes seu potentie reperiuntur
in elementis tempore eo quo augetur seu
pullulat in loco.

Quia p̄dixerat q̄ virtutes repte i p̄plōne sūt
quattuor: Rememorat̄ ē nūc rez p̄plexionaz
i qbus he virtutes reipiunt̄: aut aut. reipiunt̄ in
eis. i. in quattuor corporib⁹ q̄ sunt aqua. terra. aer: ignis.
Intellexit autē p̄ virtutē caliditatis: siccitatis. frigiditatis: z
humiditatis. Et intellexit p̄ tpa quattuor anni tpa. s. estates
autūnū. ver. z hyemē. z hoc ideo qm̄ qd̄lz ex istis p̄patur
dīo duaz ex istis vtutibus z qualitatibus: he tñ qualita
tes referūt̄ aliter elemētis q̄ aialib⁹ z aliter q̄ tpi z locos:
z intellexit p̄ locū climata terre habitabilis: z intellexit per
illud qd̄ auget̄ vegetabilia z alia. **Itā p̄plexiones eoruz
referūt̄ his quattuor virtutibus **xiiij.****

Elementum ponitur in vltimo simplicis
complexionis.

Intellexit seu dicere voluit q̄ cū iformāt̄ elemē
ta aliqua ex illis quattuor qualitatib⁹ q̄ referāt̄
ab ea i vltimo. Cū at̄ dicit simplicis p̄plexionis
voluit dicere q̄ elemētū sit i vltimo simpliciu⁹ qualitatū:
q̄ qualitatib⁹ p̄plexionalibus q̄ sunt ca. fri. sic. z humida

Et ob hoc dicim⁹ q̄ ignis sit calidus vel q̄ aqua si frā
intelligētes pro certo q̄ hoc dicitur de eis. eo q̄ sit i hoc
in vltimo. i. q̄ nō sit aliquid calidi⁹ igne cū ipse sit calidior
omni calido p̄plexionalit̄: sic etiam est i alyis qualitatibus
ipsoz: z hoc qdē manifestū est. Aliud vō p̄plexionatū
eo q̄ ē mixtū: et p̄ponitur ab extremis i vltimo. i. ex qua
tuor qualitatib⁹ q̄ sunt in elemētis: ideo fuit mediū inter
ea in p̄dictis qualitatib⁹ rōne p̄fractōis partiū eorum ad

inuiçē. vñ sic ē in oib⁹ mixtis z medijs inter p̄deā sicut in
colore buono dicto arabis ebaz. ex albo. s. z nigro cōposi
to: q̄ nec of nec imaginat̄ alb⁹ vel niger in vltimo. s. d̄
q̄ sit in ipso niger in parte z albus i parte. unde sic est ne
gociū qualitatū i elemētis z mixto ex eis p̄plōnato. nā sūt
i elemētis vltimate. i. mixto vō z p̄plōnato p̄fracte. **xv.**

Aliditas est in igne z aere: frigiditas vero
in terra z aqua: z siccitas inter ignem z ter
ram: z teneritas inter aquam z nubem.

Quia p̄dixerat q̄ elemēta iformata p̄dcis vir
tutib⁹ iformātur eisdē i vltimo: notificat nūc que

ex his vtutib⁹ referant̄ cui⁹ ex elemētis: vñ iqt̄
caliditas ē i igne z aere: z itellexit q̄ ex eis iformātur cali
ditate sūt duo. s. ignis z aer: z que ex eis iformātur frigi
ditate sunt et̄ duo. s. aqua z terra. docet tñ scire aquā fri
gidiorē terra: sicut z ignē calidiorē aere: nec ē hic ignis sē
sibilis ille qui ē elemētū: sicut ait Alex. qm̄ iste ignis ē cā
corruptōis: nō exīte vel eē alicuius. Ignis vō q̄ ē elemē
tū ē z h̄z eē cā generatōis. Est autē ignis iste sup aerē i cō
cauo orbis celi: nō h̄z calorē i actu: qm̄ calor ē p̄culdubio
res accūs huic igni sensibili: eo q̄ i corpore terrestri exi
stīt: hoc totū ē i naturali scia manifestū z probatū. Cum
autē dixit siccitas ē inter ignē z terrā: voluit dicere q̄ duo
elemēta sicca sūt. s. ignis z terra: terra tñ siccior ē igne. et
cū dicit teneritas ē inter aquā z nubē: itellexit per teneri
tatē humiditatis: z per nubē aerē: ac si diceret. duo elemē
ta humida sunt. s. aer z aqua. oportet tñ scire aerē esse hu
midiorē aqua: z q̄ aqua sit nihilominus potentior in hu
mectatione corpōz quibus obuiat̄: q̄ sit aer. **xvi.**

Ignificatur nobis esse z generatio iter spe
cies ipsorum cum diuersificentur ad inui
cem z vniuntur siue coniungantur.

Intellexit q̄ predicte qualitates diuidātur i di
uersas spēs: q̄ in quibusdam variātur: z in qui
busdā vniuntur z assimilātur: q̄ qdē rōne h̄z
partiū diuersitatū eē significat̄ z generatōez. Et p̄culdu
bio diuersificat̄ iuicē. q̄ at̄ ex eis diuersificat̄ rōe p̄ri
etatis eaz: z vniūtur se z p̄iūgūtur eo q̄ duo ex istis vniū
tur z associāt̄ i vna z eadē qlitate volo dicere sicut associ
atōez ignis z aeris i caliditate. z aq̄ z terre i frītate. **xvij.**

Ignificata fuerunt iuicem ne essent quid
vnum z idem: z fuerunt cōiūcta z vniūta ne
viderentur omnino contraria.

Alio qdē ē quare nō fuerūt a p̄ncipio vniū z id
em qm̄ si fuissent vniū qd̄: non repiretur aliquid di
uersum ab eis. Cū autē dixit. et fuerūt p̄iūcta ne
viderētur oio p̄ria: intellexit q̄ oportebat vt associat̄
etiā qualitatibus ne p̄riarentur ex oibus partibus suis:
Et hoc. n. fuisset difficilis eoz mixtio z p̄plexio. **xviij.**

Agimur in alio complexionē ab ele
mentis: puta in composito ab eis a p̄do
minante.

Intellexit q̄ non imaginentur mixtū informa
ri i istis qlitatib⁹: eo q̄ in ipso vltimētur. s. d̄ et
imaginatur tale a tali qualitate p̄dominante in
ipso: cuius exēplū de leone cū dicim⁹ q̄ sit calidus z sicc⁹
nō itelligētes illud de eo vltimo sicut fecim⁹ de igne cum
eū sicnoiam⁹. vñ itelligim⁹ q̄ caliditas z siccitas dīentur
in eo plus q̄ frigiditas z hūiditas volo dicere q̄ he due
partes sunt in eo maiores et ampliores. **xix.**

Omnibus equale et temperatū ad referen
dum eieo q̄ habeat quattuor facies con
iunctas.

Ane qd̄ imaginatur informari oīo vni⁹ vel
a ij

duar ex istis qualitatibus intelligit' pculdubio esse tale i
pparatōe ad tēperamētū z equale i quo. s. repiūt' quattu
or qualitates equaliter: volo dicere q' repiat' i eo tm̄ ex
caliditate q̄tū ex frigate z siccitate q̄tū humiditate. Sūt
aut' qdā opinati q' hec pp' sit fm̄ opinionē Sal. pplexio
hoīs ipatā pplexionē h̄ntis. i. q' quattuor q̄litates cōple
ctū' i eo equaliter aut' ppe equalitatē z maxime vt dicit
in cute manus z ex cute manus significatur ex cute digiti
medij. Ex sermone suo nihilominus intelligitur q' sic z
dicatur in eo temperamentum z equale medium i specie
Exēplū est quoniā q̄tū caliditas z siccitas dicantur dñā
ri sup leonē tm̄ eius pplexio habet duo extrema z mediū
inter duo extrema dicitur equalē: z tēperatū: z ex istā cō
plexione exercet leo operatiōes suas meliori modo quo
potest i q̄tū leo. Pponuntur etiā exēpla huius equalis
z egredientis ab equalitate eius in his que fiunt artifici
aliter. vnde exēpli gratia dicitur. oximel equalē z tēpera
tū cū ponūt' i eo mel z acetū i tali q̄tū z pportione q'
repiat' ex eis opatio oximellis pfectior z laudabilior que
possit eē. Sz dicit' egrediens cū p̄dicte q̄litates repiunt'
aucte vel diminute. tale aut' equalē reperit' z oz intelligi
i qualibet specie: z tale etiā oz intelligi i hoīe ipato z eq̄li
Dñs est aut' i naturalibus qd equalē i quo partes
elemētōz pponūt' equaliter sit. phibitū z ipossibile iueni
re. Cū igit' erit i hoīe equalitas p̄dicte. poterit quidē itel
ligi q' dicat' equalitas de eo p p̄pationē ad extrema sue
speciei: z q' extrema ipsi' dicat' egredi ab equalitate per
p̄pationē ad ip̄s. Possumus z intelligere equalē p̄dictūz
ex p̄pōtōe z p̄pōtōe ei' ad pres elemētōz referēdo quasi
dā ex eis quibusdā ex eisdē. Cū aut' intelligitur i eo h̄i' p
pōtio repiet' i eo in q̄tū est caliditas naturalis maior z
fortior frigate: z humiditas siccitate. Si igit' sic est: erit cō
plexio hoīs i gnālī calida z humida habēs duo extrema
multa z magna diuersitate distātia ab iuicē. vñ hō cuius
caliditas repit' minor caliditate p̄dicte dicit' frigidus p
p̄pationē ad hāc pplexionē hoīs equalē: z similiter cui'
humiditas repit' minor humiditate p̄dicte dicit' siccus p
p̄pationē ad p̄dicte pplexionē: z ille i quo p̄dicte due qua
litates sic se h̄nt dī frigidus: z siccus: z i quo caliditas z
humiditas ampliora z fortiora sūt q' i p̄dicte dī calidus z
humidus. Rōe aut' h̄i' pplexionis vitupat' z arguit Sal.
dicēte pplexionē tēperatā calidā z humidā eē. neqz itelli
git q' calidū z humidū dicat' d' duab' pplexionib' p̄dicis
equocē: vnde q' ex antiqs dixit equalē z ipatā pplexionē
hoīs eē calidā z humidā dixit vey dū intellexerit hoc de
calido z humido tēperate: nō aut' d' calido z humido egre
diēte ab equalitate z tēperie p̄dicte. .xx.

Terunt aut' mixte z complete in eo secundū
existimatiōē vt esset pondus z mensura.
Remēta fuerūt quidē mixta i hac complexione
eq̄li h̄z existimatiōē equalē: z fuit hec pplexio
sicut ferz quo cetera res pōderāt'. Cū aut' repe
rit' pplexio diuersa ab ista imaginat' p̄formationē qua
litas qua diuersificat' ab ipsa. q' si fuerit calidior dice
mus eā esse calidā: z siccior: dicemus eaz esse siccam. Sic
igit' scitur pplexio iequalis per equalē: z ob hoc nomina
uit eam pondus z mensuram. .xxi.

Aliquod ex eis declinauerit ad aliquod
extremorū nō tamē inde expoliabitur vel
circūscribetur a virtutibus predictis: erūt
nihilomin' i eo absqz equalitate z tēperie p̄dicte.

Accūqz ex pplexionib' declinauerit ab equali
tate ad aliqd ex p̄p̄s extremis nō euacuabitur
ide q' quattuor virtutib' .s. caliditate, frī, sic, z hu

miditate: nō tm̄ erunt in ea equaliter z temperate: sicut in
plexionibus temperatis.

Enominatur aut' a nomine predomināris
vt igneū terreum aqueum. sunt etiā ex eis
que cōparantur aeris: omnes autem dicuntur
per modum transitus z minus proprie.

Complexio egrediens z declinans ab equalita
te denotat' a noīe ignis. i. calida z sicca: z a noīe
terre. i. frī z sicca: z a noīe aque. i. frigida z humi
da. Intellexit cū dicit. Sunt etiā que pparant' aeris: q' sūt
calida z humida in pplexiōe: z p certo dicit hoc pprie h̄z
opinionē meā: q' oz vt q̄litates quib' appropriant' z refe
runt' pplexiones sint bine z p̄iūctē: sicut sunt in elemētis
z humoribus: z sic eēt solū quattuor pplexiones. s. calidi
tas z siccitas relata igni z chole. z calida z humida relata
sanguini: z frigida z humida pparata aque z fleumati: et
frigida z sicca pparata terre z melācolie. Et pculdubio pos
sibile ē iuenire calidā pplexionē solū p se: aut frigidā aut
siccā: aut humidā vbo z diuisione. sz i effectu nō ē pueniēs
eas iuenire. Si aut' qs opinet' possibile esse q' elemēta
pplexant' oīo fm̄ equalitatē: sciat eē in naturalibus dēcla
ratū q' esse z generatio fiat: cū qualitates actiue: vt pote
caliditas z frigiditas dñantur sup passiuas. s. sup siccam
z humidā. Et q' corpus fiat ex cōtrario huius. s. q̄litates
passiue super actiue cū dominētur. .xxij.

Am quidē perfecte sunt nouē spēs cōple
xionis neqz ex nunc accedam ad dictionē
nonam.

Inter has aut' nouē intellexit pplexionē equalēz
z octo egrediētes ab equalitate: quattuor. s. ppo
sitas super quas dominant' due q̄litates: z qu
or simplices sup quas vnica solū ex quattuor qualitatib'
dñat'. hec tm̄ vt diximus reperunt'. hoc aut' pculdubio
opinatus est Sal. eo q' paz didicerat z impfectus erat i
scia naturali. Oportet etiā scire q' spēs pplexionis sūt
spēs sanitatis: z repte i mēbris similib' : quoz. s. totius et
partis est idē nomē: sicut caro: cui' pars etiā noīat' caro
sicut ipsa tota non tamen sic est de manu z pede: que mē
bra organica nominantur. .xxiij.

Enc autē loquitur de tempore secundum
opinionē z existimatiōē. non enim cessit
in eo stilus z modus iuestigandi subtilis.
hyems aut' habet vim z naturam flatis z ver exci
tat sanguinem. estas vero cholam rubeam: z autū
nus choleram nigram.

Uia locutus est de spēsbus pplexionū hominis
q' voluit nunc loqui de spēsbus pplexionū ipis. cū
aut' dixit q' hyems h̄z vīz fleumatis. intellexit q'
plexio hyemis sit frigida z humida sicut ē fleuma. z ob
hoc generat' z augmētat' fleuma i ea. Et cū igit' q' ver ex
citat sanguinē intellexit q' sanguis generet' i eo. Cū vō di
xit q' estas cholera voluit ēt dīe q' i ea generet' cholera
eo q' sit calida z sicca sicut ē z ipa. Et cū dixit. z autū' co
lera nigrā: voluit dīe q' autū' i natura sua similes' cho
lere nigre. s. i frigiditate z siccitate. z ob hoc generatur z
multiplicat' i eodē. Et vey ē sigdē q' de vere dicit. s.
q' sit calidus z humidus. et tm̄ p̄ intentionē Sal. in de cō
plexionibus. dicit. n. ibi q' ver sit tps tēperatū z eq̄le: in
quo reperuntur quattuor caliditates cū equalitate. cōstat
aut' q' si essent repte i eo quattuor qualitates cū equalitate
i eo vite opatiōes modice essent decentius ipate quaz cā
est caliditas z humiditas q' opationes vite p̄rie. quaz cā
ē fritas z siccitas. Si etiā fuissent sic i eo equate virtutes
z q̄litate p̄me minime fuisset i eo appropata gnāto neqz

etiā augmētū alicuius humoris i hōie: nec in alijs ab eo: nec etiā gnatio 7 eē alicuius rei. o3 g° necessario vt ipsum sit calidū 7 humidū: ē nihilomin⁹ egle 7 ipatū eo qd sit iter hyemē 7 estatē mediū. 7 cū n̄ sint nisi q̄tuor tpa n3 etiā n̄ si q̄tuor humores: manifesta ē significatio qd n̄ sint etiā nisi q̄tuor pplexiones pposite 7 egle: nā si possit inueniri pplexio equalis: taliter. s. qd elemēta i ea equaliter miscerēt minime inueniret aliqua operatio i hac pplexione primis qualitatibus appropriata: essetq; necessariū ne haberet formam. s. ynam.

Quia locutus fuit de cōplexione hoīs 7 tps vō luit 7 nūc loq d pplexione medicinaz sermone vlti: hoc aut negociū ptractauit Gal. in tractatu tertū libri sui de pplexionibus q̄uis ps iuestigatiōis sue i hoc ope sit i pplexione hoīs pter qd speculet i pplexione medicinaz: qm̄ speculatio 7 iuestigatio de cōplexione hoīs ē speculatio sup sciaz sanitatis ei⁹. Speculatio aut 7 p sideratio d pplexione medicinaz ē p̄tēplatio istrozū 7 oz ganoz qb⁹ sanitas effici⁹: vey qz ambo pueniunt 7 vniū tur i pplexione posuit tractatū eūdē i ambobus. xxv.

Quod autem augetur 7 minoratur diuidit in species mineralium 7 plantarum 7 animalium corpus habentium.

Quod siue qd auget de quo fit hic mētio diuidit i tres species. s. i species mineraliū plātaz 7 aialiū 7 partiū 7 speciez ipsaz hoc ē qd be sūt tres spēs medicinaz 7 noiauit minerale 7 uctus 7 vegetabile trāsitorie 7 minus pprie: 7 hoc iō qm̄ vegetabile h3 aiaz pculdubio: minerale vero nō h3 eā: 7 hoc qd ē in scia naturali. s. patefactū. xxvi.

Quod vincit 7 superat corpus est medicina quod vero nutrit 7 auget est cibus.

Nū est illud qd id quod vincit corpus est medicina: 7 illud quo cibatur corpus est cibus. Intellexit aut cū dicit qd medicina vincit corp⁹ qd ipsa imutet corpus aut ad caliditatem si fuerit calida: aut ad frigiditatem si fuerit frigida: 7 similiter ad alias qualitates ab istis. hoc aut sit tūc cū corp⁹ imutat 7 alterat. alterat qd ad sui nāz qd qd igreditur ipm̄: si tū nō pfecte fuerit: illud naturale immutat cū aliqua mutatōe. Si vō cibus solū imutat ipsuz pter qd imutat ab eo: nā cū cibus puerit i partē alicuius mēbz puerit ad similitudinē illi⁹ mēbz. Sed cū pueritur medicina i partē vel humiditatem alicuius mēbz puerit ad similitudinē eius: 7 ratiōe hī nature vel medicine curatur egritudines. s. rōne p̄rietaz quā h3 ad malā pplexionē corporis: nā cū generat in corpore pplexio casus 7 efficiēs egritudinē. erit quidē eius cura cū medicina generatē i corpore pplexionē p̄rariā efficienti egritudinē p̄dicatā. Est autē sciēdū qd idē est numerus speciez pplexionū medicinaz 7 speciez pplexionū hoīs: calida hu. ca. 7 sicca 7 alia ab istis ex. ix. spēsbus pplexionū h3 opinionē 7 doctrinā Gal. aut ex q̄tuor spēsbus fm̄ opinionē primoz. qd h3 aut hoz triū generū medicinarū zē. Qd autē opatio horū triū generū medicinarū minime manifestat i corpibus nisi prius ex ipsis corporibus imutēt: ideo dicimus qd fuit ca. fri. hu. 7 sic. i pō. Intellegētes qd calefaciāt corpus infrigident desiccant 7 humectent ipsum in potētia. nō aut qd calefaciāt vel humectēt ipsum i actu: elemēta vero reperuntur pculdubio sensu tactus calefacientia 7 infrigidantia: desiccantia 7 humectantia pro q̄to dicimus qd sunt actu calida. Et qd imutatio triū spērū medicinarū. s. mineraliū plātaz 7 aialiū p̄cipit vt dicem⁹ post igressū earū i corpore: ideo pculdubio certus modus cognoscēdi operationē earū ē experimētū: 7 hoc quoniā opinio ē

q̄ operatio medicine i corpore v3 eē p̄similis vt plm̄ cōplexiōi sue: vt si pplexio medicine sit calida 7 sicca v3 eē i corpore calefactio 7 desiccatio. 7 silt d frigiditate 7 alijs qualitatib⁹ etiā vñ equo inuenit d̄mfatōes 7 sillogisticas rōnes sup pplexionem medicinaz: erit quidē possibile medicis inuenire modū sillogizandi sup opatōes earuz in corporibus: hoc est qd ex quo extiterit sup pplexiones medicine rōnibus sillogisticis: sciēt qdē qd opatōes ei⁹ in corpore similes illi pplexiōi. Sūt aut qnqz modi quoz fecerūt rememoratiōē ad sciēdū pplexionē medicinaz. s. ex celi 7 cita mutatōe ad ignē 7 celi p̄gelatiōe ipsi⁹ sapore odore 7 colore. Sunt tñ adhuc multo plēs modi quos alibi rettulimus: ex qbus sunt. xvij. quoz rememoratiōē fecim⁹. s. de signis superiorib⁹. i. quarto meth. Qd vero pfectius 7 fortius ex his sciuntur de sapore fuit p̄tētus vir iste ex rememoratiōe sapoz solius non curans de alijs in hoc loco. xxvij.

Complexio habetur 7 cognoscitur ex sapore 7 hoc sillo vero 7 iusto.

Dicit qd pplexio medicinaz cognoscat p sapore. 7 hoc qd sensus gust⁹ p̄cipit sapore: 7 sapor pculdubio significat sup pplexionē medicine. et sillogismo vero 7 illud ipse dixit. xxvij.

Delicis 7 salsus 7 amarus siccitatez. acutus vero calorem.

Tres sapes pueniūt 7 vniunt in significando qd dñans sup pplexionē medicine sit siccitas 7 nō solū siccitas: s3 etiā caliditas. Significat et caliditatem 7 siccitatem sapor acutus. dulcis tñ ē signus minoris caliditatis 7 siccitatis adeo qd nature p̄pēt nostre i similitudine. 7 post ipz i caliditate 7 siccitate est salsus: 7 hoc qm̄ in salso ē substātia humida aliqua vsta: 7 post salsum ē in hoc amaz. ipse. n. ē fortioris caliditatis 7 siccitaz: 7 hoc qm̄ visus est Galo qd amaz sapor causat ex substātia terrea vsta. nos tñ videmus plures species entium qrum nra frigida ē 7 sicca. 7 nihilominus h3 sapore amaram. vnde fructus vegetabiliū qui dulcorant in fine sūt vt plurimū amari saporis in p̄cipio. xxix.

Omnis liquidū nō habens saporem manifestū ē equale 7 tēperate fore pplexionis.

Concordati sunt qd hñs sapore manifestū sit in equalis pplexiōis. Postq̄ ergo p̄tēt sum⁹ ei⁹ qd dixerūt de sapore manifesto 7 hñte ipz sequitur nēcio qd n̄ hñs sapore sit egl 7 t̄pate p̄plonis. xxx.

Omnis sapor ponticus 7 acetosus frigidus sunt 7 sicci: nec non etiāz omnis stripticus.

De qd Gal. opinat pculdubio qd sapor ponticus 7 stiptic⁹ generēt ex substātia fra terrea 7 grossa. 7 acetosus ex sba tērea fra 7 s̄bili. xxxi.

Omnis habens dominium pinguedinis et vinctuositatis est calidus 7 humidus 7 pure inspidus frigidus 7 humidus.

Icimus sapor iste ē vinctuosus: 7 p p̄ns calidus 7 humidus: 7 hoc iō qm̄ vinctuosū fm̄ modicuz est ppositū 7 substātia aerea. aer aut ē calidus 7 humidus. Sic igit sūt in generali isti octo sapes quoz ipse p̄misit rememoratiōē: 7 inspidū carens oi sapore dicit esse nonus. Medici autē sunt huius opinionis. s. qd cause sapoz sūt subtilitas substātie 7 spissitudo 7 mediocritas inter ipsa. Dicimus igit qd cū grossities substātie vniēt fridati cābit 7 generabit sapor p̄otic⁹ 7 stipticus: sed cū grossities erit cū caliditate gnabit salsus 7 amar⁹: sed cū vniēt subtilitas fridati fit inde inspidus. videtur tñ qd sapor: referatur ad grossities 7 subtilitates p accēs: qm̄

ea gnalis vel corruptibilis cuiuslibet sunt quattuor qualitates: vi. scilicet etiam quod sapor dulcis et amarus sunt tamquam duo extrema prout iter duos saporos et quod alij saporos ab istis sunt medij iter ipsos sicut omnes colores ab albo et nigro sunt medij iter album et nigrum. Est et sciendum quod significatio sumpta ex odore est debilius quam sit sumpta ex sapore quoniam odor plurimum significet super saporem, sicut autem significatio sumpta ex odore debilius quam sit super quam dicitur odor in medicina quoniam non extendit per eam totam sed existit in quadam parte eius: sapor vero dispergitur et existit per totum saporabile. Et odor quod est aromaticus significat super caliditatem in generali paucis exceptis ex quibus manifesta sunt rosa et myrta nenufar et viole quorum ipse rememoracione faciet propter. Et proculdubio signum sumptum ex colore est adhuc debilius in significacione complexionis medicine: quoniam unus est color quoniam sequitur ad caliditatem et frigiditatem: cuius exemplum est niger qui ex caliditate generatur: et etiam quoniam sequitur ex frigiditate: accipitur tamen signum ex colore super diversas species unius et eiusdem rei. Cuius exemplum est: quoniam vinum rubeum calidius est vino citrino: et citrinum est calidius albo. Ita autem dixit Gal. de modo signum accipiendi super complexionem medicine a sui celeritate et cito mutacione et puerione ad ignem: Sed omnis medicina subtilis et non spogiosa pueribilis cito ad ignem, est necessario calida et cito digeritur, proculdubio posuit seu ex dictione addidit quod sit subtilis quoniam habens duntaxat viscositatem quod arabes largi notant pueritur ad ignem frequenter de facili: tamen pueritur celeriter ad naturalem calorem, proculdubio adiunxit ex conditione non spogiosa, quoniam arido festinater inflamatur ex igne: nec tamen pueritur celeriter ad calorem, et proculdubio cum sunt duo corpora equalis subtilitatis quod ex eis citius congelatur est frigidius in complexionem, si tamen essent diversa in subtilitate non esset pueriens vel necessarium, hi ergo modi sunt manifesti, quibus potest cognosci complexio medicine per modum sillogisticum. Melius tamen est et tutius incipere in hoc negotio experimento quam rationi, et potissime quoniam pluries reperitur aliquid in medicinis ex forma ipsarum resultantem ex propriis qualitatibus qualitatium immixtione, volo dicere ex proportione existente inter quasdam ex eis per comparationem ad formam generatam in illo ente ex proportione quarundam qualitatium ad quas referuntur in eodem ente, hec autem operatio cuius causa est proportio existens inter ambas formas nominatur thesaurus, Inquit translator: constat quod in latino dicitur proprietas, Gal. autem nominat eam operationem medicine ex totalitate substantie sue procedente, Est autem verum quod impossibile est cognoscere proprietates per modum sillogisticum nisi sciremus precise quantitates elementorum in quolibet entium: et nisi etiam sciremus operationem egredientem a qualibet proportione generata in quolibet quantitates elementorum in eis existentium, hoc autem est nobis ignotum: nec est possibile inveniri ab homine est, non terminatum cum sit infinitum et sine carens: hec igitur est eam proprietatis: cum nihilominus nobis ignota sit in quolibet ente cum careat sine, Intellectus autem siue actus quilibet non potest limitari quod caret sine, Sic igitur dicitur intelligi in proprietatibus non autem sic opinantur multi ex fatuis et fantastice loquentes in naturalibus laborantes ad sciendum speciale proprietatum casum. Verum quod medicine necessitates et venenose habent plurimum ex operacionibus quas efficiunt a proprietatibus, est quod de experimentum in medicinis periculosum, pro tanto docet medicum esse contentum medicinis notis suo tempore: super quas testificati sunt omnes: non autem dubijs ex eis, Quoniam autem quodam reperitur ex rebus quibusdam calidiores in se et nihilominus minus calida per resolutionem ad humanum corpus erit calidior: Cuius exemplum est oleum novum et vetus siue antiquum, Nam oleum novum est in complexionem sua calidius quam vetus et antiquum: vetus tamen est

potens amplius calefacere corpus hominis, Quod tibi cibant proculdubio et nutriunt ex totalitate sue substantie: et proinde est unum: et idem cibus alicui aiali et medicina necesse aliud ab ipso: sicut eleborus qui est cibus purnicis et medicina necans homines, Et simul napellus qui est cibus porcorum et est medicina necans homines et interficiens, Postquam igitur declarate radices huius capituli redibimus ad id in quo eramus prius,

Animal per complexionem suam diversificatur in etatibus, erit tamen sermo nunc in homine solum id est solum in complexionem hominis.

Complexio in qualibet specie animalium diversificatur et in quolibet etate: est enim divisa per resolutionem ad existit in altera, Ipse autem innuit nunc sermonem esse super complexionem hominis etatis solam,

Alor puerorum appropinquat calori iuvenum in complexionem,

Alor iuvenum et puerorum sunt in qualitate propinquum et in quantitate caloris,

Juvenes tamen declinant versus siccitatem puer vero est dominus humiditatis sensibilis,

Oportet dicere quod dicitur que est iter ambos predictos est: quoniam iuvenum calor est siccior calore puerorum, calor vero puerorum velatur humiditate, et ob hoc calor iuvenum reperitur finitum fortior et siccior et acutior calore puerorum, et proinde opinati sunt quod plures hominum quod iuvenes sint calidiores: non tamen est ita: imo quod calor puerorum relatus ad corpora ipsorum aut est maior et potior: aut saltem equalis calori iuvenum, Nam puerorum digestiva est fortior, virtus autem augmentativa non reperitur in iuvenibus sicut in pueris, verum Gal. comparavit et assimilavit calorem iuvenum et puerorum unum et eisdem calori: sicut si imaginemur ipsos in aqua et aere existere, nam existentem in aere reperimus fortior, Antiqui autem certaverunt et prederunt, scilicet hanc complexionem, hoc tamen est quod Gal. ex ea intellexit,

Senectus autem frigida cum ponderabilis eam est sicut decrepitas ipsa: et adhuc amplius: in complexionem cuiuslibet ex eis siccitas manifesta existit: nihilominus et cruditas in humoribus decrepiti,

Quilibet ex ambobus predictis, scilicet senex et decrepitus est frigide complexionis, de repitus tamen est frigidioris complexionis: quilibet ex predictis est siccioris complexionis, verum tamen in decrepito multiplicatur humiditas accidentalis, quod intellexit cum dixit, existit nihilominus cruditas in humoribus decrepiti: propter quod erraverunt quidam eorum complexionem esse humidam dicentes,

In masculis existit caliditas et siccitas: in feminis vero frigiditas et humiditas,

Oportet igitur complexionem masculorum relata ad complexionem femellarum esse calidam et siccam: et complexionem feminarum esse frigidam et humidam per comparationem ad complexionem masculorum: firmantes se super hoc ex operacionibus et moribus predictorum: consideratio tamen sumpta ab eo quod est proprium feminis ex menstruis est notior et manifestior predictis, Hoc, n. significat multitudinem superfluitatum in sanguine ipsarum collectarum: quare quod est collectio significat super frigiditatem et humiditatem complexionis earum, Debet autem medicus scire et cognoscere complexionem masculorum et feminarum: quare qui sciet temperie egritudinis amborum qualitates: elogatas cuiuslibet ex eis ab eorum complexionem naturali, neque non ut sciat qualis preseruet in eis sanitatem: et remoueat egritudinem eorum,

r Ememoratio signorum complexionum suorum ab habitudine corporis.

q Quoniam fecerat rememoracionem spirituum complexionum, accedit nunc ad faciendum rememoracionem signorum super complexionem signantium. Scientia namque complexionum dividit in hac arte in has secundas scias, scilicet in scientiam spirituum complexionum, et scientiam signorum super quolibet ex speciebus eius signantium. Ex his autem signis quedam sunt uniuersalia: et sunt illa que super complexionem totius corporis dicuntur significare, et quedam sunt specialia et propria: que, scilicet, significant super complexionem cuiuslibet ex membris eius. Ipse autem non facit hic rememoracionem nisi signorum uniuersalium exceptis illis que habent complexionem oculi denotare. Signum autem uniuersale sumitur a tribus, scilicet, ab habitudine corporis et colore et capillis. xxxviii.

f Rigiditas et teneritas dominatur in complexionem pinguis et laudabilis corporis.

p Raro constanti in complexionem pinguis et laudabilis corporis, id est, ante et magne pinguedinis dominatur frigiditas et humiditas, pinguedo, non efficitur ex residuo superflui cibi et nutrimenti, paruitas autem pinguedinis in animali significat super malam dispositionem ipsius, nam paruitas residui ex nutrimento uenit ex dominio caliditatis et siccitatis existentis in membris digerentibus: aut ex paruitate et diminutione cibi illius aut anni inlaudabilis, multa uero pinguedo corporis significat superflua frigiditatem et humiditatem membrorum in cibo et nutrimento agentium, hoc autem contingit ex complexionem membrorum preceptorum naturalium: aut accitatum: aut ex multitudine ciborum: et propterea pinguis est breuis vite suscipiens et facili corruptionem. Equalis uero inter maciem et pinguedinem est bone et laudabilis complexionis, unde talis habitudo corporis significat super equalitatem membrorum ipsorum in cibo agentium, id est, ipsum digerentium. xxxix.

b Abitudo corporis macra et extenuata significat complexionem ipsius esse siccam.

b Quod est manifestum et notum, scilicet, quod corpus naturaliter macrum et tenue non digerit ex cibo et nutrimento in membris suis quantum ei est necessarium ad digerendum, hoc autem uenit ratione siccitatis super complexionem membrorum digerentium ipsius digerentis et ei cum digonem sunt caliditas et humiditas. xl.

o Venes quorum uene sunt ex ipsorum corpore late sunt calidi.

o Venarum quorum uene sunt late ex radice originis et creatiois sue eorum complexionem est calida, unde cum dicitur ex corpore ipsorum intellexit ex eorum origine et creatione, cum autem dicitur sunt calide intellexit quod uene sunt calide: et cum uene sunt calide habent super complexionem calidam significare. Causa autem latitudinis est calum venarum sicut causa stricture earum est frigiditas, nam sicut frigiditas de sui natura aggregat et stringit: sic caliditas de sui natura dilatat et extendit. Inquit in gramatico sermone arabicum sunt uene et hoies unius et eiusdem generis: et ideo hoc adiectiuum calida indifferenter poterat referri utrisque, propter quod tollens dubium resolutionem inquit beuroist, cum autem dicitur calida intellexit et cetera. xli.

q Uicunque autem habet per rariam dispositionem eorum habet eam propter malitiam frigiditatis.

q Uicunque habet uenas prias habent latas, id est, strictas habet quod tales ratione frigide complexionis in eo existit a principio sue generationis: dum talis strictura non contingit ratione pinguedinis ex gete et superflua promestione generatione. xlii.

s Radius quidem corporis equalis et iusti cecidit inter omnes,

v Oluit dicere quod corpus equale et temperatum est medium inter pingue et macrum hominum. Intellexit quidem cum dicitur, gradus quidem corporis cecidit inter omnes: ac si diceret quod gradus eius cecidit medius inter ambos gradus: uel etiam inter omnes gradus qui inter ambos extrema existunt. xliij.

n Non sumas signa a coloribus si contingat eorum mutatio ratione regionis.

s Iclima aut regio fuerit causa imutacionis colorum ibidem habitant: ut tunc quod talis non inime significabit super complexionem ipsorum: tunc, non esset iudicium ab extrinseco et non ab intrinseco: sicut sepius contingit in terra nigra et sclauorum, nam clima et terra calida denigrat colores, et frigida dealbat eos ultima albedine, simile, non est de capillis: quoniam in regionibus calidis efficiuntur globosi et crispi, sed in frigidis efficiuntur in ultimo planicie et lenitatis, et hoc est quod intellexit in sermone predicto. xliij.

c Aliditas imutauit adeo corpora incolarum in regione ethiopum et nigrorum: quod nigredo cooperuit uniuersaliter corpora ipsorum.

b habitantes uero in sclauonia tantum adepti sunt albedinem quod efficit et redigit eorum cutes rutilantes et cadetes.

i In regione ethiopum est caliditas adeo imutans corpora ipsorum: quod corpora ipsorum cooperuit colore nigro, hoc autem contingit ratione transitus et reuolutionis solis super caput ipsorum: aut de parte, sed causa frigiditatis imutatis curie incolarum in regione sclauorum ad excellentem albedinem, quod contingit ratione elongationis et distantie solis a capitibus, id est, ipsorum. xlv.

s Determines septem climata scies species complexionum.

s I scias determinare septem climata: et noueris complexionem cuiuslibet ex eis: scies complexionem ex signis que a coloribus sumuntur. xlvij.

q Partum ex eis est iustum et equale in quo color sequitur post complexionem.

q Partum ex climatibus est temperatum et equale, unde in climate non fit imutatio colorum ab equalitate aeris ipsius, imo fit pauldubio imutatio ipsorum ratione complexionis hominis, uerum in Galenico quod ex climatibus est equale et temperatum, unde inquit quod nullus ex hominibus alexandrie est equalis complexionis, et hoc quidem uerum est. Sunt enim in regione arabum quod plures heremi et silue altissimi termini et limites incedunt per quasdam reuolutiones et circuleretias declinuum et promontorium, id est, ascensus unde habitantes in arabia sunt generaliter calide complexionis super quos dominatur rubedo, et inde appellatur album rubeum, estque possibile ut inde vituperet ipsum aliquando: sicut cum dicitur, quare es rubeus sicut ipse qui inter demones variatur coloribus. xlvij.

f Escus croceus choleram rubeam: sed obscurus brunus choleram nigram.

c Color fulcus croceus in equali climate significat quod cholera rubea dominetur ipsi cholericis, sed color obscurus brunus significat in eodem climate dominium cholere nigre. xlvij.

c Corpus est rubeum ex dominio sanguinis, et album in colore sicut ebur ex humore flegmatico.

i In corpore in quo rubedo dominatur: color quod significat sanguinem dominari in complexionem sic colorati, sed color albus similis colorati dicitur elephantis significat humorem flegmaticum in complexionem sic colorati dominari. xlix.

C Omplexio habentis colorem mixtū ex albo et rubeo est secundum existimationem equalis et temperata.

C Color mixtus ex albo et rubeo significat complexionem sic colorati esse equalem in quantitibus et partibus humorum in eodem existitū. i. q. nō dominetur in eo aliquis ex humoribus super alios. sed q. fuit in eo equaliter secundum proportionem naturalem. et hec est complexio equalis quam prius definiuit. **l.**

Albus capillus est frigide complexionis: sed capillus niger est calide complexionis.

Intellexit q. albus capillus in equali climate et regione significet super frigidam complexionem. et niger super calidam complexionem. **li.**

Cuius complexio est diminute frigiditatis habet capillos aureos flavos. Et cuius complexio est diminute caliditatis: habet capillos rubeos.

In quo frigiditas est minor caliditate: est capillus aureus aut flavus. nam flavitas significat complexionem diminute frigiditatis. et rubedo capillorum significat super complexionem minoris caliditatis: q. sit complexio habens capillum nigrū. et p. dubio est hoc v. n. rubedo est propinqua et affinis nigredini: et flavitas albedini. **liij.**

Color capillorum habentis complexionem equalem et temperatam est aureus ex flavo et rubeo mixtus et compositus.

Nihil volui hic exponere: quoniam per se notum et manifestum est. **liij.**

S corpus humiditatis glacialis et albuginee fuerit paruum purum et parve quantitatis et exterius localiter perminuerit. quarum lux seu splendor fuerit pure coruscans et candens efficietur quidem inde color oculorum claudens ex causis prariis convenit antimonialis. id est niger aut subniger sicut antimonium.

Bumor grandineus est quedam humiditas in oculo existens: quam grandini assimilare: in qua quidem humiditate visus existit principaliter secundum Gal. sed humor albugineus est alia humiditas que ante predictam humiditatem in oculo existit. oculus enim ex tribus humoribus et quatuor tunicis est compositus. Dicimus ergo q. si corpus grandineae humiditatis et albuginee fuerit paruum et vehementer lucidum et splendidum: et cum hoc localiter exterius perminuerit q. talis oculus erit glaucus. s. albo propinquus. et si prarium huius perigerit erit oculus antimonialis in colore: cuius color propinquus est nigro. s. ac si diceret q. esset tunc humiditas albuginea excellentis quantitatis et grandinea in profundum posita circūscripta luce splendente valde: Quod etiam puritatem grandineae humiditatis esse. s. unam ex causis claudedinis hoc siquidem notum est ex dictis medicorum: quorum sermo vertitur super hoc. s. q. glaucedo contingit ratione humiditatis albuginee aut glacialis et grandineae: aut utriusque simul. Contingit autem ab humiditatis albuginea duabus de causis. scilicet vel sui parvitate: vel sui medicina et duritate: aut ambobus simul. Si ex humiditate grandinea altera trium causarum aut est ex eis aut omnibus simul. s. aut sui parvitate aut sui puritate et parvitate: aut sui eminentia ad exteriora unde cum hec quinque cause in eodem oculo uniantur: est ultima glaucedo. cum autem praria aggregantur: est ultima antimonialis. **liiij.**

S cause claudedinis complectuntur cum

causis antimonialitatis sit fasolan. i. varietas.

Intellexit cum dicit. Si complectantur cause glaucedinis cum causis antimonialitatis: q. ponantur cause predictorum in tali mediocres et remissas: hoc est q. sicut in eo medie inter excedentes et diminutas et q. grandinea sit mediocris in situ. s. non profunda nimis neq. exterius eminens: et etiam q. sit mediocris lucis et splendoris. et talis dispositio oculi significat super equalem et temperatam ipsius complexionem. Sicut et nigredo oculi super ipsius calidam complexionem: et glaucedo significat in generali et ut plurimum super frigidam complexionem ipsius oculi: et ob hoc valde dominatur glaucedo in hominibus frigidarum regionum: que minime reperiuntur in hominibus calidarum regionum. unde arabes vituperant et abhorrent glaucedinem. **lv.**

S i fuerit spiritus parvus visibilis fiet obscuritas. Si vero multus contingeret inde splendor et luminositas.

Videtur quidem ex causis obscuritatis est parvitas spiritus visibilis et causa luminositatis est multitudo ipsius. hoc tamen nescio ex sermonibus galieni. hec igitur sunt que retulit hic de complexionibus: unde fuit diminutus omittendo rememorationem de complexionibus ipsorum membrorum. et etiam de signis super complexionem ipsorum significantibus. dicere autem sermonem hoc super quolibet ex eis particulariter esset nimis longum propter hoc sermo meus in eius est generalis. Dico ergo q. quedam ex membris sunt similia in partibus suis: et quedam organica instrumentalia. Et ex consimilibus quedam sunt frigide et sicce complexionis velut nervi cordis et ligamenta cartilaginea et ossa et p. n. et quedam calide et humide: sicut vene non pulsantes. quedam calida et sicca sicut vene pulsantes. et proculdubio tres sunt radices membrorum organicorum et instrumentalium. s. cor. cerebrum. et epar: ex quibus cerebrum est frigide et humide complexionis. epar autem calidus et humidus. s. cor calide et sicce. Assumitur autem significatio secundum complexionem propriam cuiuslibet ex istis. ab operationibus ipsorum ut plurimum. hoc idem nam cum sunt earum operationes fortes et intense significant super calidam et siccam complexionem ipsorum. cum vero fuerint remissae et diminute significant super frigiditatem eorum. **lvi.**

Corpus est generatum ex humoribus variis et diversis in colore et complexione ex phlegmate colera rubea et sanguine et colera nigra.

Corpus animalis fertur esse compositum ex humoribus diversis in complexionem et colore: et sunt quatuor. Sanguis. flegma. colera. et melancolia. Et hoc quidem est secundum Gal. et Hippo. Ipsi. n. opinati sunt q. ignis aqua terra et aer sint elementa logica et remota corpori hominis: et q. predicti humores quatuor sunt ei elementa propinqua: asserentes etiam coleram nigram assimilari et proportionari terre: et rubeam igni: et flegma aque: et sanguis aeri. Plures tamen medicorum obviant eis dicentes q. materia propinqua hominis ex qua generatur corpus proprie est sanguis: et q. alij tres sunt reliquie et superfluitates ipsius sanguinis: que. s. sequestrentur et separentur ab eodem per digestionem eius. hoc autem potest elici ex dictis Gal. si intelligat quod ipse de natura humana dixit. Ipse enim dixit de virtutibus naturalibus. q. colera rubea est in sanguine: sicut in spuma buliente: et colera nigra sicut tartarum. Si igitur sic erunt in sanguine hec reliquie in potest. Elementa autem reperiuntur in potest. in proposito. et ipse opinatus est ex hoc

sermone q̄ humores sint elementa corporis, hic tñ silis
nō p̄cludit ex affirmatiuis in secunda figurat̄ sicut patet
speculanti in scientia libri priorum. lviij.

f Legma naturale est insipidum et frigiditas temperate.

q Vinq; sunt species flegmatis: ex quibus vna vocatur flegma natale: et tale caret sapore, et ē tēperate et remisse frigiditatis. lviij.

e Et eo est quod vocatur vitreū nomine: est autē grossum et frigide complexionis.

e Et eo autē qd̄ ē spēs frigide p̄plexionis et grosse substantie: et nominatur vitreū: eo q̄ vitro fusio et liquido similetur. lix.

e Et eo autem est adhuc phlegma dulce qd̄ siquidem non absoluitur omnino a caliditate.

b Et spēs flegmatis habet modicū calidi, qd̄ tantū opinamur esse quātū in eo ex dulcedine reperit̄. et hoc fia plus alijs nāli appropinquat. lx.

r Urus ex eo ē quod vocatur salsum: et hoc videtur versus colorē et siccitatē declinare.

t Erta spēs ex eo ē illud qd̄ reperit̄ falsū in sapore quod ad caliditatē et siccitatē declinat. lxi.

e Et eo est quasi acetosum cum corrumpitur cibis scilicet in stomacho.

e Et eo est quarta spēs: et est acetosi saporis et frigide p̄plexionis: qd̄ siquidē in stomacho generatur: cū cib⁹ in eo rōe. s. frigiditatē corrūpit̄. lxij.

e Et colera decocta sūt varie coloribus: que dam ex ea nominatur fumosa.

v Oluit dicere q̄ ex colera sunt diuerse species ex quib⁹ quedā dī fumosa, reor autē ipm̄ p̄ hāc speciem intellexisse humorem ex quo generat̄

ructus fumosus: non tamen vidi rememorationem hui⁹ speciei in libris medicine. lxij.

e Et ea etiā est similis viridi eris et porro: et iste quidem iunt magne malitie.

b Et sunt due spēs manifeste: quarū generatio fit in stomacho, generant̄ autē ex forti et valida adustione: et ob hoc sunt p̄nitiose significates sup̄ p̄plexionē vrētē: et maxie illa q̄ viridis dī. lxiiij.

e Et etiā alia a predictis que vitellina dicitur, neq; est pernitiouse virtutis et potētie.

b Et spēs silat̄ vitello ouorū: et opinant̄ quidam medicorū q̄ ipsius grossicies p̄tingat, p̄culdubio rōne caliditatis mixte et adherētis flegmati, vñ

videt̄ sic esse minoris caliditatis q̄ sit spēs colere nālis et rubees: que in kisti fellis existit et generat̄, pro tanto dicit̄ ipsam nō eē p̄nitiose virtutis: hoc ē q̄ qualitas eius nō est mala et inlaudabilis, hec ē opinio Zomaim. Et ex eis sunt opinantes grossitiē eius p̄tingere ex calore sup̄ eaz domināte et eius humiditatē desiccante et p̄sumente, qd̄

quidē ex sermonib⁹ Gal. intelligitur in libro suo de virtutibus naturalibus, sed esset tunc mala cum sit fortis et vrētis caliditatis: et halibētazona incedit p̄ hāc viā. lxx.

g Lia species ex ea est eius habitatio est in kisti fellis, et omnes quide; declinat̄ et vergunt ad caliditatē.

b Et spēs est nālis: nec fecit mentionē manifeste huius spēs, inter spēs ipsius manifestas, et est citrina sicut fecit mentionē eiusdē spēs eius ignote: qm̄ scilicet fumosam nominauit. lxvi.

o Rigo et augmentū sanguinis est ab epate et transit inde per venas ad totū corpus,

o Rigo et generatio sanguinis est in epate et transit per venas eius ad omnia corporis membra que eodem nutriuntur. lxxij.

e Et eo autem est sanguis quem continet cor Sanguis autem calide et humide est qualitatis.

s Secunda species sanguinis est illius cuius decoretio fit in corde: et delegat ipsum per venas pulsatiles ad omnia corporis membra viuificans et habitans ipsa calore et nutrimento: et quilibet ex his speciebus ambab⁹ est calide et humide complexionis, ille tñ qui est in corde ē calidior et siccior. lxxij.

s Itus colere nigre est in splene: neq; est falsa opinio ista.

b De quod dixit est manifestus, p̄z enī p̄ anothomia q̄ inter epar et splenē ē colligantia: cū ergo epar digesserit sanguinē in eo exiit mūdificat ipsum a parte eius terrea et malencolia: et delegat ipsam splenis: splen autem trahit ipsam ad se ratione p̄uentie quam secum habet: sicut et kistis fellis attrahit coleram rubeam. lxxij.

t Turbulentia sanguinis est naturalis, que liber autē ab ista est inaturalis.

e Olera nigra seu melia naturalis est ipsa turbulentia seu fer ipsa sua sanguinis, alie vero spēs colere nigre a p̄dicta sūt oēs inaturales. lxx.

q Et proculdubio generantur ex cōmixtione et adustione aliorū humorū.

p Proculdubio spēs ināles multe generantur ex p̄mixtione naturali cum alijs humorib⁹: aut ex adustione colere nigre: vt flegmatis: aut colere rubees: aut sanguinis: Et spēs quidē colere nigre inālis note et manifeste sunt tres, s. illa que generatur ex colera nigra naturali adustioe: et hec qd̄ ē fortior et magis p̄nitiosa, Secūda vō generat̄ ex adustione colere rubees, et tertia ex adustioe flegmatis: nō tñ ē lōginquū et impossibile qn̄ generet̄ alia spēs ei⁹ ex adustioe sanguis, nec etiam quin generetur q̄plures spēs alie ex diuersa p̄mixtione ipsaz adinuicē. Manifeste tamē et note spēs ei⁹ sūt p̄dicte. lxxi.

p Principia et radices corporis sunt quatuor alia ab eis sunt velut rami.

e Et aut quarta pars: sicut ipse dicit: in qua referunt̄ membra hominis simplicia et p̄posita: et sūt illa que generaliter colliguntur libro huius artis qui de anothomia mēbroz intitatur, hic tñ nō retulit ex eis nisi solū principia et radices. Hi nanq; richimi sūt velut inductiones in hac arte. Inquit ergo q̄ quatuor sunt radices mēbroz corporis et alia ab ipsis ramificant̄ ab eisdem et famulantur eisdem. lxxij.

v Num ex his est epar: et ipsum quidem preest cibo et nutrimento in corpore.

v Num ex his quatuor est epar, et ipm̄ qdem preest nutrimento, i. digerit sanguinē: quo oia corporis nutriunt̄, proculdubio organa deputata nutrimento corporis sunt os mery, sto⁹, et intestina, nec non splen epar kistis fellis et renis. Est aut nota actio oris super cibū et nutrimentū corporis, s. actio meri ē attractio et glutio eius qd̄ ab ore comeditur et mastica tur: et impulsio eius ad stomachū. Et ob hoc fuerunt in eo posita corpora quedam quibus p̄uenienter attractio et impulsio exercetur, et sunt illa que a medicis illi nominantur. Actio autem stomachi super cibum est constrictio et digestio ipsius: roadunando se super ipsum, efficitq; inde cibum

ad susceptionē actionis epatis. Verū tamen operatio superiorū & gracilioꝝ intestinoꝝ est gradualis & successina receptio cibi egrediētis a stomacho. Fuerunt tñ fm galienū multa vt cib⁹ moraret⁹ i quolib⁹ ex eis: donec epar traxerit ab eis mediātib⁹ venis inter ip̄s & ip̄a intestina existētib⁹ q̄cqd in chilo fuerit aptū digerit ab ip̄so epate: et quod sup̄ ē fex dura grossa expellūt p̄nter intestina vsq; ad vltimū intestinū. & hoc postq̄ epar accepit sibi necessarium. Deinde autē epar p̄dictū succū ad se tractū digerit: & in sanguinē p̄uertit. Cōsequēter separat ab ip̄so sanguine turbulētiā & fecē h̄ postasinā: & eā ad splenē impellit, hec autē turbulētia ē colera nigra seu melia, sepat autē ab eo partē eius spumosa fumosa: quā ad kistim fellis impellit & destinat, hoc autē totū in p̄cauitate epatis sit, ea. s. parte qua chilū traxit ad se, tūc autē separat ab eo partē aquosa & hoc fit dum sanguis egreditur ab epate: & traxit ad alia membra corporis, aquositatem autē illam impellit & delegat ad ipsos renes: qui nutriuntur ex eo quod in ip̄so reperiunt sibi conueniens. Deinde ipsi renes mittunt residuum aquositatis p̄dicte ad vesicam: & intelligitur ibidem donec ipsa egrediatur. Fuerunt autem multa et plura intestina ne cibus egrediatur citius ab eis anteq̄ epar attraxerit ab eo q̄ntam debet, vnde fertur q̄ animalia paucorum intestinoꝝ continue comedunt & egerūt propter quod p̄gruit magis homini vt sint ei⁹ intestina multa. Hec est ergo collectio & sūma actionū membrorum nutritionis in cibo & nutrimento corporis. lxxij.

S alit corpus vitæ: & nisi ipsum esset corpus assimilaretur plante.

c Ecce est via & opinio medicorū, nā ipsi opinantur tres esse virtutes principales, s. nālem; cuius situm ponūt in epate: & vitālē: quā ferūt in corde situari, et vim rōnatiuā & sensitiuā: & fm̄ locū mām quaz ponunt esse in cerebro, et hec fuit intentio Hippocratis Platonis & Gal. que sigdē intētio ē falsa & erronea in duobus. Primum est qm̄ clarū & patefactū est nō eē nisi vnā virtutem agentē in nutrimento corporis: que q̄dū existit & p̄seuerat viuūt aīal: & qm̄ auferitur ab eo moritur. In hac autē virtute cōcitant plante cum aīalibus: & ob hoc plāta dicit⁹ interdū viuens: nō tñ dicitur aīal, virtus autē qua animal excedit plantas est virtus sensitua, si igitur sic est p̄stat q̄ aīal dicitur aīal rōe virtutis sensitue, & maxime sensitiuū vnite & repte in omnibus aīalib⁹ qualis ē tactua. Et p̄culdubio medici opinati sūt virtutē vitālē eē aliā a sensitua & nutritua: & q̄ situs ei⁹ sit in corde. Et hoc qm̄ mot⁹ pulsus existit sp̄ali in corde sup̄ cetera mēbra corporis, hic tñ mot⁹ ē p̄posit⁹ ex dilatatiōe & p̄stricōe seu attractione, ergo virt⁹ ista ē attractiua & expulsiua. Sci mus autē q̄ virtus attrahēs & expellens sunt de numero virtutū nāliū in nutrimento corporis agentū & deseruēt i um; in hoc autē oēs medici p̄ueniunt. Si igit⁹ sic ē virtus pulsatiua in corde exis ē nālis & nutritua: nō autē solum vitalis. Secundus autē error ē qm̄ ipsi posuerūt virtutes sensitiuam & nāle in nutrimento corporis agentē in diuersis membris: cū tñ p̄culdubio sint simul in vno & eodez membro, s. in corde fm̄ q̄ dixerunt in hoc philosophi: & testimoniū indicit nāliū: nō tñ hic ē locus inducere super hoc demōstratiōes, vep̄tñ dicim⁹ q̄ illud ē p̄babil⁹ & magis p̄sonū veritati: & hoc ē qm̄ certū ē q̄ non repitur sensus nisi in mēbro qd nutrit⁹, als si repiret⁹ in mēbro non nutrito: eēt aīal nō nutritū & absq; nutrimento: qd tamen falsum ē et impossibile. Si igit⁹ sic ē, ergo mēbz in quo sit⁹ hui⁹ virtut⁹ nutritiue eēt p̄ncipale, seq̄t⁹ etiā necessario q̄ habeat p̄cipatū sup̄ illud in quo ē situs virtutis sensi

tine. Notū ē autē ex anathomia mēbroꝝ q̄ cor ē fons caloris naturalis i corpore existit: & q̄ ab isto distribuatur & multiplicet⁹ p̄ cetera mēbra corporis. Est autē notū i scianāli q̄ calor nālis p̄dēt⁹ ē subiectū aīe: ex quo nēcio seq̄t⁹ q̄ & aīa nutrita sit i illo mēbro i quo ē calor p̄dēt⁹. lxxij.

a Binde est calor qui est corpori sicut elementum quod transire facit ab ipso abzar.

c Alor exis i corde ē radix caloris naturalis corporis quā trāsire facit ad totū corp⁹ p̄ venas: q̄ vene a vena abzar dicta ramificant⁹: que quidē vena immediate ab ipso pullulat & egredit⁹: & p̄pter hoc illud mēbrū vltimo infūdat⁹ in morte, cor autē existit in corpore velut clibanus, & calor naturalis sicut incendiu⁹ in clibano, & aīa est sicut clibanarius, & quemadmodū clibanarius stat & prope moratur incendiu⁹: qui regat ipsum: sic cut decet: sic etiam decet q̄ anima agens in calore exire in corde: sit & existat etiam in corde, nā est generās ibidez. Ex quo patet q̄ virtus regitiua ipsius corporis in vita ipsius sit in corde: & hoc quoniam ipsum cor est in corpore sicut clibanus: vt diximus, & calor in eo sicut incendiu⁹ in clibano: & anima sicut clibanarius, si plures autē diuerse virtutes in multis & diuersis membris existerent esset vnum animal multa animalia. lxxv.

c Ecce q̄ cerebz cum neruis & filio nucbe custodit & p̄seuerat ignem & calorem cordis ab inflammatione.

i Quamentum cerebri quod ipse retulit hoc est fm̄ viā & opinionē Ari, non autē fm̄ opinionem Gal. & opinat⁹ ē Ari, q̄ p̄cipiū sensus & mot⁹ sit i corde: & q̄ cerebrū sit organū deseruētis, & equādo calozē eius: hoc est q̄ frigiditas cerebri h̄z equare & tēpare calozē cordis in tantū q̄ virtus sensitua possit attingere sensata sua, Ipsa enim attingit & p̄cipit ea cū calore tēpato, Si enim eēt vehemētis caliditatis minime rē calidaz attingere seu p̄cipe possit, Nullū, n. ens indicat & p̄cipit sibi simile: s; pot⁹ sibi diuersum, hoc autē totū ē de dubijs naturalib⁹: de qb⁹ medicus parū curat: vep̄tñ naturaz nitunt⁹ ad p̄scrutandū vba ista, Est autē notū q̄ cerebrū est p̄ncipiū sensus & mot⁹ ex actione ipsius siue sit p̄cipiū p̄mū: sicut Gal. intellexit, seu secūdū post cor sicut intellexit Ari, Est etiā notū q̄ a cerebro & nucha oriunt⁹ nerui sensitui & motui, nucha autē ē corp⁹ egrediēs a parte capitis posterioris incedēs per ossa spine doisi forata vsq; ad extremitates ipsius doisi, Egrediuntur autem a iunctura quozūlibet duorum ossium foratorū duo nerui ex quibus vnus incedit a dextris: & alius a sinistris: excepto osse vltimo perforato a quo solus neruus egreditur. Sunt autē p̄dicta ossa, xxiiij, numero, ex illis autē venit motus ad manus & pedes, ab interiori eniz parte cerebri egrediuntur, vij, paria neruorum, et sunt illa que p̄bēt sensum et motū omni ei qui interiori existit: nenō etiam p̄ctori et organis anhelitus et sermonis. lxxvi.

e Ecce est motus iuncturarum: sed testiculū sunt membra generationis.

e Neruis quidem ē motus iuncturarū, Nā motus ex tribus corporibus i sūma p̄ficiē, s. ex neruis et lacertis ad quos hī proueniunt: et attingunt: et chorda egrediēte a lacerto: et colligata cum extremitate membri moti per ipsam, primum autē quod moueri p̄cipit ē lacertus: et est corpus ex p̄aniculis et carne, et neruis p̄positū: quod dilatur et p̄stringitur: post cuius p̄stricōe seq̄t⁹ tensio et corrugatio cordis egrediētis ab extremitate ipsius: et coniuncte extremitati membri moti per ipsam: et trahit mēbz versus partem, in qua la

serius tensus existit: et si tēda lacertus exiis ab alia parte
mēbri declinabit mēbrū vsus parte illā. Si vō spasmen
tur et tendantur ambo lacerti mouentes mēbrū ex duo
bus lateribus eius diuersis et p̄trarijs: stabit illud mem
brum erectū et tensum: cuius exemplum est: qm̄ cum spaf
matur lacertus mouens brachium qui existit a parte in
trinseca ipsius: et constringitur tunc brachium versus cor
pus. Cum autem spasmatur lacertus extrinsecus elōga
tur brachium a corpore. sed cū spasmantur p̄dicti duo la
ceri exiis ex duobus eius lateribus p̄trarijs remanet
memb̄ erectū et tensū. Est autē notū q̄ omnis motus
in corpore repertus existit in lacerto. existit tñ in lacerto
motus cum venit ad ipsum spiritus animalis per neruū
qui ad ipsum delegat. et ideo auferitur motus lacerti cuz
inciditur neruus veniens ad ipsum: et sunt fm̄ opinionez
Gal. d. xxix. lacerti in numero. cum autem dicit q̄ testicu
li sunt organa generatōis: hoc qd̄ dicit fm̄ vitā et opinio
nem galieni: qui ratus p̄ncipiū generatōis siue ḡnatiue
virtutis in hoc mēbro eē verū. s̄ Ari. cor est p̄ncipiū
eius: et mēbrū p̄dictū est etiā organū descriuens ei in
hoc. et inducit super hoc probationē ex boue castrato: q̄
ipse vidit statim postq̄ fuit castratus eum coire cum qua
dam vacca: et eam impregnauit. lxxvii.

e Generatione eorum species conseruatur
in quorum terminatione fieret terminatio
et abscissio.

f Inis et iuuamentum ex hoc membro in totū ē
generatio quibus per eam spēs conseruentur.
ipsum enim nequit facere p̄tinuam p̄manentiā
seu existentiā in hoc hoīe. quia destrueret species. Po
suit ergo eam in specie quibus fit ex eo continua perma
nentia in materia passibili. intellexit autē cū dixit. i quoz
terminatōe fieret abscissio: q̄ nisi fuiss̄ gnō iā eēt spēs
termiate et abscisse. et q̄ cū vitute ḡnatiua p̄uent. lxxviii.

e Pro pinguedo et spēs glandularum sunt
tanq̄ famulantes p̄dictis.

e Pro pinguedo et spēs glandularum fuerūt in cor
pore posita tanq̄ famulans p̄dictis membris
scilicet p̄ncipalibus et capitalibus. hoc enim d̄
eis intellexit: et fuit quoddā iuuamētū carnis proprie fm̄
galienū ad hoc q̄ esset ipsa velut scutū et tegimen mēbro
rum p̄ncipalū. et similiter est de pinguedine sciendum.
Verū carnes glandulose sunt ad hoc vt sint emunitoria
superfluitatū. ex eis tñ sunt quedā cooperantes ad gene
rationē humiditatū sicut caro glandularū in ore exūtium:
que p̄ferunt ad generationē saliuę: et exūtū in māmillis
ad generationē lactis: et exūtū in testiculis ad ḡnatiōez
spermatis. Ari. tñ intellexit q̄ caro sit organū sensus tact̄
et hoc qm̄ ē mēbrū p̄mū oīuz aīalī p̄iunctum. lxxix.

o Sca et panniculi et ligamenta sunt velut co
lumne et fulcimenta corporis.

p Anniculi et tunice velant et exiit super membra
corporis. ligamentis aut colligant et neuntur
quedam ex membris corporis cum quibusdam.

In ossibus autez fuit intentio q̄ essent columne et pil
laria corporis: sed in p̄niculis et ligamentis fuit intentio
vt corp̄ p̄tegerēt et p̄seruarēt. Cōseruat. n. ligamēta con
iunctionē mēbroz: et p̄niculi et tunice tegūt et p̄seruat mē
bra sua sicut facit p̄niculus et tunica cordis. cerebri. epaf̄
et alioz ab eis p̄niculos et tunicas h̄ntū. lxxx.

p Agues autem fuerunt in extremitatibus
propter auxilium. sed pili fuerunt propter
superfluitates vel ornatum.

i Quamentū tñ unguū in digitis est ad adiunā

dum eos ita vt cum capiunt aliquid: q̄ capiāt illud firmi
ter. sunt enim sustentamentū carnis in extremitatibus di
gitorū exūtis: in tantū vt rē quā capiūt possint bene p̄stri
gere: et fortiter tenere. Iuuamētū etiā toti⁹ manus fu
it ad capiendū capiēda. eius enī figura ē p̄ueniēs ad capi
endū et faciendū omne organū cuiuscūq̄ officij et artis. et
ideo dicit eē organū intellectui deputatū: et ideo etiā cu
ius manus ē subtilis sensus significat bonitatē intellect̄
eius. Et cū dixit q̄ pili fuerunt p̄pter superfluitatē et orna
mentū: intellexit pilū esse in corpore propter vnuz ex du
obus. s. ad tollēdū superfluitatē illius membris: cui⁹ ē pilus:
ne ledat ipm̄: sicut pilus ascellaz et pectoris: aut p̄pter or
natū sicut pilus palpebre et sup̄cilioz. et p̄t eē etiā vt cuz
hoc intendat p̄ctio mēbri illius: sicut capilli capitis: q̄
b⁹ qd̄ superfluitates sicce cerebri p̄sumūt. lxxxi.

b Ec omnia sunt famulantia cuz perficiant
staturam et figuram per radices.

b Ec omnia mēbra fuerunt p̄iuncta vt perficere
tur ex eis status et figura: et ob hoc fuerunt per
p̄sequens famulātia radicibus mēbroz. lxxxii.

s Spiritus naturalis efficitur ex fumo seu
vapore laudabili puro et mundo.

s Spiritus diuidit in tres spēs: ex quib⁹ est vna
spēs naturalis: et ille q̄ ē ex vapore puro mun
do generat⁹. s. ex substātia vaporosa. Est autē si
tus ei⁹ spiritus fm̄ galienū i epate. trāsit qd̄ ab inde ad
reliquū corp⁹. s. fm̄ Aris. ip̄e existit in corde. Reprobat
autē sermonē galieni experientia sensibilis. qm̄ nō mani
festat in epate: neq̄ etiam i venis i eo ramificatis: sicut
manifestus est in corde. lxxxiii.

q Sed autē ex eo iam purificatū existit i cor
de est illud p̄ quod manet vita et existit.

s Spiritus i corde efficitur postq̄ ias fuerit eius
substātia i epate mūdificata et depurata: quo si
quidē existēte p̄manet vita et existit: et ip̄o remo
to accidit et mors. In eo enim existit vita. hūc autē sp̄m
vocat galien⁹ vitalē. Et iā dixim⁹ q̄ vita stat p̄ virtutez
nutritiuā quā galien⁹ nālē vocat. Si ergo remoto sp̄i
tu exiite in corde auferet vita. i. sp̄s vitalis: seq̄ q̄ sp̄s
naturalis est in corde. lxxxiiii.

b Ec generatio eius quod ex eo fertur in ce
rebro et eius miringa fit vendo.

d Quiditur etiā spēs sp̄s in sp̄m. s. aīalī in cere
bro exūtis: cui⁹ quidē substātia tam diu in cere
bro digeritur donec ibidez ip̄e generet. et hoc
ē quod intellexit cū dixit. s. fit generatio. vendo ei⁹ qd̄ et
Intellexit etiā q̄ fiat i littera cerebry sub miringa subtili
luolente ipsum. lxxxv.

i Asunt autem huic sp̄i imaginatio rō seu
intellectus: et memoria: cū p̄pletur et perfici
untur ipsius spēs in vētriculis cerebri.

b It sp̄s cuius generatio fit in cerebro est ille cu
ius sp̄s p̄ficiūt tres vētriculi cerebri digerēdo
et coquēdo ip̄z donec fiat ex eo tres sp̄s. Sūt
enī tres vētriculi et spēs generati in anteriori vētriculo:
ex eis est subiectū imaginatōis. qui autem ē in medio est
subiectum rōis. similiter ille qui est in posteriori vētricu
lo ē subiectū memorię et reminiscētie. lxxxvi.

i A quolibet ex spiritibus est virtus pro
pria ab illa que est in alia.

i A quoz ex trib⁹ spiritib⁹ supradcis ē virt⁹ p̄p̄a
q̄ i nullo alioz existit. nā i sp̄i nālī ē aīa nālī: et
in vitali vitalis. in aīalī aīalī. s. sensitina. imagi
natiua ratiōnatiua et memoria. Sunt autem p̄oculduis

duo spūs i corde ⁊ cerebro exītes: ex quibus vnus ⁊ idē
desert multa in actu. sicut vnum pomum desert ⁊ habet
multa. s. colorem odorem ⁊ saporem. lxxvij.

S Eptem virtutes numerantur in natura se-
cundum diuersitatem earum in forma et
specie.

F Eptem sunt virtutes naturales s̄m diuersitatē
actionū ⁊ effectū ipsarū i forma ⁊ sp̄e. lxxvij.

E X his est virtus imutatiua sperantis. pre-
ter quod depingat ipsum.

I ntellexit q̄ sit quedam virtus mouens ⁊ imu-
tans sperma ⁊ sanguinē menstruum in matrice
donec ex eis fiat corpus vnum. preter tamen q̄
ipsum informet vel figuret. disponit nihilominus ipsū
ad susceptionē forme ⁊ figure pueniētis. quod quidē itel-
lexit cum dixit. preter q̄ ipsum depingat. i. preter q̄ ipsū
informet ⁊ figuret. lxxix.

E X his etiam est virtus que aliqua forma ⁊
figura informat corpora: necnon quantita-
te ⁊ numero.

S econda ex virtutibus naturalibus ē plasmati-
ua. ⁊ est illa que corpus informat: ⁊ que prebet
quantitatē ⁊ numerum: sicut manus: cui prebet
ppriā formā ⁊ q̄ntitatē numero digitorū. xc.

E t etiam virtus attractiua digestiua retē-
tiua ⁊ expulsiua.

Q uia rettulerat spēs virtutis generatiue. i. actio-
nes que fiunt in generato: nunc rettulit spēs vir-
tutis agentis in cibo ⁊ nutrimento corporis. In-

quit ergo q̄ huius spēs sunt quatuor. s. attractiua cibi et
digestiua eius. i. que digerit attractū cibū: ⁊ que etiā re-
tinet ip̄s: donec digerat ⁊ eius supfluitas expellat. Ad
si quidē notū ⁊ manifestū ē in stō ⁊ m̄rice. patet enim q̄ i
stō est virtus qua attrahit cibū: ⁊ que retinet ip̄m: donec sit
digestus: ⁊ que p̄ter impellit ip̄m. ⁊ hoc idē ē necessari-
um esse in quolibet ex membris. Nam digō non perfici-
tur sine his quatuor virtutibus. xcij.

E t etiam ex his virtus vniens membris
q̄ simulatur corpori ex nutrimento.

B e quinta virtus est qua vnit nutrimentū mem-
bris ⁊ que simulat ip̄m eisdē. ex debilitate autē
huius virtutis simulatiue ḡnatur alba ras ⁊ mor-
phea. tunc. n. vnit nutrimentū mēbris p̄ter q̄ assimilatur
eis. vñ in baras bñ sit nutrimentū vnitio: sed nō ipsius assi-
milatio. ⁊ idem puenit in eo quo ossa fracta piungantur
⁊ solidantur: cū nequa q̄ assimilat eis. Et in sūma virtus
naturalis. i. vegetatiua diuidit̄ in tres. s. ḡnatiua. nutriti-
ua. ⁊ augmentatiua. Generatiua diuidit̄ in duas. s. imuta-
tiua ⁊ plasmatiua. Et nutritiua in quāq̄: quarū rememo-
rationē fecimus hic. Alij tñ a Gal. addiderunt predictis
quintā virtutē sequestratiua. ⁊ ē illa que separat supflui-
tatē a cibo ⁊ nutrimento. xcij.

D e sunt spēs virtutis vitalis: et actionis
cuiuslibet ex eis sunt due partes: ex quib⁹
est una qua fit actio pulsus super dilatati-
onem ⁊ p̄strictionē venarū pulsatiū.

D e sunt spēs virtutis vitalis. ex quibus vna ē
que facit pulsum per dilatationem ⁊ p̄strictionē
venarū pulsatiū. xcij.

S ecorum autem eius est illa qua aguntur acti-
ones cuiusq̄ agibilis: sicut est amare ⁊ ha-
bere aliquid odio: ⁊ depressio anime: ⁊ ei⁹
exaltatio.

H ec est secunda ex virtutibus vitalib⁹. ⁊ ē illa q̄

dicit̄ irascibilis ⁊ cupiscibilis: seu excitatiua ⁊ desidera-
tiua que amore vel odio excitat: ⁊ ē cā quare homo agat
aliquid in omni negotio. i. quare qd fugiat aut psequat̄.
Est enim hec virtus cā eorū que aguntur. qm̄ cā queritur
aliquid fugiat est odiū ⁊ displicentia. vñ ē ac si diceret q̄
huius virtus agentis rōne amoris vel odij in rebus vile-
tis vel odio habitis: est cā quare agantur actiones i alijs
ab homine. Hec autē virtus est alia nutritiua aut est regi-
tiua. vnde si nomen virtutis vitalis imponeretur solum
huic virtuti: eēt tūc quidē virtus vitalis tertia assertiua ⁊
vegetatiua. ⁊ hec quidē sunt que Plato inuit esse inter
vitales: pulsatiua tñ nō est huius generis: imo subest ge-
neri virtutis agentis in nutrimento. xcij.

Q uem sunt uirtutes que ab anima nume-
rantur. ex quibus sunt quinqz sub sentiua
visiua. audiuiua. olfatiua. gustatiua. ⁊ tacti-
ua uniuersalis.

V irtutes animales sunt ille que in cerebro collo-
cantur: ⁊ sunt nouem: ex quibus sunt quinqz sen-
sitiue: quas ipse hic nominauit: ex quib⁹ tactiua
in tota carne versaliter existit. xcij.

E t etiam virtus ad nervos perueniens ex
qua seu per quam mouet quis artus ⁊ iū-
cturas suas.

E xta ex virtutibus predictis est virtus que vni-
tur nervis. quilibet homo mouetur ⁊ mouet lo-
caliter membra sua. iam autem predictimus mo-
dum motus sui: ⁊ qui sunt nervi illi. xcvi.

E x his etiam est uirtus qua imaginatur res
sicut videntur.

E ptima ex predictis virtutibus est virtus qua
imprimuntur res imaginationes. sic enim ima-
ginant̄ inter que videntur. hec autem est virtus
imaginatiua que in anteriori parte cerebri existit: sicut s̄
diximus. xcviij.

E t antez adhuc ex eis uirtus in qua est ra-
tio: ⁊ etiam in qua est memoria.

L ie sunt due virtutes ex pdictis: ex quib⁹ vna
ē rōcinatiua ex̄ns i medio cerebri. ha ē memoria
tiua q̄ i vltia ⁊ posteriori capiti pte existit. xcviij.

O mnes operationes uirtutum numerantur
secūdam ipsas uirtutes quarum sunt ope-
rationes.

A merus opationū virtutū ē qualis iparūmet
virtutū quarū sunt opationes. differunt. n. ⁊ nu-
merantur operationes in sp̄e: eo q̄ sunt ope-
rationes virtutum sp̄e differentiū. xcix.

E c autem operatio dicitur equiuoce de q̄
bus dicitur sicut de attractione digestiōe
⁊ retentione.

P eratio est nomen quod dicitur ⁊ predicatur
equiuoce de eis de quibus dicitur ⁊ pdicatur.
nomen autem equiuocum est vnum ⁊ idē ⁊ ea
de quibus dicitur sunt diuersa. c.

T sicut de transitu secundum penetratio-
nem cibi ⁊ appetitus. nam attractio ē ope-
ratio simplex unius uirtutis solius. appeti-
tus uero cibi existit ex duabus operationibus si-
mul compositis. scilicet ex operatione sentiendi ⁊
attrahendi. operatio autem sciendi ⁊ impellendi
efficit transitum ⁊ penetrationem cibi. hec enī ope-
ra ex predictis ambobus efficiuntur.

Q uia dixerat q̄ operatio est nomen equiuocū:
⁊ de quibus predicatur: notificat nunc que sunt

ille operatōes de quibus hoc nomē equivoce predicat
 7 inuit q̄ sunt operatōes simplices 7 composite. opera
 tio autem composita est alia a simplici. 7 nihilomin⁹ am
 be dicuntur operationes. Deinde posuit tria exempla
 operatōis simplicis dicēs. sicut attractione digestionē 7
 retētiōe. deinde p̄ter subiungit duas opatiōes p̄posi
 tas dicēs. 7 sicut de trāsitu seu penetratione cibi 7 ei⁹ ap
 petitu. 7 q̄ posuerat p̄dicta exempla operatiōnū simpli
 ciū p̄positarum notificavit p̄ter que ex eis sit simplex 7
 que composita. vnde inquit q̄ actio est operatio simplex
 7 vnius solius virtutis 7c. Sic intelligēdū de digōne et
 retētiōe. Cōsequēter declaravit qualiter quelz ex amba
 bus operatiōibus sequentib⁹. s. transitus cibi 7 eius ap
 petitus p̄ponat⁹ ex duabus operatiōibus. nā actio appe
 tendi cibū p̄ponit⁹ ex actione sentiendi 7 attrahendi. po
 nunt enim medici os stomachi mēbz appetit⁹ 7 desiderij
 cibi a quo mēbra corporis trahūt cibū 7 nutrimentū cū ab
 eis diminiūt⁹ 7 p̄sumit⁹. tūc etiā mēbz inanitū sentit p̄ se
 sui inanitiōne siue nutrimentū 7 cibi p̄uatiōne: 7 tūc appe
 tit 7 desiderat cibū: 7 talis appetit⁹ dī pprie fames. pro
 pter qd̄ dicit q̄ hec opatio ē ex duob⁹ p̄posita. s. ex attra
 ctione cibi 7 nutrimentū quā mēbra faciūt trahentia ipsuz
 ad seipsa. 7 ex sensu quidē inde p̄cipit os stomachi 7 obla
 tio eius qd̄ ab eo trahit⁹. Asserit etiā trāsitū 7 pene
 tratiōne cibi esse p̄positā ex duab⁹ opatiōib⁹. s. ex opatiōe
 sentiēdi 7 impellēdi. Nā cū cibus 7 nutrimentū ipellit⁹
 per canales 7 meatus mēbroz: tūc est mēbz p̄cipiēs illō
 quod sic transit p̄ ipsum. illud ipellit ad aliud. Quis exē
 plū ē egestio trāsitiēs ab vno intestino ad aliud: donec tā
 dem ad aliud expellatur. quod quidem ex sensu fit intesti
 norum impellentium ipsam a primo ad secundum vsqz
 ad vltimum. 7 sic contingit ingressu ventositatis 7 cuiusli
 bet egredientis sursuz aut deorsuz sicut in dyaria liente
 ria et vomitu. ci.

**Ememoratio sexta rerum necessariarum
 ex quibus prima est aer.**

r Noniam perfecit relationem rerum naturalū
q intrinsecarū seu intra corpus exītiuz. incipit nūc
 declarare alias corpori extrinsecas. ciij.
s **Q**l habet iudicia super aerez que siquidē
 insunt temporibus āni manifestantur ex
 impressionibus. climata etiam habent su
 per hec iudicia.

s **Q**l mutat aerem in caliditate frigiditate siccita
 te 7 humiditate. quod quidem ex temporib⁹ āni
 patet 7 expositione solis in determinatis p̄tib⁹
 circuli quas arabes auanne vocant. i. mansiones. Cuius
 enim actio 7 transmutatio notificatur proprie secundum
 mansiōne in qua sol existit. nam ex propinquitate 7 lon
 gitudine solis ad nos: 7 eius media distantia efficiuntur
 quatuor āni tpa. s. estas: ver hyems 7 autumnus. diuer
 sitas enim in impressionibus in aere p̄tingens ex situ so
 lis in diuersis mansionibus est nota p̄uententer arabib⁹
 hec aut. s. diuersitas impressionū in aere ex partibus cir
 culi rōne diuersitatis exītiis inter ipsaz 7 partes in mul
 titudine 7 paucitate stellarum aut magnitudine aut par
 uitate earum: aut velocitate aut tarditate motus ipsarū
 .s. stellarum fixarum. Inde enim notificatur actio so
 lis cū ipse mutatur ab vno loco in alium locum ex p̄dicti
 ctis. Diuersitas etiam transmutationis in climatibus
 est manifesta: cuius causa est propinquitas et elongatio
 solis. Causa vero propinquitatis 7 elongationis p̄dicte
 est circulus obliquus. Unde regio sup quoz capita tran
 sit sol est necessario calidior regionib⁹ alioz: 7 magis ap

propinquantes regioni eoz: sup quoz capita transit sol:
 sunt calidiores: 7 magis distātes ex regiōib⁹ eoz super
 quoz capita nō trāsit sol sūt frigidiores. ciij.

a **E**t etiam alteratur 7 imutatur ratione ali
 cuius astri orientis vel occidentis.

i **A**stellis etiam est actio qua imutatur ad calidi
 tatem ex ascensu 7 ad frigiditatem ex earum de
 scensu vel occasu. ciij.

q **S**um etiam sol appropinquat in flāmaris
 incēdit 7 inflāmat aerem.

a **E**t inflāmat cū sol appropinquat alicui ex stel
 lis que inflāmare dicuntur. 7 sunt ille que gene
 rant inflāmatiōne aeris cū p̄seuerauerit aliqb⁹
 diebus 7 vocatur comete. nam ex calore solis coniuncto
 cum calore p̄dictarū stellarū inflāmatur aer. cv.

b **D**e siquidē verū ē in tantū etiam q̄ cum i
 flāmata elongantur aliquo modo a sole
 videntur aerem aliquantulū infrigidare.

b **D**e est necessariū vey: q̄ cū calor inflāmatur elō
 gatur ab ipso sole aut extinguitur. videmus enī
 aerem aliqua infrigidatione infrigidari. **Q**d
 aut sol operat cū p̄dictis inflāmaris idem operat cū
 stellis erraticis aut etiā fixis. vnde est possibile q̄ p̄ inflā
 matas intellexit aliquas ex stellis fixis. cvi.

s **F**eriam stelle que dicuntur infortunate su
 erint in exaltatione sua significabunt sup
 corruptionē aiatoz: Si vero que fortuna
 te dicuntur fuerint ibidem significabunt salutem
 eozūdem.

b **D**e ē fm opinionē dīoz expertoz in iudicijs
 astroz. Et ē fm q̄ ipsi intendunt q̄ quidam ex
 planetis sunt: quoz effectus vtplurimū sunt de

terminatū 7 corruptio: 7 sunt illi quos ipsi vocant infor
 tunis. 7 q̄ quedam ex eis sunt: quoz effectus vtplurimū
 sunt profectus 7 adeptio siue adoptatio. Opinamur ē
 q̄ quelibet ex ipsis habet propria loca in orbe in quibus
 ipsozum actio roboretur aut debilitetur. Loca autē
 eorum in quibus actio fortificatur graduatur apud eos:
 7 imposuerunt propria nomina p̄dictis gradibus que
 sunt exaltatio domus: triplicitas: 7 alia ab his. Ferūt
 etiā q̄ cū infortunate sūt i locis q̄ dicunt⁹ exaltatiōes eoz
 que tūc augeat⁹ 7 roboret⁹ eoz operatio. et si sic est tunc
 significabūt super destructionē corporoz. Et similiter cū
 fortunate sūt in p̄dictis locis significabūt super salutes
 eozūde. **H**oc. n. totū ē contra illud qd̄ declaratū est in
 philosophia nāli. Nā oēs astroz actōes sunt laudabiles
 qm̄ eē oium hoz interiorū est ligatū cū motu 7 situ eoz in
 partibus diuersis sphaere. Diuersitas etiā quozūdā cum
 quibusdā ex eis cōtingit rōne elongationis 7 propinqta
 tis eorum adinuicem. cvij.

r **A**nto frigidior est illa quanto alterius su
 per mōtes existit. p̄plexio vero velle existē
 tis in ualle iudicatur calida.

b **D**e quidem est manifestū. s. q̄ velle in mōtib⁹
 exītes frigidē sunt: 7 exītes i valle sunt calidē:
 huius aut causa est propinquitas montiū ad re
 gionē in qua sit generatio nubiū. necnon 7 q̄ montes of
 bus quatuor ventis exponuntur: et ideo non fiunt habi
 tationes in regionib⁹ calidis rōne latitudinis p̄pinque
 soli nisi in montibus earū: aut prope eos. in regionibus
 vero frigidis rōne distātie latitudinis sunt montes con
 tinue nivosi: 7 per p̄sequens inhabitabiles quatuor an
 gulorum orbis. cvij.

s **I**vero montes aperte meridiei 7 clauda
b

tur montibus iudicetur infrigidari a septentrione.
s **I** fuerint montes a parte meridiei pregentes
villam a vento australi: erit quidem illa villa
frigida. rone ex sufflationis venti septentriona
lis facte super ea. Ventus enim septentrionalis frigidus
est et siccus. cxviii.

u **I**lla edificata a parte meridiei iudicatur cali
da rone ex sufflationis illius venti meridi
onalis super eam.

v **I**lla a parte meridiei iudicatur esse cala rone i
sufflationis venti meridionalis facte super ea qd ve
tus meridionalis calidus est et humidus. cx.

s **E**d si sit ex parte occidentis habebit aer
eius grossitatem. Si vero ex parte orientis
habebit subtilitatem.

e **A**l quis locus est expositus et discoptus
ventorum ex sufflationibus et insufflat super eu
ventus occidentalis, efficitur quidem aer et et gros
sus, i. frigidus et humidus. Si vero insufflet super eum

ventus orientalis, erit aer eius subtilis, i. calis et siccus: et h
est quonia ventus orientalis est calis et siccus sicut oculus
frigidus et humidus, et hoc tñ p resolutione ad medium
climatis cuiuslibet qd est quoniam in pluribus locorum ve
tus frigidus et humidus est ca pluuiaz in eis contingit
et calidus et siccus clarificat aerem ipsorum. Hoc tñ variatur
in multis locis terre, vt pote apud nos in insula bandalu
sie, in cuius medietate, s. orientali pluit ex vento occiden
tali et clarificatur eius aer ex vento orientali. Sed in alia
eius medietate occidentali pluit ex vento orientalis clarificat
aer ex vento occidentali vel ab occidentali. cxix.

m **A**ria habent contrarium iudicium in hoc si
cut sapientes retrulerunt.

i **I**udicium marium ad terram est contrarium iu
dicio montium ad eandem et hoc ideo qm maria
equant et temperant manum ventorum, unde si ipsa
fuerint a parte meridiei alicuius terre equabunt ventus
meridionalis minuentque et remittent calorem eius: et simili
ter cu erit a parte oppositis equabunt occidentale et remit
tent ei frigiditatem. Cuius ratio est qm aque no sic patiuntur
neqz alterantur in caliditate et frigiditate a sole sicut
aer et ideo est qd ipse tempore frigidus sunt calidiores aere
et tempore calido frigidiores, hoc quidem est qd de aquis
maris intelligo. cxij.

i **R**ansmutatio aeris rone ventorum, venti
enim generant in aere illud quod generat
in eo mansiones, in al. impressiones.

i **I**ntellexit qd venti in aere generat diuersitatem
plexionis sicut et mansiones, intellexit autem
per hi mansiones ponem solis et lune in man
sionibus quas arabes amone vocant. Jam autem predi
ximus qliter fiunt ex eis imutationes aeris. cxij.

e **S**t quidem in meridionali caliditas et hu
miditas pro quanto generat super calefa
ctione et putrefactionem.

v **V**entus meridionalis generat in aere calitatem et
humiditatem: et ideo generatur ex flatu eius pu
trefactio excessus enim caliditatis et humiditatis
est ca gonis putrefactionis, et io qui intendit pbibere pu
trefactionem reze infrigidet et desiccat eas, et sic no putrefiet
subito. cxiiij.

f **R**igiditas et siccitas insunt septentrionali
et ideo generatur inde tussis.

v **V**entus septentrionalis necitat in aere frigiditatem
et siccitatem, et io ledit organa anhelit generat qd

ex eo tussis qd ex siccitate organoz anhelit? ptingit, necno
ex pfluatone ei qd humiditate cerebri exprimit. cxv.

c **A**lor et subtilitas insunt orientali, et frigiditas
et grossities occidentali.

b **D**e est manifestum qd vetus orientalis est calis et
siccus et occidentalis frigidus et humidus et huius
variatur tñ hic secundum diuersitatem ex terra et aq
eis contingentem. cxvi.

o **D**nis angulus terre mollis: cuius circū
ferentie sunt discooperte montibus: et ha
bens fontes aque dulcis est siquidem co
plexionis humide.

o **D**nis insula cuius terra mollis est non petrosa
resudans aquis et cuius circūferentie sunt disco
operte montibus est humide pplexionis. cxvii.

s **E**neratur autem siccitas in aere appropin
quate alicui ville, cuius terra vel locus sa
rosus est et salisus.

v **I**lla habes aerem siccum est cuius locus est saxo
sus vel adustus et salisus, verum regio saxosa ne
cessitat cum frigiditate et siccitate, sed salis cu sic
citate caliditatem. cxviiij.

o **D**mus valde parula et omnibus vetis dis
cooperta est in hieme valde frigida, estate
vero calida.

o **D**mus cuius ianue sunt paulle, iiii. angulis or
bis et discooperte, iiii. ventis efficitur in hieme val
de frigida et i estate valde calida et maxime si fu
erit alta talis enim domus non protegit nos a caumate
frigore. cxix.

e **D**omo aut depressa et subterranea habe
tur iudicium contrarium.

b **A**bitatio quidem subterranea habet contrariaz
cum domo predicta dispositione et hoc est qd te
pore hyemali est calida et estimo fria dispositio
enim ei qd est infra terram i predictis duobus teporibus est
ca huius hoc est qd calefiat tñ i parte hyemali et infrigidet
tepoze estimo cuius ratio data est in naliibus. cxx.

e **A**lor inest panno facto ex serico et coto: et fri
gus in inrasculo, i. panno plano non lanu
ginoso seu nelleraso et lineo.

p **A**nni ex serico et coto sunt calidi p resolutione
ad corpus hominis. Frigiditas aut pannoz raso
rum contingit rone paruitatis bonae exitis in
eis. Illi enim et pannoz pili sunt ca calefactois eo qd bñ vni
ant corpori et adhereat p plio tñ lini est tepata. cxxi.

i **A**compositis ex pilo et lana inest cum ca
liditate aliquatulum siccitatis.

p **A**nnus ex pilo et lana factus et ppositus habet
cum caliditate siccitatem et hideo qm sunt ex su
perfluitate animalium. cxxii.

e **A**dicatur caliditas super pplexionem cu
iuslibet floris et cuiuslibet aromatici exce
ptis qnqz, s. mirra, salice, nenufere, rosis, et uiolis:
que quidem sunt frigida, tum etiam aromatica.

b **D**e qdem sicut ipse dixit: qd omne aromaticum
est calide pplexionis in hoc qm est fumosum vapore
sum: ex huius autem vaporis sunt quedam cala et
sicca: aut calida et humida exceptis istis quoz rememora
tionem fecit in hoc loco. No autem huius est qm odores no
proueniunt ab omnibus partibus predictoz odorabiliz
sed solum ab eoz partibus calis que si quidem sunt pau
ce in comparatione a ptes eoz frās: et aromaticum quidem
est nomen coe omni flozi bonum odorem hnti. cxxiiij.

Laudabilior et utilior ex coloribus visui est niger aut viridis. albus autem et citrinus neque non omne splendidum ledit et disgregat lucem oculorum.

Vtilior ex coloribus visui est viridis aut niger viridis quidem secundum veritatem proferri ei qui secundum veritatem medius est inter albus et nigrum. albus autem proculdubio mouet fortiter visum cuius causas explicuit Galenus eo quod ipse disgregat visum et medium actio autem coloris nigri est huic contra congregans visum. Si igitur sic est quodlibet horum extremorum ledet visum et medium inter ea conueniet ei verum est quod color niger parum mouet visum et oculum pro tanto in quibusdam hiis minime ledit ipsum. cxxxij.

Lito quod vera cibi actio est augere augenda et restaurare omne deperditum ex dissolutione corporis et ad pristinum statum deducere.

Lito necessitatem cibi fuisse propter duo.

I unum est quoniam impossibile est animalia principio sine generationis genitum esse cum suo augmento naturali. scilicet quod iudicatur ei conuenire per naturam in quantum est tale aut tale animal pro quanto fuit ei cibus necesse est quod augetur eo corpus eius donec veniret ad quantitatem ei debitam per naturam et cesset augmentum eius. Secundum est quod spiritus et corpora animalium dissoluntur ex calore aeris continentis. et ideo fuit ei cibus conueniens et necessarius ad promutandum aliquid ab eis loco eius quod fuit ab eis dissolutum et in summa quod animal viuunt per calorem igneum qui est calor anime et ignis in quantum huius semper comburit aliquando. non extingueretur in anima si ignis. ideo fuit continuo necessarius cibus corporibus animalium. Et ideo est quod corpora puerorum egent eo amplius ceteris propter multitudinem caloris in eis existentis. unde ipsa presumunt necessario aut pluri sicut inquit Hippocrates. et post ipsos pueros iuuenes. et post ipsos senes. Qui vero minus ceteris egent cibo sunt seniores decrepiti et hoc quod ignis eorum est paruus parua re indigens ad hunc quod ipse viuat et eo foueatur. cxxx.

Si autem ex eo eligendus ille qui in sanguinem laudabilior conuertitur et transmutatur.

Lectus ex cibus est ille qui in laudabilem sanguinem magis quam in aliquem ex aliis tribus humoribus conuertitur et transmutatur. cxxxvi.

Leuis autem et subtilis est ex eo panis tritici et carnes pulloꝝ galline et sicut bliti ex olibus. hiis enim conueniunt patientibus.

Ibi laudabilis cibi et tamen subtilis sibi est sicut panis factus et propositus ex laticinio et similia frumenti et carnes paruorum pulloꝝ et galline et ex olibus sicut solis bliti. et videtur quod totum quod dicit de cibus istis referatur ad id quod subiungit cum dicit. Hiis enim conueniunt patientibus. Et sciendum quod panis et similia tritici dicta arabice darma composita est apud Galenum citioris digonis ceteris et tardioris egressionis et descensus probat autem ipsum esse cite digonis ex magna mundificatione et separatione ipsius a furfure quod quidem omnino est indigestibile et hoc quidem est causa tardi descensus ipsius. nam furfur prebet panem velocitatem egressus. et hoc opinati sunt posteriores medici quod panis ex similia frumenti compositus difficilis et tarde digonis sit. Melior autem ex omnibus panibus est ille qui sic preparatur ut similis spongie efficiatur equaliter et temperate fermentatus et in clibano conuenienter decoctus et post sic coctum in clibano est ille qui proicitur in parietibus vasis calidi. Et saraceni quidem approbant panem coctum inter duas cazolas super ignem conuenienter situatas ponuntque

ipsi in eodem gradu cum pane cocto in clibano. cxxxvij.

Rossi autem ex usualibus sunt sicut similia et sic muto delectabilis duorum annorum.

Ecibus laudabilioris cibi et cum hunc grosse sibi sunt sicut panis simile et sicut muto duorum annorum.

Hi quidem cibi congruunt sanis et laborantibus et primi quiescentibus et conalescentibus. cxxxvij.

Fiscis norus habitans in rupibus est cibum vexatorem ab exercitio et labore.

Fiscis petrosus habitans in rupibus est ille qui natat in aquis super montes et rupes traiecitibus et fluentibus. Ex his autem sunt tres species. scilicet. mairis flu-

uialis et habitans in ambabus aquis simul. Est autem melior ex eis secundum Galenum marinus et post illum qui simul in ambabus aquis viuunt et post illum qui viuunt in aquis dulcibus. Cuius ratio est quoniam humiditas excedit et distat in piscibus verum omnes illi qui nutriuntur in aquis salis sunt minoris humiditatis. Primum est de illis qui in aquis dulcibus nutriuntur. sed qui viuunt in ambabus aquis simul sunt medij inter eos. Et marinis autem sunt tres species. scilicet. mollis viscosus petrosus et montuosus. et ille qui nutritur in litore maris melior autem ex eis petrosus montuosus. ratione motus magis et subtilitatis aquarum inter rupes et montes existentium. Et at pro ipsi mollis viscosus. deteriores autem inter omnes pisces sunt habitantes in litore maris. et hoc quod nutriuntur ex fecibus et superfuitatibus ibidem existentibus. et maxime qui ex eis nutriuntur in litore maris iuxta magnas ciuitates. idem etiam sciendum de habitantibus in fluminibus.

Alanda autem et mugil sunt ex melioribus piscibus viuentibus in ambabus aquis simul apud nos. **V**erum sardina est piscis mollis viscosus. cxxxix.

Ecibus etiam sunt subtilis malitie sicut sinapis ceptre et aleu hiis autem generant coleram rubeam vni et quibusdam sumuntur in via medicine.

Ecibus autem est tertia species. scilicet. qui sunt in laudabilis et subtilis cibi velut synapis. aleum et cepa.

Hi enim cibi videntur sanguinem et generant coleram rubeam unde interdum sumuntur in via et ratione et medicine solo et hoc quia ipsi magis vincunt et agunt in corpus quam corpus deuincat eos. cxxxix.

Ecibus sunt etiam generantes meliam ex quibus quibusdam corporibus morbi generantur velut hyrci antiqui boues panis fureus et caseus.

Ecibus inest quarta species et sunt illi qui continent melancoliam sicut carnes hyrcorum antiquorum et bouum antiquorum et si summa omnes qui grossi sunt et terrestres ex eis tamen sunt calidi et sicci sicut caseus aridus et antiquus et quod sunt fridi et sicci sicut bos antiquus. Corpora autem in quibus generatur morbus ex eis cibus. sunt corpora in quibus humor melicus a principio et radice nature et complexione eorum distatur. cxxxix.

Ursus quidam ex his causant et efficiunt humorem phlegmaticum sicut grossi et generant lactis.

Fetibus sunt grossitie sua fridi et humiditatis. cxxxix.

Que delectabiles et fluuiales conseruant humiditatem radicalem et causant egressum fetum et superfuitatus digeruntque et deducunt cibum per venas

Lito quidem aquarum delectabilium in corporibus est preseruatione humiditatis radicalis in eis existentis et facilis egressus fetum et superfuitatum ab eis et faciunt etiam transire et penetrare cibum per vena: et ob hoc quia b ij

substantiant et liquida reddunt ipsa. Inest etiam ei aliud iuua-
mentum ab eis: et est quoniam digo fit per eas. Nam nisi ipse
esset tonificaret cibum et huetur. Et inde est quod aialia ad
optant et desiderant aquas cum sit digo cibi. Quod autem
dicitur hic, scilicet quod aque fluuiales sint meliores fontis: est quod
est opinio medicorum et arguitur: fontine tamen sunt opinionem
Hippocratis et Galeni, sunt meliores: et ex eis maxime orientales
et super arenam incedentes. Cuius quidem probatio est ex
hoc quoniam aque fluuiales colliguntur et permiscentur cum pluribus
aeris cedentes super terram diuersam oppositam. cxxxij.

Elio: est ex aquis pluuialis, munda quoniam
nihil admiscetur ei quod inferat eis nocu-
mentum.

Ab autem puenerunt omnes medici quoniam non admisce-
tur aeris huius sicut ipsi dixerunt aliqua terra noci-
ua. Est tamen dubium et controuersia inter eos de boni-
tate aliarum post predictas in gradu existit. Nam quodam asserunt
fontinas esse meliores. Quodam autem fluuiales. cxxxij.

Eis autem sunt egredientes a naturali disposi-
tione earum quarum propria actio est secundum comple-
xionem eius quod admiscetur eis.

Aed sunt species aquarum egredientes nam aque
simplicis et vere, id est quod non sunt delectabiles sicut aqua
simples quarum propria actio est sequi illud quod fuit eis
ad mixtum. Si autem sunt amare erunt calide et sicce ratione mix-
tionis partem terre vste cum eisdem. Si vero fuerint false mix-
tebit eis terra salsa. Si autem sunt calide erunt eis mixte
terre sulfure. Fertur etiam quod quedam aque fuerunt sperite ace-
tose. Fertur etiam quod in partibus granate sunt quedam aque ne-
santes aialia que bibuntur ex eis. cxxxv.

Ane quod bibitur ex ceruisus lacte et vi-
no nutrit corpus.

Omnibus potibus corpus nutrientibus sunt, scilicet
ceruisiarvinum et lac. cxxxvi.

Drus conuertens corpus ad sui naturam
est sicut oximel ex sui iuuamento:

Rocul dubio iterum sua in huius loco fuit ad referen-
dum genera ciborum et potuum diuersas operationes
in corpore hominis efficientium, non autem fuit in-
tenio eius ad referendum eos in quibus conseruant sanitatem vel
tollunt egritudinem unde est acti diceret. Potus sunt sicut
aque et alii ab eis: aque sunt aut delectabiles aut non dele-
ctabiles et ex delectabilibus operationibus sunt tales et tales et
similiter non delectabilium operationes sunt tales et tales et earum
species sunt tales et tales. cxxxvij.

Omnis est quies virtutum aialium motiua
rum et sensitiuarum
Omnis est reuocatio seu regressus virtutum ale-
um ex apparentia corporis ad eius interius ad
hanc quoniam earum actiones sunt mouere et sentire que vigilan-
tia nominatur. hoc autem pertinet cum predictis virtutes existunt in ma-
nifesto corporis cum eorum operationes secuntur eas somnus ve-
ro est earum quies. Nam tunc quiescunt ab operationibus suis
et redeunt ad suam originem que est calor et augetur seu con-
fortantur ibidem. Cum autem somni est tam digo cibi quam la-
bor. Nam cum digerit cibum generatur ex eo spiritus in corde et in
cerebro vapor frigidus et humidus. De nam autem frigiditas
est restringere et premeere seu in profundum impelleere unde reuo-
cat tunc calor naturalis ad suam originem ex frigiditate occurrere
et obuiante ei ad cuius regressum pertinet etiam regressus et re-
uocatio sensuum. Nam ipsi feruntur super ipsum labor
autem est causa somni quoniam ipse dissipat et dissoluit calorem na-
turalem et per spiritus infundat ipsius, qui circa in sua colligitur
origine quatenus, ibidem confortetur et calefiat vitans

et fugiens laborem donec ad suam complexionem primam redierit aut
prope eam: et tunc excitatur aial sicut excitatur postquam est completa
cibi digestio. cxxxvij.

Pse, n. calefacit corporis interiora ex quo
fit cibi digo laudabilis et melior.

Pse enim calefacit sicut causat quidem regressum
caloris in manifesto corporis existit ad eius iterum
us uniuersum tunc duo calores simul, scilicet intrinsecus pro-
tanto subdit quod inde efficiatur melior cibi digo. Nam virtus
digestiua efficit tunc opus suum cum predictis duobus caloribus
videlicet cum calore spirituali et proprio eius et cum calore virtutum
aialium sensitiuarum: que quidem tempore vigiliie suas ope-
rationes exercebant. cxxxix.

Iam somnus multus prologatur replebitur
caput humoribus.

Aius quod est causa est quoniam cum talis existit intra corpus
plus debito augetur et multiplicatur fumus vapor
et eleuat plurimum ex eo ad cerebrum et sic reple-
tur caput vapore predicto: quoniam etiam iam fuit cibus digestus per
somnia profundum: exercet tunc calor opinionem suam humiditatem
tibus corporis: vnde proponit tunc vapor ex primo et ascendere
te ab illis humiditatibus ad caput partem replet caput illis
humiditatibus que humectant ipsas huiusmodi predictum. cxi.

Pse eis humectat corpora et relaxat et exti-
guitque calorem viuificantem ipsa.

Anectatio quod est quoniam facit somnus: id est quoniam, vi-
gilia excitat corpora ratione eius quod, scilicet, dissoluit ab
eis per motum et sensum: et ideo est quod cum quiescunt sen-
sus in somno quod augetur humiditas super virtutes eorum: neque
non etiam humiditas membrorum. Intelligit autem ex deo suo
cum dicit extinguitque calorem etc. quod multus somnus extinguit
calorem quo virtutes viuunt et existunt: et hoc quoniam de natura quies-
centis est et cooptionis extinguere calorem. Ignis enim extinguitur
et suffocatur cum multum et perfecte tegitur et cooperitur: contingit
autem abo predicta calori eleuari tempore somni, scilicet, quod suffocatio ex
membris absque respiratione sufficienti propter quod contingit
ei tunc extinctio sicut igni extrinseco. Nam insufflatio ven-
ti ignem incendit et inflammat: unde et hec via in causis re-
spirationis. cxi.

Emperata vigilia excitat valde sensus et di-
sponit vires ad exercendum operationes
suas et cum hoc mundificat corpus a fecibus
et superfluitatibus.

Vigilia mediocris et temperata, scilicet, non excedit aut dimi-
nuta est illa qua sensus excitantur. Nam tunc ipsi ex-
ercent operationes suas sollicite et attente: ipsa, nam, dis-
ponit vim motiuam ad exercendum operationes suas fortes et cum
utilitate: mundificat etiam corpus a superfluitatibus, id est, expellit eas
et lucit exterius: de nam, nam, vigilia est corpus euacuare: nam
motus euacuat et consumit. cxlij.

Elonga autem vigilia contigit experge factio et
insomnietas generas anxietatem et angustiam
am aie. Ipsa etiam dissoluit, spiritus et corpora
sedat et corrumpit splendorem et claritatem corporis et co-
lorem eius et profundat oculos nocetque digestioni et me-
te tollit et corpus infrigidat.

Elonga vigilia contingit morbus, in somnietatis
generalitatis angustiam et laborem aie, ipsa
enim euacuat corpus et magnificat dissolutionem
eius, et id dicit quod ipsa dissoluit corpora et spiritus eorum, et eorum
colores et splendorem sedat et corrumpit, nam ex corruptione ca-
loris naturalis imutatur color corporis et splendor eius altera-
tur: ob hoc etiam causa submersionem oculorum et profundationem
corruptionem digestionis mentis ablationem corporis

infrigidationē sicut dixit i textu.

cxliij.

e Exercitijs decet qd fiat tēperatū modera-
tū ⁊ equale: naz equat ⁊ tēperat corpora ⁊
efficit egressū supfluitatū ⁊ humiditatū.

e Exercitijs est equale ⁊ iequale. Est autē eqle eli-
gendum. Est g^o illud faciēduz ⁊ eo vidēdu: qm̄ ip-
sum equat corpus ⁊ expellit feces ⁊ humiditates
supfluas ab eodē: equat autē corpora seu tēperie corporū ef-
ficat eo qd calorē nālem pfortat. Sed expulsio q̄ facit hu-
morū ⁊ supfluitatū p̄gūt ex motu ⁊ ex p̄dicta pfortatione
caloris nālis quā sicut dictū ē h̄z efficere, ad pfortationez
enim calorū radicalis: sequit̄ cōfortatio virtutis expulsi-
ue ⁊ aliarum ab ea.

cxliij.

d Disponit et corpus ad hoc vt nutriatur ⁊ di-
sponit parū vt augeatur.

e Exercitiū equale ⁊ tpatum disponit corp^o ad hoc
vt nutriat ⁊ ad h̄ vt supfluitates educant neqz
non ⁊ ad hoc vt elaris inflāmet. Tps autē pue-
niens ad exercēdu ipsū est: postq̄ est completa vltima di-
gestio. Sūt autem tres digōnes. s. vna que fit in stō: alia
que fit i epate: tertia que fit in ipsis mēbris. Et tps q̄
dem ad exercitandum pueniēs est cū est p̄pleta vltima di-
gestio. Nā cū fit aū p̄plemētum huius digōnis: ipz qdēz
est ex ceteris rebus nocibilibus: ⁊ hoc q̄ facit tūc egredi ⁊
transire cibū indigestiū ⁊ i sūma corrupit ipz. Nā digō
nō p̄ficiat nisi cū gete. cibi autē digō est mēbroz ex eo nu-
tritorū gnatio. Intelligit at cū dicit. Et disponit parū ad
hoc vt augeat qd exercitiū iuuat virtutē augumētatiuaz
tā i mēbris paruis q̄ etate augumēti.

cxlv.

i Moderatū ex eo proprie dicit̄ labor: qui
quidem spūs euacuat ⁊ educit ⁊ emacerat
pingues ⁊ carnosos ⁊ inflāmat calorē extra-
neum ⁊ ducit etiā humiditates a corpore ⁊ obilitat
nervos ex violentia dolorū. ⁊ facit corpus senesce-
re ante etatē senectutis.

e Exercitiū imoderatū dicit̄ labor: q̄ qd spūs eu-
acuat ⁊ calorē extraneū i corde accendit ⁊ i flāmat
q̄ calor elari seu radicali grauis existit. euacuat
enī p̄ multitudine motus sui humiditatē a corpe ⁊ ex ma-
gna dissolutōe debilitat nervos: facitqz senescere corpus
ante etatem senectutis: ratione eius quod ex mēbris ra-
dicalibus dissoluitur.

cxlvi.

v Limata quies ē icōueniēs neqz ē iuuamē-
tū in vltimate ei^o imo ipsa replet corp^o hu-
miditatibus sicut ⁊ glandulis ⁊ nodus ne-
qz disponit corpus ad aliqū cibum.

i Laudabilis est imoderata qes ⁊ omisso mo-
tus est inlaudabilis: nā excessus cuiuslibet rei est
inutilis. de nā autē q̄tis est replere corpus hūi-
ditatibus rōne parue ⁊ diminute euōnis facte cū eo: ⁊ p̄
de etiam non disponitur corpus ex ea ad susceptionē nu-
trimēti eo scilicet q̄ non egrediantur tunc supfluitates
a corpore.

cxlvij.

c Corpus indiget vniuersali euacuatōe oīuz
mēbrozum corporis erphloiaz ⁊ farmaci-
am: ex qua quidem est perfectum iuuamē-
tum in vere.

c Corpora autē indigēt vli euōne ⁊ particulari: fit
aut vlis totius corporis cuz phlomia ⁊ farmā. p-
ticulariter autē in aliquo mēbro fit p̄ meatus il-
lius mēbri eū sunt in eo h^o i meatus ⁊ hoc cū euōne spālī
ipsius mēbri. Et qz euōnum: qdā est vlis ⁊ qdaz particula-
ris icēpit ab vniuersali dicēs q̄ talis phlomia ⁊ farmā q̄
siq̄dē faciēdu sunt in vere. Et aut sciendum q̄ boies

sunt in hoc diuersi ⁊ varij. Nā qdā sūt hūites naturaliter
corpus equale ⁊ tpatū exercitātes se: ⁊ qdā hūit inequale
non tpatū se etiā exercitātes se: ⁊ qdā hūit corpus eqle: sū-
tū exercitātes se: ⁊ qdā hūit corpus ieqle nō similiter ex-
ercitātes se. Et corpus qdēz eqle ⁊ exercitatur nō idiget
proculdubio in aliq^o euōne facta: p̄ farmāz aut phlomia
dū vlat̄ cibus puenientibus in debita q̄tita ⁊ equalitate
⁊ tpe assumpti. vey si corpus tpatū nō exercitaret̄ pueni-
enter indigeret proculdubio euōne ⁊ maxime si non vte-
ret̄ cibo laudabili puenienti tpe q̄titate ⁊ q̄litate assumpto

Intelligēdu autē p̄ laudabilē qualitātē q̄ sit cibus eq-
lis ⁊ temperatus. Corpora autē inequalia indigent p̄cul-
dubio necario euōne q̄uis etiā vtantur exercitijs ⁊ cibus
temperatis. Et his aut corporibus sūt magis conueiētia
euōni ineq̄lia nō se exercitātia assumētia cibū vsqz ad cō-
pletā saturitatem.

cxlvij.

v Omnis fiat inestate. sed melancholia edu-
cantur in autumno.

v Sus vomitus laudabilis est spāliter in estate ⁊
hoc est qm̄ estas est ex efficientib^o humores na-
tantes in stō siue in ore stōi: h̄i enīz humores ca-
lidi quales sūt spāliter in estate: assignauit etiā educatōez
melie i autūno eo qd tūc eius gnatio augeat̄: ver aut est
melius ceteris t̄pibus ad celebrandum phlomiaz ⁊ sumē-
dum farmaciā: ⁊ hoc qz tūc liq̄fiunt ⁊ dissoluūt̄ humores
⁊ virt^o existit fortis ⁊ valida.

cxlix.

g Argarismata ⁊ dentifricia purgant mūdi-
ficant palatum ⁊ dentes.

q Uonia p̄cepit fieri vniuersalē purgationem ⁊
euōne p̄cipit nūc fieri p̄ticularē dicēs: decz vt pa-
latū ⁊ caput euacuetur cū gargarismis. Ipe. n.
sūt medicine attrahentes a capite ⁊ euacuant̄ guttur ⁊ gi-
gnine cū abstergentibus ⁊ mūdificantib^o ⁊ sūt p̄les q̄bus
fricantur dentes ⁊ gignine.

cl.

p Rouoca vniuersali incidet in hydropē
⁊ prouoca mēstrua. sin autem corrupun-
tur corpora eorum

v Tere medicinis vniuersali puocatib^o: aliq̄n time-
as hydropē. Et similiter vter medicinis puocā-
tib^o sāguinē mēstruū i mulierib^o: alias eoz cor-
pora corrupuntur.

cli.

d Ec feces in colica nam in earum eductioe
curabitur patiens.

e Am stringit nā ⁊ ipedit se phibebit̄ fecum
egressio dent^o in potu medicine eductiue: naz ex
hoc curabit̄ patiens: hoc tū est ex capitulo cura-
tionis ⁊ practice.

clij.

v Tere balneo ad tollendum sordes ⁊ imun-
diciam neqz sis in hoc piger si vel educere
supfluitates a corporis superficie ⁊ cutez
ab accidentibus in mundicie mundam facere.

b Alneū ē necessariū ad purgādū supfluitates ter-
tie digōnis ⁊ ob hoc disponit corpus ad suscep-
tionē cibi ob hoc ⁊ p̄gruit ⁊ necessariū ē i conser-
uatiōe sānitat̄. vnde priores vtebat̄ eo die omni postq̄
fuerant prius exercitati. est aut vna ex conditōnibus eius
sicut ⁊ exerciti neqz diu fiat cū cibus fit in stomacho. ⁊ im-
munditia quidē est super corpus sordities ⁊ supfluitati-
bus tertie digōnis collecta. Et proprietate aut balnei ē
humectare corpus ⁊ reddere ipsum spongiosum. facitqz
vt digō p̄pleatur ⁊ p̄ficiat̄.

clij.

c Sit cōmēdat̄ iuuenib^o quaten^o per eum
a nocentis perniciosia libēter.

v Am erunt iuuenes case ⁊ humide p̄plexionis

b iij

et collectio spermatis in eorum corporibus nocebit sit ei vis
 temperati coitus: alioquin attingent eis morbi magni et inla-
 udabiles. cliv.

n Equaquā tamen concedatur macris seni-
 bus aut etiam debilibus.

p Roco dubio coitus inducit et precipitat macros i-
 ethicam et sicut senes et debiles in eundem mor-
 bum precipitat. clv.

i Accurrit podagram et dolores alios ille
 qui utitur coitu immediate post cibum sum-
 ptum.

p Ronoistica ei quae utitur coitu cibo sumpto quod con-
 tinget ei podagra: et est dolor pedum et species ar-
 thetice quae sciatica nominatur: neque non etiam alij dolo-
 res multi sunt dolores contingentes ex opilationibus et a pati-
 bus episcopi et dolores artuum: et a patata etiam et febres: quod ideo
 contingit quoniam coitus sicut cibum egritudine et transire cibum
 indignum. et inerat generationem oppilationum pro quanto
 necitat in vrente eo sicut dictum est omnes morbos pre-
 dictos. Ipse etiam nocet si fiat tempore famis quoniam ex sic-
 cat corpus. Unde convenientius est tempore ad usum eius. me-
 tium inter illa et est id quod prope complementum est digestio-
 nis. ipsum enim tempus magis congruum ad hoc cum sit tem-
 pus egressus et expulsionis superfluitatum. Nam sperma est
 intrinseca superfluitas aliqualis. clvi.

m Alrus coitus debilitat corpus facitque ip-
 sum hereditare varias species nocumento-
 rum et dolorum.

n Edum dicimus coitus debilitat corpus et facit ip-
 sum consequi varios dolores et morbos: quoniam
 quod diminuat et abbreviat valde vitam, facitque eam
 valde breuiter et celeriter terminari. Aristoteli enim asser-
 uit quod animalia multi coitus sunt breuioris vite. probatur hoc et con-
 firmatur ex passeribus quae non viuunt nisi per annum solum, inducent
 super hanc probationem: quoniam non apparet nigredo super gut-
 tur illarum quae videntur in autumno: quae quidem nigredo signi-
 ficat super senes ex eis. hanc autem rationem est: quoniam coitus dat et infu-
 dit similitudinem suam in specie sua: simile autem egrediens
 ab omnibus membris generatur vitam: et ideo multa ex vegetabilibus
 exiccat cum senescunt. Et est quoddam animal quod immediate mo-
 ritur postquam generatur. clvij.

i Ra anime vel timor incitat frigiditatem
 qui quandoque magnificatur in tantum do-
 nec ledat in ultimo.

t Timor anime generatur in corpore frigiditate et ob hoc accidit
 tremor membris et interdum magnificatur in tantum in pa-
 tiente donec ipse moriatur ut autem causa est regressus
 caloris naturalis ad cor ex timore causatur. clviij.

m Agnum et multum gaudium impugnat corpus et ideo
 multum ledit pingue et crassum.

s Gaudium magnum est ex rebus corpus impugnat
 quod si magnificatur valde et contingit subito necat et
 interficit et maxime valde pingue. et hoc quod in cor-
 poribus magna pinguedine habentibus est paruum calor ratione
 paruitatis et angustiae venarum ipsorum. Cum autem motus iste, scilicet
 caloris naturalis et eius exortatio est equalis, tunc quidem
 est pinguedine corporis. clix.

i Alametro quidem et tristitia fertur iudicium
 nocumenti super macrum: et confert indi-
 genti dissolutione.

l Animum et tristitia interficit interdum macrum et
 profert indigentem dissolutione: quod dissoluit corpus. Cu-
 ius causa est: quia tristitia causa est collectionis et coadu-
 nationis caloris naturalis in corde et ob hoc infratur corpus

ab ea ex cuius infrigidatione contingit diminutio nutrimenti
 eius. pro tanto si fuerit macrum addit inde in macie eius in-
 tum quod interdum significat mortem in eo. Si vero corpus fuerit pi-
 gue permittit et tollerat quod dissoluatur. Et in hoc quod ter-
 minatur et proficit tractatur de rebus necessariis positus in gene-
 sanitas. id est ex quibus sanitas efficitur et preseruetur. clx.

m Orbis ex superfluo calore in membris con-
 similibus absque superfluitate generati sunt
 sicut morbus febrilis et consumptiuus sicut in
 ethica et primum.

m Orbis in se et in generali consideratus est mala de-
 spositio in corpore ex his inferens operibus suis
 et mutationibus nocumens. Membra autem consilia
 sunt quorum totum et pars sunt unius et eiusdem naturae cum morbo in
 eis obest operibus et mutationibus ipsarum sunt autem membra
 sicut caro os et similia. Nam quilibet pars ossis est os et quilibet
 pars carnis caro. Membra autem dissimilia diuersarum partium sunt
 quorum totius et partis neque est idem nomen sicut manus cuius
 pars nec est nec manus. Et decet quidem quod egritu-
 do in partes duas plus diuidatur. scilicet in eam quae existit in consimili-
 bus: et illa quae in membris oppositis generatur et tendit quod mor-
 borum in membris similibus exitum sunt. v. species quae vna refertur
 qualitatibus primis: sicut caliditate: et hoc intulit cum dixit mor-
 bus ex superfluo calore absque superfluitate et cetera. id est in membris con-
 similibus sunt morbi ex calore absque materia sicut contingit in plethore
 et ethica sicut ipse dixit. Ne namque due egritudines sunt ex
 calore absque materia. Cum autem generatur calor preter naturam in aliquo
 ex membris corporis: nequaquam habet sibi nomen appropriatum:
 sed cum generatur in toto corpore vocatur febris. Et si membra illa
 fuerint radicata vocatur ethica et consumptiuus. Si autem calor fue-
 rit in humoribus vocatur febris putrida: sed in spiritibus
 vocatur effimera vel febris diei. clxi.

m Orbis autem ex calore cum humore est sicut
 febris putrida.

i Atendit quod morbus de causa diuidatur in duas species
 vna est absque materia sicut ethica quae praedixit: vel cum
 materia sicut febris putrida. clxij.

e Ex eis autem sunt morbi frigidi absque materia si-
 cut congelatio frigens ex niue gradine uel fri-
 gore et ex eis est frigus cum materia sicut para-
 lisis cum magna quantitate plethoris.

m Orbis de fra diuiditur in duas species. quarum vna
 est absque materia sicut congelatio frigens ex frigiditate
 extrinseca niuis et gradinis. Alia autem ex humoribus
 in corpore existente cuius. scilicet causa est humor in corpore ex his
 sicut in paralysi ex dno plethoris cum est sopita et immobilis
 facta medietas corporis. Sed congelatio est dormitatio cu-
 ius causa est frigiditas. clxij.

e Ex eis est humidus absque superfluitate sicut hi-
 tudo corporis que laxa vel mollis videtur
 et ex eis est morbus humidus cum materia hu-
 morali. sicut repletio ventris in hydrope.

q Adha sunt ex morbis humidis per quod in corpo-
 re humor sit vel materia sicut hitudo corporis la-
 xa et ex eis est humidus ex humoribus in corpore
 exitibus sicut repletio ventris in hydrope. nam in hydrope est
 humiditas cum materia. clxij.

m Orbis siccus cum materia est sicut cancer vel
 glandula. Sed siccus preter quod in corporibus
 sicut materia. est sicut spasmus ex in aniti-
 one.

m Orbis siccus diuiduntur in duas species. Quarum
 vna est cum materia et superfluitate corporis sicut apha-
 ra quod cancer dicitur vel scrofula glandula. Glandula

autem sūt a pata i subascellis 7 i inguinibus generata vel collo que proprio nomine scrofula nominat. 7 hec qdes omnes ex mā sicca generantur. Alia autē species est morbi siccī absqz mā: sicut siccitas ptingēs ex imoderata euōne. vnde spasmus inde ptingēs: nō est spasmus ex repletioe. Hi autē morbi quoz pcessit rememoratio sunt. viij. i. morbus calis 7 frs. morbus humidus 7 morbus siccus 7 qz ex istis ē cū mā 7 absqz mā. Ex his autē alij. iij. pponunt. s. morbus calis 7 humidus: ca. 7 sic. frus 7 humidus frus 7 siccus. Qui etiā in duas spēs diuidūt sicut pmi 7 sic erūt viij. qui cū primis. viij. p iungant erūt. xvi. Erūt g° i vni verso morbi mēbroz p siliū. xvi. attū fm exquisitā veritatē ipossibile ē esse morbū ex sola calitate vel fritate aut humiditate vel siccitate: 7 hoc ideo qm cāe predictaz egritudinū sunt. pculdubio humores q siquidē humores non sūt nisi quatuor. s. calidus 7 siccus vel calidus 7 hu. frs 7 sic. vel fri. 7 hu. Si qs autē dicat q Sal. ponit morbos absqz mā. Dicemus qd tales morbi absqz mā hnt pculdubio ab extrinseco gnāri. Res autē extrinsece aut sūt fri. 7 sicce: aut frē 7 hūide: aut ca. 7 hu. aut ca. 7 sic. An si eēt possibile eē egritudies ex sola fritate vel sola calitate: eēt possibile qdē eē rez solū calaz vel solū frāz. hoc autē ē falsum. 7 ipossibile ergo zc. clxv.

i Mēbris organicis existunt morbi cui accidit i plasmate lesio vel nocumētū.
m Embria organica sunt sicut manus: apud zc. ex p siliibus pposita: quoz. s. totius 7 ptis: non ē idez nomē sed diuersum. Sunt autē fm medicos qtuor gnā morboz in p dicitis mēbris gnātoz. s. morbus i plasmate vel forma in quāitate in numero in positione. Et morbi in plasmate diuidunt in morbos ptingentes in figura 7 eos q ex corruptioe pcauitatis mēbroz gnāntur. Et eos q ex aspitare 7 lenitate eorūde ptingunt. Ipse at cepit a morbis in plasmate ptingentibus: vñ ingt i mēbris organicis 7 existunt: cū accidit i plasmate lesio vel nocumentum sicut sub vidimus. Si ali. uius ex ei? forma vel figura corrupatur vel eius pcauitas vel porus: vel si mēbrū qd nā dz eē asperū lene fiat: vel ecōuerso. s. qd dz eē lene fiat asperum. clxvi.

c St aut morbus i augumēto si fuerit caput nimis magnū 7 in diminutōe. si fuerit stomachus nimis paruus.
m Orboz in p titate sūt due species vtpote augumētū 7 excessus in p titate mēbrū sicut caput nimis magnū vel diminutio i p titate sicut stomachus nimis paruus. clxvij.
s I videat forma capitis lata vel ppressa erit error vel peccatū i plasmate.

q Nonā rettulerat duo gnā morboz organicoz vtpote ptingentium in plasmate 7 p titate ipsoz Et pnter diuiserat eos q sūt i p titate i duas spēs que ex augumēto 7 diminutōe ipsaz ptingūt. Incepit nūc morbos in plasmate diuidere in spēs suas: vñ ingt qd ex mēbris plasmatis est cū corrupit forma mēbrū a principio sue gnātionis sicut ptingit pueris nascētibz quoz capitū forma alicui organoloto assimilatur: aut ē sicut natis hīs tibias obliquas. clxviij.

e E eis etiā est morbus icōcauitate cuz accidit ei nocumētum sicut cum planta pedis carne repletur.
s Decies fa ex mēbris. s. plasmatis est morbus in pcauitate sicut si cōcauitas pedis in tantū carne repletur q nulla cōcauitas ibidez videatur: vnde huius patiens nequaquā super ossa rotunda 7

gibbosa pedū firmat vel appodiat gressus suos. clxix.
a Et si accidat 7 interponatur aliquid in poris 7 meatibus sicut contingit in oppilatō nibus ex lapidib? renū ptingētib?.

b Enim species vel morbus plasmationis etiā est corp? poroz 7 canaliū mēbroz sicut ptingit in oppilatione generata in canalibus renū rōe lapidū vel calculoz in eisdem gnātoz. clxx.

a Et si mēbrū qd dz eē asperū sit lene vt stomachus in quo superflua humiditas exuberat. aut si q dz eē lene ex asperetur sicut cana pulmonis cū exiccatur.

e Mēbris in plasmatione est adhuc quarta spēs Et est cū mēbrū qd nāliter debet esse asperum efficitur molle 7 lene sicut stomach? supflua humiditate cōpressus qm stomachus nāliter debet esse aspidurus 7 solidus sicut igt Sal. qtenus possit firmiter comprehendere 7 pminuere cibū cū digerit in eo aut cū mēbrū qd ex prima creatione 7 plasmatione dz eē lene exiccatur 7 exasperatur sicut cana pulmonis cum siccitas immoderata accidit. clxxi.

e St aut numerus a natura egrediens in sex vel quatuor: digitis.

q Alia rettulerat morbos in creatōe ptingentes i p titate hoc cuz diuisit morbos in plasmate. In pre aū istam in quatuor spēs voluit nūc referre tertium gen? p dicitaz egritudinū. h aut genus ē d morbis i numero mēbroz. diuisit aut morbū i numero sicut morbū i p titate in augumētū 7 diminutionē: vnde intēdit qd i mēbris quoz operatio pplet in numero determinato: est numerus in nālis: si determinatus augeat vt figs nascat cū sex digitū vel oriat vel minuat vt cū qs solū cū qtuor digitis nascat. clxxij.

i Interdū vniū? duo digitū 7 iūnguntur. Et i terdū crura i naturali separantur.

i Attendit qd mēbrū finis 7 pōnes diuidāt i duas spēs. Quaz vna est p iunctio eoz q nāliter debet esse sepata sicut cōtingit in eis q nascūt cū qbusdā digitis ipsoz subiūgant. Alia est cū sepāt mēbra q nāliter dnt eē p iuncta. clxxij.

s Solutio diuisi in alias vnionis existit i p iunctioe mēbroz aut in separatōe. In cōiuncti one quidē sicut ex dislocatione brachij 7 in cisione pedis vel manus.

b Hoc est genus egritudinū notaz in solutioe diuisi si in alias vnionis. fit aut dislocatio cōtinuitatis i mēbris cōsimilibz q in organicis. vñ itel ligat q fit in organicis: cū dicit q dislocatio v iusionis in alias vnionis insistit in p iunctione mēbroz. pōt nihilominus fieri in aliquo ex mēbris p siliibus sicut in fractura ossis vel incisione carnis: 7 hoc intellexit cum dixit qd solutio indiuisi in alias vnionis reperitur in solutione mēbroz. i. qd sicut reperitur solo diuisi in aliquo mēbro cū alijs cōiuncto: sic etiam reperitur in aliquo mēbro solo exite 7 alijs non cōiuncto: 7 itelligit de dicto suo sicut dislocatio brachij solutionem vnionis in mēbris organicis est illa quam dixit prius in cōiunctione mēbro rum. 7 etiā in hoc cap. manus vel pedis abscissio. clxxiij.

s Solutio in ossibus est fractura in tunica at 7 venis dicit ruptura. sed solutio facta secū dum latum vel longum in neruis. dicitur fixura vel punctura.

d Versa sunt noia solonis diuisi in mēbris cōsimilib?. Nam scā i osse dī fractura: sed in venis

et tunicis dicitur ruptura et factura in nervis sicut longum aut profunda vel fixura aut punctura.

Solutio facta in ligamentis vel cordis dicitur quassatio. et arabice dicitur rabat. sed facta in carne dicitur vulnus. Si tamen producatur rebus eius diceretur ulcus. Sed facta in sola cute dicitur excoxiatio.

Solutio facta in ligamentis dicitur arabice rabat. facta in cordis dicitur albucar. facta in carne dicitur vulnus et si producatur tempus eius dicitur vlcus. Si cum separet a carne dicitur excoxiatio. clxxvi.

Cause diuiduntur in manifestas apparetes que. scilicet contingunt cuti et superficiem corporum sicut ignis: et nix percussio: aut ruptura contingens ex saltu.

Postquam perfectio resolutione de speciebus morborum: nunc referre etiam causas efficientes ipsorum. Et quia tres sunt species causarum. Sunt enim quedam extra corpus que primitiue et manifeste nuncupantur. Et quedam sunt intra corpus ex quibus quedam sunt propinque que coniuncte dicuntur quedam distantes et remote que dicuntur antecedentes. Iohannes cepit nunc diuidere causas in has tres species. vnde inquit cause diuiduntur in manifestas et apparetes: et intendens tamen quod cause diuidantur in primitiuas et antecedentes et coniunctas. Consequenter autem dicit que sunt cause primitiue dices quod. scilicet contingunt cuti et superficiem corporum et. sicut ignis qui calefacit et nix que exterius occurrens in frigidat. Et ruptura vene contingens ex saltu. Saltus namque est causa morbi cuius vis potestate solutis primitiuitatis. Et ignis et nix sunt cause morbi similes que est in membris similibus specialiter generantur vis potestate male personis. clxxvii.

Causis etiam sunt que dicuntur coniuncte et ipse quidem sunt inter has species differentes. et hoc quia quod diu continuatur putrefactio continuatur et febris putrida. Ex causis etiam sunt que antecedentes appellantur omni repleto corpori congruentes.

Cause intrinsece diuiduntur in causas propinque que coniuncte dicuntur et sunt propinque et immediate cause in egritudine: et ob hoc reor ipsam dixisse quod sunt differentes inter has species: hoc est dictum quod faciunt distas inter has species et quod faciunt differre quasdam ex speciebus morborum in quo sunt sicut putrefactio que est causa caloris extranei et causas distantes et remotas que antea nominantur sicut est repletio que est causa oppilationis et oppilatio causa putrefactionis et putrefactio est causa febris. Est autem propinqua causa coniuncte ut ipsa ablata tollat et auferat: morbus non autem ita est de antecedente imo e conuerso. et ob hoc ablata putrefactione auferit et cessat febris: que tamen non auferitur vel separatur: et si repletio auferatur. clxxviii.

Causis efficientibus vltima est: quicquid corripit membri complexionem ex infusione humoris ad ipsum.

Quicquid causa membri corruptionis ex infusione humoris ad ipsum: vltima ratione causa efficiens. clxxix.

Hec sunt potentia impellentis et debilitas seu in potentia recipientis et multitudo mali humoris fluentis. latitudo meatuum et debilitas nutritiue. hec enim est sufficiens summa earum. necnon etiam quod videbis qualitatem in substantia corporis existentes superari: et ad sui contrariam declinare.

Cause infusionis materie ab vno membro ad aliud sunt fortis potentie expulsiue membri humoris impellentis: et debilis virtus membri recipientis

Et haec ex eis est multitudo humoris in membro impellente. tertia autem est latitudo meatuum inter membra recipientis et impellens extrinsecum. sed quarta est debilitas virtutis nutritiue. hec enim causa est quod sunt humores superflui in membro impellente bene. Intellexit autem cum dixit necnon etiam quod videbis qualitatem in substantia corporis extrinsecum superari: et ad sui contrariam declinare quod videbis aliquam ex humoribus membri qualitatem vincere et superare: et ad sui contrariam transmutare: vnde est a se diceret. quod vna ex causis expulsiue alicuius humoris ab aliquo membro est nocumentum forte illius membri creatus ex illo humore qui in eo existit. Et nihilominus ex causis expulsiue ab vno membro ad aliud est cum membrum impellens situatur super recipientem. clxxx.

Quod generat in eo calorem est quidem causa quare contingat corpori illud quod inde eidem contingere consuevit. usus autem et effectus alicui est calidum in potentia. Sed calidum in actu est sicut calor solis.

Intendit hic quod calor extrinsecus in corpore inducat in eo illud quod est causa doloris. vnde est ac si diceret: quod inducit in eo illud quod est a partem de natura sua inducere. scilicet doloris. Sunt autem calidi vne species: quarum vna causa in potentia sicut alicui et pip. Secunda vero causa est actu sicut aer calidus paulo post meridiem. clxxxi.

E his sunt motus anime sicut ira et motus corporis sicut labor et corruptio et putrefactio et cibi paruitas: et quod poros corporis claudit et restringit sicut aer.

Causis calefacientibus sunt fortes motus anime sicut ira et motus corporum fatigantium et humorum putrefactio et cibi paruitas. aer vero cutis poros claudit et restringit in tantum quod calorem suffocat et euentari prohibeat. Nam inde proculdubio generatur febris que effimeram nominatur. clxxxii.

Causa vero harum egritudinum est quicquid in eo frigiditate generat et quando quod soluitur ex eo dissolubile: minus virtus autem est in potentia uelut contingit in insquamio assumpto. aut in actu sicut in niue.

Quicquid generat in corpore frigiditatem soluit paulatim iter continuitate sicut cum est violentum et forte efficitur tunc morbum quod continuitatis solo appellatur sicut per in solone digitorum ex niue contingente. Accus autem et opus ex frigiditate diuiditur primo in duas sicut et opus contingens ex calore. Est enim quedam infirmitas in potestate sicut in sanguine: et quedam actu sicut in niue. clxxxiii.

Famis est cum pabulum spirituum terminatur. et sic contingit cum terminatur et consumitur oleum in lapade uel surcibulo uehemens etiam saturitas et crapula calorem suffocat et extinguit.

Um autem est fames adeo fortis et valida quod actio nature que corpus nutrit terminatur: contingit quod est spirituum diminutio et corporis infirmitas: et sic etiam accidit splendori luminis seu flammae diminutio cum est oleum in curcibulo oculo presumptum: vel etiam diminutum. Et super excedens crapula cuius causa est superfluitas cibi velut contingit in persequibus immediate appetitum est causa infirmitatis. hoc enim calorem tegit et suffocat naturalem quemadmodum excedens olei virtus extinguit flammam donec ipsam omnino sic suffocet et extinguat. clxxxiiii.

Motus autem fortes et diurni sunt causa euacuacionis spirituum et infirmitationis corporis. quiete etiam infirmitatur calor sicut

Flamma fumo extinguitur.

c Am tps fortium motuū pducit infrat corpus ex eis licet i principio corpus calefa. iant tñ cum producit inde sps educitur 7 per pñs corpus i frigidat. Quies etiaz 7 ociū corpus infrant: qñ ex omifione motus auget 7 magnificat sumosa supfluitas sup calozē nālē. Et ex ea sic extinguit ignis cū fumo pmit 7 s ipsū dñatur. Est qdē necaria calozē nālī ispiratio vl icitatio sic igni euentatio vel ex sufflatio. clxxxv.

f Oris 7 valida corporis densitas concludit calozem in corpore donec extinguat corpus imoderate raz seu spōgiolū de facili i frigidatur cū sit propinquum 7 dispositum ad hoc vt in eo caloz de facili dissoluatur.

i Imoderata corporis densitas sic calozē in eo recludit donec extinguat sicut ptingit exterius qñ sine respiraculo oio coopit. Nam moderata 7 parua densitas calozem pseruat 7 p pñs corpus calefacit: sed imoderata calozē extinguit nālē. Et si i fratur corpus nimis raz. Nam minuit i eo caloz 7 paruus efficiatur sicut contingit in dibanis 7 balneis multa respiracula habentibus. clxxxvi.

c Anqz sunt numero scripta humiditatem generantia ex quibus aqua calida dulcis super totum in fusa est humida in actu.

a Herit qd humectantia sunt cause humiditatez facientes 7 sunt qnqz ex qbus est humectans in actu aqua cala. qd qdem intelligit. verū duz fuerit a q' delectabilis 7 ei' infusio fr corp' multa. clxxxvij.

e Humectatib' aut i potētia est vsus pisciū delectabiliū casei recēris quies copis 7 imoderata refectio vel saturitas.

e Humectatibus in potētia sunt sicut potus lactis esus piscium in aqua dulci habitātū caseus recens qes corporis ociuz 7 saturitas imoderata.

i Intellexit aut humiditātū retētionē fieri ex his q retinēt hūiditates i corporibus seu phibēt egressū eaz cur' sūt q poros corpis coarctāt claudūt 7 ispissāt. clxxxviij.

c Anqz sūt siccitatē generātia sensu intellectu ve apprehēsa ex quib' quedā acru existūt sicut bozeas 7 quedam in potentia sicut esus synapis 7 tanta famis seu abstinentia per quam humiditas corporis consumatur 7 omnis motus fortis 7 violentus contingit etiam corporis exiccatio ex ventris solutione.

b Et quinqz sunt de se intellecta ex modo loquendi eius in eisdem: verū est sicut cū dicit de exsicantibus in actu est bozeas 7 frequēs inuolutio 7 continua 7 humectatio in terra vel arena. Et i potētia sicut sinapis esus 7 famis exsiccat corpora. 7 hoc qñ ex cibo naturalis caloz intenditur vnde ablato vel subtracto cibo agit caloz in mēbris corporis 7 in humiditatibus eoz psumēs 7 exsiccat ea. Postq' expleuit rememoratiōnem egritudinis mēbrorum psumilium accedit nūc ad rememoratiōnem mēbrorum organicorum. clxxxix.

d Anse magnitudinis mēbroz sūt fortitudo 7 potētia formatiue 7 etiā nutrientis.

e Et sunt cause in magnitudinis mēbrozū. s. fortitudo plasm tris. 7 magnitudo materie quam permariens intelligit. cxc.

f Anse paruitatis mēbroz sūt oris eis que magnitudinē efficiunt in eisdē.

i Intellexit p cause paruitatis mēbroz sūt debilitas plasmationis 7 paruitas mē. cxci.

c Anse corruptionis formarum est in numero similitudinū qd quidē rōne malitie complexionis existentis in matrice contingit: aut paruitate spermatis aut malo egressu fetus in orru suo ex cuius tortura contingit peccatum insigura 7 forma.

e Anse corruptionis formarum mēbit cadit in numero recipientium similitudinem 7 figuram et hoc contingit ratione male complexionis matricis. Nam malitia pplexionis matricis disponit interdum passum qd recipit formā 7 agens taliter q' agēs malam i primat formam: aut qd recipiens malā formam recipiat: aut diminutione 7 paruitate spermatis qua receptio forme vel eius actio vel generatio ipeditur qd quidē veruz est h' opionē eius q opinat' eē inseperate potētia actiua. Contingit etiā iterdū sicut d' predicta corruptio ex re extrinseca vtpote in naturali egressu fetus in natiuitate: sed hāc corruptionem forme repant obstetrices frequen fasciando sicut decet priusquaz indurentur ossa. 7 in summa corruptio forme ab extra accidit vel ab intra. ab intra quidem accidit vel malitia agentis: aut malitia passi 7 recipientis vel ambabus simul. eorum autem malitia erit ab eismet aut a matrice. cxciij.

e Et his etiam ex nutris si delinquerit fasciando ipsum aut eleuando vel deprimendo ipsum.

n Viri etia est cā qre nati mēbra tortuosa efficiunt' cū erat in fasciando ipz seu i ligado ipz cū fascia: 7 hoc q' teneritate 7 humiditate ossiuz ipz augentur secundum figuram ex ligatura eis impressam sicut etiam contingit errore ab eodem commisso in eleuatione aut depressione eius. cxciij.

v Et si forsā augeatur in eo cibus: aut ad nutriendum qui malus existat.

e Excedens cibi extrinseci qritas i' silis est causa corruptōis forme sicut 7 excessus materie itriū sece. s. contingens a principio gnationis: 7 hoc qñ ex multitudine mē debilitat' virtus plasmatica in pductōe forme. Et si i' videt' ptingere cum nutritur 7 cibatur nutrimento grosso an tps pueniens ad nutriendum ipsum tali nutrimento: nā cū subripit' humidum 7 subtile ei puta lac. corruptitur quidem magnitudo membrorum in forma a pñ. s. in eodem impressa. cxciij.

a Et si puer debilitate sua cadat cum non regitur ab alio 7 ipsius tibia aut crus inde frangantur vel eius nasus percutiatur taliter q' inde tensionem 7 pressionem patiatur. non enim potest materia ratificari si moueatur quis impotens se sustinere ratione facture ossis nondum perfecte consolidate.

b Et autem cause omnes sunt extrinsece. nam cuz permittit' puer abulā aīquā hēat potētiā ambulandi contingit quidem ei obliquitas seu tortuositas suarum tibiarum coprus etiam forma in aliquo si frangatur aliquod ex ossibus ipsius si priusquam eius consolidatio perficiatur moueatur. cxciij.

b Etiam facit multitudo humorū in leprosis 7 paruitas eorundem 7 continuitas febres facientibus.

f Leprosi quidem cōtingit gnāliter corruptio forme membrorum suoz 7 similiter contingit in extenuatis 7 psumptis. Causa autem huius siccitatis ē que cum difficultate formam recipit. cxciij.

a Et tortura oris 7 faciei contingēs ex m. l.

licie et relaxatione nervi aut conjugatione et tensione nervi versus collum declinante.

p Proculdubio cause iste sunt morbi. Nam totum faciei fit relaxatione et mollicie nervi exiis in parte hñte colligantiaz cū parte obliquitate hñte: fit etiam intardum tensione et conjugatione nervi: et nunc proculdubio pars lesa obliquatur. ccvii.

v Estigia apertum et cicatrices vlcera et vulnerum proculdubio formas in superficie coarctant.

c Ausa huius a partibus est putrefactio aliorum a partibus: sed in vlceribus et vulneribus cā est mala junctio ipsarum: et dissolutio cāe clusionis meatuum. ccviii.

s Sapientes dederunt operam in collectione eorum que sunt de genere claudentium et obturantium poros et meatus ex quibus sunt fortitudo retentive et debilitas expulsive. interdum etiam frigus est causa huius.

p Qui et meatus clauduntur dñio et fortitudine retentive virtutis et debilitatis expulsive: frigus etiam coarctat et constringit poros et meatus. quod quidem patet ex conjugatione seu coadunatione nervorum ex frigore contingente. ccviii.

s Jecitas et coarctat eos valde et sicut faciunt ligature apostema et angustat et obliquat per restrictionem exterius in aliquo membro generatam stringit etiam eos medicina stiptica.

s Jecitas aucta in aliquo membro stringit et coarctat poros et meatus eius. Idem etiam facit ligatura facta super membris proculdubio a partibus generatam in aliquo membro exterius angustat meatus et poros constringendo: constringit etiam medicina stiptica. cc.

b Et etiam contingit interdum consolidatione vulnerum et ulcerum et etiam verruca seu poro et carne innaturaliter augmentata.

e Et causa meatus claudentibus est cum vlcus vulnifera in naturaliter consolidatur sicut contingit in consolidatione longitudinis meatuum: verruca etiam in eis nata est ex causis clusionis eorum. Nascitur enim interdum interius sicut exterius: exterius: ex eis etiam caro est in naturaliter in eis nata. cc.

e Et etiam humor facit aut sanies vel sanguis lac coagulatum et aqua.

c Onstat quod cum humores infunduntur ad cavitates meatuum que replent et obturant eas: et similiter facit sanies in eis exterius: exiis: et similiter facit sanguis coagulatus et lac caseatum. ccij.

e Et etiam faciunt vermes lapis et sex sicca dura et aer.

b Et intelligit de vermibus generatis in intestinis et quo accidit colica: per lapidem etiam intelligit lapidem in vesica: et etiam calculum in renibus. Et

per aerem intelligit ventositatem grossam: interdum meatus obturantem. Inde etiam contingit una ex speciebus colice scilicet illa que contingit ex clusione ventositatis in intestinis. Ex his autem causis contingit plurimum retentio fecum et urine ccij.

c Ause operationis meatuum sunt fortitudo expulsive et debilitas retentive.

a Pertio meatuum contingit fortitudine expulsive et debilitate retentive. scilicet a causis contrariis eis quibus contingit clusio ipsorum puta debilitate expulsive et fortitudini retentive. ccij.

e Et his etiam est omnis medicina apertiva

calida et humida necessario.

e Et causa meatus aperientibus est usus medicinarum aperientium: neque dubium quin medicina calida et humida meatus aperiat. ccv.

q Aliquid augetur et excedit numero in nobis si fuerit materia laudabilis aut rana si materia in laudabilis.

q Alia rettulerat causas apertionis et clusionis meatuum. Incipit nunc referre causas augentium numerum membrorum. unde inquit quod quicquid augetur in numero membrorum: augetur proculdubio ratione multitudinis materie: que si fuerit laudabilis: erit quidem corpus inde auctum nature sicut eius digitus: si vero mala erit corpus innaturale sicut est illud quod rana appellatur et augetur sub lingua. ccvi.

q Aliquid minuitur in nobis numero contingit contrario eius cuius rememorationem fecimus.

c Ausa diminutionis numeri est huius cāe augmenti ipsi velut diminutio materie. ccvii.

c Ausa generans asperitatem est ablatio humiditatis que interdum ex humore frigido contingit pulvere stipticitate ciborum et medicinarum.

b Et proculdubio rettulit causas egritudinum ex asperitate generatam dicens quod efficiens asperitatem est quod auferit humiditatem sicut humor siccus cum infunditur ad carnem pulmonis ipsam exasperans. Idem etiam fumus facit et puluis et cibi stiptici et medicine. Hec enim omnia guttur et carnem exasperant. ccvii.

c Ausa leniens asperitatem est sicut humor viscosus et omne pingue unctuosum.

o Et quod huius viscositate lenit asperitatem sicut huius res seu humanitates viscosae et oleaginose. ccix.

p Proculdubio omne illud de cuius natura est ut se separat ab aliquo. cum aliquo modo ei unitur si cum eodem coniungatur. Si vulnus non debite solidetur quod res in membro inopinata ostendetur.

p Proculdubio nunc rettulit causas morborum situs et per se retulit autem duas causas huius rei. scilicet unam ex coniunctione eius quod erat separatam a membris

unde ait proculdubio omne illud de cuius natura est ut se separat a membro si ubi vicino etc. Nam cum et talis sit acciditque ei ut coniungatur membro illi proculdubio cā huius erit signatum vlcus vel vulnus in superficie cuiuslibet expulsi membris. accidit enim preter hoc ut superficies unius ex illis membris vulneratis cum superficie alterius membri vulnerati consolidetur: et uniatur quemadmodum contingit hoc in eodem vulnere per se solū generato in quo. scilicet superficies quondam partium eius cum superficie aliarum eiusdem solidatur et unitur et ob hoc inquit quod videbis in consolidatione vulneris aliqua res aliud quam sperares de patiente evenit. ccc.

e Et hoc etiam est fortitudo in mutatione et debilitas informativa.

p Proculdubio membra naturaliter separata indebite uniantur et solidantur interdum a principio operationis ipsorum et fortitudine virtutis generatæ et maxime quod de natura eorum est ut multum uniantur et coniungantur et unum quod efficiat: et interdum adiecit huius debilitas formativa: accidit autem hoc a causis cum ipsa aliquam partem ex membris separat et sequester. ccxi.

Unius separatio contingens cuilibet ex eis de quorum natura est ut sunt in situ coniuncta. Sit de genere et numero egritudinis situs et ponis in membris organicis: et nihilominus etiam proprie de genere solutionis diuisi seu continuitatis cuius quodammodo solutiois causa habere referuntur.

One membrorum cuius situs iudicatur per naturam esse inter ipsum et aliud ita quod secum coniungatur si quis deinde contingat ei quod seperetur ab illo quous talis separatio membrorum organicis referatur: erunt nihilominus perculdubio cause separationis unius ex eis ab alio de numero causarum solutionis continuationis appropriate membrorum similibus que proprie diuisi solutio appellatur et ipse quidem ad causas refert proprias consequenter. cccij.

humor quidem habes vini et qualitate viscosas et calefactiuas et corrosiuas vel sanatiuas aut hypostasia impulsas seu inhibita contussio nem inferens vel viscositas relaxans quod mouere deberet vel saltus contundens lanians et dirumpens, vel lapis offendens et contundens.

notum est quod hec omnia soluant continuitatem. s. humor corrodens et calidus et hypostasis membrorum contusiuas necnon humor viscosus, dislocat partes motiue ex laxatione quam eis inferunt et similiter saltus soluit continuitatem membrorum et lapis ledit et offendit membrum et carnem contundit. cccij.

eis sunt medicine corrosiue et visciue ferum corrodens et lanians et quandoque uetus scidit ratione tensionis. Idem etiam agit ignis sicut in ceteris.

Octotum est per se notum et manifestum: ideo non expono. cccij.

quodammodo accipiuntur reperiuntur in operationibus et quodammodo in quibusdam corporum contingit et quodammodo in egredientibus ab eodem puta in fecibus egressu, s. sanguinis sudore et urina.

quoniam iam explicuit rememorationem de morbis et ipsorum causis. Incipit nunc referre accidia post ipsos contingit. Nam accidia consequitur morbos sicut et morbi causas et necario sunt ex eisdem. Inchoauit autem in hoc a diuisione acciditium in eorum prima genera: unum inquit quod ipsorum sunt tria, s. genera quorum primum acciditium ab operationibus membrorum assumptorum utpote a nocumeto ipsorum, et hoc quod est primum ex eis. Secundum est acciditium a qualitatibus corporis assumptorum: puta a citrinitate macie et qualitatibus alijs que contingunt corpori post egritudinem ex imutatione ipsius. Tertium genus est acciditium superius ab egredientibus a corpore sicut ab imutatione fecum urine et sudoris et fluxu sanguinis et alijs exeuntibus. cccv.

egressus naturalis operationis a dispositione sua est triplex, s. ipsius debilitas ipsius ablatio et ipsius imutatio seu corruptio que in quolibet morbo est etiam manifestum.

egressus operis a dispositione sua naturali fit triplex aut debilitas aut oio auferat aut sic imutatur quod debite fiat: unum exempli gratia. Si digestiuas ita debilitetur egredietur cibum indigestus. Si uero auferatur qualitas assumitur egredietur: s. si calore debite alteretur et imutetur ures quod est cibum et fumosus efficitur: et hec quodammodo genera sicut oibus operationibus sunt repta. Hoc, n. notum est in visu. cccvi.

debilitas enim operationis uisus est cum aliquis debiliter uidet et ipsius ablatio cum oio uisus prohibetur uel auferatur: et ipsius corruptio et inconueniens imutatio cuius imaginatur

se uidere que non uidet.

exemplum debilitatis operationis est sicut debilitas uisus et exemplum ablationis eius est sicut uisus ablatio et ut proprie cecitas exemplum uero male et corrupte operationis est cum quis uidet quod non uidentur. i. cum uidetur ei esse quod non est sicut est cum uisus ei unum uero esse. cccvij.

exempla accidentium proportionabilia reperiuntur in accidentibus contingentibus alijs operationibus.

hec tria genera acciditium reperiuntur in oibus alijs operationibus sicut et uisus est de operatione uisus. Est autem sciendum quod ipsimet morbi sunt causa horum acciditium.

nam si corruptio uel immutatio operationis fuerit in membro communi: erit quodammodo causa ipsius una ex uisus, speciebus male complexionis. Si fuerit in organico: erit causa ipsius una ex speciebus morborum organicorum. cccviij.

sensus uisus attingit et percipit interdum aliquod ex accidentibus qualitatibus corpori contingentibus citrinitatem et tumorem uisus perceptibile et interdum attingit et percipit auris aliquod ex eisdem sicut sonum uentris in hydrope percipit etiam ex eis aliquod sensus odoratum que admodum fetorem contingentem in ulceribus putridis et corruptis. Ex eis etiam est quod suo sapore percipitur et sic contingit cum acido uel acetositas in ore percipitur. Tacrum etiam quod ex eis cognoscitur, si enim per tactum cognoscitur cancri duricies.

accidia sumpta a qualitate corporis sunt, s. s. numerus, u. sensuum nam ex eis sunt que attingunt et percipiuntur sensu uisus sicut colores nam egredientes puta citrinitatem icterico conueniunt et tumorem in parte te apud et alijs apparere. Et ex eis sunt que aurem uel auditum attingunt sonum, s. egredientes a natura: sic enim auditur rugitus et burgulatio in uentre hydrofici cum ab uno latere ad alium mouetur ex his etiam accidentibus percipiuntur quodammodo odoratum sicut in his quorum odor est fetidus utpote in ulceribus fetentibus ratione putrefactionis et sicut calefactionis eisdem contingit. Et ex eis sunt que suo sapore per sensum gustus percipiuntur sicut contingit in ore amaritudo uel acetositas que in eo reperiuntur. Ex his accidentibus sunt que sensu tractus cognoscuntur sicut durities contingens membro in quo est caerosum apud. Sunt autem quatuor humores cause, s. horum acciditium. cccix.

super accidia ab egredientibus a corpore sumpta excitatur siquidem quocumque sensus.

quocumque sunt species acciditium ab egredientibus a corpore assumptorum sicut numerus ipsorum sensuum: sic enim est eis sicut in speciebus acciditium superius ab his que corpori contingunt, et ipse quodammodo refert eas postea. cccx.

sicut in urina si rubea sit uel nigra, et sputo si fuerit uel sanguis uel sicut butyrum et in eo quod quodammodo ratione dissolutionis et resolutionis egredietur sicut contingit uentositate sternutatione oscitatione. In uomitu etiam reperitur interdum acetositas amaritudo uel stipricitas, et cum urina fuerit fetida significat quidem super uesice ultra et si in sudore sentitur si frigidus fuerit uel calidus tenuis uel viscosus.

accidia uisus precepta in egredientibus a corpore per operationem naturalem sunt sicut rubedo urine et ipsius nigredo in febre apparere: et sicut sputum sanguineum, i. rubrum ab ore egrediens et butyrosus, i. albus apprensus in morbo pulsus. Accidia autem que in egredientibus a corpore percipiuntur per auditum sunt soni contingentes ex immissione nec superfluitates a corpore expellentes sicut primum

git in ventositate deorsum egrediente et sternutatione que contingit eius caput supfluitates digonis sue sup nasum i pellit obscuratione ptingente ex impulsione humoru no eumentum sto inferentiu. Sed q picipiunt p sapore sut sicut accretositas pcepta i eo qd a sto egreditur cu vomitu: et sicut amaritudo et stipticitas: hi enim saporos interdum cu vomitu sentiunt. q aut odoratu sentiuntur sunt sicut fetor vine significas sup vlcera vesice. significat nihilominus etia sup corruptione et putrefactione in corpore exitem. Que aut ex istis sensu tactus picipiunt sut sicut sudor ipse picipit enim p eum aut calis vel frus tenuis vel viscosus. Quidam tamen opinati sunt q tenuitas et viscositas sensu visus percipiuntur.

ccxi.

T qdam accidētia sūt patiētius passionēs et apud nos signa et demonstratōes. et postq feci rememoratiōe de his qsi trāsitorie et ignali. faciā nūc rememoratiōes de eisdē i spāli.

Ec quidē accidētia quoz rememoratiōes fecim⁹ sunt in egris passiōes: et apud medicos signa sūt sup eoz morbos demonstratiua. Et hoc idē qm morbi sūt cā accētū: et cātu qdem attestant et significant super suas cās: vñ sicut fum⁹ significat et attestat sicut ignes. sic qdē accētia significant sup egritudines p tanto placuit sibi referre. Nūc hec accētia inq̄tum sunt signa demonstratiua et significantia. Hec autem est tertia ex partibus huius scientie scilicet de rebus extra naturam.

ccxij.

None signū sicut dictū est rememoratiuū aut presentis indicatiuū vel futuri pronosticum. est tamen vtile non necessariū nobis q referimus ex eo quod preterit sicut humiditas terminati sudoris.

Res autē sunt spēs signoz. Nā si significet sup egritudinem pntē dī indicatōem et si significat sup egritudinē pteritā et terminatā dī rememoratiuū. Rememoratiō enim et memoria sūt ei⁹ qd preterit. Si vō significet sup egritudinē futurā appellat⁹ pronosticū deiñ indu. it exemplū rememora tiui et dixit: sicut humiditas et. i. sicut humiditates quas reperit medicus in corpore patientis significantes ei qd patiens iā sudauerat i preterito: et interdū significant ei qd egritudo iam fuerit terminata: hoc autem genus non est medico necessarium nisi per accidens sicut diximus.

ccxij.

None illud qd significat sup illud qd iā existit neqz nō ēt q significat sup illd qd speram⁹ eqdē multū necessariū. cura enim pueniēs sit a nobis cū auxilio huius rei.

Uod ex signis significat sicut egritudine pntes et sup futuras gnari et sup accētia ex eaz generatiōe contingētia est quidem ex his quorum cognitio est peratilis et multum necessaria in hac arte. Innitimur enim his cum securitate.

ccxij.

His quidē signif sūt qdā generalia et quedaz spālia: et particularia alicui ex mēbris de quibus qdē specialius faciā rememoratiōe in arte seu parte artis curatiue.

Igna harum duarum specierū diuidūtur. Nā quedaz bonū sūt spiritualiter significātia super quālibet ex egritudinib⁹. Et ex eis sūt quedam generalia significantia morbos in generali. Et ipse quidez incepit a remotione generaliu et loq̄tur de spiritalib⁹ cū loq̄tur de cura cuiuslibz morbi vt ipse dicit. cccxv.

None signū generale sūt a mēbris principalitatē et dominiū habētibus. puta ab epate cerebro et corde hec enim secundum

veritatem dicuntur principalia.

Igna gnalia sumunt⁹ ab accētib⁹ mēbris pncipalibus ptingētib⁹. vt qz mēbra exercēt opationes multas i multis mēbris corporis ideo qdez accētia eis ptingētia significāt sup corruptionē et malaz dispositiōez plm ex mēbris corporis. Et i sūma sup lesionē et nocumētū vnitū ex spēs⁹ virtutū pmax gnaliū i corpore existētū: sicut accidētia repta i vrina significāt super morbos et nocumēta virtutū nālis i epate existētia et ptingētia. Et accētia pulsus sup morbos vitalis virtutū sūm opinione medicoz: et sicut plm sicut morbos virtutis nutritie. cccxv.

T cum est recte formationis seu imaginationis et rōcinationis seu cogitationis sane memorie et recordationis.

Alius mēte dicitur eaz est recte imaginatiōis iuste seu recte cogitationis et non recordationis voluit autē sic loqui qm cū leditur aliqua ex predictis operationibus significat sup lesionē partis cerebri illi operatiōi appropriate: Est autē anterior pars cerebri locus imaginatiōis seu formationis et mediu cerebri ē locus ratiocinatiōis. Sed pars eius extrema est locus memorie et recordatiōis. vnde significat q impaciente malitia imaginatiōis et formationis sit morbus in anteriori parte cerebri et significatur cū paritur mens et ratio qd mediū cerebri patitur. Cū vero memoria patitur. significat q posterior pars cerebri sit egrota.

ccxvij.

Stus etiā et sensus laudabilis significat super capitis sanitatē. et nocumenta eius contingētia denotant proculdubio q morbi existant in cerebro.

Uod hic dicit est p se notū. Nā eaz motus corporis et pceptio sensuū sani sunt et laudabiles si significant quidem super capitis sanitatem et cum leduntur significant super capitis morbos.

ccxvij.

Um cor icedit recte i passione sua tūc eius dispositio est pacifica et tranquilla.

Cordis pulsus moueatur velut consuetum ē et debitū significat sup cordis sanitatem. Si vero deuiet a consueto et sibi debito per naturam si significat quidez morbos sicut eaz variatur et diuersis pulsationibus afficitur. tunc enim attestatur super diuersas species egritudinum. nos autem declarabimus p̄fir quis et qualis sit talis pulsus diuersus.

ccxix.

Equaqz fuerūt genera pulsus in numero denario posita nisi ab ore sapiētis quoz quidē primus ab estimatiōe dilatationis est assumptus. ipse enim significat super dominiū et fortitudinē uirtutis et ipsius equalitatem.

Enera prima pulsuū sub denario numero icludūtur secūdū q ea sapiētes dixerūt et nunciauerūt quoz qdez p̄mus existit i estimatiōe dilatationis venaz quaz qdē dilatatio est interdū fortis et valida et interdum pportionalis equalis et temperatiua.

ccxx.

Agnus autē est eius demensiones eminet et descendūt et significāt super fortitudinem secundum suam estimatiōem.

Via dixerat q vnū ex generibus pulsuū reperitur i qualitate seu dispositione dilatationis vene.

Accedit nūc ad referēdum spēs sub hoc genere exite. i. i quas diuiditur genus illud. vñ iquit qd vna ex eisdē ē illa que. s. est nota in pulsu magno et ē ille q ascendēs dicit⁹. i. eminet i oib⁹ suis dimēsiōib⁹. s. in longum latum et profundum vt qui magis debito in longum extēditur aut in latum: aut quia magis debito secūdū mēbris

in quo est eleuatur.

ccxxxi.

p **Aruus pulsus est contrarius in uirtute: et etiam pulsus longus et breuis.**

Oluit dicere qd pulsus qui paruus dicitur est in

u **hoc genere prius pulsui magno: et ipse quidem est**
oibus suis dimensionibus diminutus et depressus: et
refertur inter alias duas species pulsus, et sunt illi qui dicitur longus et breuis. Est autem longus pulsus cuius longitudo auge-
tur ultra longitudinem naturalem, et breuis quidem est huic prius
s. diminutus a sua longitudine naturali. **ccxxxiij.**

e **Ex eo strictus et latus necnon etiam eminentis et profundus.**

g **Etiam sunt, iij. alij, quorum unus dicitur strictus, et**
b **est ille cuius latitudo minor est latitudine sua naturali,**
secundus autem est ille qui dicitur latus: et est ille cuius lati-
tudo maior est latitudine sua naturali, tertius uero est ille qui dicitur
eminens: et est altus, s. quartus est huic prius: et est profundus,
medius autem et equalis inter omnes has species est naturalis. **ccxxxiij.**

g **Enus eius relatum temperiei motus est**
uarius et diuersus: ex quo est pulsus uelox
magne iactantiae: et significat quidem super uim, et
calorem ex eo etiam pulsus est tardus dominans congelationis: unde significat super debilitatem cum frigiditate

f **Secundum quidem genus pulsus sumptum est ab existima-**
tione temporis motus eius: ex quo quidem est uelox
in motu suo: significans super diuersum et abundantiam uir-
tutis et caloris, et ex eo est tardus in motu: qui quidem signi-
ficat super debilitatem uirtutis et frigiditatem: et naturalis quidem in
hoc genere est medium inter ambos. **ccxxxiij.**

g **Enus sumptum ab existimatione temporis motus**
diuiditur in suas species, s. in frequentem spissum
et sine quiete insignificat super debilitatem
uirtutis et caloris: et in tardo sibi contrario qui super
laxitatem et frigiditatem attestatur.

g **Enus pulsus sumptum ab existimatione motus cum**
diuiditur in frequentem subitum: et est ille qui modicam
habet quietem: qui quidem debilitatem uirtutis significat et
caloris, uirtus, n. ratione sue debilitatis reuerat magis de-
bite uene extensionem et dilatationem: et ratione excessus calo-
ris festinat magis debito motu suum: et inde sequitur motus
abbreviatio et diminutio: et in valde tardo et raro: q. s. prius
us est predicto significat super laxationem arterie et frigiditatem
complexionis. **ccxxv.**

g **Enus sumptum a dispositione uirtutis di-**
uiditur in fortem pulsanter et magnum et
in sibi contrarias debiles: cuius pulsatio
profunda est et exilis.

q **Partum genus pulsus est sumptum a dispo-**
sitione uirtutis
pulsatiue, et diuiditur in duas species, s. in fortem pul-
santer et penitentem: et in debilem penitentem. **ccxxvi.**

e **Ex genere sumpto a corpore uene per tactum**
pulsus durus qui attestat super siccitatem
et ex eo est qui tactu mollis et humidus re-
peritur significans super sui corporis mollitiam.

g **Enus sumptum a dispo-**
sitione et qualitate uene pul-
satis diuiditur in duas species. Quarum una est cum
medicus sentit corpus uene pulsatis dure: et
hoc quidem significat super siccitatem complexionis corporis patien-
tis. Secunda uero est cum sentit medicus uenam pulsatilem humidam et mol-
lem: quod significat complexionis humiditatem corporis patientis. **ccxxvij.**

g **Enus sumptum a prima qualitate corporis**
uene significat recte super complexionem, s. frigi-
dus super frigidam: et calidus super prius.

p **Roculdybio genus sumptum a qualitate corporis**

uene pulsatis diuiditur in duas species: et ambe simul si ubi
ficant equaliter super complexionem: quarum una est cum sentit uena pul-
satis fra. et significat super complexionis firmitatem. Secunda uero est cum
ipsa sentit calida: et significat super complexionem calidam. Est autem
hoc genus eiusdem qualitatis quod ante ipsum. Sunt, n. de nume-
ro qualitatum tangibilium. **ccxxvij.**

g **Enus sumptum ab eo quod repletur uena de-**
clarat dispo-
sitionem et esse humorum eius. plenus
enim super humorum abundantiam: et uacuum super
ipsorum diminutionem habet attestari.

g **Enus sumptum ab eo quod circumdat uena pulsati-**
lis significat quidem super multitudinem et magnitudi-
nem aut diminutionem humorum significatioe manife-
sta. Nam si precipiat plena: significat quidem si augmentum humorum
si uero uacua super eorum diminutionem et puritatem. **ccxxix.**

g **Enus sumptum ex motionibus et getibus**
pulsus detegit quidem ad sensum species eorum
est autem ex eo species iusti ponderis: et ueniens
pulsibus etatum temporum anni et regionis: Ex eo etiam
est egrediens a debito consueto.

b **De quidem genus sumit ex dispo-**
sitione temporis motus pul-
sus ad tempus motus ipsius, sunt autem duo motus et
due partes ipsius, unus autem ex motibus eius est cum
arteria extendit et dilatat, et alius cum stringit. Et una qui-
dem ex duabus quietibus eius est inter finem dilatationis et inci-
pium eius restrictionis, s. secunda est inter finem restrictionis et inci-
pium dilatationis. Hoc autem id est: quoniam inter quoslibet duos motus
contrarios in uno motore exites omnes de necessitate esse quidem
medicinam inter eos ambos exites. Cum autem dico quietes
intelligo duas quietes, et cum dico motum intelligo hos du-
os motus, unde inquit quod in proportione temporis motus pulsus ad motum
eius est genus eius sub quo sunt species detecte et manifeste
ad sensum, ex quibus quidem est species illa que dicitur pulsus iu-
sti ponderis, et ille in quo proportio et proportio temporis motus
ad tempus quietis est naturalis. Et cum dixit quod est ueniens pulsi-
bus etatum et. intellexit quod talis proportio uariatur et diuersifi-
catur penes diuersas etates temporum anni et regiones, naturalis
enim in hoc est ille qui congruit etati eius cuius est: et simi-
liter temporis anni et regioni eius. Egrediens uero a natura est ille
qui discouenit et cuius est secundum ista ut inde sit in eo alia propor-
tio motus ad quietem: quam prestat in eodem etate temporis anni et lo-
cus habitationis eius. Iustus autem pondere naturalis et ab
etate est ille qui in complexionem equali et temperata etate tempo-
ris anni et regione et similibus in tempore reperitur, talis namque
pulsus dicitur iustus ad pondus et ponderatus. **ccxl.**

e **Ex eo etiam est sine pondere contrarius ei que-**
premisi sine pondere.

i **Intellexit pulsus sine ordine illi in quo proportio**
exites inter motum et quietem est proportio egrediens: et a
proportione naturali. Opinantur autem medici quod talis
proportio naturalis est quod sit motus tantus quantum quies:
et quod plus secundum quod mihi uidetur. Nam inquit etiam Galenus, quod due
partes eius sunt: et est sicut precepte, s. ingrediens et egrediens.
Ralis tamen negat preceptionem generis ingrediens. **ccxli.**

a **Quid genus eius sumitur ab equalitate**
uniformitate aut diuersitate et inequalita-
te ipsius.

b **De genus pulsus diuiditur in duas, s. s. illum**
quod dicitur uniformis siue equalis: et illum qui diuersus
et inequalis dicitur: q. s. prius est primo. **ccxlij.**

q **Et recte incedit uniformiter et ordinare de-**
unitus siue equalis, qui uero claudicat et de-
uiat in hoc inequalis dicitur, et diuersus:

i **Intellexit quidem per pulsus uniformem et equalem**

illū, cuius quidē percussiones pueniūt in pondere 7 i gene
re dilatōes 7 genere tpis mot⁹ 7 genere tpis gest⁹: nec
nō ē i genere fortitudinis. Qui, n. ē vniformis i his oib⁹
dī eālis. q. aut̄ hec oīa h3 cē fm q̄ritatē cū sit i eis pprie
eālitās: iō qdē declarauit ea. 7 reposuit sub hoc genere
sumpto a pprietate q̄ritatis. cclij.

A diuersitate generis sumpti ē numero p
cussionū artarie sunt differentie.

Ifferens quidem percussionebus est ille in cuius
diuersitate sunt differentie, hoc aut̄ ideo dixit:
quoniā ex sic dīrentib⁹ est qui diuersificat̄ in
multis percussionebus. 7 ex eis est qui solū in vna p̄cussi
one variat̄ 7 diuersificat̄. cclij.

Ifferens pluribus percussionebus diuidit̄
tur in duas species.

Ifferens pluribus percussionebus diuidit̄ in duas
spēs: 7 q̄rū duaz spēs facit mētionē p⁹. cclv.

A equalitate 7 diuersitatibus ordinatū 7
ordine carentē. quē. s. aīa pcipere nequit.

Sicut post ostendere qd̄ inaequale 7 differens
pluribus percussionebus diuidit̄ in pulsum in hī⁹ di
uersitatibus ordinatū: 7 in pulsum nullū ordinē
seruantē in eisdem. i. contrariū primo: de quo inquit q̄
aīa neq̄t ipm̄ p̄prehēdere. Intelligit aut̄ p̄ inordinatam
hī⁹ diuersitatibus illū cuius alique percussiones sunt diuerse
inter multas vniformes ita. s. q̄ sit vna diuersa inter plu
res vniformes aut̄ huic dīuis. Et post hoc diuisit̄ ordina
tum in duas species 7 dixit. cclvi.

Ominus huius ordinis dicitur reuersus
7 est scdm̄ dictū nr̄um ille qui postq̄ nunc
sic percussit̄ 7 reuertitur consequenter ad
percussionebus sicut prius.

Intelligit q̄ ex ordinato in hī⁹ diuersitatibus: ē
quidem cuius diuersitas redit post aliquas per
cussiones vniformes. i. q̄ reuertit̄ ad diuersas
percussionebus post determinatas percussiones similes 7 vniformes
est ille quē intellexit cū dixit. qui postq̄ nunc percussit̄
7 reuertit̄ 7c. i. cū nunc percussit̄ manū ē in aliqua forma
diuersitatis p̄ter p̄ determinatas percussiones equalis re
uertitur ad illā eādē formā in pulsando 7 percussendo: 7 q̄
etiā ex eo est cuius diuersitas minime redit sicut prius: 7
p̄ter fecit huius mentionem. cclvij.

Eo etiā est cuius regressus minime sūt
vniformes: et talis ē qui cauda foricis ap
pellatur.

Intelligit ex his diuersis 7 inaequalibus percussio
nibus quedā que nō regrediunt̄ seu redeunt
post determinatos regressus percussionebus equali
um in ambas inchoates. Ex hac aut̄ spēs ē pulsus q̄ cau
da foricis appellat̄: 7 est pulsus ille q̄ a principio sue pul
sationis magnus apprehendit̄. secūda aut̄ ei⁹ pulsatio p̄se
quēter minor prima pcipit̄. necessitat̄ a tali diminutione
pulsationis: donec quasi ad nihilū deuenit: adeo q̄ in
terdū vltima sensui percussio occultat̄: 7 interdū minime.
et ex hoc quidē p̄parat̄ ip̄s cauda foricis. qm̄ p̄tinue post
ei⁹ magnitudinē minuit̄ subtiliat̄ sicut 7 cauda foricis. et
hī⁹ quidē pulsus dispō reuertit̄ interdū: 7 interdū neq̄q̄
s. ad primā dispōne 7 ordinē. Et postq̄ retulit̄ differē
tē 7 inaequale in pluribus percussionebus refert̄ p̄ter inaequale
in vnaq̄q̄ percussione. cclvij.

Etiam ex eo qui differens seu diuersus
in vnaquaq̄ percussione reperitur cū mē
sur a quatuor digitorum capitis.

Iuersus 7 inaequalis in vna percussione dī ille cui⁹

partes sunt dissimiles in his generibus repta in vna p
cussione arterie repta in arteria: vt cū erit velocitas dif
similis vni⁹ percussione: et sic erit de alijs generibus. et hoc
q̄ erit in arteria in principio sui motus multū veloc: 7 i
fine multū tarda 7 ecouerso. Et postq̄ ostendit̄ qd̄ sit dīns
in vna percussione cui⁹ sunt plures spēs ex qb⁹ qdā hnt̄ p
pria noīa: 7 quidā nō: 7 iō inq̄t ex eo ē p̄portionat⁹ ali
cui rei: 7 qdā sūt q̄ nulli rei referūt̄. 7 sermo qdē nr̄ erit
nunc super noīatas. Ex his quidē spēs sūt qdā nomen
hnt̄es: 7 quedā nō. 7 prime qdē p̄portionant̄ 7 referunt̄
tur alicui rei. 7 nos quidem loquemur nūc de nomen ha
bentibus. cclix.

Et his quidem est pulsus intercusus 7 do
minus coniunctionis: ex his etiam est alt⁹
humilis 7 depressus.

Et sic diuersis vna percussio ē ille cui⁹ percussio
post iteridit̄ 7 findit̄: 7 p̄ter vnitur 7 iūgitur
ex his etiam sunt quorum partes quedam sunt
alte, quedam humiles 7 depresso. ccl.

Et his etiam sunt in cuius percussione duo
sunt ictus: 7 ex eis etiā in quo sunt plures.

Ic pulsus similat̄ malleo quo percussit̄ sup̄ icudē
7 sola resistētia incudis per se primo eleuatur:
7 p̄ter per se percussit̄ icudē iterato. cclj.

Si etiam ex eis vermicularis 7 ferrinus si
militer formicularis 7 vndosus.

Vermicularis quidē similat̄ vermi in motu suo
qui contingit ex debilitate virtutis nequeuntis
arteriā impellere: qui qdē fortior ē formiculari

Vndosus aut̄ aquaz vndis assimilat̄. et significat̄ hūidi
tatis dīuis 7 sudorē futurū. Ferrinus vō assimilat̄ ferre den
tibus: q̄ qdē h3 attestari sup̄ aīa i tunicis iterioz mēbroz
generata: puta sup̄ pleuresis 7 alia ab eo. cclij.

Et his etiam est ille qui tremulus dicitur
ex quo est significans super ethicam.

Ic qdē pulsus. s. tremulus significat̄ super sp̄as
mū: et similis ei significat̄ super ethicā. cclij.

One quidem pulsus continet duas spēs
est etiam vna equalis que ambabus con
trariis descendit seu reponitur in gradu.

His pulsus ex generibus p̄dictis p̄tinet sub
se tres spēs: ex qb⁹ due hnt̄ rōnē extremoz
s. pulsus excessiuus i illo genere 7 diminutiu⁹
7 medius inter abos ē eālis in illo genere. cclij.

Ater spēs vero generalis diuersitas non
est equalis 7 media in diuersitate.

Inime quidē spēs quas retulimus sunt variā
tes pondus: 7 alij ab eis hnt̄ medium. cclv.

Et pulsu temperati corporis cognosces pul
sum cuiuslibet: donec scias ex eo cui lateri
equatur aut̄ inaequalis efficiatur.

Altus cuiuslibet cognoscitur p̄ p̄parationē ad pul
sum equalē p̄plōnē hnt̄is. Et medius quidē et
tēperatus in illis generibus p̄uenit cū pulsu eius
7 inaequalis vō 7 intēpatus ē ei dissimilis. vñ in p̄pariōe
eius ad aliud scitur vñus q̄ genus egrediatur ab eālitate
aut̄ ad quem excessum vel diminutionē declinet. cclvi.

Omnis pulsus egrediens a dispōne cōue
nienti dī p̄parari ad egressū p̄plexiōis ei⁹.

Egressus cuiuslibet pulsus a pulsu equali ē qdē
fm̄ egressum p̄plexiōis ipsius a p̄plexiōe eāli
i. declinatio pulsus illius erit fm̄ declinationē
p̄plexiōis eius. cclvij.

Sicut ē variis spēs pulsum in diuersis

etatibus quatuor anni temporibus et diuersis regionibus.

Sciendū qd diuerse sunt spēs pulsū secundū diuersa tpa etatū hoīs: et secundū quatuor anni tpa. neq; nō ē sū nās varias regionū. et hoc qd ē nccū: qm̄ vnica p̄p̄o s; dīsitatē ip̄oz variat. cclvij.

Etiam in diuersis cōplexionibus hoīuz et habitudinibus masculis et mulieribus.

Sciētiā sciēdū qd diuerse sunt spēs pulsū scōz diuersas p̄plexiōes hoīuz et habitūdines diuersas. i. scōm̄ maciē et pinguedinē: et etiā sū maris et mulieris p̄plexiōē. et hoc qm̄ pulsus naturalis diuersificat etiā et variat penēs ista. vñ medicus qd hec ignorat: ignorat quidē pulsus equalē in quolibet hoīum. cclix.

Pulsus velocitas cum magnitudine est in calido. Sicut etiam et in etate iuuentutis et in masculo.

Pulsus calide p̄plexiōis ē velox et magnus: talis etiam pulsus est iuuenū et masculoz. Est. n. calor excedens in istis. cclx.

Talis autē ē in regione et habitatione meridionali macro ipregnante et estate.

Iocus etiā meridionalis et regio significat qd sū multitudine caliditatis sue pulsus qdē incolarū suoz velox sit et magnus. talis ē et pulsus macris: et hoc rōne excessus caloris eius. et etiam pulsus pregnātis. ipsa enim calefit ex affinitate fetus. cclxi.

In frigido enim est pulsus paruitas et tarditas. et consimilis quidem est in senibus et autumno.

Pulsus enim frigidus p̄plexiones hūitū paruus est et tardus. Prius. s. pulsū p̄plexionū calidoz. talis etiā pulsus senū et autūni. et hoc rōne frigiditatis i bis et etatib; et ipib; dñant. cclxij.

Consimilis quidem est in mulieribus et in pingui carnem laxam habenti. talis etiam est in septentrionali.

Pulsus quidē muliez paruus est et debilis. et talis etiam est hominis pinguis cuius caro ē laxa et etiam habitantis in septentrionali. cclxij.

Cuiuslibet sicci quidē pulsus est durus. et cuiuslibet humidus ē quidē pulsus mollis.

Cuiuslibet hominis habentis p̄plexiones sicca est pulsus durus. et cuiuslibet hominis habentis humidam est pulsus mollis. cclxij.

Pulsus cuiuslibet hūitis cōplexiōē equalem et temperatam simulatur quidē pulsui perfecto ipsius veris.

Pulsus habentis p̄plexionem equalem assumitur pulsui veris iam perfecto. Intellegit autē qd pulsus cuiuslibet ex istis sit equalis. cclxv.

Quartum clima sequitur complexionem predictam.

Equalis p̄plexio sequit; p̄plexiōē quarti climatis sū ip̄z. vey tñ sū opinionē Gal. quintū ver est temperamentum sicut diximus. cclxvi.

Pulsus infātis frequens est et mollis. pulsus autem senis est tardus et durus.

Pulsus quidem infantis est frequens p̄pter calorem eius et mollitiē rōne humide p̄plexiōis eius: et cōuerso pulsus senis rōne sue frītatis ē tardus et durus. cclxvij.

Pulsus cuiuslibet corporis multum humorem ferentis est valde plenus.

One corpus plenum humoribus habet pulsū valde plenum. cclxvij.

One corpus vacuū a materia habet pulsū inlaudabilem et vacuum.

One corpus a materia humorum vacuum h; proculdubio pulsū vacuum. cclxix.

Pectus et pulmo sunt organa anime: que si quidem sana fuerint vite cōseruabuntur.

Pectus et pulmo sunt organa expiratōis. et anhelius. et hec iō qm̄ cum dilatat; dilatat; et pulmo ipsius versus latus trahens ip̄m ex necessitate

ablationis vacui. vñ cū pulmo sit dilatat; et ampliat; ingredit; aer in eū: sicut ingredit; in follem post sui dilatatiōē. cū aut; p̄stringitur pectus: p̄stringit; et pulmo: et p̄stringit; aer ab eo sicut egredit; a folle cū p̄stringitur et cū premitur artificialiter: et addit qd semp; p̄seruatur vite q̄diu pectoris et pulmonis dispositio p̄seruatur. cclxx.

Ioperationes eorum declinant ad aliquā maliciā: cor siquidem ignietur ex sui inflātionē.

Spredicta declinent a suis operationibus eque libus et naturalibus: proculdubio cor sui calefactione inflammabitur. calor enim cordis attemperatur et in frigidatur per anhelitum. cclxxi.

Et sputum quidē habet significare super accidentia pectori contingētia in quacūq; egritudine eidem cōtingente.

Cum accidit aliquis morbus pectori: sputum quidem cū tussi habet super dispositionē illius pectoris in illa egritudine attestari: et potissime in apostematibus eius. i. apostematis velaminis ipsius pectoris: et similiter pulmonis. cclxxij.

Alatio sputi proculdubio super principium attestatur. significatur enim qd materia in nullo est digesta.

Pleuriticus est ille in quo simul quatuor accidētia vniuntur. s. dolor lateris pungitiuus. febris acuta. tussis et sputū. et ait qd ablatio sputi in principio huius morbi indicat morbū ip̄m esse in principio: et hoc quoniam sputū est superfluū eius quod dissolutū ē i apostemate in pectore: propter quod priuatio sputi significat hunc morbum esse in principio: et qd nihilomin; dissoluatur ex eo per viam digestionis. cclxxij.

Sed si autem fuerit paruum et tenue: habebit super digestionem debilem attestari.

Sed si fuerit sputū tenue significabit super debilitatē digestionis materie apatis qd ē cā morbi. cclxxij.

Sed si vero fuerit medium et equale in hoc quidem significatur qd morbus iam ad mediū augmentum peruenit.

Sed si sputum quidem inter tenuitatem et spissitudinem medium fuerit: proculdubio morbus iam peruenit ad medium temporis augmenti. sunt enim quatuor morbi tpa sicut adhuc dicam. s. tpe principij augmenti status et declinationis. cclxxv.

Sed si autem fuerit multum spissum: tunc proculdubio est morbus in statu.

Sed si sputū multum fuerit grossum indicat qd morbus sit i statu temporis. cclxxvi.

Tenuitas etiam sputi significat qd humor faciens morbum leuis sit et subtilis.

Tenuitas quidē eius quod i puitur significat qd humor ex quo fit apostema sit tenuis. cclxxvij.

Talē etiam significat qd morbus sit velocis d ij

et cetera digestionis. Si vero fuerit grossum significabit supra contrarium et tardum.

Sputum significat super velocem dissolutionem morbi grossum autem super contrarium. scilicet super humorem grossum et tardam dissolutionem et supersuper morbi. cclxxvij.

Igredo sputum significat super violentiam uestionis.

Sputum quod est nigrum significat quod super patientem dicitur proplecto cholere nigre vster: et talis cholera morit: et ideo tale sputum. cclxxix.

Sputum vero viridis coloris significat super choleram citrinam et porinam.

Sputum viride significat super dicitur cholere citrine et porine pro tanto ipse est ex signis malis. cclxxx.

Sputum habens citrinitatem claraz significat super choleram vitellinam.

Adne sputum cuius citrinitas vergit ad quandam albedinem significat proculdubio super quadam specie cholere rubee que vitellina dicitur. et ipsa quidem est minus mala quam viridis. cclxxxi.

Sputum album significat super humorem flaticum et rubeum super sanguinem et sputum cuiusque fetidus est proculdubio putrefactionis significatiuum.

Intellexit quod in hunc sputum fetidum et mali odoris est signum quod pulmo est corruptus: tale autem sputum accidit propter morbum. cclxxxij.

Adne sputum sine fetore significat quod in eius nulla sit putrefactio.

Adne sputum immune ab horribili odore et fetido significat quidem quod patientis non incurrerit aliquam putrefactionem. cclxxxij.

Ispuri figura rotunda sit: et cum hoc patiens febrim patiarur hoc erit quidem quod in diafragmate eius sit apostema.

Erit medicum quod sputum rotundum et globatum significet super primum. Ego tamen non ero de primis dicitur hoc quod significet super diafragmatis aperturam. Intellexit autem hoc aperturam quod dicitur arabice birsenz: quod cum predicto sputo erit febris valde vrens quod significat super saniet generationem in diafragmate. Si vero cum eo assit febris letata et cronica. significabit quidem super primum: et hoc quidem intellexit in hoc dicto suo. cclxxxij.

Ipatientis non cessauerit tussire: iam quidem incidit in primum. Sputum autem egrediens sine tussi et difficultate significat super persectam digonem.

Sputum quod est significans super perfectam digonem est illud in quo quique sequentes conditiones vniuntur. scilicet quod sit album spissum et coactum et sine tussi laboriosa egrediatur et sine fetore seu odore horribili. cclxxxv.

Generatio. iiii. humorum est in epate ex cuius augmento augetur humor in corpore.

Generatio quattuor humorum est in epate et cum augetur eorum generatio in eo augetur et humores ipsi in corpore toto. cclxxxvi.

Adne membrum ratione ipsius augetur est nihilominus in ipso membro propria operatio.

Intellexit quod omne membrum in corpore ratione epatis augetur: et quod nihilominus membra nutriencia sint. i. nutrimento ex propria operatione eis appropriata agentia. Est ergo predicta operatio in eis ratione epatis hoc est dictum. quod quia epas est fons virtutis naturalis sunt per ipsas virtutes naturales in residuo corpore. vni egre

diuntur et suggeruntur ab eo sicut sunt vitales a corde et sentitue a cerebro. Hoc tamen est secundum opinionem Hippocratis Galeni et Platonis. cclxxxvij.

Et vapore autem ipsius sit spiritus.

Et vapore quod est in epate exite sit spiritus naturalis quo quidem membra sua exercet operationes naturales: hec autem minime sensu percipiuntur sed est dictum ad quod opinione solam attingitur: hanc autem opinionem suscipi perferutatus. cclxxxvij.

Et reliquo corpore seu humore eius sano sit corpus sanum. est autem humor sanus cum epas sanum fuerit.

Sanitas corporis stat in sanitate epatis. Sanitas enim corporis stat in sanitate humorum: scilicet existit secundum naturalem dispositionem: talis autem sanitas humorum ex sanitate epatis est. cclxxxix.

Taque quidem deuehunt cibum ad ipsum: misceturque cilibus humorum super eum dicitur. Que quidem in potu sumptis deuehunt et penetrare faciunt cibum sumptis ad epas: et cum humoribus super eum dicitur miscetur. cclxxx.

Que etiam mittuntur ab ipso epate ad eius colatoria: et ipse nihilominus cum humoribus commiscetur.

Par quod est separat aquam in potu sumptam postquam ad ipsum peruenerit ab humoribus. et ipellit eam ad renes: et renes ad vesicam. commiscetur nihilominus cum humoribus. i. cum modico ex eis. cclxxxi.

Ipsa quidem aqua fert secum colores eorum: necnon etiam omne illud quod est necessarium in declinatione et significatione eius.

Que quidem dicitur et est notum: nam aqua in potu sumpta et per vrinas emissa fert secum colores humorum in corpore existentium: et ideo significat super dispositionem et esse ipsius. cclxxxij.

Proculdubio quicquid duximus est manifestum super cuius veritatem sensus etiam attestatur. Sunt enim apud nos ex vrina significantes qualis sit processus patientis.

Que quod dixi est manifestum ex eo quod presertim cum vrina ex humoribus sibi commixtis fuerit tacta et colorata: huius quod est super eosdem necario attestari. Et in summa quoniam ipsa est superfluitas digonis vliis que fit in epate huius quod est significare super dispositionem totius corporis generaliter. cclxxxij.

Libus color: vrine est ex signis super multitudinem cibi et potus seu nausearum iam satietatem significantibus aut super dominium frigoris vel humiditatis phlatice aut super fluxum vrine vel opillationis epatis.

Color quod est albus significat super multitudinem cibi et potus aut super destructionem digestionis in stomacho: vel super dicitur humoris phlatice: aut super fluxum vrine. i. egressum eius inuoluntarium: in tali enim fluxu egreditur vrina alba et indigesta. vel super opillationes epatis quoniam opillatio est ex phibentibus digestionem: neque potest tunc grossum ex vrina per vias suas penetrare: sed solum subtile et aque propinquum in colore. cclxxxij.

Autem autem vrina videtur modicum citrina significat quidem super paruitatem cholere. Sed cum est in colore ignea significat super multitudinem cholere.

Que etiam est per se notum. quoniam cum vrina erit cum parua citrinitate: significat quod est quod parua colera fuerit ei commixta et per primum non sit multa in venis et epate

Cum autem est multum tali citrino colore tincta significat choleram rubeam. cccv.

T color quidē clarus sub rubeo ponitur i eo tamen est amplior cholera rubea.

Color quidē vrine q̄ clarus dicit̄ .i. rubeus purpureus: q̄ qdē cōmixtione cholere citrine ptingit̄: existit sub rubeo igneo. in rubeo tamen est amplior cholera citrina et ignea. cccvi.

Alde autem rubeus erit color eius a natura sanguinis. nisi tamē fuerit talis ex a. umprione croci aut applicatione alicuius cōtingentis: neque ex colica.

Color valde rubeus vrine: significat quidem super mixtionem sanguinis cum ea et dominium ipsius in corpore: nisi tamen ille cuius est comederit aliquid qd̄ eam tinxerit vel super corpus suū applicauerit sicut alcannā et similia: aut fortem dolorem et calorem sicut colice passus fuerit. cccvij.

I aut videat̄ nigra. postq̄ visa fuerit fusca significabit qdē super fortem algorem. Si vero talis appareat postq̄ p̄cessit valde rubea significabit super fortem humoris vitionem.

I nigredo appareat i vrina postq̄ p̄cessit fusca pallida: significabit qdē sup̄ valde fortem algorem et frigiditatem p̄plexionis patientis. Si vero appareat post ultimā rubedinē significabit super inflammationē et vitionē humoris patientis: et quelibet quidem ex ambabus vrinis istis significabit super mortem eius cuius est: et hoc quoniam ultimata frigiditas nigrum facit: sicut et ultimata caliditas. cccviii.

Adica aut̄ super morbum ex colore vrine nisi tamē fuerit talis ex cibo ipsam tingente puta oleribus cassiastula et omni re eam breuiter tingente sicut almuri et similibus.

Rina qdē significat p̄ colore suū sup̄ species humoris i corpore existētū et sup̄ eorum q̄ritatē ex quibus qdē morbi fiūt. cū igit̄ morbi ex eis generentur docet q̄ medicus iudicet p̄ colore vrine sup̄ sp̄m morbi seu cause eius: nisi tñ color eius ex re assumpta cōtingerit vt̄pote almuri cassiastula et similibus. cccix.

Enuitas quidem substantie i vrinis significat super paruitatem digestionis.

Enuitas quidem substantie vrine significat super paruitatē digestionis et eius debilitatē. et hoc qm̄ debilitas digestionis ex debilitate decoctionis cōuenit. De natura aut̄ decoctionis est q̄ habeat aquā i grossa re. p̄tāto tenuitas vrine super ipsius cruditatē et digestionis debilitatem habebit significare. ccc.

Proculdubio efficitur vrina tenuis p̄ corruptionem cibi et oppillationē epatis et ap̄a.

Ec aut̄ oīa. s. cibi corruptio istō. opilo et ap̄a ipe diūt et etiā auferūt decoctionē cibi. cū aut̄ nō de cogit̄ cibis egreditur vrina alba et cruda. ccc.

Rine aut̄ grossities significat super digestionem aut̄ super multitudines humoris phlegmatici in corpore existentis.

Rine grossities significat super vim et fortitudinem digestiue aut̄ super grossitiem materie et primum quidem attestatur super sanitatem: sed secūdū super morbum et egritudinem. cccij.

Am hypostasis videbitur alba in colore significabit quidē super salutē infirmorum.

Ypostasis qdē ē ex humore quā natura digerit: vñ cū est alba: significat q̄ natura iā sup̄auit hu-

more illū et eius decoctionē iā p̄fecerit. Est enim albedo signū laudabile et sup̄ digestionē significās: qm̄ impossibile est quin venarū sanguis prius dealbetur q̄ vene eo nutriantur: et ideo cū albescit hypostasis: significatur quidē q̄ humor efficiēs morbum iā recepit decoctionē bonā et laudabile. hoc. n. contingit ei ex propinquitate nature sue ad naturā sanguinis: et ob hoc sanies etiā alba laudat̄ i apostematibus et alia ab ea vituperatur. cccij.

I autem color eius appareat citrinus hoc erit ex acumine cholere rubee.

Am videbit̄ hypostasim citrinam in colore significabit proculdubio super acutum cholere citrine: neq̄ non etiā q̄ ipsa dominetur plus ceteris humoribus ipsi nature. cccij.

I vero appareat velut sanguis significabit proculdubio super malitiam digestionis ipsius sanguinis.

Ypostasis quidē rubea significat super dñum sanguinis et malam digestionem p̄pter exceedentē quantitātē eius: nō enim accidit nocumētū sanguini ex sui q̄ritate. s. i q̄tū sanguis: p̄ tāto retulerunt medici q̄ bevrine significant super salutem patientis et morbi longitudinem. cccv.

Tsi talis dispositio ipsius plōgetur neq̄ varietur: erit ex epate apostemato.

I apparitio hypostasis rubee plongetur vel p̄ducatur cū febre significabit proculdubio sup̄ ap̄a ep̄is: hoc tamē nescio ex dictis Gal. vel Hyp. si verum confirmetur. experimento quidem habet colores veritatis et probabilitatis. cccvi.

Tsi fuerit nigra post itēsam rubedinē et p̄tēs fundū postq̄ prius apparuerit i alto: significat quidē q̄ iā puenit patientis ad hoc

q̄ anima separetur ab eo et potissime cum casu virtutis: neq̄ est spes de eo aliqua: neq̄ potest ei qcq̄ p̄ficere cū sit mors p̄p̄qua ex violentia vitionis.

I hypostasis incipiat nigrescere post magnam rubedinē. et cū hoc fuerit depressa i fundo vasis postq̄ prius apparuit i superiori parte ei: et cū hoc assit virtutis casus. significabit qdē sup̄ morē primā ex violentia vitionis sicut dicit̄: et talis vrina apparet proculdubio in febribus vrentibus perniciosis. cccvij.

Tsi appareat nigra post eius fuscedinē p̄ter q̄ morbi materia sit acuta: et potissime si cū tali fuscedine assit aliqd̄ signū laudabile: et radix morbi fuerit ex melācolia: significabit qdē sup̄ morbi p̄sūptionē: et hoc secūdū p̄sum.

I hypostasis incipiat nigrescere in colore post eius fuscedinē p̄ter q̄ in morbo fuerit acutus aliquod et fuerit p̄cipiū morbi ex colera nigra significabit quidē q̄ morbus sit iā assumptus: et maxime si cū hoc assit aliqd̄ signū laudabile ex signis laudabilibus: quorū p̄nter memoriā faciemus: et hoc ē qd̄ dicit̄ q̄ hoc est s̄m plin totū vrine: et n̄ p̄tigit solū s̄z hyp̄asiz ei. cccviii.

I appareat nubes sup̄natās i superiori parte vasis significabit sup̄ cruditatē. s̄z sit i ea aliquid digestionis que ex ventositate cōmiscense se ei impeditur et inde sursum eleuatur.

Am nubes sup̄natat i vrina: significat quidem sup̄ cruditatē: s̄z sit i ea aliquātula digō. cā at̄ ei? quare sic natat in superiori pte vasis ē vētositas iclusa in hypostasi que nequit dissolui: p̄ tanto p̄hibet d̄scensum ei? ad p̄fidū vasis: et ob hoc dicit̄ q̄ sit in ea cruditas. hoc aut̄ signū apparet in vrina a principio: dum diij

incipit digestio fieri. Cū autē hypostasis alba fuerit signifi-
 cat super sanitate. cccir.
e Scito q̄ si videatur pendere in medio q̄
 parua ventositas est in tali hypostasi.
f In medio vrine pendeat sita q̄ parua vento-
 sitas in ea sit: et si q̄ ipsa sit in medio digestio-
 nis sue. cccxi.
e Scito q̄ si p̄ente citrina fuerit alba lenis
 et p̄iuncta et r̄ferius depressa et talis continuo
 appareat q̄ digestio morbi sit completa.
f Post hypostasim citrinā appareat lenis alba et
 p̄iuncta i partibus residēs i fundo. et talis p̄t̄o ap-
 pareat. i. q̄ nō efficiat citrina postq̄ post citrinā
 alba fuerit vrina: et post p̄nter redeat iterato ad albedinē
 scito q̄ tūc iā fuerit digestio perfecta: et q̄ morbus iā per-
 uenit ad statū suū et q̄ incipit declinare. Est ergo scituz
 satis q̄ he tres cōditiones coniūgātur. s. albedo lenitas et
 ipsius depressio i fundo vasis. que quidē significāt super
 perfectionē digestionis laudabilis: albedo. n. ē signū lau-
 dabilis decoctōis et silf p̄iunctio partiū et ipsius lenitas si-
 gnificat super p̄fectā ipsius decoctionē. Ad tñ inq̄rū est
 supfluitas: sed q̄ nō remāsit i ea nisi pars terrea. de natu-
 ra enīz partiū terreaz est q̄ petāt fundū et i summa super-
 fluitas cocta et digesta grauis est et lenis est idigā sicut p̄z
 i muchis et polipis a naso descēdētibus. cccxi.
e Am autē apparet hypostasis nō continua
 ta significat super debilitatem virtutis.
f Hypostasis vno die vel duob⁹ appareat et p̄se-
 quēter cesset apparere et iterū post appareat ite-
 rato: significabit qdē sup virtutis debilitatez ex
 priuatione operationū ipsius vnde apparitio hypostasis
 attestat super positionē i operationibus suis. cccxiij.
f Vero fuerint contenta i ea similia fragmēt-
 tis ordeī: significabit quidem super rasurā
 uenarum. sed si assumiletur furfuri et sine fe-
 tore significabit super ulcera vesice. Si autem simi-
 letur squamis metalloꝝ significabit super ustio-
 nem et laminationem continentem.
i Noib⁹ qdē his sp̄eb⁹ illaudabilis hypostasis i
 qbus operatus est calor extrane⁹ ē opatio p̄tra-
 ria opationi quā opat⁹ calor elemētāris et natu-
 ralis et hypostasis qdē simi. l. fragmētis ordeī significat qdē
 calor extraneus i tātū venas dissoluerit q̄ eas cono-
 serit. hoc etiā significat fursurea si fuerit sine fetore et sine
 febre significabit vlcera vesice. hypostasis similis batti-
 taris et squamis metalloꝝ significat quidē super violentiā
 dissolutionis et rasure venarum. cccxiij.
f Sanies appareat i nase significabit super
 apertionem apostematis.
a Postema duꝝ dictū arabice dubaylet est ap̄a
 intrinsecus difficilis digestionis et murationis
 ē. n. de genere ap̄atū exteriorū duoz scleroticoꝝ
 et plurimū cum egredit⁹ sanies i vrina accidit hoc ex du-
 baylet in membris cibi et vrinalibus et. cccxiij.
f Vero prolongetur egressus eius cum san-
 guine corrupto significabit sup apostema
 phlonicum.
p Helgmō secūdu medicos est ap̄a super qdē san-
 guis dominatur pro tāto patiens hoc ap̄a min-
 git sanguinem corruptum. cccxiij.
f Am autem hypostasis petit fundū et sper-
 mati similatur est quidez ex humore gros-
 so et crudo. et si cum eadem sit arena mixta
 scito illum cuius est esse calculosum.

d Ifferētia vero iter hāc hypostasim et vere albā
 supra dictā: p̄t qdē b̄ri ex sui figura et substantia
 et hoc quoniam ista est viscosa in substantia: nō
 autem supra dicta. figura autem proprie hypostasis albe
 est acuta: non autem huiusmodi. cccxiij.
p Riuiatio quidem fetoris contingit ex priua-
 tione coctionis et digestionis. aut ex indige-
 stione ratione cibi indigestibilis.
p Riuiatio fetoris i vrina p̄igit duabus de causis
 Quaz vna est indigestio: alia est q̄ natura rei di-
 gestibili grossa ē nō recipiēs digestionē. cccxiij.
o Ne illud quod est ultimati fetoris est ul-
 timate corruptionis.
f Et or quidē vrine est corruptionis magne signū
 existentis in corpore eius cuius est vrina. vnde
 omne ultimati fetoris: significat super corruptio-
 nem vltimatam. cccxiij.
f Autē odor eius sit extraneus horribilis
 scito illum cuius est pari morbum vesice.
f Fetoz vrine fuerit horribilis valde extraneus
 significabit proculdubio vlcera vesice: de natu-
 ra enīz hoz morboꝝ est q̄ sit i eis odor malus et
 extraneus: et i super malitia huius odoris diuersificat⁹ ab
 alijs i generali secūdu malitiā corruptionis eius. pro tāto
 iquit secūdu opinionē Gal. si odor eius fuerit corruptus
 et extraneus et. Intelligit q̄ fetoz eius nō sit in gradu alia-
 rum rerum corruptarum. cccxiij.
i Am quidem rettuli genera vrine simplicia
 ex dictis meis poterit quis uti in iudicijs
 compositorum ex eis.
q Quatuor sunt genera vrine simplicia de quozū
 quolibet locutus est in particulari: vtpote de si-
 gnis sup̄is a colore vrine substantia hypostasis
 et odore. vnde iquit. iā rettuli signa simplicia ex dictis me-
 is poterit qs vti i hoc p̄ se sup̄ signa ex eis p̄posita. i. q̄ ex
 dictis suis poterit qs scire sup̄ qdē hēat significare cū erūt
 iuncta i vrina plura ex dictis generibus. cccxiij.
i Interdū attestantur feces super stomachū
 et interdum super intestina et ipsum epar.
f Feces qdē attestātur sup dispositionē stōi itesti-
 norum et ipsius epis. Sūt enim superfluitates
 ipsorum membrorum. cccxiij.
f Feces qdē minuūt ratōe magne: trāsmuta-
 tionis alimēti cū conuertitur i mēbris nisi
 illius cuius expulsiua fuerit obilis et attra-
 ctiva fortis: ratione alicuius nocuenti p̄tingētis
 et hoc quidem significat repletionem corporis pa-
 tientis ex malis humoribus.
p Arua quidez quantitas secū egrediētū signifi-
 cat sup magnā trāsmutationē cibi. cū enīz trans-
 mutatio et trāsuberatio cibi in mēbris augetur
 et magnificat⁹: tūc quidē feces minuūt⁹: et hoc quidē signi-
 ficat sup formationē disunctiue: aut debilitatē expulsiue
 et fortitudinē attractōis attractiue rōne alicuius nocuē-
 ti eidem p̄tingētis. vñ hoc accūs significat q̄ corpus pa-
 tientis sit plenuz supfluitatibus calidis. quare causa ē cū
 in eo fortificatur attractiua. et hoc qm̄ cū supfluitates cali-
 de augēt⁹ i corpore necessitat⁹ p̄culdubio dissolutionē. et in-
 de p̄tingit excessus et dñūm virtutis attractiue. cccxiij.
f Autem fuerint magne in quātitate erit qdē
 dem signum q̄ cibus non prebeat augu-
 mentum corpori: aut q̄ attractiua sit in co-
 debilis et diminuta et expulsiua fortis ratōe alicu-
 ius morbi uel nocuenti.

I vero feces fuerint maiores debito secundum ordinem naturalem significabunt quod super alterum ex duobus, scilicet aut quod cibus non convertitur in corpus sicut dicitur: et quod membra ipsius non suscipiant iuamētum ex eo ratione alicuius malitie: aut quod attractiva ep̄is debilis sit et diminuta, et expulsiva stōi fortis sit et excedens: et hoc ratione alicuius morbi contingentis membris predictis. cccxxij.

I autem feces fuerint albe erit oppillatio vel sclerosus in meatibus kistis fellis et ictericia quod ex significatibus super hoc sensibilibus, sub hoc etiam genere est urine citrinitas nisi cum corpore humore phlegmatico vel mala complexionione frigida ificiatur.

Quod ipse profecit capitulum de signis sumptum ex puritate fecum. Incipit nunc loqui de signis sumptis ex qualitate earum. Incipit autem in hoc a colore earum et dicit. Quod si fuerint feces albe significabunt super unum ex duobus, scilicet quod oppilatio vel sclerosus sit genita in meatibus kistis fellis, quod quod confirmat si ictericia super patientem appareat et urina sit valde citrina. Cum enim meatus fellis kistis sunt oppilati vel clausi: tunc quod cholera neque transire ad ipsas kistis fellis potestato regurgitat tunc ad ep̄as et venas: et natura demum impellit eam ad cutim et pergitur ide ictericia. Cum enim pervenit cholera ad kistim fellis conuipit ut dicitur est, neque mittit quod ipsa kistis ad itestina quod ex ea psuevit delegare ad ipsa potestato egreditur feces cibi albi coloris: et quod sic auget cholera citrina in ep̄e: egreditur quod cum his accensibus urina multum in citrinitate tincta, et ide proculdubio significat super ictericia. Secundum autem super quod attestat feces predictae est omnium humoris flegmatici in corpore vel male complexionionis facte, quod quod dem ex diminutione vel priuatione cholere rubeae, hoc autem significat super corruptionem et destructionem corporis. Hoc enim contingit ex corruptione unius ex, iiii, elementis vel humoribus corporis. cccxxij.

I vero appareant rubeae vel ignite significat super excessum et dominium cholere rubeae. **U**m quod feces itesta rubedine tinguntur significat super quidem super dominium cholere rubeae ex complexionione eius cuius sunt generate. cccxxv.

Ed si simulentur porro aut viridi eris in colore significabunt quidem morbum et malitiam magnam.

I feces colorēt colore simili coloris porri aut viridi eris: significabunt quod super magnam periculum patientis et malitiam morbitales entis feces significat super excessum et dominium unius ex duabus speciebus cholere: de quibus quidem duabus speciebus cholere dixerunt quod ceteris speciebus eius sunt deteriores: et quod significant super vehementem visionem. cccxxvi.

Um autem apparebunt nigre in colore hoc quod quod dicitur pergitur ex forti et antiqua frigiditate corporis cuius sunt: et si tales appareant in morbo acuto significabunt super mortem futuram in propinquo.

I feces appareant nigre significabunt mortem et magnam frigiditatem patientis ab antiquo generatam et ob hoc humor niger dicitur in corpore ipsius et ait quod cum tales feces apparent in violenta et acuta egritudine quod significant super mortem propinquam. Hippocrates autem inquit quod in coloribus feces morbi cum tales apparent mortem et malum denunciant. cccxxvij.

I autem feces fuerint dure significabunt super fortitudinem attractivae, aut super calorem urentem: vel super cibum stipticum et constrictivum.

I appareant feces dure: hoc quidem contingit altera ex tribus causis, scilicet ex ditione et fortitudine attractivae ep̄is aut ex forti calore feces idurate et exiccate: aut ex cibo qui habet naturam suam ventrem perstringere et constipare, id est ex cibo duro et sicco. cccxxvij.

I vero fuerint feces molles et liquide non erit fortis attractiva in corpore: aut in corpore erit frigiditas mala aut hoc contingit ex mala alia dispositione corporis, vel ex cibo qui soluit ventrem et mollificat per naturam suam.

In his quidem causis apparet feces molles et liquide: quod aut attractiva ep̄is est mollis: aut quod excedens frigiditas dominat super membra digestionis: aut quod patiens comedit cibum qui de natura sua laxus et mollificat ventrem: et quandoque pergitur hoc ratione humorum et superfluitatum ad ipsas infixarum. cccxxix.

I differatur et tardetur egressus fecum post cibum sumptum, hoc quidem pergitur ex difficultate digestionis ipsarum, aut diminutione et debilitate expulsiuum aut forti frigiditate aut ex ventre necessario constringentibus.

Quod locutus est de puritate fecum et eius qualitate. Incipit nunc loqui de tempore et hora exitus earum unde inquit si dicitur egressus fecum et tardior solito efficitur: erit quod dem ea huius: aut quod itestina cum difficultate digerunt eas: et hoc rōe alicuius morbi et nocumēti exitus in eis: vel rōe grossitiei cibi earum: aut quod diminuta est expulsiva rōne excedens frigiditatis existētis in membris digestionis: pro tanto etiam producit tempore digestionis seu egestionis: aut ratiōe aliquorum ventrem perstringentium de necessitate: et hoc quidem sunt cause colice, contingit etiam ex asparte: oppilatione ventositate et humore grosso et viscoso. cccxxx.

I autem citius debito egrediatur, hoc quidem erit ratione cibi non restrictivi, sed potius per naturam suam mollificatis et solventis aut ratione humorum et humiditatis ad eas fortiter impulsorum vel ratione meatuum sugentium et attrahentium, aut ratione nocumēto: unum in intestinis contingentium utpote apostematis in alio ulceris corruptionis digestionis et aliarum specierum morborum eisdem contingentium.

Egressus fecum citius debito est unum horum quod retinetur vel plura uno. Nam hoc est aut ratione cibi mollificatiui et lenificatiui puta maluae et similitium aut ex multis humoribus ad eas infusus: aut rōne debilis et diminute attractivae meatuum sugentium: ut quod arabice anasaria dicitur: et sunt vene quibus aspartur attrahit viscositatem cibi ab intestinis: rōne male complexionionis fridae vel oppillationis in eis existētis: aut rōne alicuius rei pergitur ipsi met in intestinis sicut rōne vlcis in eis generatorum. Ipsa namque ledunt ea rōne fluxus et infusionis pergitur eis ex subito potestato nequeunt feces tempore naturali et debito retinere: quoniam diu, psueverunt et ob hoc impellit eas citius debito. Contingit etiam ex multa et magna humiditate in eis existēte adeo cito facere cibum ab eis lubricari: ne imprimat in eo aliam operationem manifestam, et hoc quod dem est ex causis. Una morbi noti in lubricitate intestinum. Haec autem accidētia pergitur iterum stō. Contingit etiam hoc aliud ex malitia complexionionis siue materia et hoc innuit cum dicit et alia specierum morborum eis pergitur.

I egrediantur cum sono significabunt super magnam ventositatem.

De de se manifestum est et notum. cccxxxi.

I vero fuerint mixte saniei significabunt super apostema in organis cibi existentia.

o Regana cibi dicitur v̄tres i quibus coquantur
 ⁊ sunt. s. intestina: stomachus: ⁊ epar. cccxxij.

f Ed si appareat sanguis cū eis significabit
 quidem super vlcera ⁊ tenasmonem.

p Roculdubio sanguis egrediens cum fecibus si
 gnificat super vlcera intestinoy ⁊ p̄pressionē for
 tē q̄ tenasmon dicit. Si dolor afflit intestinoy ⁊
 ventris. Nā si sit hoc absq; dolore: ⁊ hoc proculdubio ex
 apertione orificiorum venarum. cccxxij.

Jaūt sunt multū fetide significabūt super
 magnā corruptionem. Si vero velut oleū
 supernatat eis significabunt super liquefa
 ctionē pinguedinis corporis. ⁊ erunt proculdubio
 odoris acetosi ex humore acetoso.

f Etor fecū p̄tingens aut ex ratione corruptionis
 humorum corporis aut ex malitia digestionis
 oleaginositas eoy: aut p̄tingit iterdū ex dissolu
 tione ⁊ liquefactione sepi ⁊ adipis renum: ⁊ interdum ex
 liquefactione pinguedinis totius corporis. ⁊ earum aceto
 stas contingit ex melancholia. cccxxij.

f Ador multus in morbis humidis factus
 quidem est ex accidentibus vim ⁊ naturas
 ipsorum referentibus: neq; est sicut ille ex
 quo fit iuuamentum.

f Ador qd̄ multus est vnū ex accidētibus factis
 i morbis humidis: nec ē sicut sudor factus i pur
 gatione ⁊ mūdificatione. imo proculdubio signifi
 cat super vim ⁊ naturā ipsoy. i. q̄ sudor contingit ei omni
 die morbi ⁊ si nō sint dies cretici ⁊ purgationis. cccxxv.

f Superfluus autem i vltimo cum casu virtu
 tis patientis contingit proculdubio ex la
 bore ⁊ debilitate virtutis ⁊ nature. vnde
 mors est in propinquo.

f Ador supfluus i vltimo cū casu v̄tutis patientis
 neq; est signū laudabile euacuōis. cui⁹ causa
 est labor ⁊ debilitas virtutis ⁊ nature p̄tingens
 ei ex fatigatione quā passa est ex violētia ⁊ malitia morbi
 pro tanto cū apparebit talis sudor significabit super mor
 tificationem nature ⁊ virtutis. cccxxvi.

f Ed paruus sudor i morbis super oppilari
 ones ⁊ clausonem cutis ⁊ grossities humo
 ris ⁊ debilitatem expulsue ⁊ paruitatem
 digestionis ⁊ ventris mollitiem ⁊ fluxum.

c Ausa qd̄ parui sudoris i morbis est. aut q; hu
 mor faciēs morbū ē difficilis digestionis: aut q; v̄
 venter patientis est lassus. Et interdum coniun
 guntur he cause aut plures ex eis. cccxxvij.

f Appareat sudor valde albus in morbis
 significabit super humorem flegmaticum

f Si vero sit citrinus significabit super cho
 leram citrinam: ⁊ si niger super meliam. Si autē
 sit rubeus erit morbus ex sanguine ⁊ similiter p̄e
 bet nobis signa suo sapore.

q Aia sudor ē supfluitas tertie digestionis facte
 i mēbris ipsiusmet. iō color eius signū sup humo
 rē i corpore dñantē. ⁊ hec qm̄ supfluitas p̄seq̄
 ex necessitate colorē humoris dñantis i corpore eius cui⁹
 est supfluitas. ⁊ itellexit ex dicto suo cū dixit: ⁊ similiter p̄
 bet nobis signa suo sapore: q̄ sudor etiam suo sapore su
 per naturam humorum dominantium attestatur. Unde
 sua dulcedine significat super dominū sanguinis. ⁊ sua
 amaritudine supra cholera: ⁊ sui salsedine sup flegma sal
 sum: ⁊ sui acetositate super acetosum: ⁊ sui scilicet insipidi
 tate super insipidum. ⁊ sui acerbitate ⁊ austeritate super

malitiam. cccxxvij.

f Ador subtilis p̄tingit ex subtilitate humo
 rum ⁊ grossus ex grossitie eorundem.

b De qd̄ est notū. manifestū enī q̄ subtilis si
 gnificet sup subtilitatez humoroy ⁊ grossus super
 grossitie eorūde. necesse est enī vt superfluitas
 assimilet ei cuius est superfluitas. cccxxix.

f Jaūt fuerit vniuersalis in toto corpore est
 bonus. Sed si sit particularis ⁊ specialis i
 vno loco est malus ⁊ illaudabilis.

f Sudor accūs i aliquo ex diebus morbi fuerit p̄
 totū corp⁹ vniuersale erit bonū signū ⁊ laudabi
 le. Si vero sit solū i vno loco corporis: erit ma
 lus. Nā q̄ fiat vniuersaliter per totū corpus hoc quidē ē
 ex dñio nature super humore faciētē morbū ⁊ dissolutio
 ne ⁊ emissionē ipsius per sudorē. Qd̄ aut fiat solū i vno
 membro hoc quidem contingit ex pugna ⁊ violētia nocu
 menti humoris in loco illo. cccxxxi.

q Aia etiā p̄tingit tēpore suo vna cum circuiti
 bus ⁊ proximis februm: aut in die cretica
 est quidem bonus ⁊ laudabilis. contrariū
 autem bonitas longinqua est ⁊ remora.

f Ador acutus tēpore laudabili est ille qui accidit in
 die cretica aut qui contingit vna cum circuitibus
 ⁊ proximis febrū. hoc est q̄ sudor per quem fe
 bris dissoluitur ⁊ totaliter est bonus ⁊ laudabilis ⁊ cōtra
 rius illaudabilis: ⁊ est ille qui accidit in die nō cretica nec
 in circuitibus februm. cccxxxi.

p Ronosticatio diuiditur in referentem ⁊ si
 gnificantem morbum futurū generari in
 sano ⁊ in significantem quod debet contin
 gere patienti in morbo suo.

s Igna pronostica super illud quod est futurū di
 uidit in duas spēs quaz vna ē signoy pronosti
 cantū morbum futurū generari in sano. Et se
 cūda ē signoy p̄noscantū sup illud quod ē futurū patienti
 ex bono vel eius p̄trario. cccxxxiij.

f Igna autem referentia super egritudinem
 futuram sumuntur ex accidentibus signifi
 cantibus super repletionem vel euacuatio
 nem cerebri aut residui corporis.

s Igna significātia super morbos futuros sumū
 tur ex accidentibus in corpore apparentibus su
 per multitudinem humorum in eo autē super
 ipsorum diminutionem significātibus. et hoc quoniam
 morbi accident ex his duabus speciebus. scilicet ex augu
 mento et diminutione humoroy i corpore exiūt. cccxxxiij.

f Ignificat autem super repletionem quī
 es multitudo cibi raritas balnei et exerci
 tii. ex his nanque accidentibus contingit
 repletio.

a Accidentia super repletionem attestantia sunt
 velut quies ⁊ assumptio multi cibi: ⁊ rarus itro
 itus balnei: ⁊ diminutio exercitij. hec autem
 omnia sunt cause efficientes morbos de repletionē. vo
 cauit tamen ea accidentia: eo q̄ sunt medico signa: ⁊ sunt
 secundum veritatem cause continue repletionis: ⁊ eis cō
 traria sunt cause diminutionis humorum. cccxxxiij.

s Enus repletionis diuiditur i repletionem
 penes virtutē anime: que si fuerit respectu
 immutatiue ⁊ digestiue nequaq; erit appe
 titus comedēdi laudabilis. eritq; egestio
 mollis ⁊ liquida. neq; erit digestio iyrina.

i Ab hac arte notat repletionem: ⁊ diuiditur p̄i

mo i duas species. Quarum vna est cum humores graues sunt et multi respectu tñ virtutis corporis verū nō sunt mlti et absolute excedētes respectu sui: et hec qdē repletio nota est: que. s. dicitur repletio penes virtutem. Secūda etiam est nota que dicitur repletio penes concavitates organorum: hoc autem est cum sunt humores multi per se et absolute. Incepit autē primo a spē repletionis penes virtutē. unde iquit qd genus eius diuiditur primo penes anime virtutes. Nā ex ea est respectu virtutis imutative super quam repletionem significat appetitus cibi malus et inlaudabilis egestio mollis et liquida et p̄inatio digesti onis vrine. cccxl.

f Ignificat aut sup repletionē respectu virtutis motiue ex grauitate et lesione motus
f Ignificat aut ledi virtus motiua h̄z locū: eo qd ledat et grauet faciēs ex motu locali. cccxvi.
f Nā sit repletio respectu pulsatiue: erit qdē patēs debilitas et pigr̄itia pulsatiōis ei?
f I vero repletio fuerit penes virtutē pulsatiuā .i. vitalē erit pulsus debilis. cccxvii.

c AUSA vero debilitatis aiaz seu potentiaz est illud qd nequeūt pati ex chimis. nā par ex eis ledit et grauat eas: non autem ideo quia membrorum continuitates ex eis repleātur.
b De accidit ex hac repletione venarū et ostēdit qd ipsa lesio non accidat ex repletione concavitatū venarū: sed potius ex debilitate virtutum et malitia kimorū. vnde est ac si diceret hec species repletionis ideo accidit: quoniam anime seu potētie debiles fuerit ex chimis vel humoribus aggranate: vnde nequeunt eos tollerare: nā propter sui debilitatē ledūtur in delatione et tollerantia earum quāq̄ minime concavitates membrorū ex eis repleantur. cccxviii.

e Si autē alia repletio a predicta penes concavitates organorum. s. cum non poterunt tollerare ex eo quod membrorum concavitates replebuntur.

b Et secunda species repletionis est quidem penes concavitates organorum. vnde est ac si diceretur qd angustentur ab illis humoribus. et quia notum est qd concavitates precedente sanguine repleantur. Ideo inquit. cum. s. non poterunt pati ex eo quo membrorum concava repleantur. ccclix.

b De autē genus contingit ex repletione aut sanguinis puri et mūdi aut cholere aut humoris flatici. interdū autē anime seu potētie fortes sunt: nec grauant eas chimī.

b De qdē genus repletiois est ex sanguine. s. aut ex sanguine mundo et puro ab alijs humoribus aut sanguine cum dominio cholere rubee aut humoris melanconici aut pblegmatici. et est quidem possibile qd omnes anime fortes sint et qd non percipiant repletionem istam. ccc.

c Am dominatur sanguis alijs humoribus affunt somnus et dolor capitis in excessu cum rurore et rubore venarū. Estq̄ pole qd inde cogitationes murentur cum grauitate capitis et debilitate et fatigatione sensuum. reperitur. n. tactu calidus cum grauitate humorū et scapularum. et cum oscitatione: et sunt interdum graua latera et hypochondria et manifestus fluxus sanguinis a naribus cum alitibus et etiam v̄ter est latus nō tamen multum cum delectatione et suauitate vite. et apparebunt somma letitie et iocunda cuz varietate

et multitudine colorum. accedet etiam puritus in loco plomie cum rubedine oculi insolita et apostematibus aut variolis aut pustulis corporis et opinabitur se comedere dulcia in somnis et videbitur qd gustet dulcia. et si prius ea non comederit. Unde si hec accidentia sint in vere aut in principio inuētutis nouelle significabunt quidem nobis super egritudines ex sanguine generandas. que quidem de facto consequenter apparebunt.

b Et enī omnia accidentia sunt super sanguinē significātia et qd dicitur hic: ē de se nouū. horū autē accidentiū sunt tres species. Nā quedā ex his accidentibus super dominium naturalis sanguinis significātibz apparent in vigilia sicut color rubens et fatigatio seu cussio et similia his seu huic speciei quedam ex eis videntur in somnis utpote si sanguis in somno videatur aut si videatur ei qd comedat tunc aliud dulce. Et quedam ex ipsis sunt cause multitudinem seu magnitudinem sanguinis efficientes que si fuerit cibi sunt velut esus dulcium. Si autem fuerint accidentia anime: velut gaudium et leticia. Sed si fuerit ex temporibus anni conueniens in hoc est sicut vernale. Si vero fuerit etas ad idē est sicut etas iuuentutis et adoleſcentie: tacuit de multitudine extensionem et solutionem faciente vel inferēte quia noluit dolorem ex solutione ptingēte p̄tinuitatis. et causa qdē accidētū post sanguinis generationē ptingētū est calor ipsius sanguinis aut eius humiditas. Unde exempli gratia. Calor sanguis est causa doloris capitis et eius humiditas cā somni superflui. Et puritus quidem contingens in loco pblebotomie. significat super dominium et multitudinē sanguinis in eo qui vsus est pblebotomia. Et causa quidem apertionis sanguinis est esus dulcium et sapor dulcium in somno: quoniam anima seu potentia imaginatiua sequitur complexionem corporis. cccii.

c Am dominatur cholera citrina aut crocea apparet quidē color cutis citrinus cū debilitate et casu appetitus cibi: et reperit ille in quo dominatur oris amaritudinē et mordicationē ex ipsa cholera rubea in stomacho cōtingētē accidit qd ei ventris solutio cum qua est colera rubea et in somnietas cum profunditate oculorum et siccitas oris et lingue: et eius urina est in colore ualde citrina acciditq̄ ei syncopis et riget cutis eius cum permixtione et perturbatione. acciditque ei sitis post ieiunium et apparent ei in somno coruscationes cuz subtilitate pulsus et calore corporis. Sunt etiam ex his accidentibus multa et frequens balneatio in aquis calidis et sulphureis: et motus laboriosi qui fiunt in regionibus et villis septentrionalibus et frequens et continuus esus acutorum et maxime si fiat tempore estiuo.

b Et oīa signa diuidūtur in tria genera. Quorū qdē rememorationem premisimus. in qua. s. signa dominii sanguinis significātia diuidūtur. hoc est dictu qd accidentia dominii cholere rubee significātia sumūtur tēpore somni. aut ex parte vigilie vel a generantibus eā. Et accidentia ex dominio cholere ptingentia sequuntur ipsius cōplexionē aut colorem aut saporem. Consequentia autem ipsi complexionem sunt velut casus appetitus. nam ratione frigiditatis viget appetitus: vnde cum calefit os stomachi in quo existit appetitus cadit: si quidem appetitus. Sequitur etiam insomnietas et ericatio complexionum ipsius que quidem calida est et sicca: si cut etiam est de siti: solutio etiaz quidem ventri contingit

ex acumine et mordicatione ipsius: et ipsius mordicatio
cōtingit ratione caloris et siccitatis eius: et similiter turba
tio et iracundia. Et amaritudo quidem oris sumitur ex
sapore eius, et color eius significat per se super substanti
am ipsius: cum egrediuntur per vomitum vel secessum plus
solito. Que autem ipsas efficiunt sunt: ut inquit multa bal
neatio in aqua calida per naturam et obuiatiam rerum calidarum exte
riorum: et usus medicinarum calidarum: et motus vltimatus, vigi
liarum istarum: tristitia: ira: et angustia. ccclij.

I vero cholera nigra in corpore domine
tur: erit quod fuscus color corporis eius: fori
et ingi meditatione et cogitatione et appeti
tu cibi fori, et reperietur in ore sapor acetosus.

Equit quidam foris meditatio post malitiam, nam
in natura melici est offuscare animam et exterrere
in casibus in tempore contingentibus. Cōtingit autem appe
titus foris quoniam radix seu principium motus appetitus
cibi est ex humore quem infundit ipse ad os stomachi, unde
de ex magna infusione huius humoris ad hunc locum au
getur appetitus cibi: sed reperitur in ore acetositas quo
niam cholera nigra est acetosa. ccclij.

Si etiam cum malitia anime intuitus for
tis et affixus et pulsus durus est et tardus.
Alitia anime cum fori intuitu, id est cum ingiter inspicit
in hōie: cum facie iracunda et terribili: accidit quidam
patiēti ex nigra cholera. Et hoc quoniam cholera nigra est
sanguini praria, unde quod sanguis ex sui natura

lenificat de necessitate: quod melia habeat iram et tristitiam exci
tare. Galenus autem sic asserit animam desolari ex humore nigro si
cut desolat quod ex tenebra et obscuritate: hoc autem dictum est
velut trussa et canticum: et hoc ideo quoniam si hoc esset cogeretur
de necessitate ponere quod sanguis esset albus et splendidus
durities vero pulsus ex siccitate huius humoris contingit.
Cōgregatio quod seu collectio spiritus contingit ex siccitate chole
re nigre: et ideo contingit etiam insomnietas, vix privatio ire et
furois cōtingit ex ipsius frigiditate: et talis quod melie ma
leboziat nominatē generatur ex hoc humore. cccliij.

Turina quidem tenuis et cruda nec in dige
stione decoctio.

Enititas autem vrine est ex grossitie cholere non per
mittente egredi ex vrina nisi tenue et subtile, de
rum eius albedo ex digestionis privatione contingit: et
ideo etiam est ego indigam, nam quod dignum est et coctum ex humoribus
calidum est et humidum tale habet formam et nam quod digno operatur. ccclv.

Tribus siccus aridus anxietas timor con
tinuus et tristitia.

Quidam cause choleram nigram efficientes
sunt, scilicet cibi siccus et accidentia anime talia que po
nit expresse in textu. ccclyi.

Idetur etiam quod interficiatur in somnis appa
rentque in somno eius omnia eius exterrētia.

Ec autem contingunt ex timore melancoliam cō
sequente. ccclyij.

Tas senum autumnus et habitationes me
ridionales et corporis macies.

Tas quidem senectutis necessitat dñum huius hu
moris eo quod sit affinis pplexioni eius: et ideo facit
autumnus et habitatio a meridie: corpus etiam ma
crum est ipse generationi huius humoris. ccclyij.

Idominet humor pblegmaticus in corpo
re aggrauabit caput eius, somnus eius longus
et fatigabitur iter agendo de facili: et erit
eius appetitus debilis cum repletionem penes virtu
tem et turbationem seu permixtionem et sopita laxitate.

Rauitas quod capitis et longus somnus ratio de hu
miditatis pblegmatice contingit et sili fatigatio et
ob hoc accidia comitatur etiam dñum et abundantia
sanguinis: et diminutio quod appetitus contingit ratio de humidi
tatis. Nam appetitus viget per frigiditatem et siccitatem ex egres
su autem huius humoris a dispoē nali grauat virtutes: ptingit
ide repletio penes virtutem et similiter humiditas ipsius est
ca permixtionis et fatigationis in actione itineris suppositio
tamē quod non ptingat ex privatione exercitij. ccclix.

E his etiam est fluxus salivae et sputi et tumor
vultus et color patientis albus: et erit in pul
su eius occultatio et tarditas et in vrina tur
bulentia et grossities et cruditas.

Busa fluxus sputi et salivae est manifesta, verus
tumor vultus ideo contingit: quoniam cum humor pbleg
maticus dñat in nutrimento membrorum: reperit in me
bris quidem dispositio ichoationis hydropisis: et tunc contingit
tumor vultus et pedum. Et itelligo quidem per tumorem vultus
tumorem palpebrarum et carnis sub oculis existens: tar
ditas quidem et occultatio pulsus ex frigiditate contingit
Inde etiam contingit vrine turbulencia: grossities et cru
ditas et color qui dominatur in corpore est albus turpis et
fuscus pallidus. ccclx.

Ecce in eo sitis nisi fuerit pblegma salsum
aut putrefactio affuerit.

In eo quidem in quo flos dominatur minime si
tis accidit nisi tamē si illud flos fuerit salsum aut
putrefactum, scilicet efficiens febrem. cccxli.

E his etiam accidētibus sunt usus eius cibo
rum humidorum et frigidorum et etas senectutis
et tempus hyemale et privatio exercitij et bal
nei et excedens quantitas cibi et habitatio humida ra
tione fluminum et apparitio marium in somnis et queri
monia ex incubo facta et iporetia digestionis chilibi.

Ec quidem agunt et efficiunt humorem flegmaticum
scilicet frigidus et humidus: et etas senectutis:
et tempus hyemale et ommissio exercitij et balnei: et au
gmentum cibi: et villa humida ex multitudine aquarum, hec enim
omnia habent conformitatem in pplexione cum humore
flegmatico. Somnium autem aquarum et marium et querimonia
ex incubo et impotentia digestionis chilibi, id est cibi in stoma
co hec quidem omnia sunt accidētia humorem flegmaticum
psequētia. Incubus quidem morbus est sili epile: qui tpe
somnia contingit: per tanto est signum pronosticum future epile
Et epile quidem est spasmus et motus illaudabilis acci
dens cerebro et nervis ex humore flegmatico aut vento
sitate flegmatica. cccxliij.

Um autem apparebunt tempore sanitaris
continuo accidētia de necessitate super ad
uentum egritudinum significantiam: esto
solicitus in ablatione eorumdem.

De quidem preceptum est vniuersale in hac arte,
et hoc est quod cum quis videbit aliquid ex accētibus
morborum iam sanis accidisse: quod operari dare cir
ca curam eius. Hec autem spes signorum significantium tempus sani
tatis super futuras egritudines est alia ab illa spes signorum que
significat super dñum quatuor humorum, et ideo medici fece
runt de eis tractatum et capitulum speciale, ex illis autem signis
sunt ista: continuus morbus et iectigatio faciei que torituram futuram
oris pronosticant: et vniuersalis iectigatio totius corporis
que futurum spasmum nunciat. Ferunt etiam quod fati
gatio sensitiua manifesta extrinseca et casus appetitus per
nosticant futuram febrem generationem. Sic etiam ferunt
quod multitudo ferunculorum seu vlcerum pronosticat apo

sticat a p̄ta futura i p̄cauitate mēbroz. Et dolor grauatius i inferiori parte vētris significat sup lapidez aut super futurā generationē apostematū i illis locis. Et dolores qdē dextri lateris p̄noscit sup oppilationes ep̄is et super futurā generationē apostematū i eodē. Et v̄stio qd v̄rine significat quidē super vlcera vesice. Et i cubus qd significat super futuram epilias. Posuere etiā multa ab istis que rettulerūt sub hoc ca° i libris suis. Postq̄ perferit sermones suos super signa p̄noscica significātia tēpore sanitatis generationē egritudinū i futuro. Incipit nūc hic referre signa p̄noscica tēpore morbi significantis super futurā salutē autem mortem. cclxv.

E signis p̄noscicis est significans mortē futuram. Et ex eis est q̄ significat futuram sanitatem seu euasione. m. et proprie ex his est inscientia p̄noscica.

Igna que in hoc cap° reperiūt. diuidūt primo in partes duas: Quāz vna ē signoz super futuram generatōem sanitatis significantiā. alia at est signoz significatiū super mortē futurā. Et proculdubio scientia de istis est proprie scientia p̄noscicationis et sunt illa que in hoc ponuntur capitulo. cclxvi.

E scientia istorum videbit medicus et sciet quis moriatur retrahetq; inde manus suas cura eius. sicut etiam videbit ex scientia eorundem quis euadere debeat et curari pro tanto notificabit et p̄noscicabit illud.

E signis his p̄sequit̄ medicus sciētā p̄icularē et iuuam. nam medicus scit qdē ex eis quis mortuus sit egritudine sua conuocabit ad curanduz eum. vnde significabit illud amicis suis: et retrahet se a cura eiusdē. sic etiā sciet ex eis quis euasurus sit a morbo suo pro tanto p̄dicat curam et euasione eius amicis ipsius patientis et dat operam circa curam ipsius. cclxv.

Pincipium huius scientie. est scia de temporibus morborum et eo q̄ apparet in eis de dispositione morborum est etiā scia de longitudine et breuitate et fortitudine et violentia debilitate seu tranquillitate egritudinū et etiā de iudicio eius quod debet generari ex crisi in ip̄ibus morbi.

Ec quidē signa diuidūtur diuisione prima i tria genera ip̄oz: ex quoz vno hētur scientia de tēporibus morboruz et eo quo apparet in eis et si gnis laudabilibus et illaudabilibus. Et hoc habetur scientia longitudinis et breuitatis morbi et a curatū et lenitatē eius et hoc quidem intellexit per fortitudinem seu violentiam debilitatis seu tranquillitatis morbi: s; ex tertio habetur scientia eius quod d; generari ex specibus crisis laudabilis seu illaudabilis in tēporibus morbi. cclxvi.

In quolibet morbo sunt diuisa tempora in quozum aliquo contingit mors et vita vel salus. et sunt principium augmentum status. In quolibet potest mors contingere. In quarto autem q̄ declinatio appellatur non contingit mors nisi contingat error: vnde cumq;.

In quolibet morbo salubri sunt quatuor tpa et i quolibet triū ex eis. s. in principio augmento et statu p̄tingit mors et salus: v̄z i q̄rto nō p̄tingit mors nisi ex aliquo errore v̄ndecūq; cōtingente. cclxvii.

Pincipium autem est in quo contingit nocuumentum operationibus et debilitas in negociis assuetis.

Empus autē p̄ncipij dicti ē illud in quo ifertur nocuumētū nālibus op̄onibus. tūc enī debilitat

ur omnes op̄ones patiētis et ob hoc medici fecerūt q̄ in hoc tpe nihil digōnis apparebit in v̄rina. cclxviii.

Et hoc qdē tēpe durat: donec digestio appareat i hypostalibus. s. p̄suto. fecibus et v̄rina et post ipsum apparet et cognoscitur augmentum ex longitudine peroxismozum februm et operationibus et accidentibus.

Empus qdē p̄ncipij durat donec appareat digō in sputo si sit in pectore aut in fecibus. Si sit morbus in ventre et v̄rina si sit morbus v̄r in toto corpore. Cū autē digō inchoatur: plōgat̄ qdē augeat̄ seu magnificat̄ in al̄s manifestat̄ paroxismus febris et ipsius accētia: et hoc qdē est ip̄s augmenti. Et Gal. qdē opinatur q̄ cum ip̄s paroxismi plōgat̄ et eius initū anticipat̄ et ipsius accētia: puta calor et litis et alia ab his ex accētibz februm sep̄alibus augentur et fontificantur qd morbus sit tunc absq; dubio in augmento: sicut proculdubio cū minuit̄ et remittit̄ paroxismus in tribus p̄mis morbus existit in declinatōe. Sic etiā existit in statu cum p̄dicta q̄seunt nec amplius mutantur in paroxismo: verū tū paroxismus augeat̄ in q̄basdam ex p̄dictis et minuit̄ in alijs. Sūt tū diuisiones multiplices quam plures distinguentes: quas quidem hoc compendium minime bene tolleraret. cclxix.

Tatus vero ē cum regimē post dictū p̄fecta digō apparebit proximi morboz augebitur et accidentia in q̄titate equabūtur.

Empus status est post ip̄s augmenti et est cum iam digō est perfecta et completa nec augentur paroxismi februm et earum accidentia coequantur et est ac si diceretur q̄ prolongatio paroximi et hora inchoationis eius sunt eodem et eius accidentia v̄niforma et equalia. cclxx.

Ipit ē morbus diminutionē et sit iterduz crisis perfecta. Unde cum hoc signum videbitur pronosticetur pax et salus patientis: nisi error super patiente commissio. aut aere complexionis male et illaudabilis. nec non etiam omni extrinseco contrario eidem contingēte.

Empus qdē declinatōis est cum incipit morbus minui. s. i lōgitudine paroxismoz ac si diceretur q̄ tunc breuiores solito efficiantur et ad tēpus inchoatōis eoz suboccupet et ip̄oz accētia alleuietur et mitigentur. In hoc autē tpe p̄ficiat̄ iterduz morbi consumptio et destructio per crisis et interdū cōsumitur insensibili dissolutōe absq; crisi: v̄n cū apparebūt signa pronosticetur sup euasione et liberationem patientis a morte. Constat enī q̄ nullus moritur i declinatōe nisi ex errore p̄tingente ex seip̄oz aut assistentibus ex parte medici: aut ex malitia et corruptione aeris vel in summa ratione extrinsecorum accidentium nocuorum: puta ratione timoris vel tristitie aut ratione alioz ab his ex accidentibus et rebus animalibus vel corporibus. cclxxi.

Scientia autem nostra per quam cognoscimus terminum principii confert quidem in subaliando cibum et dietam sicut decet. et in mediando subtilitatem eius in augmento. Nam hoc expedit patienti donec morbus ad statum peruenerit. tunc autem decet medicum esse sollicitum ad subtiliandum perfecte dietam.

Scientia autē quā hēmus de tpe principij augmenti et status p̄fert nobis ad sciendū arē subtiliandi dietam egrorozum. Nā cū scimus morbus

esse in principio et augmento subtiliabitur quod dietam in ultimo. Ferunt autem quod Gal. et Hip. abstraxerunt artem subtiliandi dietam ex cogitatione distantie aut intensitie temporis status: unde cum instabit status morbi valde subtilietur dieta in ultimo. Cum autem valde distabit ingrossetur. Et cum erit medium inter propinquum et distantem mediocriter inter subtilem primam et grossam pro tanto scientia eorum quibus status tempus cognoscitur: est enim magis necessaria ceteris in hac arte traditis. cclxxij.

Quis morbus perficitur in mensura que si fuerit brevis dicitur acutus. et hic aut interficat in brevi tempore: aut per circulum laudabilem terminatur:

Quis quidem morbus consumitur et destruitur in aliqua mensura temporis: ex ea autem longa est et ex ea est brevis: unde ex morbis est quidem levis motus et est ille quem ipse vocat morbum acutum. de natura autem eius propria est quod celeriter interficiat aut per circulum destruat et consumatur. et hic morbus secundum opinionem Hippocratis attingit ut plerumque novem diebus ex quo est maxima acutus ille qui terminatur per circulum in die quarta. cclxxij.

Per se etiam est cetera digestionis et brevium temporum austerus et periculosus.

Et etiam morbus est cetera digestionis et huius quatuor tempora si perficiantur nisi ratione velocitatis sui motus et violentie accidentium eius est austerus et periculosus: unde patiens moritur ex modico errore eidem contingente. cclxxij.

Cognoscitur autem ex brevitatem sui principii pro tanto regatur dieta convenienti.

Et quidem morbus cognoscitur ex brevitatem sui principii: hoc autem est in primis diebus egritudinis cum apparent signa digestionis in sputo vel vna unde si in quarta die appareat principium digestionis utpote nubes super vinam significabit quod status sit in specie futura. cclxxv.

Non enim sunt multe aggrauande eius virtutes nec est auferendus et prohibendus ei cibus omnino a principio nam forsitan caderet virtus eius nec etiam est debilitandus ante statum ipsius. Sed est potius prudenter in quantitate reficiendus sufficienti secundum exigentiam sui itineris.

Non inquit oportet refici patiens in hoc morbo cibo leuonem et grauamen virtuti eius referente nec etiam est subito transferendum a cibo suo: hoc est quod non oportet ei omnino subripi cibus suus. Nam caderet virtus eius priusquam morbus ad statum perueniret et per prius patiens morietur: unde metiendus est cibus eius secundum distantiam status morbi sicut et mensurati sumptus iter agentis. Excessus enim et multitudo sumptuum grauant ipsum et diminutio seu defectus ipsorum non complent intentionem ipsius. et priores quidem iussu erunt patienti cum videbatur morbum eius terminari in die quarta quod dimitteret omnino cibum dum virtus esset alioquin quod sufficeret ei mellicratum. Si tamen esset sub tali nutriebant ipsum prafana colata et sine fecibus. Si etiam virtus esset sub hac reficiebant eum prafana non colata: sed cum totalitate sua. Cum autem ante non opinabantur morbum non terminari citra .xiiij. nutriebant ipsum prafana absque fecibus suis. Si tamen virtus esset subnutriebant eum prafana cum fecibus suis. quod si sub hac inuentretur cogebantur ei dare panem ad comedendum. Et consuetudo quidem viuendi innuit plius in hoc negocio quoniam homines illius temporis non sumebant cibum multum: et hoc quoniam cibus eorum secunda mensuram legis sumebatur aut saltem mensure appropinquabat. Consuetudo autem moderna est contraria huic regimini quantum ad talem mensuram cibi pro tanto deest ut cibus modernorum aliquantulum augeatur et potissime in crapulosis letasibus et laborantibus. cclxxvi.

Et autem videas difficultatem et malitiam signorum et periculorum et dolores fortes et violentos cum mala dispositione et casu virtutis et ratione diminuta et permixta ita quod virtus nequeat morbi malitiam tollerare pronostica mortem eius futuram ante statum. quoniam quidem ex malitia accidentium ex morbo cholico contingentium pronosticabis.

Et videris in patiente signa maligna et austera quorum religionem faciemus et accidentia periculosa ut pote dolores violentos cum casu virtutis et significatione potestatem morbi ex malis signis et corruptione rationis et cum hoc videas quod virtutis patientis nequeat pati violentiam morbi pronostica futuram mortem eius atque ad statum peruenerit cum tamen erit morbus in ultimo fortitudinis et violentie morietur patientis in tempore principii verum si fuerit sub hoc morietur in tempore augmenti. Cognosces autem hoc in genere ex accidentibus malis et pernitiis eiusmodi sunt acidentia morborum ex cholera rubea generatorum. cclxxvij.

Et morbus etiam est diu durans et longi temporis qui chronicus seu temporalis appellatur qui quidem minime corpus celeriter consumit et dissoluit: sed aut necat ipsum cum prafana et ethica egressu sanguinis aut macie: aut patientis etiam longo tempore curabitur et morbus per paulatinam dissolutionem et digestionem consumetur.

Estquam fecit relationem de morbis brevis temporis et acuis refert nunc morbos longi temporis. unde inquit quod ex morbis sunt longi qui temporales seu cronici appellatur qui longo temporis spatio sunt durantes: hi autem minime immutant cito corpora vel dissolunt sicut acuti morbi faciunt. Immo quidem aut interficiunt ipsum cum macrore aut egressu sanguinis aut dissolutione virtutis paulatina aut euadet et curabitur quod ab eis in tempore longo per dissolutionem humorum paulatinam preter quod pateat in eo crisis manifesta et hoc quidem vedit intelligit cum dixit. Et morbus per paulatinam digestionem et dissolutionem consumitur. cclxxvij.

Cognosces autem ipsum ex leuitate et facilitate accidentium eius et frigiditate cuiuslibet ex his morbis.

Cognosces quidem morbos istos ex facilitate accidentium ipsorum et natura eorum quoniam sunt morbi frigidi. cclxxvij.

Non cibus ipsum patientem modico cibo. quoniam caderent virtutes eius.

Deet quidem quod non in morbis longis qui non dissoluntur per circulum cibetur patientis paruo cibo: quoniam caderet virtus eius. cclxxix.

Alter autem morbos sunt alii medii quorum. scilicet tempora non sunt absolute breuia nec longa cum cibus eorum in subtilitate mediatur neque sit multus neque paruis.

Alter morbos quidem brevis temporis et morbos longos et cronicos rationem extremorum habentes sunt alij medij in longitudine et bre

virate: et idcirco non reperiunt in tempore longo vel breui sed potius inequali aut temperato pro tanto decet ut ab eis in istis sit iter paruum et magnū mediū. cclxxx.

Crisis quae est velox et subita mutatio quae suo tempore ex difficultate seu malitia accidentium et pugna existente inter virtutes et morbum generantur ut celeriter ad vitam vel mortem perueniatur.

Risus est mutatio suo tempore subito contingens patienti: ac si diceret quod haec mutatio generatur ex difficultate accidentium patienti contingentium et ex pugna quae inter virtutes et morbum existit: quae quidem mutatio significat mortem celeriter in morbo futuram: si fuerit illaudabilis: aut vitam si fuerit laudabilis: unde transmutatur hoc nomen ad significandum predictam immutationem et diem eius per quandam similitudinem ac si in ea deberet ferri iudicium seu sententia super victoria morbi vel virtutis. cclxxxi.

Ex sunt species mutationum in morbis contingentium. Nam aut negam tardantur aut citantur in eis: unde interdum conuertitur in temporibus breuibus corpus ad bonum et vitam:

Ex sunt species quae in morbis generantur. Una ex eis mutatio est in qua transferitur corpus in breui tempore ad laudabilem dispositionem et sanitatem ac si diceretur subito: et hoc quidem intellexit cum dixit in temporibus breuibus: unde haec est una ex speciebus crisis et ipsa quidem est laudabilior ceteris. In ea enim transferitur corpus subito a dispositione illaudabili ad sanitatem cum euacuatione sensibili puta cum fluxu sanguinis narium aut sudore vel alijs ab istis. cclxxxii.

Ifuerit laudabile quod praecedat eam pronosticabit sic super ipsam. scilicet super crism securam et laudabilem.

Pronostica laudabilia praecedant crism. iudicia crism futuram esse laudabilem et cum hoc etiam significabunt in quo tempore accidat et speciem euacuationis quae debet contingere in ea. cclxxxiii.

Si autem alia mutatio velox ad predicta quae quidem significat mortem: in hac quidem veloci malitia est angustus processus medici. nam haec crisis est necans et perniciosa.

Scinda ex speciebus crisis est velox et subita mutatio ad mortem cum euacuatione sensibili. In hac autem crisi est sicut ipse dicit angustus processus medici. quod quidem de processu curationis intellexit unde est ac si diceret quod non inuenitur curationis iugentium a medico. Et hanc quidem crism praecedunt signa mala. cclxxxiiii.

Tertia ex predictis mutationibus est mutatio tarda inducens ad dispositionem sanitatis et curans morbum. non tamen eum crisi: sed potius per dissolutionem paulatinam in ea contingentem.

Tertia quidem species ex speciebus transmutationis est transmutatio tarda inducens nihilominus ad sanitatem et curans: non tamen cum euacuatione et fortibus se violentis accidentibus: sed potius per dissolutionem occultam et insensibilem. et ideo non dicitur crisis. cclxxxv.

Tarta autem species predictarum mutationum est mutatio parua ducens patientem ad interitum nec fit cum euacuatione sed

potius cum ethica dissolvente corpus patientis.

Tarta quidem species predictarum mutationum est mutatio tarda ducens patientem ad mortem nec est cum euacuatione et dissolutione subita et fortis: sed potius cum ethica virtutes patientis consumente. cclxxxvi.

Quinta autem ex predictis est iter eas media cum inducit mortem et malitiam ultimam.

Quinta quidem species harum mutationum est media inter subito et tarde ducentem ad mortem et hoc quoniam in hac specie fit primo imperfecta crisis subito et consequenter dissoluit virtutes in tempore tamen latitudinem habente donec contingat mors eadem: et est composita sicut dicitur ex illa quae subito perducit ad mortem et ex ducente ad eam per dissolutionem in insensibilem. cclxxxvii.

Sexta vero perducit ad vitam in medio temporum.

In hac quidem mutatione sexta subito contingente est prima crisis imperfecta et praeter ducit patientem paulatim ad sanitatem et est haec quae praeposita ex subito transferente patiente ad sanitatem et ex transferente ipsius ad eam motu et translatione illaudabili. cclxxxviii.

Hae autem crises sibi inuicem dicuntur contrarie compositae.

Duae crises. scilicet quinta et sexta componuntur ut diximus ex quatuor precedentibus. nam quaelibet ex eis componitur ex duabus primis bona. scilicet laudabilis ex duabus primis laudabilibus. et illaudabilis ex illaudabilibus. cclxxxix.

Risus quidem laudabilis accidit in statu cum perfecta digestionem et uirtutis fortitudine: contraria uero ei puta illaudabilis fit in augmento.

Risus laudabilis est illa quae accidit in morbis post perfectam digestionem cum fortitudine uirium et uirtutum et contraria ei est illa quae accidit in augmento nam accidit ante complementum digestionis. cclxxxx.

Risus oportet scire in crisi. Exesse quidem est si iure cum speciebus crisis quarum relatio facta est tria super dispositionem ipsius crisis. cclxxxxi.

Scientia uidelicet de pronosticatione eius et de diebus criticis et scientiam etiam eius quod significatur per signa nobis significata in quam crisis speciem terminetur cum perficitur crisis cuilibet morbi.

Scientia quidem ex his tribus est scientia per quam scitur quid sit crisis futura. secundum autem est scientia de natura dierum criticorum. sed tertium est scientia de specie crisis quae debet fieri seu de specie euacuationis quae futura est in crisi et haec quidem scientia habetur ex signis significantibus ipsam esse futuram nec non etiam ipsam ex causa ipsius morbi. cclxxxii.

Omnis autem crisis pronosticatur ex uoluntate accidentium quae dicimus.

Arendit quod pronosticantia crism futuram sunt signa quae refert in hoc loco. cclxxxiii.

T sunt permixtio sensus et intellectus et dolor aurium et capitis.

X signis autem futuram crisis significantibus est permixtio rationis et diminutio sensus et dolor aurium et capitis: haec autem causa est motus humorum in

capite. cccciiij.
T fluxus lachryme angustia parua famis
 seu casus adpetitus: motus laboriosus et vi
 giliarum instantia: et dolori pectore vel col
 lo et illaudabilis excitatio a somno cum motu et ru
 bedine oculorum.
 c St autem illaudabilis excitatio a somno cum ex
 citatur quis a somno suo velut homo exterritus ccccv.
T frendere dentibus et limatio eorumdem
 in somno et eorumdem percussio et fortis fri
 catio nasi patientis.
 i Antellexit quidem quod patiens limet et percutiat
 dentes suos ad inuicem preter quod consueuerit
 hoc tempore sanitatis. ccccvi.
T interdum insinuabit aliquis coniuendo
 cum labis suis. Videbiturque interdum
 suggerere ea.
 b Ecce quidem est ac si diceret quod videtur vnum ex
 eis cum quodam eorum suggerere, et hoc quidem
 omnia signa sunt laboris et angustie ex pugnana
 ture cum morbo. ccccvii.
T velocitas quidem anhelitus et desideriu
 trahendi aerem frigidum cum angustia et
 velocitas pulsus et frequentia: et tussis cum
 infusione et sonitu et gargarismatis.
 i Antellexit hoc cum accidit patienti tuis cum so
 nitu gargarismatis in gutture suo contingente ex
 reb' ifusis a capite suo ad locum illud. ccccviii.
T pulsatio cordis continua et syncopis et
 conat' patiens a lecto suo surgere et recedat
 i Antellexit quod patiens conetur a lecto suo surgere
 velut homo permixt' et turbat' et recedere. ccccix.
T dolor gutturis et mery cum angustia: que
 si perseverauerit continget ei syncopis ma
 gna et fortis.
 i Antellexit per angustiam nauseam et nocumē
 tum stomachi eiusdem. cccc.
T pulsatio in lateribus et dorso cum torsio
 nibus violentio et fortibus et continuo dolo
 re stomachi cum querimonia stomachi vel
 epatis aut dolor ventris aut circa pecten: aut etiam
 in renibus et vesica: aut dolor fortis circa virgā vel
 in virga aut in matrice aut in omnibus iuncturis:
 aut quibusdam aut ex eis intus vel exterius.
 q Aliquid retulit hic ē per se motū. cum nāq' horū
 accidentiu in patiente generatorū cum est vctura crisis
 est motus humorum per totum corpus eius tūc
 enim natura expellit humores ab omnibus membris et
 mittit eos maxime ad membra ordinata ad homo quod sint
 meatus deputati ad egressum illius humoris ut pore ad
 ventrem stomachum renes et vesicam. cccci.
T ergo videbitur augmentum horum
 c accidentium in die critica. erit proculdubio
 bonum et laudabile. et potissime si prius di
 gestio apparuerit. sin autem erit quodam contrari
 um manifestum.
 e Am aliq' horū accidentium alicui egroz cōtin
 gerit et hoc in aliquo diez notoz ex diebus lauda
 bilibus abscessionis sentētie et iudicij quoz rela
 tionem faciet pnter et cum hoc signa digōis precesserint in
 vrina proculdubio medic' nequaquā debet ex tali violentia
 accidentiu dubitare sed potius debet patienti et amicis eius
 pronosticare et significare quod sanitas sibi debeat aduenire

Si vero hoc contingerit in die mala et illaudabili et sine
 digestionem contingerit contrarium: ac si dicatur quod hoc est si
 gnum malitie et finis mali. ccccij.
 c Causa quidem crisis si sit eorum relatio vera ē
 quoniam luna variat actionem in morbis:
 Causa quidem casus crisis in diebus laudabilibus cō
 putado eos a principio morbi patientis cum luna si
 vez ē illud quod rettulerunt super homo: quod ideo
 dixit quoniam nō est bonū causam vel rationem alicuius
 reddere prius quā bene constet de eius inuentione. cccciij.
 i Am quidem peragrat et abscondit celeriter
 circulum suum. est quidem causa celeris
 motus et mutationis. fortificatur quidem
 interdum in hoc. et interdum debilitatur. hoc autem
 notum est in arte astronomorum.
 f Aut quidem necessarium ut operationes istā appo
 priaret lune: quoniam dies in quibus manifestatur
 huius mutatio sunt septenarij aut quaternarij: et
 non reperitur quidem aliud ex astris cuius dispositio va
 rietur et mutet in hoc septenarijs aut quaternarijs exitu
 seu positione ad solē preter quā luna ipsa: cum hoc etiam qui
 dez apparet quod ipsa maturet fructus et segetes in predictis
 temporibus eius aut actio est nota in maribus et in aquis et
 vlr in humiditatibus quibuscūq'. unde cōueniens fuit quod ab
 ipsa esset actio mutationis digestionem humiditatis: cum autē
 dicit et fortificatur iterduz debilitatur. Intelligit quidem
 hoc esse secundū distātiā et propinquitatem sui ad solem
 in his revolutionibus. et etiam secundum coniunctionem
 aliorum planetarum cum ea conuenientium aut disconue
 nientium: quod quidem domini astronomorum fortunas
 vocant seu iuuantes et nocentes. cccciij.
 n Equaqz est operatio vel actio sue actionis
 sensibilis in eius iuuamento sicut quidem
 est ad sensum. visibilis est eius figura ex eo
 quod in ea existit de claritate vel lumine solis.
 a Cuius quidem lune est sensibilis cum apparet et
 figura lunaris ex eo quod ad sensum existit in ea et
 lumine solis: verum etiam eius actio iuuamēto
 et nocumento appropriata nequaquā est sensibilis: et est ac
 si vellet dicere quod hec transmutatio que in ea visibilis exi
 stit attestatur super illud quod opinati sunt sapientes astro
 rum quod quidem minime sensibile est in ea. ccccv.
 e Jus autem quarta relucet in quarto et eius
 medietas in septima.
 i Antellexit quod ipsius quarta relucet in quaternis
 et eius medietas in septenis: et est ac si viceret quod
 hec est causa quare crisis in quaternis et septenis
 existit. hic tñ minime reperitur fm hūc modū in oib' quater
 nis et septenis numeratis in quolibet ex morbis a pñ' ipsi
 cū eger possit incipere pati quolibet die mensis lunaris:
 unde causa quare crisis sic fiat ordinate in quaternis nume
 ratis a primo die quo cepit patientis egrotare: est quidem
 ex hoc quoniam in quaternis morboz reperit' notabilis di
 uersitas impressionis cum modo ordinato: nam quod ibi apparet
 ex homo est ordinatum et determinate sic procedit: pro tā
 to quidem congruit quod talis impressio sit in eis ab aliquo ex
 astris: ex quia luna determinate efficit impressiones in qua
 ternis et septenis: congruit quidem quod ab ipsa procedunt
 tales impressiones non tamen sunt huius diuersae impres
 sionas ab ipsa ratione quartarū mensis: sed potius quar
 tarum circulozum quos efficit et describit in motu dieruz
 quod quidem motum est in reuelatione dierum. ccccvi.
 e Et morbus quidem minime cōtingit nisi ex
 dispositione qua debilitatur opus nre qui

si cum auxilio producat curabitur quidem patiens
et vita prolongabitur. Sed si cum detrimento mori
etur quidem: et vita perdetur et seperabitur.

Morbis non in patiente nisi cum luna fuerit in
malo loco a principio natiuitatis eius et est ac si di
ceret quod talis locus est ille quem attingit in principio
egritudinis sue: vnde si tunc ipsa transferatur et eleuetur a tali
loco malo ad loca vtilia et inuatiua et cum hoc locus fuerit
in quo incipit generatio morbi ipsi parue malitie: et cura
bitur quidem patiens et viuet. vnde si transferatur tunc ad loca
mala ipsa exite a principio in loco malo: augetur et forti
ficaretur eius malitia. hoc autem dogma minime est de ar
te medicine: sed potius ex arte astronomie: que quidem
ars debilis est et falsum et plim quod in ea existit. cccvij.

Crisis contingunt interdum in quaternis
et interdum in septenis: et ille quidem bone
sunt et laudabiles quibus coniunguntur
digestio et pronosticatio attestantes super ipsas.

Crisis contingentes in quaternis et septenis in pri
ncipio morbi numeratis sunt laudabiles semper cum
precedunt eas dies indicatiui. i. pronosticantes

dies pnter futuras in quibus iam apparuit et fuit digestio.
et Hip. quidem et Gal. numerant dies quaternarios velut
mundi causa. dicunt ergo quod dies quarta laudabilis est et
cretica: dies etiam septima est cretica in qua secundum eos
terminatur secunda quarta. Ipsi dicunt quod due quarte pri
me vniuntur in die quarta: hoc est dictum quod ipsi ponunt
diem quartam: finem et terminum quarte prime et prin
cipium quarte secunde et die vndecima terminat quarta ter
tia quam quidem quartam minime coniuncti numerant cum secunda:
Quarta vero ferunt terminare diem quartum: et hec quidem
quarta coniunctionem habet cum tertia. scilicet cum die. xi. Sic etiam coniungit
quarta quarta. scilicet dies. xvij. cum ea que ipsam precedit sicut
patet et secundum Hip. et Gal. quarta sexta. i. dies. xx. vniuntur
precedenti ipsa: secundum tamen Archigenem. hec est dies. xxi. nec
alicui alii coniungit. Hi ergo quaternarii sunt dies indica
tiui et cretici. est autem decemius quod quaternarii ex eis dicantur
et sint indicatiui septenariorum: et quod septenarii sunt cretici
hoc quidem est series et ordo laudabiliorum dierum cretico
rum: hic est quod crises complete in ultimo et secundum plim lauda
biliores contingunt in eisdem: verum gradus secundus pcedo
rum dierum secundum eos: est dierum imperium in quibus contigit
crisis a tertio usque ad. xix. puta quinti noni. xi. et. xix. et constat
quidem quod secundum eos in diebus paribus non contingit
crisis nec indicatio nisi raro et si fuerit mala et illauidabilis
inter quas quidem sexta erit deterior. Adeo quod secundum eum
pertrahitur septime. et constat quidem quod septima est melior iter
eas: licet autem crisis sepius accidat in sexta quod non sic contingit
alijs paribus est nihilominus illauidabilis et austerior non
secura de fine bono. Quod autem ex tali actione et impres
sione contingit post diem. xx. Accidit secundum eos in se
ptenarijs non in quaternarijs. Et Galienus quidem nu
merauit septenarios a. xx. usque ad. xl. cum coniunctione
et separatione. quemadmodum fecit de his que sunt in pri
mo vicenario. et secundum eum quidem non videtur nec
apparet crisis sensibilis in acuris post diem. xxx. Do
nit autem morbi acuti crism suam differre usque ad diem.
xxx. ratione stipulationis contingentis eisdem. Sic etiam
accidunt crises in cronicis in. iij. mensibus et in tem
pore longiori nam sicut crises accidunt in diebus mensium
acutorum si etiam proportionaliter contingunt in mensi
bus anni in cronicis et interdum accidunt crises in annis
in eisdem. cccvij.

Maliis quidem ab istis nequaquam circu

itus et periodi reperiuntur ratione turbationis et du
bitationis contingentis in eisdem.

Crisis quidem contingentes in paribus diebus
priuantur et carent determinato ordine que ser
uant predictae. et hoc quoniam secundum Gal.
eause earum possunt esse humores qui sunt materia mor
bi. seruant nihilominus aliquo modo quaternorum
ex propinquitate sui ad eos et est possibile quod perturbatio
nem et dubitantem quare dixit contingere in eisdem intel
ligit naturam materiei obuiantem ordini quem agunt et
operantur in eisdem iussu et voluntate creatoris eorum: cuius
nomen sit in secula benedictum. cccix.

Non habentibus vero digestionem et pronos
ticationem contingit quidem. dubium in
accidentibus: nec contingit crisis in his die
bus nisi cum contingit consequenter aliquod sinistru.

Aquit quod cretici illauidabiles sunt quos non pre
cessit digestio et indicatio pro tanto non dicuntur
absente. cretici. accidentia autem in eis con
tingentia sunt dubia nam crism in eis contingentem sub
sequitur aliquid perniciosum et illauidabile. cccx.

Eni videris morbum sanguineum aut au
sterum et violentum valde cum illauidabili et
imperioso motu cuius signa parula sunt in
capite et manifesta que usque ad omnes sensus ex
tendantur cum rubore et puritu nasi erit. proculdu
bio crisis eius per fluxum sanguinis narium.

Antentio eius in hoc loco est referre signa qui
bus sumitur signum super futuram speciem crisi fu
ture antequam sit vnde cum videbis morbum
sanguineum etc. scitur autem hoc ex signis relatis ex pre
cedentibus. Cum ergo talis erit morbus violentus et au
sterus et accidentia super ipsius accidentia in capite. scilicet et quae
que sensibus erunt manifesta cum rubore et puritu nasi.
pronosticetur et protinus sententia abscindatur quod crisis
futura sit per fluxum sanguinis narium. cccxi.

Ivero accidentia ipsius deorsum et in par
te inferiori appareant cum dolore continuo
umbilici et precesserit retentio menstruorum
continget quidem crisis per fluxum menstruorum.

Iquidem accidentia dominium significantia in
parte inferioris corporis apparuerint cum do
lore umbilici et pectinis et cum hoc patiens fue
rit mltum cum menstrua iam conclusa erunt et retenta iudicetur
crisis eius futura per fluxum menstruorum. cccxij.

Ed si pars suprema corporis incolumis fu
erit et a dolore in humeris cum dolore tamen
hypochondriorum et patiens querulosus
sit de epate et dolor usque ad annum extendatur ne
quaquam quidem committetur error si pronosticetur
crisis illa futura per fluxum sanguinis emoroidarum.

Ec etiam per se est notum cum enim pars sup
rema corporis immunis est a dolore et cum hoc ap
pareant in ea accidentia dominium sanguinis si
gnificantia cum dolore in partibus inferioribus corpo
ris existentibus hypochondriorum et epatis que usque ad
annum extenduntur: si crisis talis pronosticetur patientis
futura per apertionem orificiozum venarum in anno exi
stentium nequaquam tali pronosticatio indiscreta erit et
futura. et hoc enim verificatur et apparet vt plurimum et
maxime in eo qui solius est pati apertionem venarum in
anno existentium seu emoroidas. cccxij.

I autem morbus ex cholera rubea sit in
statu accideritque apostema capiti: et dolor

capitis et angustia augeantur. nequaquam quidem est desperandum: quoniam continget crisis eius per fluxum sanguinis narium.

I morbus sit ex cholera rubra et iam ad statum suum peruenit et fuerit cum hoc apostema frenetum cum in capite patientis cum intensioe sui siue hoc contingit ratione ipsiusmet apostematis siue ratioe febris nequaquam erit inde desperandum. quoniam crisis continget per fluxum sanguinis narium: ccccxiiij.

Erum si eius accidentia sint in stomacho et cum hoc prius conquestus fuerit patiens de epate eius angustia et syncopi ualida: erit quidem crisis eius per uomitum.

Quidem cholere rubre accidentia sint in stomacho ut pote dolore acutus et patiens conquestus fuerit ante de epate suo cum angustia stomachi et nausea forti et subuersione tunc quidem contingit crisis eius per uomitum. Afferit autem Galienus ex signis huius crisis esse tremorem labij inferioris. ccccxv.

I vero caput eius fuerit sine dolore et cum angustia ventris et eminentia umbilici et precedente ventris constipatione pronosticanda quidem erit futura crisis per fluxum ventris.

De etiam est manifestum: nam si circumscripto dolore capitis assit dolor ventris cum eminentia umbilici et precedenti constipatione ventris crisis quidem continget per fluxum ventris. ccccxvi.

Sed si venter eius pacem habuerit et digestionem laudabilem preter quod morbus eius violentus sit austerus cum aliquantulo tamen labore et uigilijs circumscriptis accidentibus sudoris: morbo quidem sit molli et lento. existente cum doloribus pectus erit sermo meus uiridicus scilicet quod crisis huius patientis continget per urinam.

Am quidem non inueniuntur in ventre patientis dolores nec erit morbus violentus erit nihilominus cum aliquantulo labore et uigilijs preter quod sudorem patiatur cum doloribus tamen inferioris partis ventris continget proculdubio crisis per urinam. Signanter autem dixit quod non patiatur dolorem. Nam tunc proprie significabitur declinatio humide superfluitatis ad renes et ad uescicam. ccccxvij.

Erum si cum pace et quiete predicta retineatur urina preter quod morbus sit in ultimo acuminis cum apertione tamen pororum sine forti dolore et uigilijs et siccitate: erit quidem crisis eius forsitam cum sudore.

Am quidem diminetur urina preter quod patientis accidemia sint tepore status in ultimo acuitatis et uolentie et erunt pori cutis aperti et cum hoc est quod fuerit patientis corpus molle laxum et spongiosum: contingit quidem proculdubio crisis eius per sudorem: ccccxviii.

I autem dolor membri uel uincturarum in acutis: continget proculdubio crisis earum per apostemata.

I patientes quidem patiatur dolores continget crisis eius per apreata que debet in eo generari: tales autem morbi quorum crisis accidit per apreata sunt raro contigebunt. et hic quidem apreata generantur post aures in collo et subascellis et sub cruribus in iugibus et in iuncturis nec non etiam in oibus locis corporis: laudabilius tamen ex his apreatis magis instans a membris principalibus. ccccxix.

Tere laudabili regimine ex signis super mortem euasione seu quietem et pacem signi-

ficantibus.

His quidem sunt horum luminis et lucis et fluxus lachryme cum rubore motu forti et uertigine.

Quorundam lucis sine tamen spali morbo oculi significat proculdubio morbum magnum et nocumetum in cerebro: et fluxus quidem lachryme significat super multitudinem materie illius morbi et debilitatem ipsius oculi retentive contingentem ratione uolentie et magnitudinis morbi. Idem etiam est de magno et forti rubore. ccccxxi.

T paruitas oculi in uno latere et appetitionis absque oscitatione.

Aruitas seu diminutio oculi significat super spasmodum contigere morbo qui contigit cerebro in illo. scilicet latere in quo diminuitur oculus: aut super euacuationem humiditatis ipsius. Apertio uero oris significat super debilitatem uirtutis retentive inferiori mandibula existentis quod siquidem signum est malum et illaudabile. ccccxxiij.

T cum quis iacet et o. mit resupinus manibus et pedibus suis protensis et relaxatis.

Ec quidem signa sunt illaudabilia: nam significat super casum uirtutis ferentis et subinertis corpus nam sono naturali dormit quod super alterum latere suorum quod quidem ex uigore uirtutis ferentis corpus prigit. unde mortuus non stat sic super latus suum. Sic relaxatio pedum et manuum significat super casum uirtutis. In somno enim naturali prahuntur potius quam relaxentur membra predicta. ccccxxiij.

His etiam est si uideatur patientes descendentes in lecto suo et manus et pedes suos detergere.

De quidem ideo contigit: nam predictus descensus in lecto significat super debilitatem uirtutis ferentis uel subinertis corpus: hoc autem descensu mouetur patientis uersus locum pedum suorum. Et detectio quidem manuum et pedum significat super uolentiam uirtutis. ccccxxiij.

Ec non mala et illaudabilis imaginatio que uideatur filia a pannis suis euellere.

Am quidem patientes cerebrum ceperit apreari imaginabitur aliqua eminentia esse in panis suis quam quidem tunc conabitur euellere. prout significat tunc per mixtionem rationis et morbi uolentiam.

His etiam est ultimata grauitas aut eius manifesta suspensio.

Anifesta quidem grauitas extremorum significat casum uirtutis motiue sed suspensio seu arretio patientis ad illud quod uidet significat per mixtionem intellectus et uolentiam laborum. ccccxxiij.

T etiam frendere dentibus preter solitum et apponere manus super caput et puluinar.

Rendere quidem dentibus preter solitum significat super spasmus in cerebro. ccccxxiij.

Et etiam si imaginetur quod uespilionem nigri coloris capiat et uelit eum interficere.

De etiam est malum quoniam significat dominium et excessum cholere nigre magne adustionis. ccccxxiij.

Am hoc contingente in morbo acuto. mors quidem appropinquabit.

Atellexit quod hoc contingente in morbo acuto mors futura sit in proximo. ccccxxiij.

His etiam est si tacitus efficiatur uerbosus. et mitis pacificus iurgiosus.

De quidem contingit ex uolentia morbi cogente patiente dimittere consuetudinem suam. Cum ergo ra-

etiam p naturā efficitur verbi fluis: aut ex cōsuetudine pa
cific⁹ litigiosus: ē qdē signum malū ⁊ illaudabile, ccccxix.

a Et si conqueratur de cecitate ⁊ surditate
vel casus virtutis ratione violentie morbi.

m Oris huius patientis est vicina: quoniam priua
tio sensuum est media mors, ccccxix.

v Et etiam si videatur patienti dum dormit i
statu q̄ cadat nix super caput eius.

b Hoc quidem videtur ideo contingere: quoniam
apparitio huius coloris tempore status morbi
significat super mortificationem caloris natura

lis a dominium frigiditatis in eodem ratione humoris
extinguentis calorem naturalem: non tamen recordor q̄
imaginas tali cubi rettulerit signum illud, ccccxix.

e Anima quidem inquieta domina magne
frigiditatis: est res mala ⁊ illaudabilis.

e Frigiditas quidem anime significatur cordis
frigiditas. Inquietudo vero significat illaudabi
lem malitiam patientis, ccccxix.

e His sunt vigilia nocturna ⁊ somnus diur
nus, aut omnimoda priuatio somni.

b Hoc quidem totum est malum cum sit contrariū
dispositioni naturali, ccccxix.

n Ec nō si dispositio egri i somno ⁊ post som
num deteriorerur ⁊ cum dolore efficiatur.

e Am somnus erit tempore quo corpus consue
uerat naturaliter quiescere ⁊ nihilominus mor
bus augeatur: significabitur quidem malitia pa
tientis negotij, ccccxix.

f Et etiam medicus ordinate ⁊ recte operetur,
preter q̄ operationis intentum erit malus.

f Et medicus ordinate ⁊ sicut dixit ministret pati
enti medicinas suas preter qd̄ inde prosperetur
rectificatio erit signum malus ⁊ illaudabile hic
namque significat q̄ patiens non consequitur iuuamen
tum ex cura medici, ccccxix.

e His autem sunt facies mortuorum facie
bus con similes cum planicie seu extensio
ne temporum ex morbo contingente ⁊ con
strictione aurium ⁊ ipsarum frigiditate ⁊ earum in
uersione ⁊ oculorum profunditate.

b Et quidem facies note sunt medicis facies, s. mor
tuorum quarum teste Hippocrate nasus tenuis
est ⁊ acutus ⁊ oculi profundati ⁊ tempora plana
⁊ tensa: ⁊ aures inuerse ⁊ sunt in colore similes mortuo: q̄
quidem facies si circumscripta v̄giliarum instantia ⁊ eua
cuatione sensibili appareant in principio morbi necessa
rio habebunt malitiam significare. Nam significant subi
tum casum virtutis ⁊ priuationem seu consumptionem
humidi radicalis ⁊ extinctionem caloris naturalis ⁊ hoc
ratione violentie morbi: non tamen significat malitiam
in morbis chronicis sicut facit in acutis: possunt ⁊ enīz hec
facies ratione longi temporis morbi apparere agens enī
debile efficit transmutationem magnam in tempore lon
go ⁊ e contrario agens forti efficit in mutationem magnā
in tempore breui. Cum ergo in tempore breui videbim⁹
s. in primis diebus morbi, hoc accidentia significabunt qd̄
dem morbi malitiam ⁊ virtutis debilitatem, ccccxix.

e Tiam rubor vel nigredo oculorum aut eo
rum eminentia vel principium fuscationis
ipsorum

b Et omnia significant dominium ⁊ excessum hu
moris in cerebro, ccccxix.

a Et etiam si quieverint vel si fuerint infrigi

dati aut palpebrarum tortura.

i Intellexit q̄ aut oculus quiescat a motu suo na
turali aut q̄ cesset ⁊ tollatur sensus visus, aut q̄
eorum naturalis calor extinguitur ⁊ infrigidet⁹
⁊ hoc quidem totum significat mortificationem virtutis
motiue, ccccxix.

a Et si fuerit nasus acutus cum obliqua frō
te ex latere labii contracto uel marcido.

a Lumen quidem nasi accidit ex priuatione sangui
nis ⁊ humiditatis corporis. Nam cum accidit ali
ud corpori rubet, primo nasus licet sit ex mēbris
corporis exterius eminentibus ⁊ frigide nature distanti
bus valde ad hoc qd̄ possit ad ea sanguinis attingere ⁊ obli
quitas quidem ⁊ contractio labij significant super domi
nium ariditatis ⁊ cōsumptionē humidi, s. radicalis, ccccxix.

f Rigiditas quidem extremorum patientis
cum ulcere ⁊ nigredine lingue laboriosa ⁊
⁊ similia cruciantia sunt quidem illaudabi
lia cum in febre urente.

e Am quidem vniantur contraria in eodez signi
ficabunt super ipsius corruptionem pro tanto
cum in febre valde vrente reperietur frigiditas
extremorum significabit super illaudabilem malitiam ⁊
nigredo quidem lingue significat super dominium v̄stio
nis in corpore, ccccxix.

e His etiam uiridis rubor unguis ⁊ uiror
in corpore cum uestigio nigredinis.

t Alles quidem unguens ⁊ macule corporis simi
les uestigij vlcera contingunt ratione morti
ficationis naturalis caloris in corpore ⁊ adustio
nis humorum. Apparent autem predicte macule similes
uestigij vlcera ⁊ confusionibus in illis locis determina
te ex debilitate locorum predictorum. Interdum tamen
significat nigredo extremorum super crism per quā eua
dit ⁊ liberatur patiens. Cadunt tamen unguis hoc autē
p̄git cū apparz homo accis post morbi digōnē, ccccxix.

e His etiam est icteritia si ante septimāz di
em apparet cum macie hypocondriorum.
Laudabile quidem signum est si icteritia an
te digestionem appareat. Et priores experti fu
erunt ipsam esse sine digestionem si ante septimā
diem appareat. Posteriores vero opinati sunt quod si
eueniat ante septimam diem in regionibus tamē calidis
potest nihilominus esse bonum signum ⁊ laudabile: Ad
didit etiam q̄ appareat cum macie hypocondriorum quo
niam macies illius loci significat excessum ⁊ dominium
ustionis ⁊ siccitatis renum, ccccxix.

e Si frigiditas sit in manifesto ⁊ superficie
corporis ⁊ talis fuerit ⁊ sit interior. Et pre
sertim adhuc sit ⁊ remāserit super membra
principalia.

b Et quidem signa sunt illaudabilia quoniam signi
ficant q̄ intra corpus sit apostema attrahēs ad
ad se calorem ⁊ saniem adeo q̄ inde infrigidet⁹
manifeste super facies corporis addidit etiam ⁊ maxime
si adhuc remāserit super membra principalia hoc est si
color remāserit ad hec in manifesto corporis super illō
qd̄ est e directo membrorum principalium. Nam hoc si
gnificat ap̄ea esse in membris illis, ccccxix.

e Tumor quidem uultus cum timore extre
mitatem ante duo septenaria est quidem
terribilis nam huius patientis materia ue
lox est ⁊ cito, unde non uideur q̄ ad terminum du
orum septenariorum ualeat peruenire.

d iij.

Amor quidem faciei extremorum in acutis fe
t
bribus ante. xiiij. diem significat qd̄ patiens nō
perueniet ad terminum predictę diei ante q̄ la
betur in hydroposim. ⁊ hydropisis quidem mortalis est
in hoc loco. cccxlvj.

a
Et si quiescat ⁊ cesset febris absq; crisi aut
si ei fortificatio palā augeat̄ i dieb; parib;
i
Atellerit q̄ erit signūz illaudabile cum cessabit
febris acuta subito sine erisei. hoc enīz significat
qd̄ consequenter redibit ⁊ patiētem interficiet.

Nam talis quies significat fatigationez nature ⁊ in potē
tiaz ad resistendūz morbo. Est aut̄ malū q̄ febris augeat̄
i diebus paribus aut quia nō accidet crisis i talibus febr
ibus nisi i diebus paribus q̄ quidē malūz est ⁊ illaudabi
le. aut quia febris nota que emicriteus dicitur augetur ⁊
fortificatur indiebus paribus ⁊ hec quidez febris pericu
losa ē. hoc aut̄ pbabil; videt̄ eē d̄ itētiōe ipsi;. cccxlvj.

e
His quidem est sex nigra uel uiridis feti
da: pinguis rubea: ⁊ sicut aqua butirosa ⁊
alba. He nāque male sunt ⁊ illaudabiles.

m
Alitia quidem egestionis nigre est quoniam si
gnificat dominium melancholie. ⁊ maxime si ta
lis appareat a p̄cipio morbi. Et uiridis appro
pinquat quidem ei. Sed fetida significat super magnam
⁊ fortem corruptionez. Anctiosa uero significat super
dissolutionem adipis renum ex forti uolentia renum ef
fecta. Serum rubea attestatur super dominium cholere
rubeę que valde vritur. Et aquosa quidem significat su
per priuationez virtutis immuatiue digestiue. Spumo
sa autem ⁊ butirosa significat super fortem calorem aut
super fortem motum virtutis inquietate ⁊ verate. quem
admodum contingit in spuma maris ratione multitudi
nis fluctuationum motuum eius. Et alba quidem signifi
cat super debilitatem epatis. Hoc autem totum veren
dum est in acutis cccxlvj.

n
Ec non etiam si appareat diuersorum co
lorum hoc namque mortem aut crīsim fu
ruram significat.

f
I quidem talis sit per viam crisis significabi
super fortitudinem nature que in acutis talis ap
pareat: significabit quidem super multitudinem
⁊ dominium humorum in corpore. cccxlvij.

e
I si cū casu appetitus egestio sit cholericā
cū qua egrediatur frustrum sanguinis con
gelatū. p̄rio ⁊ cōsequēter frustrum carnis.

q
Quando cum casu appetitus est egestio choleri
ca ⁊ cum ea egreditur sanguis ⁊ carnis frustum
significat quidem malum. Est nāque signum il
laudabile casus appetitus cum fluxu sanguinis. cccxlix.

e
Teriā si post egressūz cholere appareat san
guis absque punctione ⁊ simulatione.

i
Atellerit secundum opinionem meam q̄ cum
egreditur sanguis post expetentē egressum cho
lere rubeę precedente punctione ⁊ mordicatio
ne aliqua egressum sanguinis q̄ hoc significat egressum
sanguinis per secessum: ⁊ post talem consumptionem cho
lere citrine. ccccl.

e
I si post extenuationē ⁊ emacerationē cor
poris appareat ⁊ egrediatur sex nigra:

f
I sex patientis egrediatur nigerrima post con
sumptionem ⁊ emacerationez corporis sui ⁊ eti
am morbi longitudinem. hoc quidem est signūz
malum ⁊ illaudabile. ccccli.

e
I cum stipabitur venter in febre vrente ⁊

uefabitur cerebrum.

i
Atellerit hoc secundū opinionē meā q̄ euz in fe
bre vrente constipabitur venter significabitur
ascensus morbi ad caput siue cerebrum. cccclij.

f
I etiam egrediatur uentositas cum sono i
uerecundo p̄ter solitum erit malum.
i
Atellerit q̄ si quis uerecundus bambizet alijs
audientibus p̄ter solitum qd̄ hoc erit malum
signum Nam significat autem super corruptio
nem rationis aut super uolentiam doloris. cccclij.

e
I vrina quidē nigra tenuis ⁊ pauca signi
ficat patientis inieritum. estque timendum
vr plurimum ⁊ periculosum euz accidit per
mixtio rationis ⁊ intellectus cum tenuitat euriue.

e
Am vrine tenuitas iūgitur nigredini: significat
quidem super dominium fritatis ⁊ extinctionē
naturalis caloris. Qd̄ autem quis loquatur abs
que ratione cum vrine tenuitate: significat ascensum cho
lere rubeę ad cerebrum ⁊ ipsius apostemationē. cccclij.

e
I his etiam sunt vomitus ⁊ fluxus cum ni
gredine ⁊ fetor: cū ex putrefactione cōtigēs.
f
I luxus quidem sanguinis nigerrimi a naso: si
gnificat super v̄stionem sanguinis ex uolentia
febris contingentem ⁊ vomitus niger super do
minium cholere veste seu melancholie in corpore ⁊ fetor
super fortem putrefactionem. cccclv.

f
I Requens etiam tussis cum modico sputo
est signum malum ⁊ illaudabile.

c
Am in ptisi minuitur sputum cum frequentia
tussis suffocatur patiens. cccclvi.

f
I Putum etiam diuersorum colorum in ple
uresi cum tussi laboriosa ⁊ difficili significat
mortis propinquitatem.

f
I in apostemate lateris extat sputum diuersoz
colorum cum difficultate ⁊ tussi valida: erit qui
dem mors patientis valida. cccclvij.

e
I sudor solius capitis ad quem seu ad cui;
euacuationem non subsequitur ges ē mal;

f
I odor proprie i frōte ⁊ prop̄ia capitis: est quidē
signū mortale. Nam quidez significat sup fortez
pugnaz. Qis. n. sudor quez n̄ subsequit̄ alienia
tio patiētis est ex signis malis ⁊ illaudabilibus. cccclvij.

f
I facies eorum appareant qualis fuerint
tempore: sanitatis eorum quidez cura ⁊ cer
ta euasio erit manifesta.

p
I Allam quidem est ⁊ manifestus q̄ he facies sūt
manifeste contrarie faciebus similibus faciebus
mortuorum: cum igitur facies ille significant su
per mortem: ideo significabunt iste salutem ⁊ patientis
euasionem. cccclix.

e
I his etiā est vniformitas ⁊ equalitas calo
ris circumscrip̄ta macie hypocondriozum.

b
I autēz ideo contingit quoniā vniformitas ca
loris super totū corpus significat super laudabi
lez dispositionez corporis intrinsecāz ex priuati
one apostematu; Addidit tamē euz vniformitate ⁊ equa
litate caloris in corpore qd̄ non fuerint hypocondria ma
cra: ⁊ hoc ideo quoniam talis est dispositio et̄ h̄coruz: ⁊ est
ac si diceret qd̄ calor reperitur vniformis per totūz corp;
eorum cum macie hypocondriozum ipsorum. cccclx.

i
I teritia post septimam diem manifesta ⁊ p
secta ratiocinatio absque malitia ⁊ vigor
motus ⁊ sensuum omnium concomitante
facilitate ⁊ lanitate sui corporis. ⁊ solitus decubitus

z somni aduentus in nocte vt plurimum sine somno diurno cum vigore patienti post somnum. **Dis** etiam somnus tollens dolorem z perturbationem seu permixtionem rationis z mitigans egritudinē est laudabilis.

Ec quidē signa omnia sunt contraria signis malis z illaudabilibus, quorum religionem premiſimus z cause istorum etiam sunt contrarie causas illorum pro tanto non oꝝ nec est necesse iterare cōmentuz in istis, intellexit autē euz dixit concomitantur quoqꝫ lenitate sui corporis qd̄ cū patiens tollerat bene morborū suū est signum bonum z laudabile, sicut in potentia tollerandi ipsum est malum signum z illaudabile. cccclxi.

Erebz quidē patitur ex quibusdā mēbris compatiētibz secum in passione. **Unde** si tunc euaserit a permixtione cōtinua euadet quidem patiens laudabiliter ab hoc morbo.

Am membra quibus compatitur cerebrum in passione patiuntur sicut pectus z dia fragma circūscripta permixtione continua rationis: significatur q̄ cerebrum immune sit z liberum ab apace. **Alia** autem permixtio interpollata sit potius ratione compensationis z colligantie: non autē ratione proprie passionis ipsiusmet cerebri contingentis ex apostemate in eodē existente, idest quidem continua permixtio rationis. cccclxij.

Et si cum apostemate capitis assit sternutatio ex signis erit sup̄ sanitatē significatibus. **Ec** quidem est signum laudabile cum in statu morbi contingit. **In** principio vero significat vt plurimum nature verationem. cccclxij.

Abnis fluxus sanguinis etiam ab aure in morbis capitis est curatiuus corporis.

Thec ideo contingit quoniā ex fluxu sanguinis nariuz vel auriuz dissoluitur apace. cccclxij.

Anhelitus manifestus nō frequens aut tardus est laudabilis: nec est verendus si non fuerit intercūsus separatus aut orthomiosus cogens erigere patientem.

Am accidit i febribus frequens anhelitus est q̄des signum malum. **Nam** significat excessum caloris in corde. **Tardus** quoque anhelitus permixtionem significat rationis. **Intercūsus** nota seperatus significat dissolutionem virtutis z duritiem organi anhelitus contingentis ratione apostematis, aut in membris principalibus existentis aut excessum siccitatis in organis anhelitus existentis. **Verum** anhelitus faciens patientem erigere significat pulmonis apace. **Cum** ergo anhelitus in munis sit ab his omnibus, signuz est laudabile. cccclxv.

Tsimiliter est laudabile euz pulsus est virtuosus fortis sine angustia, nec est anhelitus vrens nec inflammatus.

Angustia quidez pulsus significat super debilitatez virtutis euz eniz non possit extendere in latū multo minus in profundū. **Et** anhelitus quidez vrens significat super inflammationē cordis. cccclxvij.

Et his etiaz sunt bonitas appetitus z digestionis cum equalitate z laudabili substantia secum z colore memino in citrinitate circūscripta nigredine earum vstina z viriditate.

Ec quidem omnia sciuntur ex eo qd̄ premiſimus de signis malis. cccclxij.

At exitus etiam humoris cum lumbicis in die cretica, hoc quidem est signum vite: hoc enim contingente aufertur morbus

cum fuerit ex illo humore.

Ec quidez est signuz laudabile quoniam significat viz z fortitudinē virtutis expulsiue naturalis.

Cū autē dixit q̄ aufertur morbus hoc contingente zc. **Intellexit** q̄ egressus lumbicorum in die cretica sit signuz bonuz per se z presertim cum fuerint morbus ex illo humore egrediente euz eis. **Ac** si diceret quod egreditur euz eis humor qui est causa effectiua morbi: **Naz** interdū accidit in crisi bus laudabilibus, q̄ humor q̄ est causa morbi egrediat in crisi z accidit interdū in crisi bus illaudabilibus quod euacuetur humor qui nequaquā est causa morbi z talis quidez crisis auget z magnificat morbus, nec reperit patiens post ipsam alleviationē, sed potius aggrauationem econtrario, s. quod eius accidit ex crisi contingente ab euocatione humoris proprii morbi. cccclxvij.

Grediēte cholera rubea aufertur surditas tolliturque inde nocumentuz in morbo cerebri.

All. quidez exposuit hec iter dicta. **Hippocra.** in libro amphorum vbi dicit. **Quod** si fluxus ventris ex cholera rubea accidit patienti surditatē

tollitur eius surditas. **Et** Galienus quidez opinatus est hoc esse veruz euz talis surditas contingit ex apostemate in cerebro contingente. **Non** enim est causa eius cholera rubea, in non contingente ex apostemate cerebri z ob hec inquit hoc bensene, quod contingente surditate i acutis adueniēte fluxu ventris de cholera rubea tollitur surditas z morbus capitis dissoluetur. cccclxix.

Anguis etiaz emoroydarū curat morbum splenis, hoc etiam est laudabile in melia.

Luxus sanguinis emoroydarum curat a morbo splenis z melia quoniā sāguis emoroydaruz ē niger melia qd̄ ē ipsa cholera nigra. cccclxx.

T fluxus quidem aque z humoris flegmatici est cura morbi in hydropisi.

Intellexit quidez q̄ euz accidit fluxus aque citrine i vrina z humoris phlegmatici i carnosa: q̄ si cā duarū predicarū speciez hydropisis. cccclxxi.

Gressus quoque cholere citrine in obthalmia festinat curam eius.

Intellexit q̄ fluxus cholere, rubee, curet obthalmia celeriter ex eadez cholera contingente. cccclxxij.

Et his quidem signis est: vt videas vrinam similem in colore pomo citrino cum hypostasi alba in fundo residente.

Ec ē notū ex eo qd̄ dictū fuit i capitulo d̄ vrina tal nāqꝫ color ei⁹ ē nālis z tal ē hypostasis similis nālis cū sit alba z fides i fundo vasit. cccclxxij.

Et si etiam videas sudorem infirmi equalē in febre continua.

Intellexit q̄ si sudor sit eqlis ac si dicere qd̄ sit eqlis p totū corp⁹: z hoc qd̄ ē bonū signum i febre continua. **Ec** aut febris ē ex sāguie. cccclxxij.

Tumorem exterius apparentem in squinantia hoc enim bonum z laudabile est.

Ec quidem bonum z laudabile est sicut dicitur: tumorem etiam exterius in squinantia apparentem est bonum z laudabile signum. **In** qua vero nihilominus apparet exterius cum violentia accidentium mortalis est, talis eniz est deterior ex speciebus eius.

Et presertim si pre sui magnitudine ex ea apparente interius z exterius videatur, extrinsece autem seu exterius sunt tres species quibus laudabilior est illa: cuius ipse fecit hic mentionem. cccclxxv.

t Amor quidem testiculoꝝ in tussi cronica est cura corporis.

i Attelxit q̄ cum in tussi cronica generatur tu mor testiculoꝝ qd̄ sit cura eius hoc est cuz materia faciens tussim transfertur ⁊ destinatur ad locum predictum: ccclxxvi.

e Similiter apostema pedis in morbis pulmonis. nec non apostema generatum in iūctura cruris ⁊ in inguinibus.

i Attelxit qd̄ per diuersitatem materie ad aliā partem fiat curatio apostematum pulmonis: ⁊ intelligit secundum opinionem materiam per apostema pedis podagram. Et apostema quidem in iūctura cruris est apostema qd̄ generatur in carne existente in radice cruris. ccclxxvij.

e Pustule narium aut labioꝝ in tertiana est signum salutis pronosticum.

b De intellectis in tertiana simplici ⁊ vera: ⁊ ē illa q̄ nō trāsit spēs piodos seu circuitus. ccclxxviij.

e Tuarices quidem innate sunt cura allopicie. nec non eius qd̄ est in uentre ⁊ plene.

v Arices sunt morbi in tybijs accidentes cum uene in eis existente replentur ⁊ ingrossantur in tantum q̄ egrediantur manifeste a sua dispositione naturali: humor quoque quo tunc replentur uene ille melicus est pro tanto ex euulsione ⁊ translatione illius humoris ad eas contingit curatio morbi splenis: ⁊ etiaz apostematum in uentre generatorū que dubaylet dicuntur. i. serofule: i. als glandule. verū q̄ hic sit cura allopicie: hoc qd̄ nequa q̄ est eo qd̄ ois materia ex qua fit allopicia sit melia: nec etiaz ex humore pblegmatico. Nam allopicia potest ex omnibus humoribus generari. Hic autem canon est vnus ex amphorismis Hippocratis ⁊ opinat⁹ est Gal. in expositione eius q̄ posuit allopicia pro lepra: non tamen constat apud Gal. illo tempore. nec est virificatum isto tempore. ccclxxix.

e Toxiremia quidem in lienteria intestini contingit ex retencione cibi.

i Attelxit q̄ si precedente lienteria contingit cructuatio acida qd̄ sit bonum signum ⁊ laudabile. Hoc namque significat in hoc morbo retencione partem cibi in stomacho: ⁊ hoc ideo. Nā in hoc morbo egreditur cibus indigestus a stomacho ⁊ intestinis ratione humoris lenitiui ibidem existentis: aut ratione vlcere existentium in eisdem. vnde cum retineatur cibus in stomacho donec acescat est signum laudabile: qd̄ quidem verum est velut dicit Gal. si de nouo contingerit que prius non fuerit Nam hoc est de accidentibus potentibus contingere in principio morbi. ccclxxx.

e Febre contingente in spasmō uel epilīa sit eorum cura.

f I cui accidat spasmus ex replone contingant febres consequenter erit quidez hec cura eius ab illo spasmō: quoniam febris dissoluit humores spasmum facientem cum contrarietate compositionis ei⁹ ad compositionez humoris facientis spasmū: febris enī calida est ⁊ siccā ⁊ humor faciens spasmum frigidus. ⁊ humidus: ⁊ sic est de ipsa epilepsia. ccclxxxi.

f I patienti singultuz: contingat sternutatio est cura eidem.

b Ie singultus est humor al seu ex replone: ⁊ hoc ideo: quoniaz sternutatio expellit humores illū qui est causa singultus a substātia stomachi. Iu uatq; seu excitat naturā ad expulsionē ipsius. Singultus

enim est debilis motus nature in expellendo superfluitatem nociuam in stomacho existentem. Singultus uero cuius causa est siccitas non recipit curam. ccclxxxij.

d Ecet quidem ut cum uolueris iudicare patientem q̄ utaris proportionē.

c Am ergo uolueris iudicare per hec signa utaris proportionē uiridica neque facias sententiā aliquam absolutem priusq̄ scias species illorū signorū ⁊ differentias eorū in significatiōe. ccclxxxij.

n Am ex signis sunt: quorum uirtus uera est ⁊ certa. Et ex eis sunt que p̄ alia falsificant.

d Icamus ergo primo qd̄ ex signis sunt quedam ualde uera: ⁊ hoc quidez species signorū est cum quibus non apparent alia eis contraria i corpore. Et ex his quedam sunt cuz quibus apparēt alia eis contraria i corpore: quare est dubiū i pronosticādo. ccclxxxiiij.

i Uta autem significatio sumitur iter membra ex eis que apparent in capite.

f I gna quide iuste super montem significantia ⁊ eius contrariuz sunt signa in capite apparentia quorum relationem iam fecimus. ccclxxxv.

f I ergo uideas aliquam significantem iuste significantem in corpore ⁊ aliam sibi contrariam sit significantem.

f I autem uideas aliqd̄ signum iuste testificans super euasione uel perditionem alicuius ⁊ uideas cum eo aliqd̄ signum ei contrarium in corpore noli tunc proumpere in iudicium. ccclxxxvi.

c Ontingit etiam q̄ appares super contrarium corporis nō sint nisi testimonia debilia.

c Ontigit autē cōtrarietas signorū ⁊ testimoniorū i vno ⁊ eodez corpore ita qd̄ quedaz ex eis significant bonum ⁊ quedam malum cum erunt testimonia debilia super bonū uel malū significantia. ccclxxxvij.

o Dne signum non habens contrarium significat ratione super curam ⁊ euasionez.

i Attelxit q̄ omne signum laudabile cum quo non apparet contrarium in quantum est ei contrarium: illud quidem ⁊ sibi similia significant ratione super euasione eorum. ccclxxxviij.

e Tomne signum pronosticatiōis predictis cōtrarium significat mortem ⁊ perditionē.

i Attelxit quidem secundum opinionem meam qd̄ omnia signa mala signis bonis contraria quorū contrarietas talis est q̄ non possunt uiri simul in eodem corpore: sunt quidem signa iusta mortem significantia. ccclxxxix.

c Am autem apparebunt tibi signa contraria ⁊ debilia. Sequitur quidem ad hoc dubium Uta tunc ⁊ prologa iudicium.

c Am ergo colligētur apud te signa contraria debilia hoc est qd̄ ueniātur i eodē corpore ⁊ qd̄ sint equate i significatiōe sua ita q̄ nō possit q̄ cogere sup̄ significatiōez nec ratiōe multitudinis neq; ratiōe fortitudinis eorū possit enim vnum existentis signis fortius esse alijs q̄ quidez esset signuz apud medicum euasione patētis aut mortis eius: hoc quidez est soluz dubium nō aliud ab isto pro rāto decet medicū tūc cōtinuare curā q̄ habebit ⁊ cōsequitur forsitan ide spes. ccclxxxxi.

c Am ergo erunt equata in dispositionibus suis sta. Sed iudica a pre dominante. cum erit contingentia in equalitate sua suple.

b De qd̄ ē notū Ingt. n. q̄ cū ſria erūt ista: sta ⁊ noli iudiciū referre. Lū ſo vna ex spēs ſrijs

coget inferre iudicium ex cogente et dominante iudica.
Docet autem hoc esse quod dicit apud medicum predictis
signis habentibus gradus et dominium in fortitudine et
debilitate hoc est in significatione sic. scilicet cum exempli gra-
tia. apparebit aliquod signum cuius significatio super sa-
nitatem sit in gradu tertio; et apparebunt ei duo signa quo-
rum significatio est super perditionem in gradu primo tunc
iudicare habebit per signum quod est intentio. tamen non
erunt predicta signa equalia in gradu et tunc ferendum iu-
dicium secundum numerum ipsorum sicut facit iudex in al-
teratione testium et se demerentium et sicut faciunt sapien-
tes astrorum in virtutibus astrorum contrariorum ex con-
trarietate locorum ipsorum. Et in hoc explicat prima
pars canticorum auicene; et est pars theoricæ scientie medicine.

Incipit secunda pars canticorum; et est practica.

Quod ordinavi in parte theo-
ricæ medicine quod seriatim
audiuistis. et hoc secundum
quod in mea mente procoordi-
naueram. Incipiam quidem
nunc in practica ipsius. Jam
autem rettulit in principio huius
libri illud propter quod est neces-
sarium illud cuius relationem
faciam in hoc capitulo: Opera-
tionis autem practice sunt duo modi. quorum vnus ma-
nualis exercetur. Alter vero medicis et conuenienti re-
gimine in cibis. Et autem non modicus quod pro illud re-
gimen exercetur. Hoc autem regimen in duas partes
diuiditur. quarum vna conseruatiua sanitatis dicitur:

Et altera egritudinis curatiua: et hoc pernitam
meam imperfectionem medicine continetur.

Quod iam perfecti intentionem meam in parte
huius artis theoricæ. Incipiam nunc idem in par-
te ipsius practica et actiua. Et iam quidem dixi in
his que sunt premissa quod hec pars diuidatur in illud quod ma-
nualiter exercetur; et in illud quod fit medicinis et cibis. Et
hoc secunda pars in duas species diuiditur. Quarum pri-
mam sanitatis conseruatiuam appellauit in qua. scilicet. docetur
qualiter cum cibis et alijs ab eis sanitas conseruetur. Et
secundam egritudinis curatiuam in qua. scilicet. ostenditur qualiter
tollatur egritudo et quod ingenis reducatur sanitas cum medi-
cinis. Ipse autem ichoabit velut dixit a sanitatis conseruati-
ua: pro quo inquit ipse benchene quod pars conseruatiua sani-
tatis cum cibis et medicinis est prima pars practice.

Conseruatiua quidem sanitatis. dicitur
secundum veritatem de habente eam perfe-
cte et absolute: nec non etiam de eo cuius sa-
nitas est imperfecta. et huius quidem sunt secundum opinio-
nem due species. Vna est in eo cuius debilitas per
mixta est per totam suam substantiam in omnibus
partibus suis: sicut in sene conualescente et paruulo
in quibus. scilicet. debilitas est per totum iuxta. et in eo in
quo adparet aliquod signum precedens merum quod
apparet in eo lapsus in aliquem morbum.

Speculatiua consideratio in principio huius capiti-
diuiditur in duas partes. Quarum prima est in qua
consideratur conseruatio sanitatis perfecte et absolu-
te. Secunda vero est in qua fit speculatio de conseruatioue sa-
nitatis imperfecte. Et hec quidem diuiditur in duas partes: quarum pri-

ma est in qua consideratur conseruatio sanitatis perfecte in toto
corpore et in omni tempore quod intellexit cum dixit in eo cuius debili-
tas permixta est per totam substantiam suam et in omnibus partibus
suis: et talis est sanitas senum conualescentium et puerorum etiam
eius qui paratus est labi in aliquam egritudinem. qualis est il-
le in cuius corpore apparet aliquid ex signis significatibus
super lapsus et casus eius in aliquam egritudinem. et talis vero
est ille qui non ex causa intrinseca: sed ex humore querit de do-
lore et labore. Secunda vero est in qua consideratur conseruatio
sanitatis perfecte eius qui fuit eger in quibusdam ex membris su-
is et non in alijs: aut in quodam ex quattuor anni temporibus
et non in alijs vel in aliqua etate: et non in alijs. Et hoc quidem
sunt quorum relationem facturum. est in hoc capitulo.

Lia est in eo in quo apparet morbus in ali-
qua ex partibus solum sui corporis puta in
cute eius aut carne vel ossibus eius. Et sicut
etiam est in habente stomachum debilem frigidum
egrum naturaliter. nec non etiam in habente lesio-
nem ab utero et matrice sicut in habente sextum di-
gitum. aut tumorem gibbum.

I quidem sunt de specie eorum quorum quedam
membra sunt egra quedam sana. Ex his etiam
sunt quorum membra sunt egra ex malitia con-
tingente eis in matrice. Et ex his sunt quorum membra
sunt talia a re extrinseca cum debilitate tamen in membris
illis vniuersaliter. existente.

T in eo in quo apparet in aliqua etate et in
aliquo ex temporibus anni et non in alijs
sicut humidus in complexionem est debilis
in pueritia et postquam actus fuerit est sanus et fortis
Et siccus per complexionem destruetur viribus in
autumno preterquam in vere debilis efficiatur.

A firmi quidem penes etatem sunt velut ille cui
ius compositio est valde humida cui prodiu existit
in pueritia accident morbi ex humiditate. Sed
cum ad etatem siccitatis peruenerit sanus efficitur: verum egrit-
tudines penes quattuor tempora sunt sicut habes velut
propter siccitatem autumno: quod egrotat et in hyeme sanus existit.

Conseruatio quidem sanitatis est quoddam
genus generale duas comprehendens spe-
cies ex operationibus medicine ex quibus
est vna ut cum intenditur ad conseruationem com-
plexionis alicuius quod ordinetur et cibus et dicta
similis. Sed cum intenditur translatio corporis eius
a sua complexionem fiat huius eo quod contrarietur
complexioni antedictæ Verum regimen sani sim-
pliciter et absolute est quod attendatur ad conseruandum
ipsius laudabilem dispositionem.

Sunt due species conseruationis sanitatis in ge-
nerali. Quarum vna est conseruatio sanitatis per-
fecte. Et alia est conseruatio sanitatis imperfecte et
inequalis. In hac autem compositione sequali exercetur opus
duplex. vno modo ad conseruandum sanitatem in dispo-
sitione in qua est regendo illud cuius est et conseruatio cum
sibi similibus sicut exempli gratia. Si intendatur ad con-
seruationem habentis compositionem calidam: erit quidem
conseruatio eius cum calidis: et hoc idem intelligit cum di-
citur: ut cum intenditur ad conseruationem alicuius etc. Sed
cum intenderetur translatio eius a complexionem sua et re-
ductio ipsius ad temperiem et medium. hoc quidem fieret
cum contrarium puta cum frigidis compositione calida existente et cum
calidis in compositione frigida. Et hoc est quod dicitur. Sed cum inten-
deretur translatio a sua compositione fiat hoc etc. Corpore vero tem-
peratum et equale in compositione conseruatur cum temperatur:

quidē itellerit cū dixit: veruz regimen sani simpliciter
 zc. i. cū regimine absoluto, tale aut absolutū tēperatuz est
 z equale, zc. Et qd̄ dixit, s. cū volumus conseruare cōposi
 tionē egredientem ab equalitate docet q̄ regamus eā cū
 sibi similibus. Est quidē dictuz Gal. seu q̄ sequitur ex
 dictis eius: hoc tamē dictū est dubiū z merito secūdū opi
 nionē meaz: z hoc ideo: quoniaz si habēs complexionem
 calā regetur cū calidis labetur quidez i morbos calidos
 sicut patet z est testis ipse sensus. Si igitur sic est conser
 uatio quidē habēs cōpositionē calā in sanitate sua erit
 cū calis i cōpositione: minus tamē calidis q̄ sit ipsū, vi.
Timoretur seu faciat residentiam suam in
e aliqua ex ciuitatibus quarti climatis, que
 s. perfectum aerem habeant z vaporē, z ha
 beant speculā versus heremum z siluam z inspiciat
 etiā versus partē orientales, quia ipsa est subtilior.
Ecet quidē vt habēs cōpositionē equalē z tēpe
d ratā habitet i quarto climate. Addidit nihilomi
 nus q̄ ciuitas quaz ihabitabit debeat esse perfe
 cti aeris i bonitate: z hoc quoniā regiōes distātes a mari
 sunt calide z sicce. Natura enī maris significat ratioē hu
 miditatis equalitātē ciuitatū calide vel frigide. Intelligit
 aut cū dixit q̄ habeat pfectū aerē qd̄ sit imūnis a corrupti
 one. Addidit etiā qd̄ habeat speculā versus heremū: zc.
 z hoc supra tpe byemali z frigido. Qd̄ aut q̄rtū clima mi
 nime tēperatū z equale sit patet ex vniōe z p̄iūctiōe silua
 rū i eisdē. Hoc aut iā asseruit etiā Gal. z hoc quoniā ppo
 sitio eq̄lis z tēperata q̄ ē signū eq̄lis z tēperati clima: nō
 reperit i quarto climate nisi raro valde. Et addidit q̄ sit
 orientalis: qm̄ pars illa z aer ei⁹ ē subtilior sicut dixit. vii.
Empore vero estiuo declinet ad mōtes sit
t que habitationis locus aprus a parte se
 prentionali.
b Et etiam notum est z hoc ratione frigiditatis
 montium z septentrionalis. viij.
In noctibus quoque habitet z quiescat in
 superioribus locis z sedibus. In die vero
 descendat ad inferiores.
e Bificium quoque domorum subterrēnarum in
 quarto climate: significat ipsum esse fortis z ma
 gne caliditatis pro tanto i hac terra nostra, i. sar
 racenorum i insula hispanie que in hac die est i quinto cli
 mate nō sūt huiusmodi foueē seu camef subterrēne. ix.
c Alueat etiam z vitet pānos laneos z de bō
 bace: z condescendat ad subtiles lineos.
b De quidem totum seruetur tempore estiuo rati
 one caliditatis pāni lanei z bombacini: z etiā ra
 tione equalitatis z temperiei ipsius. s. lini. x.
u Tatur etiam aromaticis frigidis sicut ex
 oleo rosaceo.
Redictio quidem tempore estiuo aromati
p cis frigidis puta myrtha z oleis frigidis sic oleo
 rosaceo z huiusmodi talibus. xi.
Rotegatque oculos suos a puluere: fumo
p vapore turbato: z corrupto: z a radio solis
 hora meridici z seruois. nec non ab occur
 su fortis caliditatis. nec etiam attente inspiciat figu
 ras exiles z subtiliter intricatas: nec litteram minu
 tam z subtilem.
b De etiam est totum per se notum z manifestum
 quare non expono. xij.
Ebeat autem ad minus quilibet comede
d re semel inter diem z noctem ad plus bis:
 medium autem inter hoc est si comedatur

ter in duobus diebus.
Agis quidē tēperatus modus comedēdi est: vt
m qs comedat ter i duob⁹ dieb⁹: z hoc quoniā qdā
 opinati sūt q̄ act⁹ digestiōe p̄ficiat i tertia dige
 stiōe. s. i. xvij. horis pro tanto cum fiat tertia cōmestio in
 duobus diebus perficietur digestio in membris isto tem
 pore vel prope z hoc quoniā spacium. xvij. horaruz erit
 iter duas p̄mestioes z sic digestio p̄ficiet tūc vel prope
 illud tūc constat qd̄ laudabilior modus reficiendi est: cum
 reficitur quis iaz perfecta digestiōe cibi p̄assumpti. xij.
Rolongerur etiam tempore refectionis: vt
p fiat cibi bona digestio. sicut etiaz parue bu
 celle vt bene digerantur.
Empus quoque masticationis est prolongādū
t donec cibus in ore bene conteratur. Sunt etiā
 bucelle parue siende. Nam hec iuuant ad dige
 stionem. xij.
Nam omne aliud quod cōtundere non po
 teris: erit apud te digestionis difficilis.
Elius quidem est q̄ sit bucella parue quantitatē
 q̄ si p̄e magnitudine sua esset difficilis contriti
 onis z fractionis a dentibus. Nam omne tale
 est difficilis digestionis. xv.
Tendatur etiam ut omne preter naturam
a z illaudabile curetur cum contrario eius.
 conuenientis secundum complexionem z
 malitiam ipsius
Tendatur in assumptione eius q̄ debet remo
a uere z expellere nocumentum omnium eorum
 que volueris ex cibus malis assumptis ad mali
 tiam eorum z ad contrarium ipsius malitie: vnde si fuerit
 cibus grossus rectificet cū subtilib⁹. Et si ista: iuuat cū dis
 soluentibus v̄tositatem: z si frigidus cū calefaciētib⁹. xvi.
Sunt autem quamplures complexiones in
 equales cum malitia cibi rectificabilis.
Materdum reperiuntur quedam compositiones
 illaudabiles z inequales quibus cibi mali z illa
 udabiles congruunt. vnde non decet: q̄ tales ci
 bi habentibus huius compositiones prohibeantur. cum
 conueniat eis ratioē similitudinis i vtroq̄z existētis. xvij.
Tatur ergo eis homo secundum usum z
u consuetudinem suam nec sunt appetitus
 nec delectatio cibi omittendi.
Consuetudo aut nature assimilatur z ē ac si dice
c ret q̄ cōsuetudo necessario sit obseruāda quam
 nis ē eēt praua z illaudabilis. dictum ante eius
 nec sūt appetitus z delectatio zc. ē vnum de p̄ceptis hu
 ius artis per se. vnde itelligit q̄ antēdēdum est i cibus. vt
 cū hoc qd̄ erunt boni z laudabiles in se requirunt etiam
 q̄ appetantur z ideo dixerunt q̄ duorum cibarioruz ille
 qui minoris ē iuuamēt: magis tamē delectabilis melior
 est minus delectabili z si sit maioris iuuamenti. xvij.
Anis namque consuetudo subito z siue
o gradatione ablata: nocet z offendit illum
 cuius est.
Recipit hic ne consuetudo subito auferatur z
p hoc quoniam consuetudo iam est conuersa i di
 spositionem naturalem. xix.
Sicut autem humidum z lubricuz stiptiro im
e ponendum. Estque sapor dulcis aceroso
 nuiendus. Et siccum cum humido retificā
 dum. Et frigidum cum calido: z contrario. Qd̄ si ti
 meatur defecario oleaginosi uel eius qd̄ est male di
 gestionis ratione pinguedinis, addatur. sal eis, aur

aliquid acutum. nam hec iurant ad subtiliandum?

Quod proponatur humidum liquidum stiptico
q est canon et preceptum in regimine et ordine cibi
 et hoc est quoniam ad conseruationem sanitatis
 erigetur quod mensuretur cibus in qualitate quantitate tem-
 pore et ordine: et quod cibus sit laudabilis et laudabiliter mi-
 nistratus cum predictis quattuor conditionibus. **Q**uod vero
 addidit huic est sumptum a contrario ita. s. q. vnu contrarium
 cum sibi contrario et ad temperie reducitur. notum enim est quod noci-
 um et illaudabile est cum sibi contrario rectificandum: unde est
 ac si diceret quod ex hoc siccu cum humido rectificetur et factu cum
 calido et e contrario. et pique vinctuosu cum salso. s. et acuto. xx.

p Est exercitium quoque est refectio facien-
 da et ipsum postquam exiuerit sex ab eo.
Quod ideo est quonia exercitium per digestioe facta ex-
 pellit superfluitates a corpore et calorem depurat
 naturalem. unde exercitium factu per cibum efficit ipsum
 accidit: ipsumque facit aduenire ad membra idigestum. xxi.

St autem querendus locus tranquillus
 et frigidus et a vento euentatus ad laudabile
 refrigeratione faciendam. nec non etiam tem-
 pus et hora frigida. unde decet homines esse artem
 tum in hoc regimine.

Quod quidem preceptum est ut elegat. s. tempore frigide
 et loca frigida tempore estiuo cuius quis voluerit co-
 medere et hoc quonia calor extraneus calorem na-
 turalem debilitat. sicut et sol ignem cum sibi exponitur qui ta-
 me accenditur et confortatur cum ad umbram ponitur. xxij.

Empore quidem estiuo est cibi quantitas minu-
 enda. Estque tunc ad subtilitate nutrientia
 declinandu. unde vitande sunt tunc carnes
 grosse. et vitendum est oleribus et lactis speciebus.

Quod quidem sit ratioe debilitatis caliditatis natu-
 ralis contingens corporibus ex dominio calidi
 extranei super corpora tempore estiuo. xxij.

Piscibus recentibus. hedo et agno medi-
 ocris etatis: et pullis gallinaceis et gallinis
 carnibus quoque columbaru et coturnicuz.
Quod quidem carnes sunt laudabiles apud eos de
 quaz bonitate concordati sunt preter quam de carni-
 bus agni a nihilominus possibile ut agni regio
 nu calidaz et siccaz sint magis temperati agnis regionu fri-
 gidaz humidaz sicut in hac mea regioe contingit. cucullate
 et coturnices non sunt in hac nostra isula bandalusie. xxiiij.

Ent etiam ex conferetibus tunc ex coriandro
 et agresta. composita. et satabeg et ceribat.
Quod quidem fercula cum coriandro et aceto et vna
 acerba composita sunt apud eos tempore estiuo
 laudabilia. xxv.

Iqs ergo velit amorbis euadere. diuidat
 regimem suum in tria. quorum vnu tribua-
 tur aie. et aliud cibo et aliud potui vel aque.
Am quod voluerit egritudies enitare diuidat re-
 gimen suu in tria quoz vnu anime tribuat et aliud
 cibo et aliud potui. hoc quod dixit de anima repe-
 ritur in suauibus et laudabilibus relationibus. xxvi.

Parum quidem aque frigide faciat et si-
 tim sedat. ad hoc tamen non sufficeret mul-
 tum tepide.

Quod quidem preceptum inducit ad vitendu aqua
 frigida: quonia par ex ea siti sedat quod minime fa-
 cit multum ex tepida. s. hoc sit veruz in climatibus
 calidis congruit: nihilominus vsus aque tepide in regio-
 nibus frigidis et precipue tempore hyemali et pro tanto

greci timent valda potum aque frigide in regione sua ra-
 tione consuetudinis ipsorum. xxvij.

Non est autem aque potus frigide nimium
 frequentandus eo quod nervis obsit.
Hoc dicto videtur quod concesserit interdum po-
 tum aque nimium: quod quidem si vnquam fecit
 tempore estiuo calido. xxvij.

Non est etiam offerendus potus aque niuis
 nisi pingui sanguineo multe carnis.
Quod quidem notum est: nam si macer extenuatus ha-
 bens modicu sanguinez bibat aquam niuis non
 est securus: quoniam accidat ei ide stupor et vomitatio
 membrorum. **R**etulit enim **H**al. quod accidit cuidam patien-
 ti post potum aque niuis adeo nocumentuz in gutture suo
 quod nihil gutture potuit et tandem mortuus est inde. xxix.

St etiam vitandus potus aque in mensa. nisi ra-
 tione adherentie: et tardi descensus bucelle.
Vitendum quidem est ne bibatur in mensa aqua
 nisi ad procurandum transitum bucelle cum de-
 scensus eius tardatur. xxx.

Non est etiam sumenda aqua cum cibo. nec
 ingressu a balneo.
Ausa quidem est quonia cum sumitur aqua super
 cibum priusquam stomachus calefaceret ipsum isfrigidat
 ipsum et irudat est autem causa que supnatet cibum sum-
 ptum in stomacho: et que etiam non adhereat et vniam eide quod co-
 terat ipsum sicut erigit actio namque stomachi super sumptu cibum
 fit perteredo et coquedo sicut unde sicut ifundit sicut et in magna
 quantitate aqua in olla propter quod tardat cibi decoctio in eadez:
 sic quidem pertergit ide ipsi stomacho. **A**qua autem supra super balneu
 nocet valde ratioe pirarietas existetis tunc in membris: et pra-
 riu enim fortificat tunc in occurso sui prariuz ut inquit: et ob
 hoc non est securum quin infrigidatur infrigidatione icu-
 rabili et prohibentiu imediata post egressuz eoz a balneo
 unde est ac si diceret quod contingeret eis hydropisis. xxxi.

Ecetiam post forte exercitium et coitu hoc
 enim est malum et illaudabile.
Ausa huius dicti est dicta in assumptione eius post
 balneu actu maius est nocumentu potus eius in coi-
 tu eo quod debilis sit calor naturalis in corpore ei?
 quod vsus est coitu et calor inaturalis auctus et fortificat. xxxij.

Itamen quis ex modica tollerandi poten-
 tia sitini urgeatur: sumat ex ea parum tan-
 tum. s. quod declinatio et impulsio cibi ad i-
 ferius stomachi compleatur: quatenus ibidez dige-
 ratur. Sumatur tamen ex aquis illa que siti sedet et
 faciet. aut ex uino quod et quantu congruat et sufficiat.

Quod quidem cuius religionem fecit hic de vino
 est verum postquam descendit cibus ab ore stoma-
 chi ad eius inferius. s. ad fundum. xxxij.

Si sumpta aqua ad facietatez aut uino suf-
 ficienti accidat sitis. Vitentur potus eozuz
 quoniam talis sitis: est mendosa.

Quod quidem est preceptuz ut expellatur sitis me-
 dosa nam si sumpta aqua vel uino ad facietatez
 generetur sitis in eodem: sitis quidem illa erit
 mendosa pro tanto docet ut tunc tolleratur omnis potus
 donec cesset sitis illa. xxxiiij.

Non est curandum de assumptione multi
 uini: debetque sufficere modicum cum est i-
 usus: nec est continuandus omni die potus
 uini. nec est bibendus in ieiunio: nec etiam post sum-
 prionem cibi subtilis uel acuti: estque omni tempore
 uite nisi semel in mense ebrietas euitanda.

Ec qdem precepta facta i potu vini sūt apud mē
b dicos manifesta ex qbus ē vnū ne bibat ex eo
multū neq; etiā omni die sed solū vno die ⁊ alio
nō ⁊ p̄cipue tēpore calido vt igt *Dyascondes* ⁊ cū hoc etiā
cōgruit vt die q̄ bibet aq̄ sit aq̄ sola ⁊ q̄ pot⁹ vini sit vinū
liphatū pot⁹ aut vini nociu⁹ ē i ieiuno eo qd̄ vinū habet
pōm pcutiēdi neruos ⁊ nocendi eis dē: vitat⁹ aut sup cibū
subtilē: quoniā p̄uertit tūc cū eo i cholasticam ⁊ similiter
cōtingit si sumat cū cibo acuto. Cātificatio aut ⁊ p̄hibitio
hebetatis ē p̄culdubio sine resistētia ⁊ p̄radictioe. *Asce*
sus aut ebrietatis semel i mēse ē errone⁹: quoniā licet vi
nū teste *Galiēno* sit ex magis cōueniētib⁹ calori naturali
⁊ sit respectu ei⁹ i gradu i quo oleū ē ad lumē ⁊ ignē: tamē
sicut multū ⁊ supfluū oleū extinguit lumē: sic etiā multū vi
nū extinguit caloriē naturalē: p̄ tāto si ⁊ ipsū sit ex magis cō
ueniētib⁹ calori naturali: ipsū nihilomin⁹ ē ex nocētibus
magis calori animali ⁊ sensibili ⁊ organis ei⁹. s. cerebro ⁊
neruis: ⁊ ob hoc aqua mellis est vtilior vino eis qui natu
raliter habent neruos debiles. *P̄uiores* autem non cō
cesserunt eum iuuenibus ratione fortis caloris ip̄sorum cō
cesserunt tamen parum ex eo senibus ⁊ decrepitis. xxxv.

T bibat vinum aromaticum adiuncta sibi
e acetositate mali granati aut succo citonio
rum ⁊ cucumeris: ille cui accidi ex potui vi
ni dolor capitis super calefactio ⁊ ebrietas. bibatq;
ipsum cum aqua mixtum.

Ec enī precepta data sunt eis qui ex vini potib⁹
b incurrunt dolorem capitis fortem a quibus acci
dit ebrietas ex eodē. hec enī nocumēta cōtingunt
proprie ex potu vini pro tanto expedit magis cui hoc acci
dunt q̄ minuant quantitatem eius aut diuertant prosus
ipsum. *Et* vinum quidem aromaticū est melius ex vinis
apud medicos vinum tamen album est melius cui accidit
ex potu vini dolor capitis nec non etiam super calefactio
est enim propinquius ex eis nature aque. xxxvi.

T dādū est in potu ei qui querulosus ē ra
e tione v̄tositatum i corpore suo existētium
vinum purū ⁊ citrinū nā fortius ex eis co
gruit eis ampli⁹ expedit etiā vt cū salis cōiūgatur.
X magis qd̄ p̄ferētib⁹ p̄querenti ex ventosita
e te in digestionē sua existēte ē vinū purū ⁊ ex eis
citrinū cū sit calidi⁹ ex eis expedit etiā vt cum sal
lis iungat⁹ ⁊ hoc quoniā v̄tositates p̄tīgūt ⁊ generāt⁹ ex
diminutiōe ⁊ p̄uitate calidi radicalis ⁊ elaris. xxxvii.

Empore autem estiuo sumendum est vinū
t album ⁊ aquosum. eo quod sit subtilitati
⁊ simplicitati propinquius cui addantur
acetosa ⁊ super comedantur stiptica.

b *De* quidem est notum. Intellexit autē per sub
tilitatem ⁊ simplicitatem ei⁹ caloriē tēperatū. xxxviii.

n *On* plonget somnus. quoniā hoc obē aie
nec ēt vigilie quoniā ide debilitant⁹ sensus.
*R*olongatio quidē somni ⁊ ipsius profundatio
p nocet anime: nā ⁊ si somn⁹ sit anime necari⁹ ad
calefactiōdū ⁊ aia agat ⁊ oper⁹ tpe vigiliāz cū tū
plōgat⁹ somn⁹ sup eam: lentescit qd̄z vita ei⁹ ⁊ tenebro
sa efficitur extinguiturq; inde calor eius sicut extinguitur
ignis cineribus multū cooptus. *Lū* aut excedit qd̄ ⁊ cona
tur ad vigilandū debilitant⁹ ide sensus eius ⁊ calor eius
i frigidat⁹ sic ifrat⁹ calor ignis ex supfluo motu. xxxix.

*R*olongatio veri somni cōgruit in eis cui⁹
p cibus est indigestus nec non super malitiā
cibi non recipientis digestionem.

f *Om*n⁹ qdem ē ex cōferentibus ad digerendū

cibum prodest etiam corruptioni eius in stomacho contin
genti eo qd̄ recificet ⁊ corrigat corruptum in eo ex mar
core. seu musciditate ex iterata decoctione. xl.

Icest somnus prolongandus in ieiuno ⁊
b tempore famis. *M*az repletur caput fumo
⁊ vaporibus a fecibus ⁊ superfluitatibus
elevatoris.

Omnus quidem supflu⁹ sup fame factus fumi
f gat caput ratiōe fecū ⁊ supfluitatū aliaz i corpo
re existētū. *M*a i sōno vt dictūz est sit reuocatio
caloris sensualis ad interiora quatenus iuuetur calor na
turaliter i digestionē ⁊ inde est q̄ cum nō sit ibi cibus qd̄
agat in humoribus corporis ⁊ generet ex eis fumum seu
vaporē corruptum qui eleuatur ⁊ ascendit ad cerebz. xli.

St quoque imediate post cibum uel come
e stionem dormiendū accūbendo donec ad
locū digestiōis p̄uenit cibus assumptus.
Ongruit quidē vt cuz aliquis imediate dormie
c rit post cibū ⁊ cōmestionez q̄ dormiat accūbēdo
capite. s. erecto: donec cibus ad inferiora corporis
descēderit ⁊ hoc vt repletio capitis a fumis ⁊ vaporibus
minuatur. *M*am sōno imediate post cōmestionez facto re
pletur caput fumis ⁊ vaporibus ⁊ ob hoc iussit ⁊ dixit in
priori mē⁹ q̄ post cōmestionem debet homo aliquāulū
īcedere ⁊ deābulare: ⁊ i sūma tēpore digestionis cōgruit
somnia ⁊ vigilia: quoniāz somnus iuuat ⁊ meliorat dige
stionē ⁊ vigilia minuit repletioem capitis ex vaporib⁹ tūc
cōtingētē: ⁊ ob hoc etiā iussit ⁊ homo dormiat post cōmesti
onē serotinam: quoniā tēpus matutine refectiōis ē tēpus
totū vigiliāz ⁊ tēpus serotinūz ē tēpus totum somni. xlii.

On est exercitandū exercitio magno ⁊ forti
n nec est tamē quiescēdūz q̄ omittatur omne
exercitium imo quidem est hoc uitandum.
Ausa qd̄z huius ē quoniā excedēs ⁊ forte exer
c citiū virtutez corporis dissoluit ⁊ p̄uatiō exerci
tij ⁊ quies omnimoda superfluitates in corpore
colligit ⁊ calorem naturalem extinguit. *Exercitium* autēz
equale ⁊ temperatum ⁊ superfluitates expellit a calorem
elarem ⁊ naturalem fortificat ⁊ augmentat. xliii.

Ant ergo taliter membra exercitanda ⁊ per
f exercitiūz adiuuanda ne coligatur quod ti
merurcolligi in eis ex malis humoribus.
Am timet⁹ collectio superfluitatem i aliquo ex
e mēbris ex debilitate ipsius erit qdem cōueniēs
vt exercitet⁹ mēbrū illud cū exercitio spiritali
⁊ cōueniētē eidem taliter vt iuuet⁹ i expulsiōe illaz super
fluitatū ⁊ diminutiōe generatiōis eaz i eodem. xliii.

Undo uel clamando si uolueris donec ap
c pareat uelox ⁊ cita expiratio.
Erminus qdem exercitiūz apud eos est cōiter q̄
t dñetur in eo qui exercitatur anhelitus ⁊ expira
tio uelox ⁊ q̄ corpus incipiat sudare. xliii.

Acer autēz ⁊ extenuatus nō debet exercita
m ri ne ipsius dissolutio amplius augeatur.
b *De* qdem dictūz est *Hippocratis*. s. q̄ non decet
q̄ calida corpora ueluti colica exercitetur. xlv.

Ec nō debet exercitari pinguis ⁊ multe adi
n pis axungie. ⁊ tamen accigendus si habue
rit uentrem magnum.

Decet q̄ nimis piguis exercitet⁹ vltra exercitiū
d tēperatū. q̄tinus ex piguedine eius minuatur ⁊
dissoluat⁹ quoniā augumētūz corporis sup natu
rale dispositionē corporis ē uerēdū. docetq; vt si magnus
fuerit ueter ei⁹ q̄ zona sup vētrē ipsi⁹ ponita cingat. xlii.

Tempore vero estiuo est minuendum exercitium. quum tunc dissoluatur et subtrahatur homo per sudorem.

Exercitium in estiuo debet esse minus quaz in hyeme eo quod tempore estiuo minuat et dissoluatur corpus hominis continue per sudorem. *xlvi.*

Am quidem rettulit in capitulis theorice regimen eius. cuius corpus indiget euacuatione superflui. aut retentione contrarii addens huic quod mihi placuit.

Am quidem relatum est in alia parte horum canticorum quod vis ex humoribus debeat euacuari. et quod deus retineri et quo etiam tempore debuerat hoc fieri et in quo corpore. Et intellige quod facit rememoracionem horum supra. verbi tradidit doctrinam de rebus necessariis hic tamen esset locus magis idoneus ad hoc et intelligit cum dixit addens huic quod mihi placuit quod facit ibi intentionem de conuenienti regimine accidentium anime in conseruatione sanitatis. *xlviij.*

Congruit quidem usus omnium et quorum premisi relationem secundum qualratem dictam in tempore estiuo super calefacto iuueni et ciuitatibus meridionalibus.

Sus quidem regiminis relati in regimine conuenienti corporibus equalibus temperatis tempore estiuo cuius qualitas ostensa est ante. Congruit quidem super calefacto secundum compositionem et si non sit in estate. Sic etiam faciendum est in locis et ciuitatibus meridionalibus ratione excessus caliditatis earum. *xlx.*

Tempore quidem hyemali est vitendum contrariis eis que retulimus: ut obuietur et restatur frigidari ipsius.

Tempore quidem hyemali vitendum est in regione corporum temperatorum contrariis omnibus eis que retulimus que cum calefactione resistat fratri ipsius aeris. *l.*

Ere quoque et autumnino incedendum est inter estatem et hyemem.

Ere et autumnino sunt corpora regenda regimine medio inter caliditatem et frigiditatem et iter regimina eorum congrua tempore hyemali et estiuo. *li.*

Congruitque regimen ex siccatiuum in vere et humectatiuum in autumnino. Unde figi enda est exsiccatio in eodem.

Ere quidem congruit regimen exsiccatiuum: intedit nihilominus quod minus sit vitendum eo tempore hyemali Et etiam vitendum regimen humectatiuum in autumno est: vitanda exsiccatio in eo quod eius propositio sit sicca. *liij.*

Sicut autem vitendum regimine conuenienti tempore estiuo. et in fine veris: et in principio autumnii.

Spora quidem sunt regenda in fine veris et in principio autumnii regimen in estate conuenienti aut ei propinquo. Natura namque estatis diminatur supra predicta tempora cum vniuntur sibi. *liiij.*

Erum in principio veris et in fine autumnii debet regimen conformari regimini hyemis. Unde vitendum est tunc cibis calefactiuis.

Complexio quidem principii veris simulat propositio finis hyemis ratione conuersionis et vniouis vnius ex eis cum principio hyemis et alterius. scilicet. vitendum cum fine et termino ipsius pro tanto congruit ut regantur corpora in predictis horis regimine hyemis. *liiij.*

Regimen autem eius cuius relatio dicta est congruit habitantibus et residentiam facie

ntibus in ciuitatibus et castris. Verum mercatores sunt regendi regimine iter agentium.

Quod relatum est de conuenienti regimine: congruit quidem eis qui in ciuitatibus et castris habitant dum resident in eis: verum iter agentes habent proprium et speciale regimen cuius ipse mentionem faciet consequenter. *lv.*

Et quidem vitanda navigatio per mare in hyeme et uolens navigare debet assumere et colligere aquam multam et multa uasa munda: cui preparanda et offerenda sunt cibaria humida. Venter et natura eius est cum medicinis mollificanda. Unde si timeatur vomitus cholere euacuetur per secessum: quibus peractis ingrediarur nauis: et iponat secum succos acetosos et cum eis stipticos.

Quod hic dicit. scilicet. non est navigandum per mare tempore hyemale nequaquam est de arte medicinali sed potius ex arte consiliaria et similiter quod subiunxit qui uolens per mare navigare debet colligere aquam multam. hoc enim ideo dixit quod timendum est ne intrans mare morietur plusquam uellet. Ignoro autem cum dixit quod propinanda sunt cibaria humida uolenti mare ingredi cum nauigantes sint in ultimo humiditatis nisi forsam hoc dixit et intellexerit ad minuendum potus aque. unde non videtur hoc esse ex operatione medicine. Est etiam possibile quod intellexit ex hoc mollificationem ventris et nature faciendam: unde ex hoc addidit et est mollificanda natura eius cum mollificatiuis medicinis quamuis autem ipse dixerit quod si timeatur vomitus cholere. quod euacuetur per secessum: est nihilominus conuenienti us ei si per vomitum purgaretur. Et hoc quoniam humor cholericus est per vomitum expellendus. Quod uero iussit debentes ingredi mare ponere secum succos acetosos vomitum abscondentes et stipticos confortantes est de canonibus huius artis. *lvi.*

Tad uitandum defecantia et sordes preparat sibi mundas uestes:

Robabile quidem est hoc preceptum prodesse generaliter cuilibet iter agenti sine iter agat per mare siue per terram cum nequeant ingredi balneum. *lvij.*

Am autem in aliquo ex iter agentibus multiplicabuntur pediculi: quos non possit interficere lana comita et mersa in oleo: in quo argentum uiuum fuerit extinctum. appendatur uestibus eius donec uideantur cadere pediculi ab eo.

De ingenium est laudabile iter agentibus pediculos habentibus. Nam argentum uiuum necat pediculos. unde quod de hoc dictum est de se est manifestum. *lvij.*

Ter autem agens per siccum regatur cum regimine et frigoris.

Intellexit quod consequenter referret de regimine euntis per heremum et siccum est sicut regimen quod referret de eo in tempore frigidum et in locis frigidis. *lvij.*

St ergo cauendum ne obuiet ei frigus. quoniam perdetur ratio algeoris et congelationis.

Intellexit quod si obuiat nix alicui quod possit inde congelatio contingere et per peris mors. *lx.*

Reficiatur usque ad saturitatem ne moriatur fame.

Ter agens per siccum et terram debet refici ad saturitatem ne contingat ei accidens mortale ex fame et hoc quoniam frigiditas est fortis valde

in faciendo actionem fortem et immutationem in corporibus famelicarum.

lxi.
e Si fuerit infrigidatus ingradeatur balneum et uniatur cum habentibus corpora pinguis et carnosus.

o Portet quidem ut infrigidatus ponatur in balneo et qui habentes corpora grata et suavia cubet securo.

lxij.
e Si caligent oculi eius. uisusque ipsius disgregetur ex gelu. ponatur super faciem eius peplum nigrum.

c Quod offendit gelu ex sui uolentia oculos iter agentis ponat super uultum suum orale seu peplum nigrum ex intreatur res nigras.

lxij.
e Extremitates protegantur a frigore: et oleo fomententur. unde inuoluantur pedes eius multis cooperitiis postquam subtela res calcientur.

e Extremitates quidem eius a frigore sunt protegenda et precipue pedes quod fiet si multipliciter cooperiantur priusquam calciet subtelares: sicut cooperiende sunt manus.

lxiiij.
u Ade si cessante dolore extremorum non recuperent sensum scito ea dissoluta et mortificata a frigore. pro tanto tunc iugiter sunt fricanda et calefacienda cum oleo de synape calefacto et consequenter fascianda.

f Cessante dolorum extremorum et pedum non sentiant scito quod frigus iam mortificauit et dissoluit ea ratione corruptionis eorum pro tanto dissolutis tunc cooperimentis ipsorum sunt continuo facianda et postea fricanda ut pote cum oleo de synape calefacto et alijs ab eo calidioribus si possunt reperiri.

lxv.
e Si inde pedes fuerint nigri aut liuidi: scarificentur: et si fuerit in eis putredo mundetur. et si aliquid dissolutum fuerit abscindatur illud ab eis.

f Si pedes inde denigrantur scarificentur cum in ferro donec sanguis corruptus emanet et egrediatur ab eis. et si fuerit in eis putrefactio mundificetur ab eis. Et si aliquid ex carne earum aut aliud ab eo fuerit mortificatum abscindatur ab eis.

lxvi.
q Si uero inde lassitudinem incurrerit curetur cum oleo et seruet regimen et dietam subtiliter friceturque et extendantur ipsi membra in balneo et requiescat consequenter aliquibus diebus.

lxvij.
Inungendum est corpus iter agentis in balneo cum oleo subtili cur accidit ei lassitudo ex uolentia laboris: estque fricandum corpus eius cum eodem. Nam fricatio corporis dissoluit superfluitates illaudabiles et eis nocive quas imoderatus labor efficit in eodem. De natura enim imoderati laboris est quod dissoluat humiditates ex membris similes in natura seu compositione sua sanie: et ob hoc sunt causa doloris quem percipit uexatus et fessus: dissoluit autem huius humiditates ab equali temperata fricatione facta in sic fesso uexato. Prohibuit autem tibi constanter laborem ad tollendam causam lassitudinem efficientem: hoc enim est causa lassitudinis: nec est modus idoneus ad curandum nocumentum nisi per ablationem eius.

lxvij.
i Terages tempore estiuo et calido sic est regendum ut. scilicet prohibeatur ei ne aggrediat iter suum hora estus et seruois in meridie est que primo minuendus ne super calefaciat ex labore itineris. pro tanto extrahatur sanguis ab eo in

magna quantitate et sic efficietur securus ab apostemate. scilicet per phloiam.

lxvij.
p Phloia quidem est utilis et necessaria uolenti iter agere quoniam de natura motus est generare calorem et de natura calidi est calefacere nimis sanguinem. Est calefacere nimis sanguinem. Est etiam de natura caloris cui obuiat iter agens et facere in eo exterius pro tanto si sanguis eius iam fuerit calidus augebitur amplius eius calefactio et tunc uene ipsius angustiantur sicut angustiantur quattuor uires ex musto bulliente. Cum angustiantur uene ipsius quod non possint ipsius tollerare constat quod infundetur sanguis iste ad aliquod ex membris generabitque in eo apostema. ueruntamen post munitionem sanguinis in tali per phloiam calefit residuum in uenis aliquantulum: sed nequaquam sic angustiantur uene ex eo et ob hoc quidem minuunt homines et alia sic sanguinem in fine ueris et in principio estatis et hoc tamen ipsi sola experientia sunt edocti. Sed Gal. hoc roborauit. unde minutio est in habente multum sanguinem in estatis principio facienda.

lxvij.
u Erum si cola in eo dominetur educatur ab eodem: et sic sitis malitia alleuiabitur aut tollitur. estque ante aggressum itineris succis conuenientibus extinguenda. alis uerenda est: nec calore ipsius periculo exponatur.

f Si dominetur in eo cola magni acuminis et uolentie euacuetur per educationem colere ru. uice phloie et cum succis infrigidantibus. puta succo uue acerbe citoniorum et malorum granatorum acetosorum calor corporis eius ante aggressum itineris extinguitur.

lxix.
e Fiat ut comedat aliquantulum ex herbis frigidis et simul saturetur aqua et quiescat cum poterit nec irascatur fortiter aliquatenus et moxetur in locis umbratis et uitet seu dimittat clamorem et sermonem. nec non etiam bellum et iurgium. nec moxetur in loco nimis calido et sumat in potu sirupum ex succo uue acerbe cum succo portulace et aqua.

lxx.
b Quod quidem totum est de se manifestum: nam hoc preceptum est ad uitandum ea que calefaciunt: et ad uerendum eo quod frigiditate ministrat. Et uoluit quod saturetur potu aqua sili et semel: sic. n. mitigat sitim amplius.

lxx.
e Si sitiat in meridie teneat in ore suo pillam unam ad quantitatem lupini faciam extrorsis capite phore. Et si timeat ne facies alteretur a sole et uigrescat eius cutis. dissoluat seu liquefaciat rector eius oleo cum cera sili iuncta et presertim in mulieribus.

lxxi.
q Quod hoc dixit. scilicet quod teneat quod in ore suo troiscus ex capphora dixit quidem eo quod ipsa abscindat sitim et infrigidet compositionem. Quod etiam precepit. scilicet quod oleum et cera extendantur super uultum: ne immutetur alteretur a sole: est quidem preceptum de se notum antequam cera liquefit et dissoluitur a calore solis: propterea melius est ut eius sit linitio seu iunctio absque cera. Et dixit presertim mulieribus: quoniam actio et immutatio solis in facie earum est fortior ratione decoris et passibilitatis ipsarum.

lxxi.
c Custodiatur taliter infans in utero ne contingat corpori eius aliquod nocumentum. Intellexit quidem opere ut mater caueat sibi ne percutiatur uenter eius. conumperetur enim inde aliquid ex membris infantis.

lxxij.
e Eligatur nutrix que cibabit et potabit eum ut si boni nutrimenti apud eum.

n Utrix que cibabit puer eligatur boni nutrimenti et habens lac bone complexionis. Si intelligatur

de nutrice lactante ipsum. Si vero intelligatur de nutri
ce non lactante ipsum: intellexit: quidem q̄ debet esse in
structa in regimine puerorum. s. in nutriendo ⁊ balnean
do eos: ⁊ alia faciendo ex eis quibus indigent tales infā
tes siue pueri. lxxij.

t Alis est etiam apponenda intentio super
stomachus pregnantis ne contingat corru
ptio in desideriis seu appetitibus.

q Nonis accidit magna subuersio stomacho pre
gnatib⁹ ⁊ hoc i principio ipregnationis eaz accidi
q̄ eis inaturalis appetitus. Ideo iquit q̄ ponē
da est itētio super earum stomachum pro q̄to ministran
da sunt eis que confortant earum stomachos ⁊ que ause
runt illaudabiles appetitus earum. lxxij.

r Etificetur etiam sanguis eius ⁊ ipsius su
perfluitates educantur ne infantes super
fluitatibus offendatur: verum si sāguis ex
citaret i eis minime tñ minuāt. Sed vice predictae
euacuatiōis ifrigidet sāguis seu ei⁹ feruor extinguat

i Atellerit q̄dem q̄ pregnati offeratur i potu q̄
sāguine eius recificet ⁊ clarificet seu q̄ educat
supfluitates ⁊ corruptionē ipsius: quatenus fet⁹
ex materia mūda nutriat: nō tamē minuāt q̄uis etiā ex
citarentur seu in q̄ritate auerētur. Sed propinentur ei
sanguinem infantia loco: hoc autem sic iussit fieri timēs
q̄ per phlōmiam pregnas habeat abortire. lxxv.

f Etiam phlegma in ea excitetur: minime
tamē euacuatur secessiuus vtatur nihilomi
nus tunc communiter subtrahantibus.

f Excitetur aliq̄ humor i pregnate: minime tamē
ei erit pharmacia offerēda erit nihilomin⁹ vtē
duz i ea eo q̄ ipsum subtiliet ⁊ scidat ⁊ breuiter
eo q̄ ipsū ad laudabilem dispositionem reducat. timendum
enim est ne aborsum ex pharmacia patiat. lxxvi.

c Am autē istabit temp⁹ part⁹ vtendū est par
tū facilez efficiētib⁹. vnde fricetur in balneo
ex omni parte cū oleo ilia ipsius ⁊ q̄ coniu
gatur ventri eius. vt sic nerui eius ⁊ musculi molli
ficentur. ne partus eius laboriosus efficiatur.

v Tendum est efficientibus partum facilez appro
pinquante tempore partus ⁊ hoc fricando i bal
neo ilia ipsius ⁊ loca membris impregnationis
confinia ⁊ propinqua quatenus mollificatis neruis ⁊ liga
mentis ⁊ musculis eius partus ipsius alleuietur ⁊ facilis
efficiatur. lxxvij.

u Ade vtatur oleo i cibis eius ⁊ sorbeat bro
dium seu ius pingue.

b De quidem ideo dixit quoniam pinguia leniūt
⁊ per p̄ns partum facilem efficiunt. lxxvij.

e T̄ptegat a clamore: saltu: timore: pugna:
⁊ percussione ⁊ in agone ⁊ uiolentia eius of
feratur ei decoctio dactilorum ⁊ fenugreci.

p Regnās quidem est a percussione extriseca pro
tegeuda eo q̄ aborsum ab inde sepius patiat
⁊ cum erit partus difficilis ⁊ violentus detur
ei in potu decoctio dactilorum ⁊ fenugreci. lxxix.

e Expediēt ut i ptu habeat obstetrix discre
ta. q̄ circumscrip̄ta oī pusillanimitate trahat
sorziter pedes ei⁹ ⁊ i primat uētrez ei⁹. caute
tamē ⁊ discretē: postq̄ subito eam surgem fecerit.

c Ongruit quidē vt i hoc casu obstetrix perita ha
beat: que. s. trahat pedes eius violētē ⁊ faciat
vt p̄ns surgat ⁊ subito erigat ⁊ cum surrexerit
premat ⁊ p̄strigat cū vita ⁊ sibi similibus vētre ei⁹. lxxx.

e Si fluat ab ea sāguis multus offerāt i po
tu troiscisci ex karabe. si uero ratiōe cali cu
p̄ ipedimēti nō egrediat ab ea sāguis i pue
nieri q̄ritate sumat i potu troisciscos de myrrba.

q Hod hic dicit est de se notū. s. q̄ excedēte fluxu
sanguinis in hoc casu propinetur i potu troiscisci
ex karabe. Si uero retineatur q̄ debet egredi
ministrētur in potu troiscisci de myrrba. sūt etiāz ministrā
di troiscisci de myrrba ad alleuiandum partum. lxxxii.

e Tutat sumigūz dissolutis ex myrrba lky
tram: sauia sulphure: ⁊ colloquintida factis
si secundina non egrediatur.

b De quidē omnia procurant descēsum ⁊ egressū
secūdie procurat etiāz egressus ⁊ descēsus secū
die cum sternutatorijs. Dicit autēz secundina pā
niculus quo inuoluitur fetus i vtero materno. lxxxij.

e St g⁹ nutrix eligenda sit mediocris etatis
⁊ carnosā. non tamen laxē carnis per com
plexionem suam: a propinquans qualitati
⁊ temporei. alti ⁊ erecti corporis ⁊ magnarum ma
millarum habens caput mundum ⁊ sanum ⁊ oculo
los immunes ab omni nocumento int rinfeco ⁊ q̄
sit sana breuiter in membris ⁊ iuncturis suis.

b De est per se notū. s. q̄ electa nutrix debet esse
mediocris etatis vt pote a viginti ānis vsque ad
xxx. debet esse etiam equalis seu tēperate p̄ple
xionis aut propinque ei. Et debet habere corpus pingue
⁊ sanum. Per hoc autēz q̄ dixit appropinquās equalita
ti rē. Potuit intelligere ceteras condiciones quas expli
cuit seu addidit consequenter. lxxxij.

e Thabeant multum lac cuius color sit alb⁹
nec sit nimis subtile nec nimis grossum: ⁊
sit sapor eius dulcis sine hororem aliquo.
sitque coniunctum in partibus ⁊ non fluidum.

b De quidem est notum de genere ⁊ modo lactis
notum enim est q̄ electum lac debet esse medio
cre iter subtile ⁊ grossus albi coloris ⁊ dulcis sa
poris similitum ⁊ nō diuersarum partium. lxxxij.

c Ongruit autem ut dulcibus pinguib⁹ ⁊
pistibus recentibus cum oleo nutriatur.

e T̄dece q̄ ordinetur cibus eius talis qui habe
at sāguinez generare qualis est dulcis ⁊ unctuo
sus piguis. vnde itellexit q̄ ex dieto suo cū oleo
pinguia olaginosa d̄cetozvt nutrix attēta sit i exercitio ⁊ bo
nitate digōnis hec nāq̄ ē i hoc cap̄so ⁊ oib⁹ alijs. lxxxv.

u Agatur ergo ⁊ liniat stipticis cum fascia
bitur: donec manifeste induretur cutis eius
⁊ calefaciat ⁊ ab humiditatibus eius mun
detur ⁊ mediocri ligatura fascietur.

c Am ligabitur ⁊ fasciabitur ipse infans vngatur
prius oleis stipticis ⁊ calefiat cum aqua tempe
rate caliditatis ad mundificandum ipsum a sor
dibus: ⁊ ligatura eius stringatur temperate. Et Gal. qui
dem iussit q̄ puer natos super aspergatur sale trito. Ad
tamen permittatur multum suggere lac quoniam corrum
petur inde ipsius digestio. lxxxvij.

n Ecce est etiam ei longo tempore prohibēdū
quoniam super calefieret inde.

p Ver est lactandus mediocriter ⁊ temperate: nō
autem excessiue quoniam corumpetur inde lac
assumptum non enim est etiam paruum dandū
quoniam super calefieret ⁊ consumaretur ide. lxxxvij.

f Antq̄ tollenda ⁊ uitanda oīa ipsū ad iras
excitantia ⁊ ipsius somnum impediētia.

e ij

si enim velit quis somnum p̄notocare ponatur stratus eius capax et latus satis in loco opaco: et imponatur papauer in cibis suis. si ex ablatione somni seu vigiliarum instantia contingeret ei aliquid nocumētū.

Debet nutricem attentam esse de esse et dispositiōe infantis: ne. s. aliquid aliud ledat ipsum aut stricta ligatura: aliudue ab istis vnde facit ipsum dormire super stratum planum et extensum in opaco quod si ratione alicuius nociui ledatur in somnietate papauer in cibis et ferculis eius misceatur. lxxvij.

Tilius tñ eēt multū magisqz necessarium ne alicui infanti daret aliquid ad comedēduz ex cepto lacte solo dōec habuerit dentes suos: **N**am cū dat eis aliquid cibū dū adhuc lectantur quē admodū faciūt nūc homines regiōis nostre in regimine suo. Hoc quidem existit causa morboz in eis adeo etiam contingit tamē mox frequēter. lxxix.

Tcū surget a sono et excitabitur nec exercitebit ad vidēdū lucē: taliter etiā quod inspicat astra in celo. videat etiā in die colores varios et diuersos. quatenus in hoc exercitetur

De quodam preceptū est ad et exercitādū visū. nec non etiam et confortandū ipsū ex ipsi exercitatiōe et hoc quoniam omne membra roborat et confortat cū exercitat et in operatione est attendendū pro quod tū excitabitur a somno congruent ei magis loca luce et claritate informata. Idem etiam docet quod teneatur extra domum in via ut celum et astra eius inspiciat et quod videat in die colores plurimos et diuersos. lxxx.

T loquatur semper alte quicquid aut quecumque habebit accessū ad ipsum cū voluerit quod ipsū instruere et assuere ad loquendum.

De etiam preceptum est ad excitandum organū auditus ipsius et ad disponendum ipsum ad loquendum: et hoc quoniam de natura puerorum est quoniam que sermonē audiuerint assimilant sicut et facit auis cū recepit doctrinā sermonis hominis. lxxxij.

T ponatur mel in ore eius leniendo et fricādo ex eo palatum gingiuas et linguā eius et addatur cū eo aliquātulū roris et lignie.

De quodam totū est ad hoc ut sit facilius ortus dominantū et adiuvandū eū ad loquendū. lxxxij.

T p̄noceat ei sternutatio quatenus ipsi nasi oppliones aperiantur et mūdantur. hoc. n. recificat et clarificat vocē suā oēs et scius eius et cū hoc dilatat pectus et anhelitū bonū facit

Etia iusserat lenirios. et palatum ipsius precipit nunc quod in eo sternutatio prouocetur et aut quod sternutatio prodest sensibus et hoc quod cerebrius mūdificat: ex hoc etiam confert voci et anhelitū mundificat eo quod meatus eius mundificet. lxxxij.

T viter phlōmā et farmaciā donec ad etate adolescentie puenerit. nec resistatur apati variolę seu exiture eidē prigēti cū attractiōe.

De quodam docet minuere ac farmacare puerū enā si occurrat erigētia et ex natura morbi donec trāsuerit in eo etas pueritie quod contingit āno. xliij. aut. xv.

Cū autē dicitur nec resistatur apreati variolę seu exiture cōtingēti cū attractiōe. Ignoro p̄culdubio quod intellexit pro hoc quod dicitur cū attractiōe. nā si per attractionē intellexit quod non p̄curetur tractus et diminutio medicine ad partē aliā et oppositā mēbro aposito pro phlōmā illius partis opposite. Hoc quod est iā icludebat et continebat sub p̄ma cātifcatione generali quā de phlōmā fecerat. Si vero intellexit pro hoc ne sup

ponantur mēbris p̄dictis medicine attrahētes hoc etiā est p̄ceptū generale tā in pueris quā in alijs ab eis cum cōtingit eis apata et variolę dicte quodem arabice. alzebud imo forsitāz hoc est vtilius et magis cōseruādū in pueris quā in adultis ratiōe supflue humiditatis complexionis ipsorum. xcviij.

Tacet qualescētes ab egritudine sani existāt. eoz tñ corpa nō sūt fortia sed debilia sicut sūt debiles imunes a morbo quoz virtutibus accidit fatigatio et sūguis p̄uatio in eoz corporibus.

Quod dicitur de conualescentibus a morbis est per se notum hoc quoniam ipsorum corpora sunt debilia et parui sanguinis et virtutes quidem secuntur dispositione ipsorum corporum quorum sunt. lxxxv.

I autē macies et extenuatio eoz ipsoz fuerit lōgi tēporis et cronica reducāt paulatim ad p̄suetudinē p̄p̄riā: nec fiat hoc subito et festināt. si uero emacerati fuerit et extenuati in tpe breui reducāt celeriter ad solita. ē nihilōmīn⁹ gradati subtiliap⁹ donec euasio corpis ipsoz sit manifestata

De quodam p̄ceptū est de modo quod liter reducantur conualescētes ad solita: vnde iqt quod si macies corporū ipsorum fuerit longi tēpore etc. Et est ac si diceret quod si passus est morbum cronicū ē paulatim et gradatim reducēd⁹ ad cibū solitū ēqz p̄ lōgū tēp⁹ in hoc augmento gradati ē icedēdū donec redierit ad p̄suetudinē solitā. qz vero breui tēporis spatio passus ē: sit trāslatio ei⁹ maior et in breui tēpore ita quod reducatur citius ad solita quā conualescens ex cronica passiōe: et si sūma si tēpore ei⁹ in reducēdo ipsū ad solita in sanitate eqli ad motū faciūt tēpore morbi. Sūt tñ necessarij grad⁹ in rudiōe conualescētis ab egritudine ad solutā sanitatē: siue fuerit morbus cronic⁹ siue acut⁹: et hoc intellexit cū dixit. Et nihilōmīn⁹ r̄ginē gradati. etc. lxxxvi

Etur ergo ei parum ex cibo qui tamen laudabilis sit virtutis et chimi.

It ergo cib⁹ qualescētis in egritudine in pua p̄tita te sup̄ sitqz vni⁹ laudabilis et boni chimi: cui⁹ mōi sūt vitella ouoz et testes galoz. hētur. n. opinio quod tñ pōd⁹ sūguis generet ex eis quā ipsa sūt. xcviij.

T sit in quete et tranquillitate eo quod eoz membra tenera sint et mollia: rectificeturqz eoz aie bono p̄sortio et laudabili sede. et ministrēt ei aromata et oēs flores laudabilis odoris et gaudeant et letentur ipsū ex hylarātibus rectificetur. et uitet meditationē et tristitiā et ingrediat in balneo. nec tñ ibi diu sedeat. et ungantur ibi mēbra eozum oleis cōue in etibus: nō tamē cum forti fricatione. nani hec efficiunt in eis colorem innaturale.

De quodam totū est per se notū p̄phēdit⁹ quod hoc totū in trib⁹ p̄ceptis seu canonibus vlib⁹ quoz p̄m⁹ est ne fortiter exercitebitur sitqz itētio eoz potius ad quete quā ad motū. Scōz est ut eoz aie seu virtutes saluentur et confortentur cū oī eo quod erit possibile per auditū et odoratū. Ternū est ut eoz corpora rectificentur cū oleis lenitiuis et p̄gressū balnei in pill vel tinis aqz tepida plenis. lxxxvij

Ires et virtutes senum retrocedunt omnī die et etiam minuuntur

Quicquid est in senibus existati diminutiōe et cōsuptiōe. et ob hoc dixerunt quod senex sit hō corruptus hoc est quod sit in via corruptionis. et iuuenis est hō mo qui generatur: hoc est in via generationis. lxxxix.

Ide detur eis fortis cibus in parua q̄titate sumptus. que. s. nō aggrauet membrum.

De quodam p̄ceptū ponit in regimine senū simulatur p̄cepto posito in cibis conualescentium ab

egritudine et quod sit cibus illorum ille qui in pua quantitate super nutritur multum et hoc quoniam cibus est vtriusque necessitas multum nutritum cum debilitate vtriusque et super hoc ingenauerunt se duobus ingenis. quorum vnum est quod sit cibus eorum: ille ex quo pua quantitas multum nutritur. Et secundum est ut cedat pars et hoc pluribus vicibus: unde melius est quod senes cedat ter iter diebus et nocte et sic et faciat pueri. Et est sicut diceret quod cibum quem consueuerunt sumere vna vice vel duabus sumant tribus vicibus. c.

e Si ea euacuant nequaquam cholera reducat: sed potius dimittat. cum sit in eorum corporibus medicata: De quod est notum nam cum super propositionem senum frigiditas dicitur timendum quoque et opinandum est quod super ipsam humor frigidus dicitur et humor quod est calidus huic contrariet: et est medicina humoris predicti in senibus hoc autem vix est ut plurimum. Vidimus nihilominus quod plures ex senibus in quibus fuit morbus ex citrina causa gnatus. ci

b Et si ea euacuant nequaquam cholera reducat: sed potius dimittat. cum sit in eorum corporibus medicata: De quod est notum nam cum super propositionem senum frigiditas dicitur timendum quoque et opinandum est quod super ipsam humor frigidus dicitur et humor quod est calidus huic contrariet: et est medicina humoris predicti in senibus hoc autem vix est ut plurimum. Vidimus nihilominus quod plures ex senibus in quibus fuit morbus ex citrina causa gnatus. ci

n Ecce prohibeat eis totaliter phlogotomia si iam vbi fuerit ea. imo minuatur et in hoc casu sexagenarius si compulset fuerit et carnosus bis in anno nec abducatur in hoc duobus anni temporibus prohibeatur tamen ei omnia phlogotomia ex cephalica. et sic erit eius regimen bene ordinatum.

m In fine quod est minutio sanguinis prohibenda in etate senili ei quod versus est ea in adulescentia et iuuetute sua imo est bis in anno minuendus etiam sexagenarius si versus fuerit et si fuerit sanguineus. Estque minuendus vere et autumno non tamen minuatur de cephalica: quod ideo iussit quoniam senum capita sunt debilia et frigida. Est autem quod hoc dicit magnus apud me. scilicet quod sexagenarius bis in anno minuatur et potius sine in autumno. et hec quoniam phlogotomia non erigitur hoc tempore ad conservationem sanitatis nec est tunc facienda unde in illo ex eis facienda est phlogotomia ad preservationem sanitatis cui soliti sunt consistere morbi ex sanguine in fine veris et principio estatis. Et in summa minime congruit ne sicutant philosophi bibentes aquam sicut bibentes vinum nec habitantes in climate calido sicut habitantes in frigido et temperato. Regiones que sunt in climatebus temperatis sunt magis conuenientes ex eis ad hoc ut habitatores earum viuant phlogotomia. Talia autem climate sunt illa in quibus verus est longius ex. iij. anni temporibus ex quo patet quod quatuor climate maxime sunt temperata eo quod autumnus in eo producat: quod quidem est signum quod eius habitatio declinet ab equalitate et temperamento sicut inquit Galienus. ciij.

c Am etiam peruenerit ad septuagesimum annum minuatur semel in anno: nec secundetur in eo etiam in compulsetis. nec etiam ex tunc de media na minuendus et si fuit corpus eius quasi plenum. unde cum processerit in etate amplius. v. annis minuatur bis de basilica in duobus annis.

i Namque ut minuatur semel in anno ille qui ad septuagesimum annum peruenerit de basilica tamen non in media eo quod colligantia habeat cum cerebro. Ipsa enim consistit ex cephalica que est superior in brachio: et ex basilica que est inferior in eodem. precepit ergo ut septuagenarius minuatur semel in anno etiam versus quomodo presequer. iij. annis hoc tamen totum est contra rationem. et transgressio precepti seruandi in arte de phlogotomia: Ego nihilominus precedere ei si morbo eodem contingenti eisdem esset necessaria. verum in regimine seruandi sanitate eorum prohibeo eis ipsam absolute. ciij.

p Est hanc et etate est eis omnia phlogotomia prohibenda. Nam obest multum seioribus et decrepitis. nec est sunt eorum aperta mitiganda. nec est et attractio in apostematibus eorum fortificanda.

b Secretum est ratio debilitatis corporum ipsorum. Est. n. verenda fortis attractio in apertibus ipsorum

quoniam auferentur vim in tantum quod ducerent membra apostemosa ad mortificationem et pro tanto non est quis minuendus post. lxxv. annum. ciij.

f Ant nihilominus mundificandi cum fricatione et sudore. denturque eis pingues. scilicet ficus per iter ualla: et mundificetur et cum cibus mollificantibus b: destructio autem eorum cum medicis est omnia prohibenda.

i In corporibus autem senum augentur superfluitates ratione debilis digestio ipsorum pro tanto est eis necessaria eorum quod ex eis in tertia digestioe existit cum magna fricatione et balneo temperato. Docet etiam quod venter eorum mollificetur continuando esum ciborum mollificantium sicut dicit. Non tamen cum medicinis solus eo quod non bene ferat et transferat eas. Gal. aut iussit ut in hoc casu sumantur ficus pingues in ieiuno. Iussit tamen ut versus earum minuatur eo quod oppilationes faciat et hoc intellexit cum dicit denturque eis pingues per interualla aut forsitan intellexit quod dentur eis in potu pingua per huiusmodi ficus pingues. cv.

q Si ergo patitur in aliquo tempore determinato curetur prius quoniam incurrat morbum.

f Quis aliquo tempore patitur determinato curetur priusquam peruenerit ad illud tempus et hoc tamen diu donec liberetur ad egritudine sua illo tempore. cvi.

e Curetur cum contrario eius de quo conuenitur et commutatur tempus pro tempore. Curari debet quod patitur aliquo tempore cum contrario eius quod generatur in illo tempore. q. di. quod cum quis procurabit sic tempore precedente morbum: erit quidem securus quod non generetur morbus in eo. illo tempore: unde est ac si dixerit quod non est differentia inter ambas curas nisi quod faciat tempore precedente morbum illud id est quod et faceret tempore morbi et hoc quod intellexit cum dicit. Et commutatur tempus pro tempore. cvij.

f Ergo aliquis patitur in aliquo ex membris suis. attendatur et recipiatur cura eius ex his que colligantur in curis morborum: donec liberetur et mundetur ab illo morbo.

q Si fecerat mentionem de cura eius qui patitur in aliquo tempore et non in alio Lepit nunc referre causam eius qui patitur in vno ex membris eius et non in alijs. Unde inquit quod cura huius est sumenda ex cura ipsorum et membrorum nec est differentia in hoc sicut referimus prius in terris ipsorum et morborum. cvij.

e Si appareat in alicuius corpore signum significans super morbum futurum. prohibeatur antequam aduentus eius: quoniam occulta est causa in corpore eius iam autem retulit quid significet accidens apparens in corpore et de qua egritudine timendum sit ex eo. unde antequam curandum est de eo faciendo cessare causas eius ex his que retulimus in capitulo suo.

q Si retulerat regimen eius quod patitur in vno tempore et non in alio et illius quod patitur in vno ex membris suis et non in alio. Incepit nunc referre regimen sani in quo apparet aliquod ex signis pronosticis super futuram morbi generationem pro tanto inquit prohibeatur antequam aduentus eius et. si diceret tollat causam eius a corpore que. si parata est facit ipsum. et iam quod retulit signa que cum apparent in corpore sani significat super morbum futurum propter quod non oportet ea iterare in hoc loco. Differentia autem de ablatione harum causarum reponitur sub specie ablationis causarum ipsorum morborum hoc autem speramus ponere in subsequentibus et ob hoc utendum in ablatione cuiuslibet cause cuius apparent propria signa in corpore his que referimus in parte curatiois horum canticorum. i.

p Estque seruandum cetera ergo sub genere conseruationis sanitatis. Nunc incipiam loqui

de cura ipsius morbi. Et hoc quidem est vnum ex generibus practice. hoc autem fit obuiando ei cum suo contrario vt si fuerit morbi ex caliditate curet cum frigiditate et econuerso. et si fuerit ex humiditate curetur cum siccitate et econuerso.

Postquam locuti sumus de regimine et pseruatione sanitaſ. Nunc quidem loquimur super ingenio curationis morbi dicta autem antea in h^o cap^o sub vno genere compreheduntur. quod est vt obuietur contrario cum suo contrario: vnde dicitur quod cano in hoc capitulo est quod cedat in hoc genere sicut iussit hippocrates. curatio. scilicet vnum primum cum suo contrario. ita quod si fuerit morbus ex caliditate curet cum frigiditate frigida et econuerso et si ex humiditate cum siccitate et econuerso.

Curet ergo cerebri repletio cum euacuacione et sic fiat de membris aliis et in patiente obturationem ex oppilatione fiat aperta donec eius malitia fuerit rectificata et lenitas corporis nociua exasperetur. et similiter asperitas leniatur.

Quia vnum contrarium est cura alterius contrarij. fuit quidem necessarium quod sit cura repletiois cum euacuacione et cura oppilationis cum apertura et econuerso. et cura augmenti cum diminutione et cura asperitatis cum lenitate et econuerso. Et summa quidem in hoc capitulo est quonia omnia quod numerus contrarij quod sunt velut radices in curatione sit secundum numerum specierum morborum causarum accidentium. Ita autem sunt note species quod primum sub istis ex cibis. complexione et opatione. et hoc quod deus sunt velut radix in ingenio sanitatis.

Hoc quidem faciam mentionem medicinarum humores educentium per secessum.

Quia vna species morborum appropriatorum membris similitudinem primum est morbus cum materia aut sine materia

Quia cura morborum cum materia fit cum euacione humoris peccatis. quod fit cum medicinis alterantibus. scilicet contrariis eius. Ille vero quod est sine materia curatur solum cum alteratione male propositionis egritudine facietis. fuit quidem necessitate coactus vt in hac opatione referret medicinas hoc facietes et etiam medicinas curantes morbos officiales. id est efficietes quod est contrarium eius. Incepit autem in h^o a medicinis educendis. Unde igitur hic quidem faciam mentionem medicinarum humores educentium.

Vnde referat illa super quam dicitur aliqua compositio et habet potentiam educendi aliquem humorum et habet vi apertiuam aut molliciatiuam et habet potentiam vrendi vel putrefaciendi claudendi et oppilationem operacionis et attractiuam et exiccatiuam sanariuam. carnis generatiuam aut sigillatiuam et his similes in virtutibus secundis et tertis.

Refert ex his medicinis illa quod fit male complexiois dicitur donec alteret ipsa. et si de natura sua non educit aliquem humorum. sunt huius medicinie note in primis virtutibus ex his et refert molliciantes aperientes vrendes et putrefacientes claudentes oppilantes exiccantes et facientes nasci carnem. he autem ex his similes note sunt in virtutibus secundis. Si autem habentes apationem in toto corpore habeant et spalem in vno et determinato morbo. dicitur habere virtute. scilicet tertias.

Educit autem fortiter cholam rubeam scamonea cuius dosis est attractio vnius darban. vsque ad vnum kirat. habet etiam potentiam super alios humores cuius quidem rectificatio fit cum citonius ne ledat stomachum et epar.

Bona quidem medicinia est ex fontibus et notioribus cholera rubea educendis. et cum hoc quod educit cholera rubea dominium sit alios humores. et ac si diceret. quod si poneretur aliquantulum ex hac medicina. cum educit aliorum humorum augetur et confortaretur opatio et virtus illi educit

Et dosis eius est sicut dicit a tertio vni darban. vsque ad darban semis. Et autem rectificatio cois et nota. est cum eam quantitate et potere sui ex mastice. Liconia tamen quorum ipse fecit hic mentionem sunt putilia in hoc casu. nam frangunt et remittunt malitiam. quod ipsa in stomacho et epi. et etiam tollunt et remittunt calorem et inflammationem ipsam. Laudabilis autem est quod aliquantulum rectificetur ex omnibus lateribus suis. id est virtutibus eius primis et tertis ita quod non detur ex ea superflua sicut habetur ex dicto suo Et nenusar facit idem. Nam ipsi frangunt et remittunt calorem et siccitatem ipsam a sua aromaticitate resistit nocumeto stomachi et episcopis. Et mastix etiam est laudabilis huius ratione. vi. Etur autem ex aloes solidum vnum et si fuerit necessesse duplicetur pondus illud in speciebus convenientibus. et si detur multum ex eo: rectificetur cum bdellio gummi et dragaganto.

Bona quidem medicinia laudabilior est iter omnes medicinas cholera rubea educetes asto. et hoc quonia cum hec quod educit et euat eam abide confortat etiam ipsi sui stipticitate et ipsi abstergit sua amaritudine. et expellit et educit humorem infra subas et tunicas eius ibibitu. Est autem multum melius si cum speciebus convenientibus miscetur et presertim si humor cholicus vgat ad grossum aliquo. Laudabilior autem est propositio ipsius est cum speciebus quod retulit Galenus sub auctoritate por et e hyerapi. quod ipse reseruauit et notificauit in quod est magis quod medietas aloes ex speciebus et minus quod duo tertias ipsius. Sunt autem duo species note in hoc. scilicet mastix cinamomum spicanardi et cassia ligni carpop. et xilob. Verum modernis ponit de speciebus quod de aloes et hoc intellexit cum dixit. Et si fuerit necessesse duplicetur pondus illud cum speciebus. Est autem rectificatio ipsi sicut dicit cum gummi arab. et dragaganti et bdellio ipsi tamen est solutiuum. est tamen nihilominus ipsi connectum quoniam infert frequenter mordicationes in intestis et tenasmonem. viij.

Ex mirabolans citrinis offerat in potu. scilicet i. et tartum offerat de violis. sic etiam fiat de medullis cassie. et tamaridis. et non alius. Trobolani quidem citri. sunt debiliores aloes. Sunt nihilominus laudabilioribus medicinis stoi. ratione stipticitatis ipsorum. Dosis quidem eorum est. ab i. i. Et pro ipsos est medulla cassie. cui associatur post ipsa tamaridis viole autem in hoc sunt ceteris debiliores. viij.

Ent ad hoc dauic. scilicet ex pulpa colloquide munda et rectificate cum bdellio. et similiter fiat cum cucumere amaro quod est sicut in hac opatione rectificato cum potere sui ex convenienti ad hoc.

Ollogntida quidem est ex medicinis phla educendis infert tamen tenasmonem et ideo rectificatur cum bdellio et dragagato. Dosis enim est dauic. ij. et dauic quod deus est pondus. 3. granorum. Quidam medici ratiocinati sunt quod non debet multum teri et plures sunt opinionis et quod opinantur quod debeat. Ratio dicentium quod non debeat multum teri. est quoniam tunc est minus nocumeto ipsius vt autem et hoc ratione paruitatis partium eius tunc us autem est in hoc inibi experientie in h^o est quod ratio. viij.

Etur autem. s. s. ex salenitro et sale nam expellunt flammam sed dene ex turbit darban. et cum dabit in potu ponat ide coctione sequali. ii. Arbit quidem medicina bona et laudabilis. cuius auctoritas pprietates est educere asto. Eligatur tamen sincerum non ex corruptioe ipsius canernofuz et confortati. Et rectificandum cum. 33. et mastice seqli secundum medicos est pondus. 2. darban. medicorum antiquorum.

Tertio administrat ex agarico darba. id est aqua ex ganis

Baricus ē valde laudabilis neq; indiget rectifi-
catione q̄tū ad aliquā proprietatez eius illauda-
bilē, educit autē humores grossos. Et i sūma ē se-
curior oibus alijs medicinis. Cuius dosis est p se ab vno
darban vsq; ad duos. S; in decoctionibus ponuntur da-
rhan vsq; ad duos sed i decoctionib; ponunt darbā tres
Et ipsū qdē curat aquas descēdētes ad oculū sui pprieta-
te i p̄cipio descēdēte earum. Estq; melior et securior q̄ sit
turbat Granum autem est medicina fortis potentie infe-
rens angustiam magnam nec decet medicum vti talibus
medicinis cum potest securas inuenire. xi.

Eqdē medicine educūt aq̄z citrinā. s. pōd;
b .2. danic laureole. et pōdus vnius danic eu-
forbij non antiqui. tantundem ex titimallo
rectificato sicut rectificauit ipsum aloem. et etiam po-
tus darban. i. ex centaurea.

Erdū qdē et piculosus est offerre oēs istas seu
aliquas ex eis i hydropisi et presertim si fuerit de
causa calida et ex eis magis euforbium et centau-
rea quidem videtur magis laudabilior inter eas. xij.

Et ergo i potu ex sene: polipod: epithio mi-
d rabidi et ex fumo terre et buglossa scōz q̄z
titrate quā ex ea educere itēderis. vñ si eq̄li-
ter et temperate eas ualis educere da. 3. v. et ex lazlo
darban. v. ipse tamē ē signāter piculosus et uerēd;.

Sentio ex his medicinis ē lazulus et post ipsum
f epithimus et post ipsū polipodiū et post ipsū mi-
roh. indi et kebul. Sene autē et fumusterre edu-
cūt hūores adustos Ego nō repono buglossa iter edu-
centes melias. Dico nihilominus q̄ ipsa ex resistentibus ei.
Et ut sit ad vnum differentie nequaquam est rectum ut
dosis omnium horum per se sumptorum sit equalis vñ
de ex polipodio est sumendum in potu. a. v. darban. vsq;
ad 3. v. Sed in decoctionibus ponatur ex eo. 3. i. et ponat
ex opitbo in decoctionibus. a. v. darban vsque ad. 3. v.
Sed ex miro h. ponatur ab. 3. v. vsque. 3. i.

Adix autē uiridica eēt et ut si posset fieri mi-
r nistraret sēp unicā et simplex medicina i oī
morbo: donec ei opatio pāderet. su t nibilo
min; necessaria ea ppositio. ppter illud qd nūc dicā.

Adix uiridica esset q̄pteremur medicini simpli-
r cibus quarum operationes iam sunt ex parte et
approbate i cura cuiuslibet morbi nisi cog- ret
medic; pponere eas ppterea q̄ referā psequēter. xiiij.

Iz pp morboz ppositionē adiucem et pp
i medicinaz ad eq̄tionē et dulcorationē malī
saporis et amari ipsaz et adiuuante. eaz tran-
situm si fuerit difficilis et tardus et retificante. difficil-
lem glutiationem ipsaz uentris solutionem.

Ause qdēz ppter quas fuit necessare cōponere
e mēdas i hac arte sūt ppō morboz diuersoz et cō-
trarioz ad iuicē: et ppter hoc fuit necessare cōpo-
nere medicinā ex specialibus cuiuslibet ex morbis illis ex
quib; cōponit cōposit; sicut exēpli gratia. Sūt febres cō-
positae ex hūorib; calis et ffris. Interdū ē et necesse ppo-
nere duas simplices medicinas ex hoc qm̄ medicina simplex
cuius exigētia erit i cura alicuius morbi nō est i eodē gra-
du cū malitia ppositiois illi; morbi. sed erit citra eā dimi-
nuta aut aucta vltra eam. Si ergo fuerit aucta qualitas vl-
tra malitiā morbi erit miscēda cū ea. alia medicina q̄ eam
i hoc debilitet et remittat q̄uis pfortet causa i alio. Quāz
ē pponit diuersae medicie simul ex hoc qm̄ medicina spe-
cialis in propna i cura; morbi erit horribilis et saporis il-
laudabilis tūc erit miscēda cū alia q̄ ipsā dulcoret et ob hoc

fuerūt cōposite. s. medicine ut plurimū euz melle et hoc ē
pferat ad pseruationē ipsaz. Cū ē vult aliq; q̄ medicina
ponat et transeat ad aliquod ex mēbris corporis distanti-
bus a visceribus et stō erit miscēda cū medicina spāli alia
q̄ iuuet eā ad trāseūdū ad mēbrū illud. Erit autē iterdum
virt; medicine faciētis sic alia trāfire p̄traria virtuti p̄ci-
palis seu p̄cipaliter itēte ad curationē et ob hoc miscetur
lep; marinus in cura vlcēz vesice qm̄ de natura hi; medi-
cine est q̄ trāseat celeriter ad vesicā et q̄ vlceret eā. Et me-
dicine habētes potētiā curādi p̄dicū morbū i hoc mēbro
et q̄b; vtimur i cura ipsius tarde qdē cōfigūt et veniunt ad
hoc mēbz. s. vesicā. nā nō pueniūt ad eā nisi post digestio-
nez eaz factā in pluribus ex mēbris et nutritiuis et ob hoc
addit cū eis qd festinat trāsitū ipsaz ad mēbrū illud. Sic
etiā faciēdū ē ex medicinis vlcēz pulmonis. Nā i hoc ca-
su miscēda sūt cū p̄solidatis et p̄strictiuis q̄ vlcera mundifē-
cāt abstergāt et leniāt ad hoc nō p̄nr pulmo vlcētatus iuua-
mētū ex p̄dicij medicinis n. n. pueniūt ad ipsū nisi post di-
gestionē eaz i corde epe et stō. Cū etiā medicina ē difficil-
glutitiois erit alia medicina cū ea miscēda q̄ disponat et p̄-
paret eā ad faciliter glutiedū. Sūt tamē multo plure cau-
se p̄positiois medicinaz q̄ sint iste q̄s. s. nō rettulit in hoc
loco. Cōponunt autē ut plurimū medicine ratioē p̄trarie-
taz morboz causaz et accidētū ad iuicē euz mēbro. Et ē ac-
si diceret q̄ i eodē mēbro p̄gregāt morb; causa et accēs q̄
iterdū oia significabūt s̄ p̄ria dispōnē seu nām ipsi;. xv.

Am ergo fueris attēt; i p̄positioē solitiua
c rū pone debitū ordinē et numez eaz i p̄po-
sitiōē. accipe ergo cū ppriis dosib; et deter-
minato numero medicinas solitiuas sicut uolueris
rectificatas et diuini psequēter certis p̄tratioibus do-
ses eaz. et det i potu ex ea secūdū nūz p̄ponētū ipsā
et sic cū fiat sic p̄ponētur qd totū cōpositū p̄popine-
tur: et sic cōpositae seruet necessitati tēpore oportuno

Ecessitas qdē cōponēdi diuersas medicinas so-
n litiuas ē. cū ē necesse humores diuersos educere
sicut cū necesse oēs tres humores educere. s. me-
liā cholam et p̄bla. vnde dicim; q̄ officiū i hi; opatione ē
ut de q̄libet medicina quēlibet ex p̄dicij humo. ē educere
sumat dosis p̄pleta: nisi habeat medicina ppria et sit cō-
posita p̄portionabiliter ex numero p̄ponētū. Si g; per-
fecte doses eaz fuerit tres sumat tertius totius: et si due
dimidiū. vnde cū q̄s voluerit exempli gratia educere cho-
lam p̄bla et melia accidit doses p̄pleta illius totius. xvi.

Siusmodi sūt mirta sumac bbis et ex ferri
b mirab. acatia: corallis. et emblic. lutum ar-
menicum uel terra et rumex seu arius.

Itra qdē est cōposita ex sba stiptica et amara sti-
m ptica tñ ē maior q̄ amara et hoc ē q̄ frigiditas in
ea apli; dñet q̄ caliditas. ē etiā maior eius sicci-
tas q̄ ipsi; frigiditas Nā p̄dicij duo saporēs attestāt su-
p ipsi; siccitatē. et ideo ipsā p̄oem; frigidā i p̄ncipio si gra-
dus et sicca i 3. Est autē medicina v̄tris p̄strictiua puri; ce-
teris stipticis et hoc qm̄ nulla v̄tus solutiua miscet; euz ea
e n; p̄ rarū p̄igit i plurimo alioz stipticoz. De sumac autē
asserit Gal. q̄ exicet valde vnde ē possibile q̄ ei; exicca-
tio sit i tertio aut ē i p̄ncipio q̄rti. Et aut frigiditas ē for-
sitā i tertio Saporēs autē berh et miroh. sūt p̄positi ex sti-
ptico et amaro. ē tñ maior stiptic; q̄ amar; et ideo eoz frigi-
ditas ē i p̄ siccitas v̄o i fo In rumice et emblicis ē stiptici-
tas for; et ideo videt q̄ frigiditas eoz sit i fo. siccitas i 3;
et acatia ē frigida et sicca. cui; v̄t ē similis v̄tuti suae. Et co-
rall; frigid; ē et sicca; frigiditas tñ ipsi; ē debilior et minor
siccitate ipsi; et p̄similes sūt bolū ar. et terra sigillata. xvij.

T cuppē gladiuz sanguis galiam⁹ ⁊ balam
e stia cū spodio mixta. ⁊ auellana indica. ⁊ co
riandrum siccum ⁊ folium cum plantagie.
hec enim stiptica est in actione sua.

Er cuppā qdem gladij imilit cooptorū seu vela
p mē gladiū ⁊ ē cortex subtilis ex his isra glade cui⁹
virt⁹ ha frigida ē ⁊ sicca. Et ha est pstrictina vlee
rū. Gallia aut minus ē frigida ⁊ sicca ⁊ sui pō strigēs ven
trē ⁊ ab scidēs fluxū hūoz q effūdunt a corpore. Spodiū
aut ē maioris frigiditatis pdictis oib⁹. ac si eēt frz i 2. ⁊ sic
ē de auellana idica. Est aut pueniēs mixtio balaustrie cuz
spodio i fluxu ex cholā citrina sicut dixit. Coriādy aut est
eāle ⁊ tēperatū aut i p° gradu. frz. Sapor aut est pposit⁹
ex isipido ⁊ amaroz; foliū ē calm ⁊ siccū. Sise ē i natura
sua spice. ei⁹ tñ caliditas n̄ ē magna. ⁊ ideo dixit. Qd mix
tū cū plātagie ē stipticū. ⁊ b° qm plātago qliber ē tō fra ⁊
sicca i p°. cui⁹ virtus ha ē carnis regeneratiua ⁊ tertia qm
tenigit fluxū sāguinis i corpore ⁊ i matrice maxie. xvij.

E galle laparium: ribeos: bbis sunt frigida
⁊ constrictiua.

E medicine sūt frigidē ⁊ sicce. galle tñ sūt fortio
b ris siccitatis ratione fortis stipticitatis earuz. Et
de proprietate quidem rib. ⁊ bbis ⁊ laparij est
vt sistere faciant motum cholere rubee. xix.

Lito q calefacientes medicine secundū q
f rettulerunt ⁊ expertum est. sunt cōdifi. tus.
pip: cardamomum ⁊ piper longum.

Esūt oēs medicine calide ⁊ sicce. Ferunt aut q
b cōdifi sit calidū ⁊ siccū i q° ⁊ piper etiam longū. ē
quale piper nigrum. nisi quia est citra ipsum. Et
videtur q cardamomum assimiletur ei in colore. xx.

E carramū menta sgnāū ⁊ cinamomum ⁊
e passe montane. i. staphisagria ⁊ cappariz.

E certamū ⁊ sem croci bōrolāi ⁊ est calz i 2° gra
e du. Et ferūt q mta sit calida i 3°. Et de suqināto
i quiūt q sit i pō gradu caliditaz ⁊ pō siccitatis.

Et q cinamomū sit calz ⁊ siccū i 3°. Et sic etiaz de cappa
ris rettulerūt. Et cappare medicina q manifeste confert
spleni. Et mta etiam manifeste confert ori stōi. Et passe
montane seu staphisagria est calida ⁊ sicca. xxi.

E cetonica vrtica ⁊ melissā storax ⁊ ambra
e Entonica ē calida ⁊ sicca. i 3° gradu ⁊ vrtica i fo.

Et ambra qdē pfontat cerebuz manifeste. Et sto
e rar. ē i fine scōi. ⁊ i pncipio tertij gradu. xxij.

E ligni ales acor⁹ mellilotū cuscute ⁊ zizib.
l Ignum aloes ⁊ acorus sūt calida ⁊ sicca in 3° Et
mellilotū ⁊ cuscute i pō ⁊ etiā in 3° Conferi at. s.

E lignū aloes manifeste stō ⁊ acorus epi ⁊ cuscute
potētia vice absinthij. cum nequit absinthium in veniri.

Et zinziber est de conferentiū ad confortandum digesti
onem in senibus ⁊ frigidis per naturam. xxij.

E gentiana: basilicon: peonia: lacea ⁊ reu
e barbarum.

Ec qdē oia. s. gentiana lacea ⁊ reub. sūt cala ⁊ sic
b ea i 3° gradu. Et lacea qdē ⁊ reub. sūt ex spiritua
liter pfontatib⁹ epar. Et gentiana quidem subtri

liat fortiter ⁊ icidit ⁊ alterat humores i laudabiles ⁊ pnti
ofns ⁊ ob hoc fuit vna ex quattuor medicinis dyatesserō.

Et de pprietate qdem peonie ē q curet pueros ab epile
psia suspēsa ad collū eoz sicut rettulit. Sal. q tātū fuit ro
sa caīna sicut dixit ē dubiū ap nos. cū nō sit ita. xxij.

E folium laudanuz ⁊ bacce lauri ⁊ ameos.
b Ace ⁊ ameos calida sunt in tertio ⁊ laudanum
in secundo ⁊ folium in primo. xxv.

E Tanētū ⁊ catāputia ⁊ aleānā tur: ⁊ mirrba.
a Ecāna ⁊ mirrba ⁊ rubea sūt cala i 3°. Sz anētū
ē calidū i primo cui⁹ viri⁹ ha ē maturatiua. xxvi.

Rassium sagrapinum acorus ⁊ anisum.
f Agrapinū ⁊ anisū sūt calida i 3°. ppassū aut tale
aut i fine si aut in pncipio tertij. xxvij.

E carui cuminum ⁊ semezapii camprestris.
b Eoēs sunt calide ⁊ sicce in 3°. de quaruz natura
⁊ proprietate est expelle ventositates. xxvij.

E spica capillis ve. satireia ⁊ darfaan.
e Pica ⁊ capillis. sunt calida i p°. habet aut spica
f proprietatē māifestā confortandi epar. satireia
autem ⁊ darfa an sunt in tertio gradu. xxvij.

E cassia lignea galāga celidonia. et assarū
e pix. isop⁹ ⁊ alchitrān pirez ⁊ balsam.

Eoēs sūt i tertio. excepto balsamo: ipstū. n. ē i fo
b cui⁹ qdē iuamētū ē i venenis necatib⁹ māifestū
vñ ē vñū fūdamtis i tyriaca magna māifestū. xxx

E maiorana ⁊ papauer ru. celicerta. calam⁹
e aro. ⁊ camomilla.

Elorana ē i 3° ⁊ sic ē de floribus papaueris ru
m bei ⁊ celicerta ē i p° aut fo ⁊ feiculū ē i fo. ⁊ camo
milla qdē ⁊ calam⁹ aromaticus sunt ex spetieb⁹

aroma. calidis i q° ē aliquatū ex vrtute maturatiua. ⁊ iō
caliditas ipst⁹ ⁊ siccitas nō ē maga ⁊ ipe qdē ē ex spēb⁹ ty
riace manifestis. nos at n̄ hēm⁹ ipm ⁊ i hoc regimie. xxxi.

E nigella assafetida terebentina ⁊ sulfur
e amoniacū synap nest alleū cubebe costum.

Elfur qdē ē calm ⁊ siccū i q̄rto gradu ⁊ sic ē etiā
f assafetida. aut forsitū ē i pncipio ei⁹. nigella aut
ē i fo gradu caliditaz. ⁊ sic de desynape ⁊ amoni
acu ē i fine si aut i pncipio tertij ⁊ nest ē i q̄rto ⁊ alleū est
ifra tertij ⁊ similiter ē de costo ⁊ cubebis. xxxij.

Ane autē frigidū ⁊ calidū erit siccum vel
e molle seu humidū. ⁊ ex stipticitate qdes sic
citas cognoscer⁹ ex lēitate vero hūiditas.

Roculdubio oē frigidū vel calidū siccū ē vñ hūi
p dū. Siccitas qdē ex stipticitate cognoscer⁹ ⁊ in hu
miditas ex lenitate ⁊ laxitate. xxxij.

St autē apud medicos nota graduū diuer
e sitas. Nam imutatio ⁊ alteratio solo intelle
ctu ⁊ ratione per cepta est in primo gradu.

Pud medicos ē oium graduū diuersitas nota
a cū dñi q hec medicinā ē i p° gradu fo aut tertio
q qdē diuersitas fuit iā apud eos determinata.

Ende q ex medicinis iprimūt i corpore i mutatiōe nō sen
su sed intellectu ⁊ ratiōe p ceptibile. calefaciēdo ipsū ifrigi
dando ericādo aut humectado. Sunt qdē medicine q di
cunt egredi ab equalitate ⁊ temperie ad primum gradum
in equalitatis. qd Sal. innuit cmm dicit. q prima diuersi
tas non percipitur sensu. xxxij.

Ane autē cuius imutatio sensu pcipitur
e sine violētia habet manifestaz significatio
nem quod sūt in gradu secundo.

Ane autē cuius imutatio nō solo intellectu s
o etiā sensu percipit⁹ sui fortitudine nō tamen mē
bū qd imutat corrupendo ē i scōo gradu. ⁊ si elō
getur multum a temperamento est in tertio. xxxv.

Ane autē qd sui violēti vstione aut stupefa
o ctione seu nācorizatiōe corrupit qd imutat
exiuit a tempie vsque ad iiii. gradum.

Intellexit qdem q oē corrupens mēbz cui sup
i ponitur ita qvrat ipsuz si fuerit calidū est si qui
dem calidum aut frigidum i q̄rto gradu. xxxvi.

Cito q̄l omni maturatiōe ē viscositas cum dolore mediocri z tēperato z proportionali eū calore mēbri i q̄ maturatio itēdit cuius modi sunt adipēs pix z gūmi pini z oleum cum cera simul mixta z oleum cum calidam bene mixtum z agitatum z frumentum in oleo coctum.

Sciendū q̄ natura medicinarū apata maturatiū est q̄ habeant calorem temperatū z vim oppilādi poros cutis z qd calor earū equalis sit z pportionalis calori mēbri in quo est humor ad cuius maturatiōnem intentionem itenditur vt sicut sunt adipēs pix z gūmi pini arboris z cera cōmīscantur hęc omnia cum oleo. Et his etiam est oleum cum calida agitatum: z frumētum cū oleo coctum. Est autem intento. Gal. q̄ maturatio fiat ex calore naturali: vnde si calor natural' ifrigidet' aliquā tulū ratiōe humoris i mēbro existētis. erit qdē necesse vt sit medicina maturatiua cū itēdit' ipsius humoris maturatio que reducit ipsū mēbz ad suū calorem naturalem q̄ si sic est. o; quidem q̄ medicina maturatiua cōpositioni caloris naturalis similetur. z ob hoc ex maturatiū est p certo farina in oleo cocta. fortius tamē eo est frumentum de coctū i eodem z ob hoc etiam variamus maturatiua i pueris z senibus z in rusticis habitantibus in castris z in villis z in ciuitatibus z in quolibet ex membris secundū diuersitatem complectionum suarum. xxxvij.

Molis medicina mollificatiua est fortioris caloris quā sit mēbz i quo mollificatio itendit'. nō tamē ē tāte virtutis z potentie: qd sui dissolutiōe z subtiliatiōe manifestet' i corpore nocumētū cuiusmodi sūt galbanū bdelium amoniacum storax z medulla tibie ceruine.

Edicine que mollificatiue sūt cum quibus intendunt medicis dissoluere duriciē ex cronicis apostematibus in corpore generatam: aut etiam illis q̄ a principio ex grossis humoribus generant'. Et quia intentio in medicinis his est vt cum eis dissoluatur q̄ est in aliquo membro inuiscatum aut congelatum fuit quidem necessarium vt calor earū sit maior illius calore corporis z sic etiam est de siccitate earū: non tamē multum qz si calor earū esset valde magnus. subtile qdē ex predictis humoribus ex apreatib' dissoluerēt z resoluerēt grossū quoqz eoz cōpingerent z scleroticum efficerent: vnde intentio in his medicinis est q̄ dissoluant qd est inuiscatum z congelatum i mēbro pter q̄ subtile dissoluant consumant z resoluant. Et hoc quidem intellexit euz dixit. mollificatio eius fortioris caloris quam sit mēbz i quo mollificatio itendit'. Nā eius virtus z potentia debet esse propinqua cōpositioni membri taliter. s. q̄ soluendo subtilius ex humore cuius mollificatio itendit' non putreficet euz: de huius medicinis. Inqt Galienus q̄ earū caliditas z siccitas extendat' a principio secundi gradus vsqz ad fines eiusdē z sunt sicut dicit Galbanum bdelium amoniacum storax z medulla tibie ceruine. Quedam tamen ex istis sunt fortiores quibusdam ex eis. Nam amoniacum proculdubio est fortius bdelio in calore. xxxvij.

Indurantes qdēz medicine sunt sicut solatrum lentigo vallozum z similes his.

Edicine qdēz mēbz idurantes frigide sunt z stiptice: z ipsum seu partes omnes veniētes z cōgregantes. Et qz earū operatio est contraria operationi mollificantium. decet quidem vt earum cōpositio complexioni mollificantium opponatur. Erunt ergo frigide z humide in secundo gradu. xxxix.

Molis medicina oppilatiua cum caliditate

te z siccitate exposita manifesta: non mordificans membrum cui contingitur. z cum hoc terrestris est: aut viscosa.

Enatura quidem medicinarū oppilatiua est vt nō calefaciant nec incidāt mēbz cui obuiāt qm̄ hęc duo habēt mēbz mordicare z omne mordicans habet aperire: z quia cum hoc necesse est q̄ inuiscet' aut adhereat membris ipsis. i. poris z foraminibus cutis fuit quidem necessarium q̄ huius medicine sint terrestres sicut coralli cornu ceruinum z capreolinum. z similes his aut viscosę sicut humme e similes huius. xli.

Si autē notū q̄ ois medicia apitiua i cisiua ē z subtiliatiua. cui' sapor ē salis vel amar' cuiusmodi sūt cepe marine z radix lilii. z radix puiche. sal nitrū. capperis z faba lupina.

Edicine note oppilationū generatū in meatibus mēbz aptiue icisue que sūt z subtiliatiue.

Sunt amare z salse aut acute vel ex his compositę. hic ergo est modus z dispositio harum medicinarū. ponit autē multarū in hoc genere existentium. xlii.

Et stipticū qdē pōt eē apitiuū nullo mō apert' exteri' applicatū nihilomin' i poru assūz ptū oppilationē apert' i mēbz existentem.

Edicina quidez apertitiua amara z stiptica minime aperit exterius corpori applicata. Aperit tamen mēbra interiora ratiōe latitudinis meatū ipsoz mēbz imo stipticitas iuuat tales aperit naz vt efficacius exerceat opationē suā in mēbro Et Gal. quidē dedit exemplum in huius medicinis absinthium. Ipse enī intellexit q̄ ipsum sin i vltimo de oppilationis epatis nec tamen aperit poros cutis cum supponitur exterius corpori ratione stipticitatis ipsius z constructionis seu stricture pororum cutis corporis. xliij.

Edicina quidem mundificatiua z absterfina est minoris subtilitatis qz sit precedens sicut fabe. fortius tamen eis est dulce sicut mel z dulces amigdale.

Edicine quidem abstergentes sūt medicine subtiles minus tamen q̄ sint medicine aperitiue z hoc quoniā medicine ad hoc perueniūt q̄ mūdficent z abstergant sordites super cutez existentes: pter q̄ aperiant poros cutis: vnde calor harū medicinarū debilis est z paruus z sunt sicut fabe mel z amigdale dulces verum amigdale amare aperiunt. xliij.

In omni quidē rarificatiōe z resolutiōe existit calor temperatus sicut est oleūz cataputie z camomille z oleum radicum feniculi.

Edicine rarificantes z resoluentes habent calorem temperatum: seu principio secundi gradus sicut camomilla z anetuz. xliij.

Molis qdēz medicina orificiōz venarū apitiua z mūdficatiua ē habēs calorem mixtūz cū grossitie cuiusmodi sūt alia cepe z fella.

Edicine q̄ aperiant orifica venarū sunt quidem medicine grosse substantie valde fortes. xlv.

Uicquid confert ad obturandum z constrigendum meatus debet esse stipticuz z mordicatione priuatum.

Intellexi q̄ he medicine sunt contrarie his que venas aperiant stiptice. s. z carentes mordicatione z calore cuiusmodi sunt bypoquistide baustie z similes. xlvj.

Molis medicina ustiua est magni z fortis caloris z inultimate grossitie.

m Edicine quidem vrentes sunt vltimati caloris et grossitie. lxvij.

o Omnis medicina putrefactiua est perfecte caliditatis et subtilis substantie.

m Edicine quidem putrefactiue sunt abundantis caliditatis et subtilis sbe et conosiue. lxvij.

m Edicine autem carnis diminutiue sunt debiliores predictis. sed sigillatiue vlcereum abstersiue siue sunt et desiccatiue.

m Edicine diminuetes carne inaturaliter aucta et generata in vlcerebus sunt debiliores medicinis notis putrefactiuis et carne comoditibus in vlcerebus.

vex medicina sigillatiue vlcerebus sunt me vlcerebus exiccatie. lxix.

m Edicina que a tota spe attrahit humorem seu humiditatem aliquam est bezabar et medicina laxatiue seu educiue.

m Edicine attrahentes a tota substantia sunt sicut lapis qui appellatur bezabar. qui. s. attrahit medicinas necantes exuentes ex veneno: et sicut medicina laxatiue educiue quarum quelibet educit aliqd ex humoribus vel humiditatibus earum. .l.

o Omnis autem actio medicine attrahentis ratione qualitatis note fit a calore ipsius naturali et subtilitatis substantie. cuiusmodi sunt amoniacum. bdellium aut a putrefaciente sicut in egestionibus et stercoibus.

m Edicine quidem attrahentes non a tota sui substantia sed caliditate sunt medicine calide et subtiles quarum sunt due species. Nam ex eis sunt quedam quarum calor naturalis est subtilius cuiusmodi sunt bdellium et amoniacum. et ex eis sunt quarum calor est putrefactiuis sicut fermentum et stercoia seu egestionibus. li.

b Ezar aut confert cum superat aut ratiois qualitatis couertentis et imurantis. aut ex sui natura sua ex propria. aut eo etiam quod confert educendo per modum qualitatis necantis a veneno. Vfus autem harum hoc est tempore sanitatis. ideoque vritur frequenter eis incurrit inde nocumentum.

n Equam intellexit in hoc loco per bezaar lapidem proprio nomine sic nominatum: sed omnes medicinas pyria cale et huic similem lapidi. Bicim^o g^o que he medicine liberates seu euadere facientes. A venenis ex medicinis necantibus faciunt hoc. hoc autem ratione qualitatum primarum ipsarum: ut calidum: frigidum: siccum: et humidum. Que quidem qualitates primarum medicinarum conuertunt ad se tras mutant operationes medicina rum necantium quemadmodum medicine calide conferentes medicinis necantibus frigidis et conuerso: aut et ratione qualitatum seu virtutum secundarum. He igitur medicine ideo conferunt in proposito: quia conuertunt qualitates medicinarum necantium per qualitates suas. Ex his etiam medicinis sunt que faciunt hoc ex tota sui substantia hoc est ex sui proprietate. vnde est ac si diceret que he medicine obuiant medicinis necantibus ex tota sui substantia. hoc g^o uelle xit secundum opinionem meam cum dixit aut si natura propria. Ex eis etiam est species tertia et est illarum medicinarum que per secesum vel vomitum medicinarum necantes vel venenum extra ducunt sicut dixerunt de amoniaco et alijs ab eo in morfu canis rabidi. Ad autem dixit has educere per modum qualitatis necantis fabricatum est secundum quod mihi videtur super illud quod dixit Gal. s. que medicine facientes euadere et liberantes a venenis et medicinis necantibus sunt in parte necantes. et venenose et est ac si diceret que sint media iter corpora nostra et venenosas medicinas. Sunt g^o he medicine secundum hoc de genere medicinarum necantium: et ex hoc sequitur quod cum peruene

runt in corporibus sanorum que faciunt in eis que facerent medicinis necante et venenose. Conferunt tamen nihilominus corporibus in quibus medicine necantes predictae ita sunt operate. Et hoc quidem intellexit cum dixit. Et ideo qui vritur frequenter eis incurrit inde nocumentum. liij.

b Et medicina calida est et aperitiua et mollificatiua ex ea etiam est quem stupefaciendo confert sicut opium et cetera narcotice.

m Edicinam quidem dolorem curantem et sedantem due sunt species. quarum vna est illa que efficit in membro et operari et quod efficit dolorem eodem ac si diceretur que delectat ipsum membrum et placet eidem et tales sunt curantes dolorem secundum veritatem. facit autem hoc ex similitudine sui quam habet cum corpore et hi quidem species sunt arugie galloz galinaz et anatium. Secunda autem species est illa que sedat et remouet dolorem tollendo et abscidendo causas eius. et hoc quidem facit altera causa dolorem efficiens. Et he quidem medicine sunt icidetes et subtilitates et aperietes. Tertia quidem species est illa que dolorem sedat et tollit stupefaciendo et narcotizando membrum in quo est dolor: vnde hec medicina sedat dolorem per accidens et quandoque auget causam eius. Et iterum efficit et causat mortificationem membri patetis sicut facit opium et ob hoc catificauit et prohibuit Gal. vsus eius nisi in tempore magne et urgentis necessitatis. Intellexit autem species primam cum dixit calida est. Et secundam cum subiunxit et aperitiua et incisua et mollificatiua vnde est ac si diceret que sedat abscidit causas eius. liij.

p Est relatione quidem predictorum reperietur et eo tertiarum virtutum super his que contingunt et generantur. ex quibus est conminutio lapidis in renibus. que quidem fit ex omni eo quod dissoluit incidit subtiliat et mollificat. dum tamen calorem non habeat manifestum. cuiusmodi sunt radix aspagit et radix arundinis et virtus vstium et passe montane. i. stasifagrie.

p Est relatione quidem dictarum operationum medicina rum. Referende sunt hic operationes tertiarum virtutum earundem. Ex his autem virtutibus sunt medicine que sine calore manifeste calculum minuunt et eorum calor in primo gradu sicut a speragus radix arundinis vtrum vstum et passe montane. i. stasifagrie. liij.

e Tisiles istis habentes. s. aliquid caliditatem et humiditatem. faciunt egredi quod est in pectore per creatum et his etiam medicinis sunt alleuiantes creatum a pectore et he sunt parue caliditates et humide cuiusmodi sunt amigdale vulces et butyrum cum succaro et eis similes. lv.

q He et sunt temperate caliditatis generant lac.

m Edicine quidem lactis generant et effectiue sunt caliditas temperate. lvi.

e Tis medicina iuuas creatum puocat. duz aucta huius caliditatem propter quod fortius exiccat.

m Edicine quidem que prouocant menstrua sunt de natura medicinarum que efficiunt faciles creatum sunt tamen calidiores eis: sed non valde: et

hoc quoniam operationes harum medicinarum sunt quidem fortiores operationibus medicinarum faciles creatum faciunt. Et ob hoc igitur Gal. quod prouocantes menstrua sunt de genere prouocantium lac: sunt tamen fortiores eis. lvij.

e He quod omnes puocat vrinam. acute tamen sunt in hoc certiores et magis conuenientes.

Intellexit quidem que he omnes medicine. s. diminutiue lapidum et calculi et puocant instruorum et inuadunt ad creatum puocat vrinam. Acute tamen est in b^o certiores. lvij.

p Est g^o et tulit vires et virtutes propositionum medicinarum. incipiam nunc referre monum medi

caminiū ⁊ antidotoꝝ. referā ergo omnes modos ea
rū q̄b⁹ vtunt medici tam interius assūptis q̄ in ex
terius applicatis. Et sunt velut decorationes pillu
le sirupus loclinimenta cerata ablutiones somenta
tiones fricatiōes stufte vel pirria balnea trocisci ele
ctuaria suppositoria licinia clisteria stille seu stillici
lia iniectiones magdaleones dentifricia sternutato
ria acciatoria siringa emplastra ⁊ vnguenta pulue
res oculorum ⁊ sinapisma sunt caput pūgia colliria
nastallia cuz colatura opiate ⁊ sinegia per traiecto
rium ⁊ sine fricatoria facellationes infusiones tra
zee confectiones.

Quoniam intentionē eius fuisse in hoc capitulo re
ferre modos medicaminū q̄bus vtunt medici i
curis egroꝝ ⁊ practica ⁊ eorū nomina ppria, vt
mur aut medicaminibus vtr aut interius aut exterius. Et
interius aut ministrantur a parte superiori per os aut ab
inferiori, s. per vias ex qua egreditur superfluitas sicca aut
per illam ex qua egreditur superfluitas liquida. Ex assum
ptis autem per os: quedam dicuntur electuaria ⁊ quedaz
sif. ⁊ quedam loci: ⁊ quedam dragee, i. compositae ⁊ confec
te sola tritura ⁊ quedam pulueres ⁊ quedaz trocisci ⁊ que
dam potōes ⁊ quedam dicuntur pillule: quarum vsus est
in quibusdam ex medicinis eductiuis interius per os sum
ptis. Cuius autem vsus congruit in egressu vrine dicitur
iniectio seu stillatio p̄ sringaz, q̄d aut iponit ad expellēdū
superfluitatē sicca vocat iniectio p̄ clistere. Sed tū illud fue
rit liquidū. Sed si nō fuerit liquidū sed solidū dicitur suppo
sitoriu vltēta. Que etiā fiūt ex toto filato ⁊ pponit i vul
nerib⁹ seu vlcērib⁹ profundis dicuntur tente. Et si sternuta
tozia ponant i hoc genere: bene q̄dē. Et sūt medicine q̄ i
ponunt narib⁹ ad eūandū superfluitates capitis. Hec q̄
sunt medicaminū noia q̄ iterius assumunt. Eorū autez q̄
exterius applicant: quedam dicuntur inductiones: ⁊ quedā
fricationes ablutiones decorationes balnea cerata ⁊ em
plastra infusiones facellationes ⁊ spōgie ⁊ synapisma fa
ctum cum puluerib⁹ ⁊ q̄d ex eis ponit in oculis dicitur col
lirium magdaleones seu trocisci ⁊ stillatoriu ex quo mū
dificat os dicitur absterfius ⁊ dentifricium. Et hec quidē
sunt cōia: etiā vulgaribus nota: ⁊ multo fortius sapienti
bus. Ex his etiā omnibus alterni duorum intendit. s.
alteratio sola cum contrario cum erit mala p̄positio sine
materia aut rectificatio conueniens humoris egritudinē
facientis ⁊ expulsio ipsius a corpore. lxx.

Quoniam morbus quem sumus relaturi exi
stit vniuersaliter in toto corpore aut specia
liter in aliquo ex membris eius. Qui si fue
rit sine materia erit quidem cum compositioni sue
suo contrario eius cura.

Quoniam morbus siue fuerit i corpore toto generat⁹
siue in vno ex mēbris ei⁹ aut plurib⁹ ⁊ fuerit ex
morbis mēbroꝝ cōsimiliū ⁊ sine materia: erit q̄
dē ei⁹ cura cū p̄trario illi⁹ male p̄positiōis siue materia. lx.
Iscenit aut morbus repleti corporis a morbo
predicto sumēdo experiētia ab eo per iue
stigationē artificiale si. s. nō affit cum eo ali
q̄d ex signis super repletionē corporis signētib⁹.

Allia autē p̄plexionis siue materia cognoscit ⁊
discernit ab illa q̄ est cum materia si. s. non appa
reat in corpore aliq̄d ex signis significantibus il
lud q̄d rettulimus in his que precesserunt. lxi.

Iam p̄tigat nocumētū ex opatiōe i cura mor
bi. erit q̄dē medicamētū simile. s. morbo i p̄po
sitiōe. ⁊ recipiet iuamētū ex eo cōtrariat

cause efficiēti corruptiōe ⁊ moratū seu egritudinem.

Am dubitam⁹ de spe male cōplexionis peccan
tis ignorātes an sit frigida vel calida. Sumem⁹
tūc significatiōes sup hoc vtēdo medicinis p̄tra
rijs i cura eius. Si g⁹ ex operatiōe accidat patiēti in p̄n
aliq̄d nocumētū sciem⁹ p̄positiōē illi⁹ mēbri esse p̄formē
cū p̄positiōe illius medicine sibi ministrare: cōstabitq; no
bis tūc q̄ cura ei⁹ fiat cū eo q̄d p̄trariat illi compositioni.
Sic ēt si i p̄n operatiōis sic rectificet operatio q̄ patiēs
p̄sequat ide i manib⁹ nostris adiuuamē. sciem⁹ q̄dem q̄
me⁹ illa p̄riet illi morbo: ⁊ ideo fiet cura ei⁹ cū illo. lxiij.

Prodest etiam sumi significatio super morbu
excessu tactus ⁊ debilitate operationis.

Amit q̄dem significatio sup naturaz morbi ex
ipsonet tactu ⁊ ex spe seu mō debilitatis ⁊ com
pūōis operatiōis sumit significatio sup morbu
patiēti ⁊ iterdū significat ide si spes, s. ipsi⁹ morbi. lxiij.

Terā ex eo q̄d apparet ex illaudabilibus
scōm spēs ⁊ modos suos. ⁊ ēt ex eo q̄d vide
tur de superfluitatibus exeuntibus.

Recipit etiā significatio super morbos ⁊ causas
eorū ⁊ mēbra patientia ex eo q̄d est illaudabile ⁊
corruptum secundum dispositionem mēbri patiē
tis. Sumitur etiā predicta significatio ex egōmbus ⁊ ali
is superfluitatibus a corpore exeuntibus. lxiij.

Ergo patientis vrine fuerint sine hyposta
si ⁊ residentis: ⁊ pulsus inequalis. nequa
quam ex repletionē patiētur sed morbus
eius reponetur potius sub genere morbi inaniētis
⁊ consumptiui.

Et significantib⁹ morbu de mala cōplexiōe sine
materia sūt pulsus egrediēs ab eq̄litate p̄ter q̄
i vrinā appareat aliq̄ hypostasis ⁊ residentia, cū
ergo apparebūt hoc nequaq̄ erit morbus de genere mor
borum repletionalium. sed potius de genere morboꝝ si
ne materia cū qua nō est corp⁹ plenū s̄ pot⁹ inanitū. lxxv.

Et si dolor sit in aliquo loco spiritaliter si
gnificabit super passionem illis loci.

Amit quidez significatio ex dolore alicui⁹ mē
bri sup morbu ipsi⁹. vbi ē. n. dolor i corpore ibi
ē morbus cū eni exēpli gratia ē dolor sub stō apte
dextra significat q̄ epar sit mēbz egrū. Si sit in illis vē
tris significat q̄ renes aut gracilia testina patient. Sed
si fuerit vtrunque in ambobus lateribus significatur esse
passio in velamine seu in panniculo descendente a pecto
re ⁊ precipue si fuerit dolor pungitiuus. lxxvi.

Amit etiā significatio super ipsuz ex etate
⁊ cōpositiōe corporis ⁊ ipsius colore ⁊. iiii.
āni tēporib⁹ ⁊ eoz cōstitutionib⁹ ⁊ ipsi⁹ p̄
pria habitatiōe ⁊ ciuitatib⁹ eius ⁊ ex eo q̄d precessit
de regimine proprio. ex his enim fit iuamentum
super cognitionem ⁊ precognitionem morbi.

Amitur autez significatio sup naturā morbi ex
etate ⁊ cōpositione naturali ⁊ ex colore corporis
patientis: nec nō ex cōstitutionibus anni ⁊ quat
tuor temporum anni ⁊ habitatione ipsius. i. ex domo quā
in habitant ⁊ ciuitatibus ei⁹ ⁊ ex ipsius regimine. hec. n.
nominata habent in corporibus humores spāles ⁊ sibi si
miles generare. Etate eni iuētutis eius exempli gratia
p̄plexiōe calida tēpore estiuo ⁊ habentib⁹ officia corporis
calefacientia. Colligitur q̄dem i corporibus choꝝa rubea
Sic etiā cōtingit ex cibis calidis ⁊ parua q̄ritate assumptis
⁊ labore ⁊ exercitio superfluo ⁊ imoderato. Jam. n. autez
egressi sumus ab eo q̄d intendimus in hoc loco. Per
f ij

hoc autem quod dixit. Et his enim fit iuuamētus etc. Intelle-
xit quod ex relatione patientis de accidentibus sibi contingē-
tibus, assumitur significatio super naturam morbi. lxxv.

Fergo corpus patiatur de caliditate ledet
quidem ab omni calido. et tactu calidus re-
perietur eritque eius urina rubea et pulsus
inquietus cum siti et labore seu angustia et vigiliarū
instantia cum motu inordinato. et habitudine exte-
nuata et colore citrino et habitatio meridionalis ci-
uitatis et etate iuuenili et discursu eorum que calore
efficiunt pro tanto curetur cum infrigidantibus fe-
brem vrentem et omne quod laborem infert curantibus
et sit cibus eius secundum quantitatem virtutis et
quantitatem eius quod apparebit ex appetitu ipsius.

Ec quod omnia que hic retulit sunt signa februm ex
cholera rubea generatarum. Et sicut inquit cum le-
ditur vsu medicaminū calidorum et tactu calidus;
urina eius rubea et pulsus subtilis velox cum sit angustia et
vigilia et instantiam. Et si cum his vniantur que cholera
multiplicant sicut etas similis ciuitas et tempus: erit quod de-
cretum certum apud medicos quod febris sit cholica. Est autem
sciendum quod febris cholice putrede sunt due species, aut enim
porisimus et affligit continue: aut vna die interpollat et alia
die affligit. Est autem continua fortior et magis violenta cum
sit materia intra vasa: et cum cholera rubea: ex qua generatur febris
ista. scilicet continua egreditur multum a natura: corrigi tamen febris
vires et autem afflictio contingit vna die et alia die non. Est que-
dam vera cuius peroxismus producit. vij. horis et ad plus in.
vij. periodis terminatur. Sunt enim harum omnium cura sicut inquit
cum frigidis et humidis. Secundum dominium et abundantiam pra-
dictorum. Secundum dominium caloris febris huius generis. Et
radix quod est curatio harum februm est prisana ordeii mensurata
secundum distantiam et propinquitatem star et secundum virtutem pati-
entis: amaridi etiam et eis similes sunt ex calore extinguentibus.
et etiam vt mollificet natura in his febribus. Et ex fortius in-
frigidantibus est succus cucumeris et cucurbitae. Et ex de-
bilibus infrigidantibus est iulep factum ex aqua et zucaro. Et
inter hec sunt multa medicamina. Oportet autem medi-
cum esse attentum super gradum discrasie febrilis ita quod
possit ei obuiare cum contrario discrasie illius gradus. lxxviij

Ivero ex mala compositione frigida patiatur
constat quod instantia oberunt ei. et omnia ca-
lida proderunt eidem. eius etiam frigiditas p-
cipietur sensu tactus et color eius signanter albus re-
perietur pulsus tardus. nec patietur sitim. nec vigili-
arum instantiam. quod si pateretur non tamen ide mole-
staretur. et si cum dolo. et albo assit lassitas et molli-
ties corporis. etas senectutis. et locus quem inhabi-
tat fuerit septentrionalis. et tempus anni hyems. et
vsus fuerit in preterito in frigidantibus. erit quidem
significatio certa super isto. pro tanto si medicetur et
curetur an aliquo curet cum calefacientibus et breuiter
iteret in cura et secundum curam quod curatur spasmus.

Ec quod significat super dominium humoris phla-
gici et sunt quoniam iste patiens leditur a frigore et
consequitur a calido iuuamētum: et sentit eius corpus
actu frigidum: quod quidem est vix nisi cum huius humoris colle-
ctus fuerit et putrefactus febre generat et talis quidem fe-
bris nequaquam est morbus simplex: est compositus cum aposte-
mate magno viscerum et intestinorum. Alia autem signa
sunt iam intellecta. ex his que dicta sunt in capitulo in quo
facta est relatio de signis dominij humoris phlagici. Sunt
autem febres phlagice due species. Quae vna est interpol-
lata et habet paroxysmum suum omni die. Et alia est continua

cuius materia est intra venas. Et hec quidem febris est lon-
gi temporis: cuius paroxysmus attingit tempus. xvij. horarum
et febris etiam melancolica est quedam interpollata et que-
dam continua et peroxismus quartane est de quarto in quartum.
Cura huius febris a aliarum etiam putridarum est duplex
Quae vna est cum intendit ad curam febris formae cum in-
frigidantibus et humectantibus: forma enim cuiuslibet febris
calida est et sicca. Sed cura cause efficiētis ipsa sit per aper-
tionem oppilationum incisionem humorum et eorum euersionem: quod quod
dem nequit fieri nisi cum medicinis calidis. Et pro tanto cu-
rationes februm putridarum proficiunt ex compositione harum
duarum specierum medicinarum. Ingeniat autem sic medicus quod alte-
ra ex eis dominetur in composita secundum maiorem partem alteri
ex predictis duobus. Decet autem magis attenti esse medicum in
cura ipsius febris in se: et sic etiam congruit in cura quartane. Ve-
rum in febre quotidiana debet esse contraria: ac si diceret quod
maior intentio necessaria iter naturam febris formaliter et pre-
sertim in principio ipsius donec appareat et manifestetur ipsius di-
gestio. Et similiter doceat quod in febre medicinis et ethice sit
medicis magis attentus quam in predictis tribus. Et Gal. quidem videtur
dicere quod febris generata ex sanguine putrefacto sit de ge-
nere febris cholice: et probabilius tamen est quod cum putreficit sanguis
generatur inde tres febres putride et continue quoniam cum ex
putrefacto sanguine et egressu eius ab equalitate sua ita. scilicet quod
augeatur calor et fortificetur et siccitas ipsius ratioe augumē-
ti cholere sunt ipsius. generatur inde febris de cholera citrina.
Si vero augeatur et fortificetur et frigiditas et humiditas
ratioe augumēti phlagici in eo: generatur inde febris phlagici
ca. Et si ipsius frigiditas et siccitas iteret ratioe melie au-
cte in eodem: corrigi quod inde febris melica. Febris autem que
secundum virtutem ex sanguine generatur est febris continua que
synoca dicitur que secundum Gal. est medicina iter febre putri-
dam et effimeram: vnde est ac si diceretur quod sit febris generata
in spiritibus: cuius causa est oppilatio et magnitudo sanguinis.

Et sermo quod februm exigit prolongationem minime
conuenientem huic compendio et breuiario huius artis. lxxix.

Ic quidem duo morbi non priuantur alte-
ro ex duobus. vnde si fuerit morbus siccus
videbis patientem siccum. et si fuerit humi-
dus videbis patientem laxum et spongiosum.

Ec quod morbi sunt spales et proprii caliditati
frigiditati neque priuantur altero predictorum duorum

Cum ergo contingatur vni ex eis siccitas accipietur
quod signo super ea ex macie siccitate et ariditate corporis sed
si alteri ex ille vniatur humiditas sumetur quod significatio
super ipsam ex laxitate et mollicie ipsius. Exemplum autem calidi-
tatis cum siccitate est ethica in qua calor inaturalis vniatur et coniun-
gitur ipsi sicut in febribus radicalibus. Exemplum vero frigiditatis
cum siccitate est febris pleuritica senum et decrepitorum. sed exemplum
caliditate cum humiditate est hydropisis eius causa est caliditas
vix exemplum frigiditatis cum humiditate est hydropisis cuius causa est
frigiditas. Sunt. n. tres species hydropisis. scilicet carnosa que sit ex
phlagice et vterina aquosa et tipantes que ex vetositate generatur
Et quae sunt ex duabus causis. scilicet ex caliditate et siccitate. lxxx.

Umidum ergo exiccet subtiliter siue fuit cum
caliditate siue cum frigiditate. et sic cum sibi
contrario rectificetur. et in omnibus sunt pri-
us auferende cause efficientes si fiat recta curatio.

Um apparebit humiditatis dominium in aliquo
curetur cum siccitate subtili: siue coniungatur humidi-
tas caliditati siue frigiditati: plus tamen curet prople-
tio in se et formae cum suo contrario: sicut eius cause abscedere. Lu-
ra namque ipsius formaliter est inutilis nisi plus cause eius auferatur.
Cause vero manifeste malitia illius personis efficientes sunt

Vnde exempli gratia nequaquam potest exicari propositio patiens hydropem carnosam: nisi prius educatur ab eo aqua citrinaria: verum tamen si fuerit mala propositio sine materia attēdam solus ad curā eius cum prario sicut cōfigit i et bica. lxxi.

c Am ergo erit morbus ex repletionē nequaquam curabitur nisi per euacuationem.

c Am quidem morbus de repletionē non curabitur nisi per euacuationē. Sic tamē quādo augetur sanguis in quāritate cum phlebotomia euacuāndus. Sed cum corrupitur in qualitate cum pharmacia seu cum medicinis. Ipse tamē intellexit hic per euacuationē ipsam phlebotomiam. lxxij.

i A omni euacuationē sunt. x. obseruanda quae si non possunt seruari regulat tamen quāritas et mēsurat scōm exigētia eorum: Quorum primū ē laudabilis dispositio accidētū. et scōm vt sint de repletionē. et tertium etas a iuuetute vsq; ad senectutē: et quāritas consuetudo euacuādi. et quāritas cōsistētia uirtutis. et sextū tēp' ueris uel autūni. et septimū quod loc' quē inhabitat eōlis sit in oib' et tēperat'. octauū similiter tēp' presens. et nonū quod patiens cōpositio sit calida et hūida. et x. ut corp' bone habitudinis sit et bene carnosum.

i A omni euacuationē faciēda et maxie sanguinis sunt. x. cōditiones obseruande: vnde si non pnt oē.

i x. congregari in aliquo et nec per prius obseruari. Decet quēdē vt quāritas euacuationē faciēda secūdū illud quod ex predictis conditionibus minuetur. Nam iterdū quedam ex his conditionibus tollent et impediēt euacuationē faciēdas sicut etas senectus et decrepitas. Prima ex his conditionibus est vt dispositio accidentium morbi attendatur: nam iterdū quedam ex eis prohibebūt et auferēt phlebotomiam faciēdam sicut debilitas stomacho aut syncopis frequēs et cōtinua ratio raritatis et relaxatiōe totius corporis et subtilitatis spiritū ipsius palea enī est. Secūda morbus de repletionē necessitat euacuationē. Tertia uero ab ista possent necessitate augmētū vel diminiutiōe euacuationē faciēde. Tertia uero est tēpus a iuuetute vsq; ad senectutē et etas quarta et quinta. Quarta ē psuetudo non enī est minuendus in assuetus nec urgente necessitate: tunc enī est minor quāritas sanguinis extrahenda. Quinta est dispositio uirtutis hoc enī prohibet frequenter et tollit euacuationē cuius tamē exigētiam significat natura et dispositio morbi pro tātō in hoc casu. quod minuat. i. minuat quāritas euacuationē eius quod natura iudicat euacuāndus. Sexta autūnus quidem quod est cōueniens in faciēdo phlebotomiam. Et septima similiter cōgruit ad hoc ipsa regio et locus temperatus et egrediens ab equalitate et temperie contrarius. Octaua cōposito calida conuenit in phlebotomia faciēda et frigida et siccā cōtraria et existens iter has est mediocris. Nona pigredo et hūido corporis debet attendi iter conditiones attendit. lxxij.

c Am ratioe eius quod generatum ē in aliquo ex membris corporis uolueris ipsū trahere ab ipse. trahere ipsū per euacuationē ab ipso membro. aut per attractionem ipsū solus ad alia membra contraria. siue eis egpollētia et iterdū fiet eius attractio ad membra habens colligantiam cum membro patiens. et sic fiat attractio cum uentosis positis super mamillas in constrictione menstuoꝝum matricis.

i Intellexit quidem vt cum uoluerit quod euacuationē sanguinem ratioe eius quod erit generatū in aliquo ex membris corporis quod euacuetur a membro magis propi quo eidem cum intenditur ad euacuationē ipsius: uerū tamen intenditur solū diuersio et attractio sanguinis ad prario ipsius ad quod ifunditur sine ipsū euacuationē ad partē existētē a directo membri cui euacuetur aut collateralē eidē aut habentē con

ueniētia cum membro infirmo: et sic faciūt medici in superfluo fluxu sanguinis menstuoꝝum cum ponunt uentosas super mamillas mulier. mame enī colligatur cum matrice medietibus quibusdam uis seu uenis iter ipsa existentibus et ad utraque pueniētibus. mame enī prario in situ matrici. Sic enī faciūt in fluxu sanguinis narium ponentes uentosas super epar cum est fluxus a nare dextra et super splenem cum est a nare sinistra. Interdum enī coniungit medicus euacuationem et attractionem simul ad prario prius quod est morbus sicut exempli gratia. Facimus in principio pleuresis corpore repleto existente: phlebotomia a parte contraria: uerum cum cessabit fluxus materie et rectificatio ipsius minuatur si possibile fuerit pars in qua est apostema sine mora. lxxij.

i Am quidem premisimus signa repletionis et medicinas eductiuas.

i Ipse quidem iam posuit signa repositionem significantiā et notitiā medicinarum humores euacuationem siue educentium. lxxv.

g Alienus quidem aperiebat uenam et sanguinem minuebat cum erat chini auct' et magificat'. Alienus quidem minuebat sanguinem per apertionem uene cum quattuor humores augebant' ultra et supra. s. ppositionē ipsorum naturalē. lxxvi.

g Fat igitur minutio sanguinis in corpore appetit' signis et potissime cum apate. seruatis conditionibus istis. non autē in alijs humoribus. Alienus quidem faciebat phlebotomia dominio sanguinis apparēt in corpore et pferri cum apate. Cum autē dixit talē esse minuetū istis cōditionibus seruatis. Intellexit per hoc conditiones in euacuationē seruandas quarum relationē prius fecit: aut forsitan intellexit per hec signa dominiū sanguinis in corpore signatiā et cum dixit. Non autē in alijs humoribus: intellexit minutionē eē solū faciēda in morbis sanguineis. non autē in morbis aliorum humorum. lxxvij.

f Fat ergo phlebotomia in his quod intellexit in hoc tractatu et in morbis illis et in quibus ipse fecit eam.

i A hoc canone cōfirmat et sua sit quod fecerat in his reb' ipsa phlebotomia post itationē Gal. lxxvij.

i A Choet ergo a phlebotomia in omni phlegmone habito testimonio certo super ipso. Ostendit constabit testimonijs patulis et manifestis quod ipsa generatum in patiente sit phlegmonicus. Inchoetur in hoc casu a phlebotomia. aprea autem sanguineum uocatur phlegmonicum. lxxix.

f Fat ergo siue sit in capite iteri' uel exteri' nec non etiam in tali facto in iucturis. fiat et in apate facto sub auribus et obralmia oculorum. et in apostematibus et lingue. mery giguaz et squinantie et in apostematibus intestinoꝝum et cruribus et splenis. testiculoꝝum renibus et uesice nec non in apostemate matricis et umbilici et iussarri et alijs speciebus rubedinis.

i A hoc quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

p stis quod ipsa generatum in patiente sit phlegmonicus. Inchoetur in hoc casu a phlebotomia. aprea autem sanguineum uocatur phlegmonicum. lxxix.

f Fat ergo siue sit in capite iteri' uel exteri' nec non etiam in tali facto in iucturis. fiat et in apate facto sub auribus et obralmia oculorum. et in apostematibus et lingue. mery giguaz et squinantie et in apostematibus intestinoꝝum et cruribus et splenis. testiculoꝝum renibus et uesice nec non in apostemate matricis et umbilici et iussarri et alijs speciebus rubedinis.

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

b De quidem totū est de se manifestū: uerū phlebotomia amplius ē necessaria in apatibus interioribus quam exterioribus nisi cum eēt magna apreata illa. Et febris quidem cōcomitat' phlegmones interiores presertim in uerbis principalibus existēs. p tātō est phlebotomia in talibus amplius necessaria. et hi quod phlegmones fiunt in capite et in apate et stomacho et epe et iucuris et uideliter in oibus punctulis pectoris pulmone renibus uesica matrice et intestinis. Apata uero sub auribus facta sunt de genere apostematū que arabice caozan dicuntur: et sit sunt illa in iugibus generata et ascellis. In quibus quidem phlebotomia est prelatius necessaria: et iussarria ē aprea ulcerosum super totū caput et faciem cum tument ualde sit: et decollatio dicitur

aprea meri et squinantia sunt apreata gutturis et vulne.
Et cum dixit in alijs speciebus rubedinis intellexit oēs
alias collectiones et apreata sanguinea. lxxx.

f **I**at etiam in vlcerebus capitis et oculorum
et rubigine aurium scabiosa.

p **P**lebotomia nequaquam curat hec vlcera secundū
intentionem primam et hoc quoniam vlcera ge-
nerantium ex sanguine et illaudabilis qualitaris
nihilominus tamen est plebotomia faciēda quando cū
malitia qualitaris est sanguis excedentis quātitatis. lxxxij.

e **S**t etiā faciēda in volatilibus et luceribus
pulmonis et oris et rasuris et excoctiōib⁹.

v **L**cera quidez dolatilia ex cholera fiunt rubea p
tanto euacuatio facta cū medicinis melior ē i eis
q̄ sit plebotomia: nisi tamē causa eoz cōp osita
plebotomia etiā ē i vlcerebus pulmonis faciēda: dū tamē
i p̄n⁹ existat. s. dū patietes adhuc nihil saniei expellūt per
os postq̄ autē eoz tēpus prolōgabit minime minuat: nā
minutio fit solū i eis ratioe attractiōis et diuersiōis: vnde
ē cura per accidens. ipsa. n. ē abscissio causaz euocationis
cum euocatione. omnis autē actio q̄ est huius speciei i hac
arte: idiget q̄dez magis consideratione et speculatione nec
debet fieri nisi magis vrgente necessitate. lxxxij.

e **F**iat in passione intestinorum cum tamen
constabit de notitia ipsorum. et cum erit in
eis carnis augmentum innaturale.

p **E**t hoc autem hic intellexit apreata intestinorū
aprea. s. ex quo fit colica que fortis applicat. Et
inquit cum tamen constabit de notitia ipsorū eo
q̄ cholericā pluribus de causis contingat nec est faciēda
plebotomia p̄ter q̄ in apreato solum. Et cum dixit. Et
cū erit i eis carnis augmentū intellige secundū opinionē me-
am vlcera calida: et hoc quoniam carnis augmentum sit i eis
ex multitudine sanguinis aut alterius humoris. lxxxij.

e **S**t etiā faciēda in variola ubicunque fi-
at et scabie humida. postq̄ fuerit notum et
manifestum sicut in variola oris et oculorū:
et sine in variola in hypocondrinis generata.

p **E**t variolas quidem intellexit quedā granula cū
quibus est fortis dolor et tumor membri per hu-
midam scabiem intellexit sanguineam. lxxxij.

e **S**t ergo faciēda in repletionē venarum et
egressu sanguinis ab eis sicut i fluxu sanguis
nariū et i manāte a dētibus et gingiuis et etiā
in egrediente ab aurib⁹ et ab ore matricis et i emo-
roidibus ani et i mēstruoz et i sanie rubicunda.

i **I**n his quidez omnibus fit plebotomia vt fiat
attractio ad pariem oppositam: vnde hec cura ē
similis cum simili. hoc autem est ac si diceretur:
cura euocationis cum euocatione: talis autem cura est per
accidēs quoniam cura p se fit cū morbi contrario. lxxxij.

f **I**at etiam in dolore capiti uerrigine et fetore
oris nec non in dolore dentium et casu ca-
pillorum seu allopicia.

p **P**lebotomia q̄dē congruit i dolore capitis cum
fit ex sanguine: et sic etiā conuenit i vertigine et do-
lore dentis q̄ vt plurimū ē ex calore licet interdū
sit de materia frigida. Allopicia vero seu casus capilloz
cōtingit ex prano sanguine et illaudabili pro tanto euacuatio
cū medicinis laudabilior ē i hoc casu: nisi tamē adesset san-
guinis multitudo. Ignoro etiā q̄liter plebotomia ha-
beat locū i fetore oris ad iuuamētū nisi ex alia itētiōe hoc
fuerit positū vt si diceret puenire ratioe impletōis humo-
rū infra corp⁹ existētū ex q̄ p̄tigit fetor oris. lxxxvi.

e **S**t etiā i mēbr⁹ dissolutiōe et spmatis egres-
su ul' expulsiōe et dolore artū et reumate.

c **A**oib⁹ ergo p̄cussionib⁹ et cōcussionib⁹ congruit
plebotomia eo q̄d ex eis generatur apreata: et
p̄ egressū spmatis intellexit ei⁹ multitudinē. Dicit
ergo plebotomia esse necessariā cū auget: hoc. n. itelle-
xit secundū opinionē meā: vtz i dolore artū et catarro seu
reumate plebotomia puenit p̄ accidēs: vñ ē ac si diceret
q̄d cū sanguis ē auctus i his duobus: magis q̄ debeat scōz
naturā q̄ tūc competit in eis plebotomia. lxxxvij.

c **O**mpetit etiā i eplia et i zebel. ungue et mo-
ro. nec nō etiā i casu et ablatiōe appetitus.

z **Z**ebel est quedā textura venaz innaturaliū sup cō-
iunctiū oculi facta: sed mox ē quoddā ap̄a vlcero
sū et factū i facie: et i his q̄dē sit plebotomia per
se. vtz i epilepsia fit plebotomia p̄ accidēs: et sic etiā fit i
casu appetit⁹: hic tamē nō faciā aliā mētionē. lxxxvij.

e **T**et uena ē icidēda i passioibus ani. et sedis
ancharum sciatica et dolore stomachi.

p **P**lebotomia quidem est faciēda in dolore sto-
machi ratione apreatis contingente. lxxxix.

f **I**etiam in dolore epatis pungitūo et i op-
pilationibus eius.

f **I**at etiam plebotomia si dolor sit in epate cum
apreata: aut etiam si generatio eius timeatur in
eodem nec non cum sunt oppilationes in eo. xc.

i **A**rdatur ergo cū regimine et cura hoz mox
hoz sicut i cura et regiōe sinochi cū educti-
one cholere rubeę. post plebotomiā et usuz
eibozū infrigidantium et fuga calefaciētium et q̄ san-
guinez auget et magnificat et q̄ eis affertur declinet
ad stipticitatem: et propinentur eis acetosa.

i **A** cura quoqz morboz ex sanguine contigētium
est procedendū sicut in cura synochi. Synochus
autē est febris cōtinua nota ex sanguine generata

i **I**cuius cura est a plebotomia icchoandū et p̄stater ab eno-
citiōe cholere ru. Estqz feruor et calor sanguinis extinguen-
dus cū cibis cōueniētib⁹ simplicibus et medicinis q̄lia sūt
acetosa sicut acetositas pomi curini et tamarindi et similia
his. Est etiā vitādū illud q̄d auget sanguinis q̄ritatē sicut
oēs carnes queadmodū oē calefaciēs. Et Gal. q̄dē extra
hebat sanguinem i hac febre cum erat sanguis imunis a pu-
trefactiōe donec cōtingebat ide syncopis: hec tamē cura nō
ē artificialis: quoniam vt plurimum putrefactio est ei cōiū-
cta eo q̄d cholera ru. sit et vbiqz et videliter cum ea cōiūcta
et ob hoc etiā inquit ipse Gal. q̄d q̄ minuitur ex istis passi-
onibus et. Ac si diceretur q̄d interdū accidit sanitas pa-
tientibus postq̄ affellauerunt semel aut bis ex cholera.
Et ob hoc iussit hic sapiens secundum opinionem meam
q̄d in hac febre cholera educatur. xci.

f **A**rdatur aut signa sup hāc passiōē signifi-
cātia. ex caplo sanguinis dominium significāti-
um et i sūma declinare ad infrigidationem et
exiccationē ē actus medici expediti et ingeniosi.

f **I**gna super hos morbos significantia sūt sumē-
da ex signis dominium sanguinis significātibus
quorum iam relationem fecimus. et quia in sum-
ma calid⁹ est et humidus cura sit contrarij cū cōtrario. fuit
quidez necessariū q̄d medicus procedat i cura et regimine
huius morbi cum infrigidātib⁹ et exiccantibus. xcij.

m **O**bi qui ex colera rubea generantur sunt
sicut ulcera i lubricitate intestinoz cōtingen-
tia et pmixtio rationis. suffocatio matricis
tertiana sciatica et fluxus sanguinis per secessum.

Ulcera quæ in lenitate intestinoꝝ p̄tigētia sunt vlcera in stomacho generata: vnde ex nocumēto eis ex cibis illato expellūt cibū a stomacho idignū āte tēp̄ debituꝝ: vnde hec ē vna ex sp̄eb̄ causaru morbi nō. s. lubricitatē et lenitatē intestinoꝝ: et hec quæ vlcera sūt quōq; ex materia calida et acuta. Cōtingit nihilominꝰ lenitas intestinoꝝ interdū ex multitudine sāguis in stomacho: lubricatū enī tūc ex multitudine humiditatē cibi ab eo. debilitatū r̄q; idē virt̄ retētia et p̄sequēs egredit̄ cib̄ idigēt̄: et hoc quæ ē fortior et maior causa huiꝰ morbi. **P**ermixtio autē ratiōnis et vaniloquiū p̄tigūt ex apatibꝰ cerebri et dyasfragmatis: nec nō etiā in statu febrili acutaz. Et quia huiꝰ apata fiūt vt plurimū ex cholera citri. ideo posuit ea sub homo genere morboꝝ: vtz suffocatio et syncopis matricis: p̄tigēs mulieribꝰ adeo vt videātur eē mortue: p̄tigat autē morbus iste ex spermatē corruptiōe et putrefactiōe in eaz matricibꝰ: vnde tale sp̄ma necessitat sup se cho. ru. dominiū. Et ob hoc etiā posuit morbū istū in hoc genere. **E**sset tamē pueniēt̄ vt appropiaret ipsū frigiditati eo quod velis operationū ablatio frigiditati appropiēt sicut malitia opationū et earū magna itētio in fortitudine appropiēt caliditati. **cxij.**

Tertiana iā fecimꝰ mentionem in his quæ p̄cesserūt et in summa. febris est calor extraneus p̄ totū corpꝰ dispersus nocēs opatōibꝰ suis. **T**hec quæ febris ē vna ex eis quæ sub ea reponuntur. nā quæda ex eis fiūt in spiritibꝰ quæda in humoribꝰ et quæda in mēbris radicalibꝰ. **Q**ue fiūt in spiritibus dicunt̄ effimere que non transeunt diē tertiam. **Q**ue autem fiunt in humoribus sūt putride note. que quidem in cholericas: p̄blegmaticas: melancolicas: et sanguineas dividuntur. **Q**ue vero fiunt in mēbris radicalibꝰ sūt et hīce pote. **I**am autem premisit istam rememorationem: de ficit nihilominus in his canticis perfecta relatio febrium et apreatum tamen fuisset conueniens quod posuisset sup hoc capitulum spirituale. **E**t nos forsītā ponemus super hoc: si nobis licuerit capitulum breue in fine horū canticorum. **E**t febriatica quæ bene fit ex alio humore quā ex cholera: vt plurimū tamē fit ex ea. **F**luxus autē sāguis p̄ secessū ē ex cholera rubea quæ. s. cito cessat. **S**i autē fluxus p̄dictus sit ab epe sciēdū quod ex eo ē duplex. vnꝰ. s. quæ ex v̄sione sāguinis cōtingit. **A**liꝰ vero quæ p̄tiget ex episcopis debilitate. **E**t diferen̄tia quæ iter eos est: quoniam in cōtingēte ex v̄sione ē sāguinis niger **S**ed in cōtingēte ex debilitate episcopis est similis loture carnis: hoc est ad albedinē vergens et declinās. **cxij.**

Tussis et dolor capitis et apostema quod scōz latum et lōgum in corpore dispergitur. **A**edam species doloris capitis contingit ex spē chole ru. sed non omnes: et tussis quidem contingit ex cholera rubea fluxibus et reumatismis acutis. **S**ed aprea dilatans omni corpore hinc inde est formicha non inde fit vnqꝰ nisi ex cholera rubea. **cxix.**

Fortis et acutus dolor aurium: et multitudo scabiei palpebrarum. **B**didit in hoc dolore conditionaliter fortitudinem quoniam donec fortis et violentus non contingit nisi ex cholastica ru. **E**t similiter videtur esse de multitudine scabiei palpebrarum. **cxv.**

Ulcera et apostemata in iuncturis et dolor pungitiuus et mordicatiuus in eisdem et fissura digitorum et panaricum vnguium et macule apparentes in corpore lentibus similes. et morbus cum citrinitate dentium et vesice dolor fortis. **D**olor quidem fortis iuncturarum dominiū cholere significat: et fortis dolor vesice significat ap̄a

ip̄sus ex cholera citrina generatum. **E**t similiter citrinitas dentium significat cholere dominiū in eiꝰ excessū. **cxvi.**

Tamor herēos et fluxus sanguis et ap̄a ex̄is in extremitate oculi et citrinitas cutis variola. **L**uxus quidem sanguineus contingit interdum ex acumine ipsius sanguinis: et interdū propter aliud. amor vero heremos est morbus animalis contigēs cū cōplexione corporis. vnde patiētes hunc morbū sūt fortes cholericī. vnde nescio qualiter ap̄a ex̄is in extremitate oculorum appropiatur cholere. **cxvij.**

Macule subtiles et nigre et oppilationes epatis et apostema matricis et pleuresis et casus et ablatio appetitus. **P**ostemata quidem matricis fiunt vt plurimū ex cholera: similiter ap̄ata dyasfragmatis: et hoc quoniam matrix est nervosa: talia enī corpora nervosa et p̄niculosa nō potest humor penetrare nisi subtilis fuerit et calidus talis autē ē cholera. **A**blatio appetitus contingit ex cholera ru. **N**ā frigiditate et siccitate viget appetitus: vnde est ac si diceret vigere ex eo quod delegatur a splene ad os stomachi ex hūore. s. frigido et sicco. **cxviii.**

Vertigio et fissura labiorum et dolor vuc et fortis fluxus ventris. **A**edam quidem vertigio est que fit ex cholera. quedam vero que non fit ex ea: **E**t sic est de dolore vuc. **F**ortis tamen fluxus ventris dicit̄ arabice aboeiada non fit nisi ex cholera. **cxix.**

Vulcus quod dilatatur et dubaillet et tumor existens in ano. **U**lcus quod dilatatur fit proculdubio ex cholera sed dubaillet. i. ap̄ata ir̄sēca fiūt ex grossa materia et colorata et grossities ani fit vt plurimū ab alio quod ex cholera: et cū etiā fit ex ea fit ex cholera grossa. **cx.**

Pruritus et variola aut formica. et erisipila et pulmonis vlcera. **L**abies autē sicca cū quo ē magnus pruritus et fortis cōtingit quæ ex cholera et sic etiā ē de variola. **E**t nihilominꝰ possibile quod cū ea sit et dominet̄ sanguis: vtz formica fit vt plurimū ex cholera et similiter cōtingit ex erisipila. **E**x vlcere autē pulmonis fiūt quedā ex cholera et quæda ex alio humore ifuso ad ipsum. **cx.**

Cura quæ horū ē sicut in cura febris tertiane p̄cedēdū: educat̄ ergo cholera absq; p̄b̄lōmia: et attēdat̄ ad ifrigidationē ipsoꝝ sicut in morbis sāguineis. vtz morbi cholici spiritualiter vniuectent̄. nā p̄dicti ambo morbi vniuectent̄ et cōueniūt in caliditate nec nō etiā in oī eo quod p̄ eā iferet̄ patiētibꝰ nocumētū: sumant̄ autē signa sup hos morbos signitia signoz dominiū cholere signitiū.

Rocedat in omni cura horū morboꝝ scdm̄ metho dū cure febris tertiane hoc ē in eis educat̄ cholera p̄ter quod fiat p̄b̄leboromia. **E**t attēdat̄ q̄liter in frigidet̄ sicut in morbis sāguineis. **E**t tamen sp̄ale in istis et nō in alijs quod humectet̄. **N**ā hī morbi associantur cuz sāguineis in caliditate. **S**iccitas tamen in istis ē pp̄ia sicut humiditas in sāguineis. **M**aior etiā d̄bet̄ ifrigidatio itertianis quod in sāguineis. **S**igna autē super causā horū morboꝝ significantia sūt ex signis dominiū cholere significantibus assumenda. quorum quidem relatio iam p̄cessit. **cxj.**

Morbus quæ morbus ex hūore p̄b̄lico generat̄ ē sicut ap̄a tumidū et laxū paralisis et relatio dolor capitis de frigida et epilepsia. **M**orbi quidem quoz causa ē humor p̄b̄legmaticus sūt sicut ap̄ata hūida et laxa et paralisis. s. relaxa

tio alterius ex partibus corporis cum priuatione sensus et
motus ipsius. Per epilepsiam vero intellexit morbum ca-
dū seu oppilationē ex q̄ patiens cadit ad terram. ciiij.
T sicut scabies magna et grossa ipsius con-
e stipatio. et retentio et tumores colli. i. glandu-
le. et squame capitis et obliuio et dolor auri-
um de frigida et borat et macula alba seu morphea.
et appostolica. tussis sicca et toritura oris.
Nullam quidem est q̄d phla est omnium horum causa
p appia enim est morbus in quo fit subito sensus
et motus priuatio in toto corpore: que quidē aut
nunq̄ curatur aut in paralysim trāsfertur et terminat. S
toritura oris est mollicies et relaxatio vnius ex duab' par-
tibus faciei. Et spasmus seu tensio alterius: q̄ quidē dua-
b' de causis existit. s. humiditate relaxate et spasmō. Et cū
cōtingit ex spasmō tunc est spasmodica pars egra. Et cū con-
tingit ex relaxatione tunc pars egra relaxatur. ciiij.
T sicut elefantis pedū. casus appetitus: et pe-
e diculi et tumor ani et ancharum et aqua oculo-
rum et ipsorum dilatatio et fetor: ascelleruz.
D. b' q̄ elefantia dicit' ē tumor pedū et tybie pter
m naturā q̄ ex humore seu ex materia illucifusa ge-
nerat: generat' aut' v' plurimū ex hūore melico
generat' ē iterdū ex hūore phlatico. Interdū aut' genera-
tur cal' appetit' sicut dicit' ex hūore phlatico sicut ex hūo-
re colerico. et p aq̄ qdē oculoꝝ intelligit' d' scē sū aq̄ ad ipsos
oculos: et ipsorum qdē dilatatio: ē extētio foramis vne i eisdē
ex q̄ vis' obilitat' et h' qdē dilatatio cū pūgit ex relaxatiōe ef-
ficat' ex hūore phlatico. Interdū et pūgit ex siccitate. cv.
e X passionibus ventris. sicut: lubricitas inte-
stinoꝝ et vermes.
I Abicitas qdē intestinoꝝ generat' phlatico i s'to
existēte aut i intestinis aut ambob' simul: sicut et
generat' et ex vlcēib' mēbroꝝ predictoꝝ. cvi.
v Ermes et ex hūore phlegmatico generant' et
difficultas p' et secū die et retētio i eodez.
Equo bene imaginari q̄liter humor phlaticus
n sit causa difficultat' part' neq; retētiōis secū dīne
nisi tamē p humore phlatico magna piguedinē
intellexit. Cū enī mulier ē multū piguis coarctatur et angu-
statur meat' matricis ipsi': et ide p' difficilis efficit': non
enī eēt multū absonū ratiōi qd vult' expulsua debilitare
tur ex dominio hūoris phlatici: verū tamē hūor phlati-
e cūs i matrice ē pot' cā aborsus q̄ cā retētiōis fet'. cvij.
T dolor renum et febris quotidiana et frigi-
ditas splenis et epatis et egressus seu emunē-
tia vmbilici. et passio cum egestione saniei.
Er febrē qdē quotidianā intelligit' febrē d' humo-
re phlatico generatā et oi die affligentē. Et itelli-
git' p frigiditatē splenis et epatis q̄ hec mēbra duo
fuerit ex hūore phlatico ifrigidata. Dolor. n. renū iterdū
ex hūore phlatico generat'. Et intelligit' et p emunētiā vmbi-
licis rupturā ipsi'. Hec at' ruptura pūgit ratiōe intestinoꝝ
hūorū phlati- ē cā h' p apationē et dilatationē illoꝝ mea-
taū. Et p egōnē saniei: itellit' egōnē hūoris phlatici. cvij.
T dolor artuum et nigredo corporis et viroꝝ
e cūs et sup' faciei aut ipsi' fuscedo. et morb' hy-
dropic' sicut uterina carnososa et tympanites
Ydropisis sicut dicit' tres sūt spēs. s. aquosa in q̄
b colligit' aq̄ sub velamine et pāniculo i vēte exite
q̄ qdē ex sono et gurgulatiōe cognoscit' q̄ audir'
cū hic ide mouet'. et vt psm causa hui' hydropisis ē in pō-
attractiōis aquositat' a remb' aut talis ē dispositio p'dicte
s quositat' q̄ renes refutat' ipsā eo qd sit inaturalis. Et car-

nosa i q̄ qdē spēs hydropisis nō sic pfecte trāsmutat' cibū
qd ipsi' mēbris assimilet': s; mutat' et puerit' i humores
phlati- et aquosū: et ideo tumēt mēbra et flaxatur. idcirco
ē. hec spēs hydropisis ē faciliōis curationis ceteris et hō
quoniā humor phlati- ē seminutrimētū. Tertia vero est
vetoza q̄ tympanites dicit': cui' causa est deprauatio et de-
structio caloris adeo q̄ nō imutet cibū ob hoc vt sit simi-
mēbro nutritio: s; solū ad vtozitatē et fumositatē: vnde nō
sup' ē ei nisi actio caloris ipsi' et absolute. Et hō quoniā iā
ē i hac spēs hydropisis. Forma caloris naturalis i tantū q̄
effect' calor absolute puenit ad hoc qd non agat nisi ope-
ra caloris in quantum est calor solum: et ob hoc etiam spe-
cies hec hydropisis non recipit curam. cix.

Rocedēdū ē i cura hui' spēs. sicut pcedit' i
p cura pplexiōis frigide et hūide. Sup cuius
plexiōe utēdū ē signis positis i capitulo d'
signis dominiū hūoris phlegmatici significātib'us
Est q; utēdū i euacuatiōe horū morboꝝ. eo q̄ rec-
tulim' i cura p quā euacuat' phlegmatic' hūor. Est
q; psequēter utēdū i his corporib' his q̄ corpus cale-
faciūt et exiccāt. et cibo calido et subtili. et i sūma curē
tur calefacientibus intus et exteri' sicut fit in pali cū
pills fetidis et similibus eductiuis.

Quoniā spēs male cōpositiōis materialis p'ficiē'
q ex duob'. Quoz vnu ē alteratio et imutatio illi'
materie cū medicinis eā ad se puerit' cū suis
q̄litatib' p'mis et rectificatib' et q̄ ex malitia ppositiōis illi'
us ppositiōis materie cū nō sufficiūt p'dicte me' i ipsi' cō-
uersiōe et trāsmutatiōe. hoc qdē iussit ipse vt cura morboꝝ
ex humore phlatico generatoꝝ p'dicta duo obseruet': vñ
ingt pcedēdo i cura hui' spēs. Et postq̄ p'dict' humor
educ' fuerit cū me' p'pria imutet' et alteret' p'nter residu-
um ipsi' cū medicinis et cibis calefaciētib' et exiccātib'us: et
hoc quoniā ppositio humoris phlati- frigida ē et hūida
qd i sūma faciēdū ē i' et extra. Induxit autē ad hoc exem-
plū i paralysi et i medicinis habētib' ex sui natura hūorez
phlati- educē: cuiusmodi sūt pills note medicis. s. fetide
et alie medicie pposite i libris ad hūore phlati- educēdū.

Quis morb' ex cholera nigra generatus
o in corpore ē sicut uerruca et febris quarana
o emoroyde. epilepsia. polipus et spasmus.

Quis morbi qui ex cholera nigra generant' in
o corpore sūt illi quos nūc referimus. s. verruca fe-
bris q̄rana: bi. n. ambo morbi non nisi ex cholera
nigra generantur: verum epilia fit tā ex phlate q̄ ex cho-
la ni. Aprea etiam in naso generatum qd nomine anima-
lis plures pedes habentis nominatur. s. polipus genera-
tur ex cholera nigra. Spasmus vero fit vel ex humiditate
phlati- vel ex iamitione et siccitate: qm̄ quēadmodū Gal.
ingt Sicut corde his duab' causis adeo tēdūt' et spasmā-
tur donec rūpent': sic et et nerui similiter rūpūt' ex spasmō

o T dolor ventris. et cancer. et morphea et do-
lo: capitis et uigiliarum in stantia.

o Dolor qdem ventris p'pressiu'. i. tenasmon gene-
o rat' ex ventositatibus melancolicis: et etiaz alijs
o ab eis: tumor et ex his sub hypochondrijs: est vt plu-
rimū melancolicus. Cancer vero et morphea sūt ex melan-
colica. Dolor etiā capitis iterduz fit ex melancolica. Et si-
militer vigiliāz istantia cōtingit ratiōe siccitat' ipsius. cxij.
o Taprea durum et lepra et qd ex cibo in cor-
o poribus corumpitur. et tussis sicca et splenis
o duricies et ventuositas.

o Intelligit' qd cib' q̄ corumpit' ad acetositatē for-
o tē sic corumpat' ex melia. Certū qūt est et notū qd

aspa dux sit ex ea et splenis et sili durities et vetositas. cxiiij.
e Melancolia passio in capite et retentio urine in ea.

c Ostigit forsitan quod melia sit causa retentionis urine rone verruce melie exstibus in meatibus urine. cxiiij.
e Passio colica: alopecia et morbus canis rabi di.

Interdum contingit colica passio ex oppilatione melancolica in intestinis facta sicut contingit ex pbilate et etiam ex uentositate ex apreatate, alopecia enim contingit ex. iij. humoribus. cxv.

u Sic et lac coagulatum in corpore et algor episcopi. Eorum ipsi intellexerunt quod lac coaguletur in corpore rone melie et quod est inter eorum iterdum ex eadem. cxvi.

e Caninus appetit et rimulatio seu rupru ra in anebis facta et lapis factus in renibus et uesica et tumor ach et dolorosus et tumor in duobus lateribus seu hypochondriis factus. nec non est tumor in capite auribus palpebris et pedibus generatus.

Intellexit quod lapis renium et vesice iterdum ex cholera nigra generetur. Tumor autem ostigit ut plim ex eadem: quoniam spiritus sunt ex humore grosso et vetoso. cxvij.

Procedatur in hac specie morborum secundum quod proceditur in cura et regimine lepre. accipiantur quae signa super ipsas ex causa signorum dominium melie significatiu. euacuetur ergo cum epitho uel polipodio et cum aliis quae retruli. si autem uratur quae calefacientibus et humectantibus prosperabunt ipsius opera in eisdem.

Ab hoc capitulo inquit sicut in precedentibus quae sumatur signa supra dominium melie significatiu ex signis iam positis inter signa dominium cholere nigre significatiu. Incedaturque in cura omnium secundum curas lepre euoando primo humore istum: prout alterando et mutando et remanet ex eo cum medicinis ipsi ad se uertentibus calidis. s. et humidis eo quod humor sit frigidus et sicus. i.

Ostigit iam perfecti primus regimen curae tionis. incipiamus nunc in operatione manuali ex qua faciamus primum regimen in uenis magnis et paruis. et secundum faciamus in carne. et tertium in osse.

Ostigit iam perfecti opera practice cum cibis et medicinis Incipit ex nunc loqui de opere manuali quod in partes tres diuiditur quoddam enim fit in uenis: et quoddam in carne aliud in osse. iij.

e Ex genere uenarum sunt quedam quas apimus et quaedam quas ligamus et in parte scidimus et sequestramus. Vene non pulsantiles sunt quae minuuntur et aperiantur: s. quas ligamus et in parte sequestramus sunt pulsantiles quoniam cum minuuntur et icidunt non consolidantur acciditque morbus inde qui mater sanguinis appellatur. iij.

e Si autem mediana aperienda in omni morbo capitis et pectoris: sicut in apostemate ipsi. Ediana est aperienda in morbis capitis et pectoris sicut in aperiendis ipsi: uel in ipsis gnatis: et hoc quoniam hec uena habet colligantiam cum uenis capitis et cum uena corporis. iij.

e Cephalica superior aperienda est in forti dolore capitis et fluxu sanguinis narium. Vena superior quae cephalica applicatur et est uena capitis minuenda est spatium in forti dolore capitis atque morbo. v.

e Inferior in medicatione nocumentorum pectori et pulmone conringentium. Inferior quae uena dicitur basilica et est uena corporis cuius duae sunt species. Quae uerba appropinquat ascelle: et in alia qua intellexit. Et idcirco aperit in omni passio

one pectori contingente: et toti ei quod eidem supponitur. vi.

e Tunc dicuntur almerina arabis. in malitia morborum splenis et epatis.

b Eadem uene abe sunt duae basilice inferiores quae etiam uene corporis noiantur et existunt sicut basilica ascellarum.

e Tabulata basilice dicitur funis brachii aperiri.

b De quidem fit ratione colligantiae huius uene quae funis brachii dicitur cum ipsa basilica. viij.

u Vene quoque timpanorum sunt in continuo dolorum ipsorum aperiende.

b De fit ideo quoniam euacuatio ex loco propinquo mebro patienti necessitatur ex morbi antiquitate. ix.

e Existens post aures in emigranea et anti quo ulcere capitis.

b De etiam fit ratione affinitatis et colligantis. x.

i Ed quae sunt in ambabus oculorum extremitatibus in morbis eorum aperiuntur.

i Intellexit quoque hoc esse faciendum in antiquis et cronis passionibus eorum: et hoc quia tunc intendimus locum magis propinquum eius in euione facienda. xi.

e Tenuatur exis in supremo capitis in ulcere b et aperiendis seu pustulis in superficie et cute ei generatur. uene autem colli sunt in lepra aperiende.

b Vene uene aperiuntur in lepra uuliter sicut patet experimento et ita forsitan est inuentum: et forte ipse habent colligantiam cum ipso splene. xij.

e Uena frontis est aperienda in passionibus oculi et in continuo dolore capitis. et tinea aperiatur etiam in parte posteriori exis in continuo dolore capitis et existens inter nares meatus nasi ratione pustule seu uariolae faciei existens sub lingua in squarata.

i In his quae oibus intendimus extrahere aliquid sanguinis ex locis magis propinquis parti patienti quod minime faciendum est nisi cum morbus antiquatur et postquam constat quod non infundatur humores ad locum patientem. xij.

e Aperiatur uena cauilla in morbis intestinorum sub umbilico existentium ex saphe na existens in tibiis in morbo crurium.

f Aphena quidem est uena propinqua cauilla a parte hominis intrinseca. xiiij.

e Tenuatur sciatica in sciatica et uena pedis in accidentibus eius.

f Sciatica est in morbo ipsius aperienda. i. i. dolor sciaticae cum antiquatur et constat quod humores non infundantur amplius: et cum infundantur ei accentia. i. dolor aperiatur pedis uena. xv.

u Vene quoque pulsantiles sunt in dolore capitis incidende et sequestrande: et in dolore oculi cum etiam timuerit ex uolentia morbi ex fluxu et descensu aque ad locum.

b De quibus fit quoniam quaedam dolor capitis est cuius materia existit infra uenas pulsantiles. unde quoniam nos non possumus eas aperire sicut non pulsantiles: scidimus eas et sequestramus oio: et sic ligamus eas prius cum filo de serico abas eius extremitates et latera et prout scidimus et diuidimus ea oio. Et sicut hoc uel quod ex materia quae descendit et egreditur ex ea sit aliquid portio aquositas ponite et existit eadem pulsantili. xvi.

c Am etiam generabitur apostema ex aperi tione cum ipsius preter quod fluat sanguis ex ipsius superficie. incidemus et sequestrabimus eam uel cauterizabimus ipsam: aut si quis maluerit minuatur aut omnino abscindatur et sistatur fluxus sanguinis ab ea cum ligatura uel cauterio. deinde curetur cum medicinis quibus uulnera curantur: donec sanitati fuerit restitutus.

Indidatur etiam et sequestratur vena pulsabilis in
aperte ipsi facto ex ictu ratione alicui rei cadenti
sup ipsu generat. n. ide aperte ex sanguine et
tumor mebrz i quo e vena pulsabilis apta cu no eriuert sa
guis a superficie ipsi: et hoc e qd intellexit cu dixit. Cum
etia generabit aperte ex apertioe ipsius: et est ac si diceret
qd si superponatur ei medicina consolidatiua tumesceret
ampli mebrz et augeret ipsi aperte donec coruoperetur
et putrefieret. Cu igit generabit tale qde i venis pulsant
ribus curetur sic qd. s. scindatur tota vena in loco tumoris
aut pars in qua est apertio fluere permittatur et cauterize
tur. Incidat tamen vnu extremu ab alio postq ligata fue
rint ipsius extrema aut fiat eius abscisio cuz igne. xvij.
Operibus autem in carne faciendis sunt
scarificatio incisio et cauterizatio. sunt ex sca
rificacionibus quedam quibus fluit sanguis
a superficie cum ventosis. et hoc corporibus patien
tibus vlcera et variolas.
Intellexit qd in quibusdam scarificatj suppositas
vntofas post eoz scarificacione: vnde fluit tuc sa
guis mebrz scarificati i vntofis: hoc aut fit ideo
vt malus sanguis exis corruptus prope cutem corporis
extrahatur pro tanto inquit et hoc supple est faciendum in
corporibus patientium vlcera et variolas: quoniam mate
ria horum morborum consistit in cute corporis. xvij.
Omnibus autem ventosas sine sacrificatioe
in eo in quo intendimus solum euulsionem
et diuersionem materie.
Vandoque ponende sunt ventose sine scarifica
tionem sicut cum intendimus attrahere et diuer
tere sanguinem ab vna parte corporis ad aliam
et sic ponuntur ventose sub mammis cum est superfluus
menstruorum in mulieribus fluxus et super epar et splene
in fluxu sanguinis narium superfluo. xix.
Interdu coniungimus eas vacuas: et i
terdu cum toto vrente ad consumendum
illius loci vntofitates. et ad rectificandū me
brorum malitiam cum caliditate.
Intellexit qd iterdu fit appositio vntofe sine sca
rificatioe cu igne: no tamen ratione successiois: Si
fit appositio hui vntofe ad psumedum vntofita
tes fortes dolores in stomacho et in intestinis generantes
et etiam ad calefacienda membra in frigidata. xx.
Hoc scinditur est sicut clavi et alazar.
Intellexit p alazar scdm opinionem meaz aposte
ma i palpebrz p inuersionem palpebraz patetia. xxi.
Omne quod superfluit et putrefit in extre
mitatibus sicut basbeia nasi. et digitul super
fluus aut inseparabilis coniunctus. et con
iunctio palpebrarum.
Intellexit hoc faciendum esse cum nascitur in
fans cum aliquo horum accidentium et intellexit
per besbeia nasi carnem generatur similem rep
tili plurimum pedum. i. polipo aut porcellino: et homo est
verum cum non est magis cancerosa. xxij.
Vena eminens et preurium claudens can
nalem virge.
Vena qd eminet ratioe variola et pustulaz prece
deniu et puciu claudit virgam ratioe vlcis qd i
eo natum fuit: aut quia puer sic natus fuit. xxij.
Caro in vlcere inaturaliter aucta et putre
facta et vicus ex contusione putrefactum.
Abscisio quidem huius cum ferro congruit am
plius qd ipsius extirpatio cum medicinis putrefa

ctinis: et quonia cum medicine putrefactine conuolunt ear
nem malam et illaudabile ledunt et corumpunt etiam ali
quantulum ex carne sana et sic remanet corruptio. nec eti
am curatur vlcus tali modo perfecte et omnino. xxij.
St etiam abscindendum qd innaturaliter
augetur in lingua et qd cadet in auribus.
Intellexit qd nodus in lingua generatus abscin
datur et pars aurium posteriorum abscindatur
ad extrahendum qd cecidit in eis. xxv.
St etiam caro incidenda super vitu i mebro
fixum et profundatum: spinam aut festucam
vt inde predicta extrahantur. mane etia ho
minu abscindatur et varices in tybiis apparentes.
Abscidunt qde mamille hominu cum mamillis
mulierz simulatur: varices aut sunt qda vene val
de grosse i tybiis apparetes plene hūonibz gros
sis et melicis. Et accidit vt plurimu valde laboratibz. xxvi.
Thoassar et nouaissar.
Diaasar e caro inaturaliter aucta i ore ani: s; no
issar sunt fistule appese circa labias et tunicas du
ras q sine icisioe et euulsionem pdictaz pelliculaz
minime curantur. Docet autem qd earuz abscisio fiat vt
plurimum cum ferro: quoniam medicine non sunt poten
tes i hoc: aut augent et magnificat mebrz nocumetu. xxvij.
Tq fuerit iam denigratum ex piguedine
aut putrefactum ex carne.
Et piguedine intellexit zirbu itestina velantem et
hoc qd iterdu egreditur zirbus et denigrat si qd
fuerit negligens in repositione ipsius. xxvij.
Tetiam omne illud de quo elongatur vul
ua et omne qd augetur super gingiuas.
Aextremitate qde vulue contigu iterdu aperte
cronica qbus ipsa relaxatur nec curatur ab eis
absqz incisione: Et interdum etiam generatur fi
stule in gingiuis que etia no curatur nisi cum icisioe. xxix.
Abscindatur etiam caro vene madan. et om
ne quod nobis aures claudit et obrurat.
Vena qua madā dicit est morbz qda q i regio. b.
calidis generatur. iterdu eni nascitur i tybia qda
vena magna cuius extremitas egreditur foras
nec cessat sic egredi a corpore et augeri. Et medici quidem
inuolunt ipsam et ligant euz plumbo aut alia re grani do
nec esset eius pullulatio et consumatur et cadat. Et Gal. q
dem refert se eam nunq vidisse. xxx.
Omne qd existit super visum et velat ipsu
et qd denigratur in nobis ex preputio et qd
claudit anum et tussia et satera et tuffra et no
babens serum manifestum et ruptura vmbilici.
Assa est aperte durum. Sed satero est inuerfa
tio palpebraruz et tuffra est vnguis. Et ruptura
vmbilici contingit ex intestinis aut zirbo. xxxi.
Vulnus qd contingit ex omni eo qd scin
dis uniuersaliter cura cum futura. et omne
membrum uulneratum consolidando.
Intellexit qd cura vulneris magni contingentis ex
abscisioe cuiuscuzq e futura. sic etia curat vuln
magnum cu consolidatiuis donec psolidet. xxxij.
One corpus cauterizatur ad sistendum e
morosagiaz sanguinis a uena pulsant aut
in sistendo fluxum sanguinis ab ea.
Auterio quidem vtimur ad sistendum fluxu san
guinis a venis pulsantibus aut ab alijs venis ma
gnis cum non cessat per vsu medicinar. xxxij.

f Item in corporibus humidis ad exsiccandum eas et in carnibus laxis ad indurandum eas et ad calefaciendum corpora ifrigidata: nec non ad tollendum humiditates egredientes a natura

v Timur et eo in membris humidis ad exsiccandum ea et sic fit cauterium in capite ratione stillicidii a cerebro contingentis et ad indurandum membra laxa. propter hoc utimur eo in rupturis et siliis utimur eo ad calefaciendum membra propter naturam ifrigidatam. Item et abscedimus humiditates nocivas. xxxiiij.

v Timur quocumque proferat ad extrahendum humiditatem nocivam sicut sanie quam sic extrahimus ab apostemate et sanguinem alicubi conruptum. et aquam ab oculo vel gradine et aquam a capite et nodum

e Extractio quod est aqua ab oculo est egritudine proferat. Grade est ut proferat. Intellexit autem per aquam capitum humiditates que continentur in tunica capitum puerorum. xxxv.

e Sicut in hydrope et ernia aquosa et carnosa hydrope in quo dicitur fieri proferat. et verum herme et sunt plures species ex curia carnosa et aquosa proferat debent. non autem intestinalis aut zibosa. xxxvi.

q Quicquid sit pro operatione in osse est sicut in fractura aut dislocatione ipsius. curabimus aut quocumque fracturam cum solidatione ipsius et reductione ipsius

fracture in osse donec inde ad proprium situm reducat et ablatioe cuiuscumque purgentis et mordicantis ipsius et ligatura manu facte que laboris neque molestiam inferat. si non minus fortis aut debilis. Inchoetur aut fasciatio medio ipsius et fortificet strictura super apli et liget: et super addantur puluilli et desuper astelle coniunctum.

c Era quod est fracture cuiuslibet in ossibus facte fit cum solidatione ipsius que sic est procuranda. Reducatur partes vni duarum extremitatum ossis fracti in partes alterius

formam et conditionem ipsius fracture taliter quod inde redeat os ad figuram propriam. Et si aliquid pericula vni extremitatum fracture: non quod ingredi in extremitate aliam auferat cum istro radente tollat et quod capi poterit et astringi manu ex eo quod fragit et molestat patientem: deinde fiat ligature convenientes super locum fracture. Inchoando ligaturam fascie a medio fracture versus duo latera propriam dicta. Nam autem inchoando propriam a superiori parte membri et descendendo propriam et a propinquando ad locum fracture. Notandum est. non quod hic modus ligandi tollit et prohibet infusionem materie et humorum ad locum fracture. Docet autem quod ligatura non sit adeo violenta quod propriam matrem et ledat os: neque adeo debilis et laxa: quod infundatur humores ad locum predictum. propriam autem ligaturam sunt supponende astelle ad conservandam rectitudinem amborum extremitatum ossis fracti. Consolidatores autem mei temporis ponunt statim astellas in principio: melius tamen est differre appositionem ipsarum donec de genere apostematis in loco predicto secureretur: deinde superligande sunt fortiter astelle alijs inuolutionibus. xxxiiij.

i Abstergiabimus quoque dietam eius a principio et in fine igrossabimus eam quatenus bene restauret

Finis translationis Liricoz Avicene Impressa Venetiis per Magistru Andream parmense nel. M. cccc. lxxxiij. Adi. xv. Septembris. Regnante lo inclito Principe di Venetia Joanne Mocenigo,

Incipit registrum.

a	Incipit	et hoc	etiam
b	ille opera	laudabilior	ifrigidatoe
c	in quo est	etantibus	cum autem
d	uitate	si eum	citus per
e	tempore	de nutrice	
f	scito quod	caninum	unde

v Tunc dieta eius os est fractum a principio subtilianda erit eo quod apostematis generatio timeatur: et tamen consequenter ingrossanda: quoniam ossa eo quod sunt terrestria cibis terrestribus proculdubio nutriuntur. xxxviij.

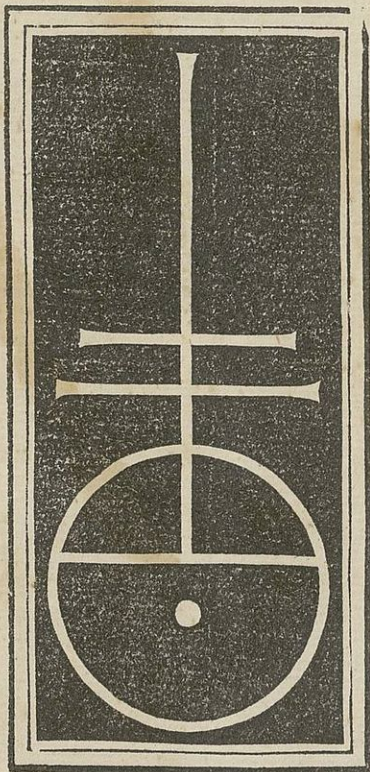
e St autem cavendum a principio: ne apostema calidum generetur divertendo et attrahendo ad locum fracture quod infundit ex sanguine toto posse: et prohibendo fluxum eius cum os frigidum appetit. et prohibendo donec curatus fuerit motum patienti. Cura enim eius sine longa quiete non proficitur.

b Quod dicitur. scilicet quod preseruet os ne fiat in eo apostema cum usu medicinarum frax et stipticarum a principio. Est utique per se notum: nec nisi est quod patientes debent vitare notum: donec gnatum fuerit quod locum fracture repleat et restauret. Quod autem sic generatur in loco fracture licet sit simile ossi: non tamen est os et est illud quod vocant medici porum sarcoydos. xxxix.

c Era autem dislocatio est cum eo quod trahit ipsum os dislocatum. docet ipsius ad locum proprium redire faciat. Era quod est dislocatio ossium est ut quod libet ex duobus membris. versus duo propria latera attrahant et paulo post eorum partes per tractum relaxent donec vnum ex eis infra alterum egrediat. scilicet iunctura infra iuncturam. Et partes quod habebat instrumentum ad hoc determinatum per quod proficere bant operationem intentam moderare et sine difficultate. xl.

p Quod est autem reductum fuerit sic ligetur stricte et stet sic quanto tempore dicemur et vocat stipticis medicis et comedat patientes cibos acerosos: donec fuerit securus ab apostemate: nec timeatur de collectione sanguinis continetur autem cura ista administri per mensem unum et iterum apli per x. dies. Ita ergo profeci curam omnium morborum. et ex nunc abscindam sermonem meum ex quo iam profeci librum istum.

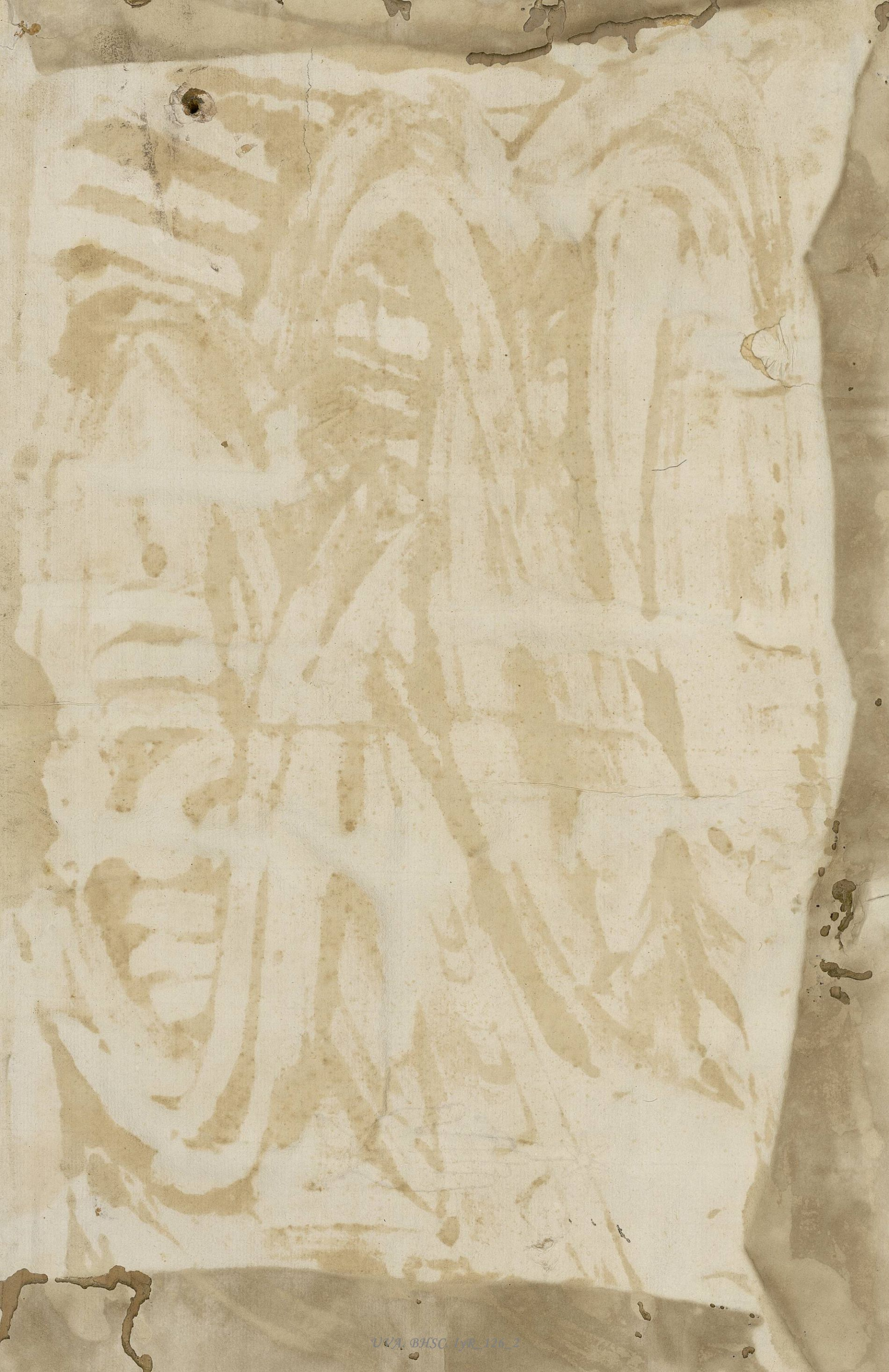
q Quod est membris reductum fuerit ad proprias iuncturas per mittatur sic versus ad tempus profiniendum. et donec restet et securus sit de generatione apostematis quod sit spatium trium dierum vel circiter super ponatur medicum stiptice. Cum hoc. non evadit a generatione apostematis et quiescat seu in tranquillitate maneat membris patientes ad minus per mensem unum. Et iterum est necesse quod moret sic amplius per mensem et per decem dies. Et in hoc terminatur sermo noster super expositione horum canticorum sufficienti secundo intentionis nostre exigentiam in eisdem.

2. pars mathei de gradibus

Cantica quicquid

111

6018U

JOAN. MATHE.

2^a Pars.

Pract.

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 126

ZIPARTILOAMTII